

Építészet- és építésügy kutatási eredmények összefoglalója

Tartalomjegyzék

A kutatási eredmények vezetői összefoglalója	2
A kutatásban résztvevők demográfiai adatai	6
Az OTÉK – Országos Településrendezési és Építési Követelmények.....	7
Kutatási összefoglaló.....	7
OTÉK - feleletválasztós kérdések értékelése.....	9
OTÉK - szabadsoros hozzászólások értékelése [149 hozzászólás].....	12
Az elemző észrevételei.....	13
OTÉK - részletes vélemények.....	16
Főépítészeti rendszer.....	40
Kutatási összefoglaló.....	40
Főépítészeti rendszer - feleletválasztós kérdések értékelése.....	41
Főépítészeti rendszer - szabadsoros hozzászólások értékelése [114 vélemény].....	43
Az elemző észrevételei.....	44
Főépítészeti rendszer - részletes vélemények.....	46
Tervtanácsi rendszer	65
Kutatási összefoglaló.....	65
Tervtanácsi rendszer - feleletválasztós kérdések értékelése.....	66
Tervtanácsi rendszer - szabadsoros hozzászólások értékelése [129 hozzászólás].....	68
Az elemző észrevételei.....	69
Tervtanácsi rendszer- részletes vélemények	70
Főmérnöki rendszer.....	93
Kutatási összefoglaló.....	93
Főmérnöki rendszer - feleletválasztós kérdések értékelése.....	93
Főmérnöki rendszer - szabadsoros hozzászólások értékelése [81 hozzászólás].....	94
Főmérnöki rendszer - részletes vélemények.....	95

Tervpályázati rendszer	104
Kutatási összefoglaló.....	104
Tervpályázati rendszer - feleletválasztós kérdések értékelése.....	105
Tervpályázati rendszer - szabadsoros hozzászólások értékelése [107 hozzászólás].....	106
Tervpályázati rendszer - részletes vélemények.....	107
Építészeti értékvédelem.....	124
Kutatási összefoglaló.....	124
Értékvédelem - feleletválasztós kérdés értékelése.....	124
Értékvédelem - szabadsoros hozzászólások értékelése [78 vélemény]	125
Értékvédelem - részletes vélemények.....	126
Szerzői jogok.....	136
Kutatási összefoglaló.....	136
Szerzői jogok - feleletválasztós kérdés értékelése.....	137
Szerzői jogok - szabadsoros hozzászólások értékelése [158 hozzászólás].....	138
Szerzői jogok - részletes vélemények.....	140
Reklámok.....	160
Kutatási összefoglaló.....	160
Reklámok - feleletválasztós kérdések értékelése.....	160
Reklámok - szabadsoros hozzászólások értékelése [70 hozzászólás].....	161
Reklámok - részletes vélemények.....	162
Ami kimaradt a kérdőívől.....	171
Kutatási összefoglaló.....	171
Ami a kérdőívől kimaradt - szabadsoros hozzászólások értékelése [126 hozzászólás].....	172
Ami a kérdőívől kimaradt - részletes vélemények.....	175

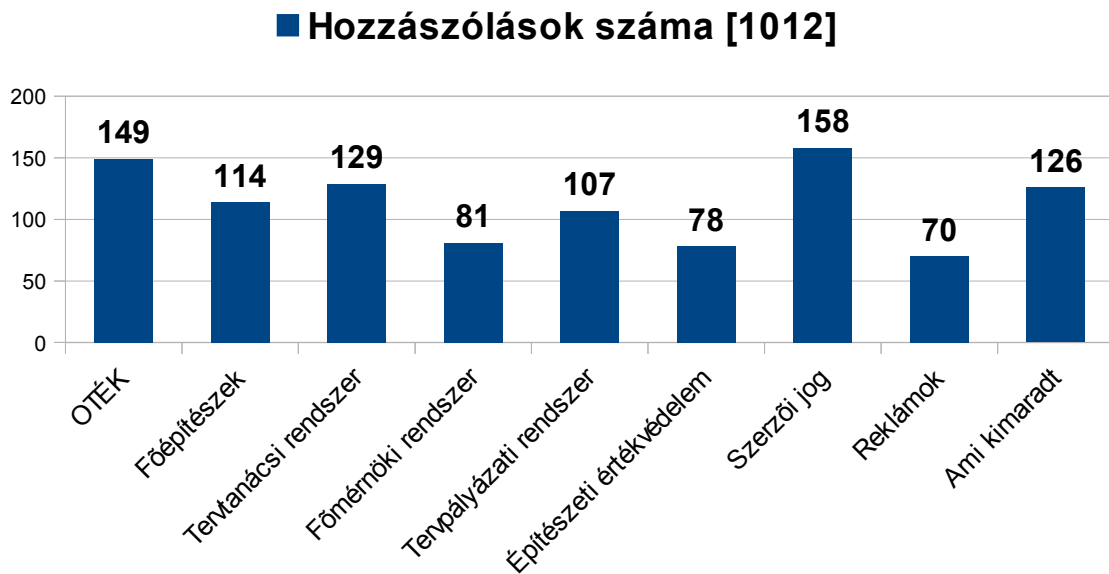
A kutatási eredmények vezetői összefoglalója

Két hónapig, 2011. október 11 - december 12. között **egyedülálló, nagyszabású kérdőíves kutatást** végeztünk aktív építész tervezők, főépítészek, mérnökök, urbanisták körében, amelyben az építészet- és építésügyet érintő tapasztalataikra, véleményükre voltunk kíváncsiak. A kérdőívet összesen 252-en töltötték ki, a válaszadók száma reprezentatív mintának tekinthető, **a válaszokban a szakma véleménye tükröződik.** A kutatást adott témákra felfűzött **feleletválasztós kérdésekre,**

valamint minden témához hozzáfűzhető, **szabadsoros véleményekre** alapoztuk. A kérdőívet kitöltők jelentős része [28-60%] élt a szabadsoros hozzászólások lehetőségével és részletesen is kifejtette álláspontját egy-egy kérdéskörrel kapcsolatban. A kérdések végén lehetőséget adtunk arra, hogy a kutatásban résztvevők leírják, szerintük mi az, **ami a kérdőívből kimaradt**, de olyan téma, ami fontos, és amivel foglalkoznunk kellett volna. Ezzel képet kaptunk arról is, hogy melyek ma a legtöbb építészre érintő ún. **forró témák**. Bár ez a felmérés az építészek körében, a munkájukkal kapcsolatos tapasztalatokat kívánta feltárni, a kutatásból egyértelműen kiderül az is, hogy az építészettel és építéssel kapcsolatos tevékenységeknek milyen jelentős hatása van a gazdasági-társadalmi környezetre egészére.

A kutatásban résztvevők hozzászólásaiból kitűnik, hogy **az építéssel összefüggő, túlbonyolított törvények és az ezekből mára kialakult szabályozási káosz** konkrét és valószínűleg igen nagymértékű gazdasági károkat okoz. Túl azon, hogy gazdasági recesszió van, az építésre vonatkozó törvények, rendeletek és szabályok összessége olyan zavaros és folytonosan változó, kiismerhetetlen jogszabályi környezetet teremtettek, amelyek miatt az építkezések többre kerülnek, tovább tartanak, és minőségüket tekintve pedig egyre rosszabbak. **Minden, amit az elmúlt években építettünk - lakások, felújítások, közterek, középületek, stb. - azért is drágábbak, silányabbak és megvalósításuk azért is húzódik, mert rosszak a törvények, jogszabályok, előírások.**

A tényleges gyakorlattal rendelkező építészek és mérnökök az elmúlt évtizedekben sajnos kiszorultak a szabályozási folyamatból. Jellemző, hogy **korábban ehhez hasonló, nagyszabású kutatás soha nem készült az országban**, aminek célja az lett volna, hogy feltárja a gyakorlati életben aktív tervezők tapasztalatait. Soha nem kérdezte meg őket senki, hogy milyen problémákkal szembesülnek és mit gondolnak, azokat hogyan lehetne orvosolni. Építési vállalkozások dőltek be rossz előírások, késedelmes engedélyek, elhúzódó peres ügyek miatt. Építészek és mérnökök szerint például **milliókat lehetne spórolni egy-egy társasházi lakás építési költségén, ha nem lennének fölösleges, értelmetlen, életidegen jogszabályok és előírások**. S ez csak a jéghegy csúcsa.

ábra 1. A szabadsoros vélemények száma témakörönként. A kutatásban 252-en vettek részt.

A jelenlegi kutatás lényeges eredményének tekintjük, hogy igen nagy számú - összesen 1012 – vélemény gyűlt össze. Ezek elemzése és értékelése igen részletes képet ad az életünk megannyi kisebb-nagyobb részére kiterjedő építésügy jelenlegi helyzetéről. A települések alakításától kezdve a lakásépítésen, közparkok, középületek, terek, utak, hidak megvalósításán át egészen egy kisebb lakás-átalakításig nagyon sok múlik azon, hogy megbízott tervezőink a semmiből mit tudnak kitalálni a mi igényeinkre szabva. Elvileg a szakértők - építészek, mérnökök, tervezők - minden fejlesztés, beruházás legelső fázisától a megvalósulásig ismerik a folyamatokat, komoly rálátásuk van a terület tényleges működésére, amelyről ebben a kutatásban részletesen beszámolnak. Az ő felelős döntéseik meghatározók lennének az iparág fellendítésében, ha munkájukat, s ezen keresztül az egész iparágat, közvetve pedig minden felhasználót, tulajdonképpen valamennyiünket nem sújtánának a jogszabályi környezet káoszából fakadó, a nagyközönség elől eltakart, többnyire nem látható, de nyilvánvaló károk. Ez pontosan kiolvasható az 1012 szakértői véleményből.

Mindemellett az is kiderül, hogy az évtizedek szorgos munkájával, különféle minisztériumokban szétagolt jogszabályalkotással megbízott osztályok és főosztályok által összehozott jogi káosz a gyakorló szakemberek figyelmét is megosztja. Pillanatnyilag olyan sok, sürgősen kezelendő problémát neveznek meg, hogy a legtöbbjük **a szabályozási környezet teljes újragondolását,**

vagyis nulláról induló újraépítését tartja egyedül kivezető útnak, nem pedig a meglévő jogszabályok jelenlegi – toldozó-foltozó, értelmes összefüggéseket, elveket és célokat nélkülöző – jelenlegi gyakorlatát.

Az építőipar a GDP igen magas (10-12) százalékát adja egy működő gazdaságban. A kutatás eredményeként leszögezhetjük, hogy most az a legsürgősebb feladat, hogy teljesen új stratégiával és módszerekkel, új, gyakorlati szakemberek irányításával rendet kell tenni a jogszabályi környezetben, hogy **legalább saját törvényeink ne akadályozzák a magyarországi építőipar talpra állását**. Ezt a feladatot haladéktalanul el kell végezni és végeztetni¹, és ezzel gyakorló építészeket, urbanistákat, településmérnököket, szakági mérnököket, stb. kell megbízni, megfelelő jogi háttér biztosításával, **a szakmagyakorlók széles skálájának bevonásával**. Az nem megoldás, ha a szakmai szervezetek saját tagságuk megkérdése nélkül, gyakorlatilag ugyanazzal a módszerrel állnak neki a munkának, ahogyan ezt eddig a minisztériumok tették. Nagyon sokféle praxis és - ahogyan az alábbi kutatásból is kiderül - nagyon sokféle, értékes tapasztalat létezik az országban, amelyeket értelmezni és értékelni kell egy új szabályozás megalkotása során. Mivel a fennálló káosz az államapparátus évtizedes jogszabályalkotói gyakorlatának következménye, a munkát állami költségen (*és nem társadalmi munkában!*) kellene elvégeztetni a tervezők szakmai szervezeteinek (MÉK, MÉSZ, MMK, stb.) irányításával, és az építés megkerülhetetlen szereplőinek bevonásával.

Budapest, 2012. február - március

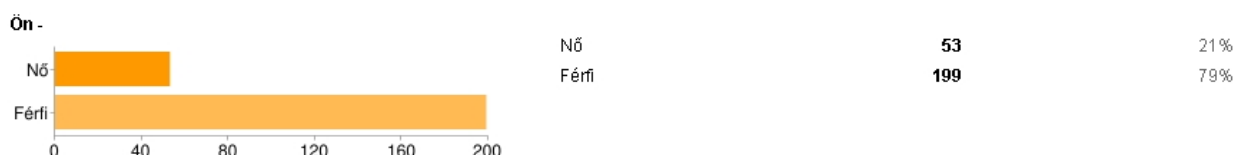
Pásztor Erika Katalina DLA

epiteszforum.hu

---

¹ Elvileg ez a munka elindult, de még nem nyilvános. Az első eredmények után várható, hogy szakma értesülhet arról, hogy egy ezzel megbízott munkacsoport hogyan is képzeli el a szabályozási környezet átalakítását.

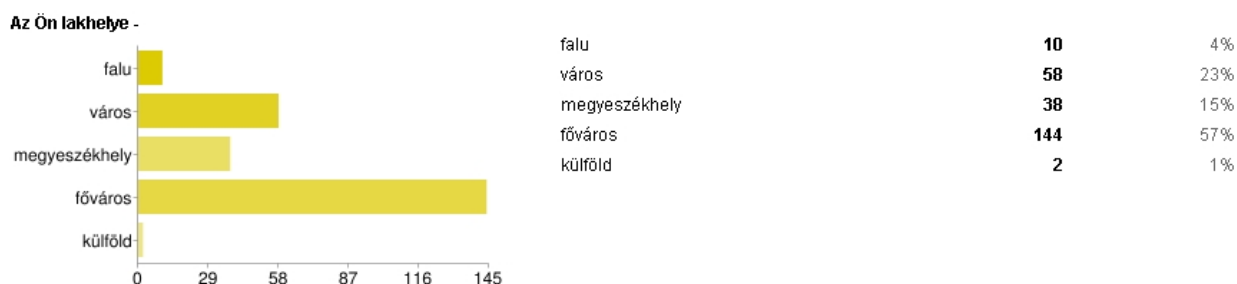
A kutatásban résztvevők demográfiai adatai

ábra 2. A kutatásban résztvevők megoszlása nemek szerint

ábra 3. A kutatásban résztvevők megoszlása életkor szerint

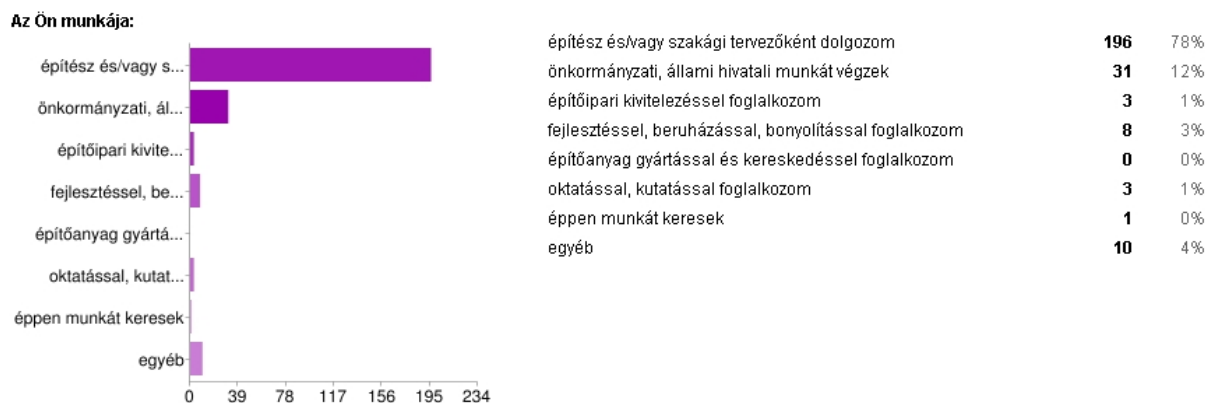

ábra 4. A kutatásban résztvevők lakóhely szerinti megoszlása

A válaszadók többsége férfi [78%], 30-60 év közötti [78%], nagyvárosban élő [73%] tervező [78%], aki vezető beosztásban [39%], alkalmazottként [27%] vagy vállalkozóként [29%] dolgozik. A felmérésben résztvevőknek csak 12%-a végez önkormányzati vagy állami hivatali munkát, így az alábbi vélemények leginkább az aktív, önálló tervezéssel foglalkozó építészek és mérnökök véleményét reprezentálják.

ábra 5. A kutatásban résztvevők megoszlása munkakör szerint

ábra 6. A kutatásban résztvevők megoszlása tevékenység szerint

Az OTÉK – Országos Településrendezési és Építési Követelmények

Kutatási összefoglaló

Összességében megállapítható, hogy az OTÉK (Országos Településrendezési és Építési Követelmények) jelenlegi állapotában nem támogatja kielégítően a tervezési munkát, ez a megkérdezettek közel kétharmadának véleménye. A megkérdezettek több, mint fele javasolja az OTÉK teljes újragondolását a hatékony építési szabályozás érdekében. A fogalommeghatározások, építménymagasság számítás, valamint a parkolási előírások esetében is kitűnik az elégedetlenség, amely a megkérdezettek felének okoz problémákat a napi praxisban. A

demográfiai adatokkal összevetve kitűnik, hogy a megkérdezettek 12%-a végez hivatali munkát, nagyjából ezzel azonos arányban van azok száma is, akik többé-kevésbé elégedettek az OTÉK-kal. Figyelemre méltó tény, hogy a különböző részletkérdésekre vonatkozóan a megkérdezettek 40-52% az OTÉK előírásainak teljes újragondolását szorgalmazza.

A megkérdezettek 59%-a hozzászólásokban is kifejezte véleményét az OTÉK-kal kapcsolatban. Szembetűnő, hogy a hozzászólók 92%-a – a felmérésben résztvevők 54%-a - a feleletválasztós kérdésekhez képest itt helyenként kifejezetten sarkosan fogalmazott, míg összességében a válaszadók az egyes részletkérdésekre a 10 fokozatú skálán megengedőbb osztályzatokat adott. Az eltérést részben az okozza, hogy kritikákat nyilvánvalóan a válaszadók azon - egyébként nagyobbik - része [54%] fogalmazott meg, akik gyakorlati munkájuk során rossz tapasztalatokat szereztek az OTÉK-kal kapcsolatban. Ezen túl a feleletválasztós részben **a kutatásban nem az általuk lényegesnek tartott kérdéseket emeltük ki**. A néhány általunk kiemelt, *konkrét* neuralgikus ponttal szemben (definíciók, építménymagasság, parkolók) kiemelkedően sokan *általános szinten*, **az előírások sokféle értelmezési lehetőségét, a túlbonyolítottságot, az OTÉK elavultságát, a túlszabályozottsággal párhuzamosan jelen lévő koncepcionális hiányosságokat** (fenntartható építés, tájépítészet, új technológiák, stb.) kritizálták. Fontos tehát megjegyezni, hogy **a többség az általános képet emelte ki**, és a hozzászólásokban az egész OTÉK-ról alkotott kritikus véleményt, nem pedig annak egy-egy részletéről. Pár hozzászólásban utaltak is arra, hogy nagyon hosszú lenne a konkrét ügyek listája. A véleményekben a szabályozás által keltett általános, strukturális zavarok tükröződnek, míg a feleletválasztós kérdésekben felvetett problémák csak a jéghegy csúcsát jelentik. Az OTÉK nemcsak, hogy ezeken túl számtalan részletkérdésben vitatható szerintük, hanem alapvető problémákat fogalmaztak meg a szabályozásról általában. *„A hazai építési előírásrendszerre vonatkozó tapasztalataimat összevetve a néhány éves angliai gyakorló építészként szerzett tapasztalatommal könnyen belátható, hogy lehet áttekinthető, használható rendszert kialakítani, ami elég rugalmas ahhoz, hogy alkalmazkodni legyen képes az egyedi helyzetekhez, változó feltételekhez, egyéb elvárásokhoz.”* Összességében tehát elmondható, hogy **bár a kutatásban az OTÉK-kal kapcsolatban több részletre rákérdeztünk, a hozzászólók a szabályozás általános problémáit tárták fel**. A szakmagyakorlók többsége korszerűbb, életszerűbb és egyértelmű szabályozást akar, jogbiztonságot és stabilitást, és úgy véli, hogy ezt célszerű lenne a szabályozás jelentős mértékű újragondolásával elérni.

OTÉK - feleletválasztós kérdések értékelése

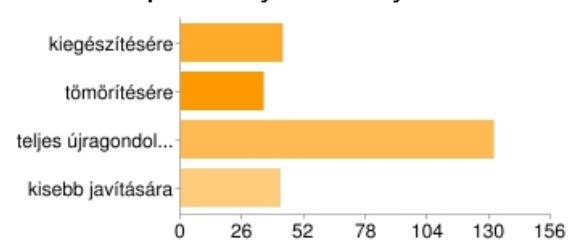
Menyiben támogatja a jelenlegi OTÉK az építész tervezői munkát?

1 - úgy rossz, ahogy van	17	7%
2	23	9%
3	39	15%
4	35	14%
5	45	18%
6	26	10%
7	39	15%
8	19	8%
9	4	2%
10 - teljes mértékben	5	2%

A válaszolók 63% vélekedett úgy, hogy az OTÉK közepes vagy annál rosszabb mértékben támogatja a tervezői munkát. A válaszadók 12%-a adott a 10 fokú skálán 8-asnál magasabb értéket, míg 31%-uk adott 3-as vagy annál rosszabb értéket.

Ön szerint az építési szabályozás hatékonyabbá tételéhez mire van szükség? Az OTÉK -

kiegészítésére	43	17%
tömörítésére	35	14%
teljes újragondolására	132	52%
kisebb javítására	42	17%

A válaszadók több, mint fele szerint az OTÉK teljes újragondolására van szükség, míg a fennmaradó 48% véleménye megoszlik abban, hogy milyen típusú és mértékű beavatkozásra lenne szükség. Az OTÉK helyenkénti, kisebb javítását a válaszadók 17%-a javasolja, ugyanennyien úgy gondolják, hogy az OTÉK kiegészítésre szorul, míg 14% úgy vélekedik, hogy kívánatos az OTÉK tömörítése. Ebből az a következtetés vonható le, hogy az OTÉK-ról alkotott általános kép megítélésében 17% az, aki az OTÉK jelenlegi formájával többé-kevésbé elégedett, 17% a hiányosságok, 14% pedig a túlzott részletezettség felszámolását tartja fontosabbnak.

Mennyire kielégítőek és egyértelműek az OTÉK fogalom-meghatározásai?

1 - úgy rossz, ahogy van	16	6%
2	22	9%
3	44	17%
4	39	15%
5	44	17%
6	15	6%
7	34	13%
8	25	10%
9	8	3%
10 - teljes mértékben	5	2%

A válaszadók 65%-a közepesnek vagy annál rosszabbnak ítéli meg az OTÉK fogalom-meghatározásait, míg 35%-uk közepesnél jobbnak tartja azokat. Kifejezetten rossznak a válaszadók 33%-a tartja, míg kifejezetten jó (8-as vagy magasabb) osztályzatot csak 15%-uk adott.

Mennyire egyértelmű és használható az építménymagasság-számítás?

teljes mértékben	14	6%
általában jól használható	36	14%
egy két elemét javítani kellene	71	28%
közömbös számomra	15	6%
kevés dolog használható belőle	15	6%
az egészet újra kellene gondolni	101	40%

Az építménymagasság-számítással kapcsolatban a válaszadók ötöde [20%] vélekedett pozitívan (jó használható), míg közel fele [46%-uk] a jelenlegi építménymagasság számítási módszereit teljesen újragondolná illetve csak egy-két elemét hagyná meg. A válaszadók közel harmada [28%-a] úgy véli, hogy elegendő lenne a számítási módszer egy-két elemét javítani. A megkérdezettek tehát majdnem fele-fele arányban megoszlanak abban, hogy jelentős [46%] illetve apróbb [48%] változtatásokra van szükség ebben a szabályozási kérdésben.

Életszerűek-e a parkolóhelyvel kapcsolatos előírások?

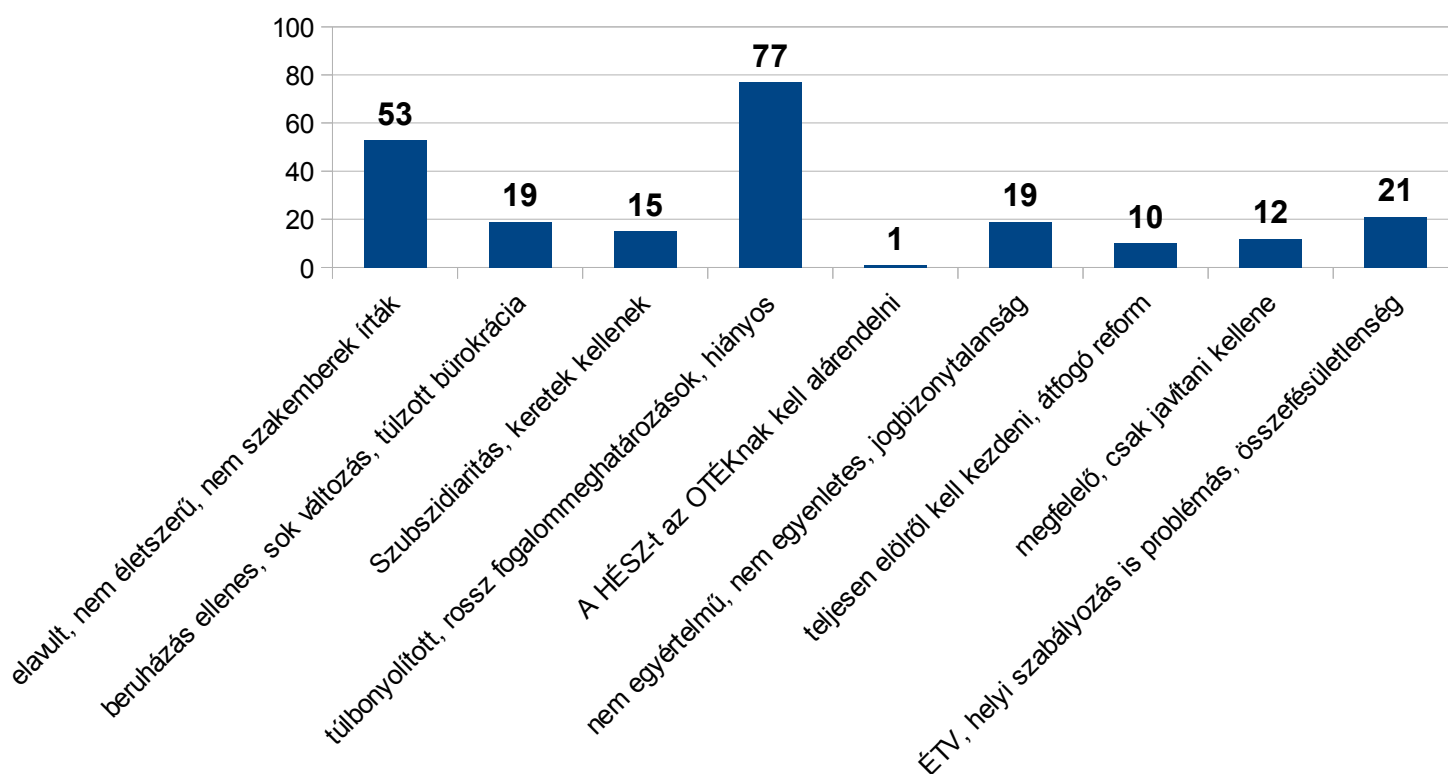

teljes mértékben	10	4%
általában jól használhatók	26	10%
egy-két elemet javítani kellene	59	23%
közömbös számomra	10	4%
kevés dolog használható belőlük	34	13%
az egészet újra kellene gondolni	113	45%

A parkolóhelyekkel kapcsolatos jelenlegi előírásokat a válaszolók többsége [58%-a] negatívan ítélte meg, szerintük nem életszerűek, kevés használható belőlük vagy érdemes lenne teljesen újragondolni őket. Teljes mértékben csak a válaszolók elenyésző része [4%] elégedett az előírásokkal, viszont összességében 37%-uk szerint kisebb javításokkal életszerűekké tehetők.

OTÉK - szabadsoros hozzászólások értékelése [149 hozzászólás]

■ OTÉK [149 vélemény]

ábra 7. A OTÉK-ról beérkező, 149 szabadsoros vélemény tematikus csoportosítása

Az alábbiakban azokat a megjegyzéseket összegezzük, amelyeket a kérdőívet kitöltők az OTÉK-kal kapcsolatos kérdéssor utáni szabadsoros rovatba írtak. A 252 válaszadó ~59%-ának hozzászólásai megmutatják, hogy a feleletválasztós kérdésekben kiemelt részletek helyett **a szakma a szabályozás általános problémáit fogalmazta meg.**

Kiemelkedően sok, 77 hozzászólásban [52%] szerepelt, hogy az **OTÉK túlbonyolított, rosszak a fogalommeghatározásai, s ezzel együtt számos hiányossága van.** A túlbonyolítottság mellett véleményként megjelenik az is, hogy helyenként túlszabályoz, helyenként pedig óriási szabályozási

lyukak vannak benne, ami 16 vélemény [13%] más szavakkal is megerősít: nem egyértelmű és nem egyenletes a szabályozás, aminek következtében jogbizonytalanság alakul ki az eltérő értelmezések között. Ezt az egyik hozzászóló frappánsan úgy írta le, hogy *„a nagy OTÉK mellett Magyarországon legalább 2000 „kisebb OTÉK” is van.”*

Ezzel összefüggésben 21-en emelték ki [14%], hogy a gyakorlatban komoly gondot okoz az OTÉK, az építési törvény, valamint a helyi előírások **összefésületlensége, ellentmondásossága**. Egyetlen hozzászóló javasolta, hogy az építési törvény mondja ki, hogy a magasabb rendű törvény írja fölül az alacsonyabb rendűt, vagyis amennyiben eltérések vannak, az OTÉK ignorálja a helyi szabályozást (!). Ezzel szemben a hozzászólók 10%-a szívesebben látna a jelenlegi OTÉK helyett egy olyan **szabályozási keretrendszer**t, amely a szubszidiaritás elvének érvényesülése révén a **helyi szabályozásnak nagyobb szerepet szán**, mivel - ahogy az egyik hozzászóló megjegyezte - szinte valamennyi tervezési-építési probléma egyedi.

53-an [36%] kifogásolták, hogy az OTÉK elavult, nem életszerű, az építészeti minőséget nem támogatja, sőt **a fenntartható építészet elveivel is ellentmondásban van**. A hozzászólók közül többen említették, hogy látszik rajta, hogy olyanok írták, akiknek nincs gyakorlati tapasztalatuk, *„akik soha sem készítettek engedélyezési, vagy pallértervet, építkezést meg csupán a TV híradóban láttak.”* Az életszerűbb, rugalmasabb, keret jellegű szabályozás mellett 19-en [13%] említették az OTÉK és az egyéb törvények, jogszabályok folyamatos változtatásából, a túlzott bürokráciából adódó nehézségeket, kiemelve, hogy a jelenlegi szabályozás **beruházás ellenes, a tervezői és mérnöki munkát fölöslegesen megnehezíti**. 12-en [8%] vélekedtek úgy, hogy az OTÉK jelenlegi formájában, kisebb javításokkal egészen jól használható, ezzel szemben 10-en [7%] vélik úgy, hogy teljesen használhatatlan.

Az elemző észrevételei

Az OTÉK láthatóan a túl erős szabályozásra való törekvés eredménye, s a felmérésben résztvevők többségének véleményéből kitűnik, hogy ezt az építészet-építésügy hétköznapi praxisa nem igazolta vissza, vagyis ez a szabályozási gyakorlat megbukott. Tekintettel arra, hogy **ez az első olyan nagy mintán végzett kutatás, amely rákérdezett az apparátus munkájának eredményességére**, a jogszabályalkotóknak – a hatékonyabb munka érdekében - szembe kell nézniük a megfogalmazott szakmai kritikákkal. Az állami apparátus az elmúlt évtizedekben hozzászólt, hogy semmiféle

nyilvános kritika nem éri.

Az egyes közösségeknek - saját jövőképük alakítása érdekében - meg kell tudniuk fogalmazni azokat a célokat, amelyeket hosszú távon el akarnak érni. A célhoz vezető út része, eszköze a szabályozás, ami a közösség tagjainak egyéni cselekvési stratégiáit és tereit szorítja keretek közé. **A szabályozás célja tehát az értelmes keretek kijelölése**, amelyeket a célok tiszta megfogalmazásából kell származtatni. Ez az építészet és építésügy területén nem történt meg a rendszerváltás óta.

A káoszt ma az okozza, hogy az elmúlt évtizedekben egy állandósult, szakmai tapasztalatok nélküli jogszabályalkotó apparátus a korábbi ethosz (szocializmus) törvényeit részben átvéve toldozta-foldozta a területre érvényes törvényeket, rendeleteket és előírásokat – így az OTÉK-et is – szervezetileg különféle (és minden kormányzat alatt más és más) minisztériumokba széttrancsírozva, tágabb szakmai kontroll és meghatározó, karizmatikus vezetés nélkül. Az építész és mérnök szakmai szervezetek minden alkalommal, minden új kormány figyelmét felhívták egy egységes **építészeti- és építésügyi minisztérium létrehozásának szükségességére**, aminek legfőképpen az adja a súlyát, hogy a nemzeti vagyoni jelentős részét az épített környezet és az attól elválaszthatatlan természeti környezet adja, továbbá a gazdaság tekintélyes szegmense (a GDP ~10%-a) az ezekkel kapcsolatos tevékenységekből származik.

A mindenkori politikai elit húsz éve nem mond az önálló építészet- és építésügy koncepciójára, szemben pl. a sokat kritizált szocialista államapparátussal, ugyanis 1989-ig *volt* építési minisztérium. A szakma saját szervezetein keresztül a széttöredezett, minisztériumok között megosztott jogszabályalkotó apparátus munkájára folyamatosan próbált befolyást gyakorolni. Ennek tényleges sikerét jól mutatja az éppen aktuális helyzet is, miszerint ma a 34 tagból álló **Országos Építésügyi Fórumban** – szabályozást előkészítő, érdekegyeztető tanácsban - csak 8 fő gyakorlattal is rendelkező építész/mérnök/urbanista van [24%], míg **az államapparátus a meghívottak 65%-át teszi ki**². Ebből tisztán látszik, hogy egy olyan apparátusnak van az építésügy jövőjében túlsúlya, amely apparátus az elmúlt évtizedekben olyan szabályokat alkotott, amelyek a kutatás eredményei szerint csúfosan megbuktak. Nagy kérdés, hogy **ettől az apparátustól vajon várható-e valódi szemléletváltás?**

---

2 A korrekt számbavételhez hozzátartozik, hogy közülük az építőmérnök végzettségű KÖZGÉP volt építési igazgatója, ma helyettes államtitkár Schváb Zoltánnak és az országos főépítész Nagy Ervinnek van építési-építésügyi szakmai gyakorlata, de az építészek közé számolt MÉK irodavezetőnek például nincs.

Az építési törvényeknek igazodniuk kellene egy ország építészetpolitikájához, logikusan abból kellene kiindulniuk, amit ebben a dokumentumban épített környezetével és ezzel szoros összefüggésben természeti környezetével (a kettő értelemszerűen elválaszthatatlan) kapcsolatos célként a közösség megfogalmaz. Az építészetpolitikai dokumentum évek óta készül és még mindig nincs végleges verziója. Az *e-epites.hu* portálon elérhető 2010-es egyeztetési anyag (<http://www.e-epites.hu/983>) túl bőbeszédű, helyette a célokat tömören, lényegre törően megfogalmazó, mindenki számára érthető alapidokumentum szükséges. Ez az egyeztetési anyag a legfontosabb feladatok között első helyen említi (19. oldal), hogy **a jogszabályalkotás gyakorlatában szemléletváltásra van szükség, és „egyszerűbb, koherens, a jó építészeti és életminőséget célzó építésügyi szabályozást kell kialakítani”, amit a jelen kutatás is egyértelműen visszaigazolt.** De a jövő jogszabályait ma is ugyanaz az apparátus írja, amely **látszólagos hozzáértésével** az építészet- és építésügyet érintő területeken komoly károkat okozó szabályozási káoszt - hatalmi ágak közé beszorított, koncepciótlan munkájával - előidézte.

A megoldás kézenfekvő akkor, amikor az építési engedélykérelmek száma a tizedére csökkent, amikor nincs mit tervezni. Ezt a válságos időszakot értelmesen ki lehet használni arra, hogy a **megfelelő tapasztalattal, tudással és elhivatottsággal rendelkező tervezők rendbe tegyék, újragondolják az építészet és építésügy szabályozását,** és olyan rugalmas, skálázható elvi keretrendszerrel állítsanak föl, amelyek a szubszidiaritás elve alapján kiválóan működhetnek a **ténylegesen minden esetben egyedi problémák kezelése** során. Pusztán csak azért,

- hogy a jövőben ne okozzanak **anyagi veszteséget** értelmetlen, ésszerűtlen, elavult szabályok a fejlesztőknek, vállalkozóknak, de leginkább a felhasználóknak;
- hogy az eljárásokban minél kisebb legyen a fölösleges, bürokrácia által generált **idővesztés;**
- hogy ne legyenek tele a bíróságok évekig elhúzódó **perekkel;**
- hogy legyenek értelmes **ösztönzők** arra, hogy megérje terület, ház, anyag újrahasznosítása;
- hogy a jogszabály a **jogkövetők** attitűdjéből induljon ki, abból, hogy az emberek felismerik a szabály értelmét és ne a túlszabályozottságból természetesen következő kiskapukra méretezzünk újabb **irracionális szabályokat;**

- s hogy **végre bölcsen oda tudjunk figyelni a lényeges dolgokra**, mint pl. környezeti minőség, életminőség, ökológia.

A fenntarthatóságról való gondolkodás és tervek szövögetése ugyanis csak ekkor kezdődhet el, amelyet ma drága technológiai kritériumok teljesítését követelő, újabb fölösleges előírásokkal helyettesítenek.

OTÉK - részletes vélemények

1. Korszerűtlen; sok helyen túl szigorú, értelmetlen megkötések tartalmaz; a gazdasági, piaci változásokat nem követi, beruházásellenes, kifejezetten csak a műszaki vonatkozások vannak előtérbe helyezve, megtérülés; új építési technológiák, alternatív építési módok nincsenek integrálva; meglévő épületállomány adottságait nem veszi figyelembe.
2. Igen, az építménymagasság a legnagyobb probléma. Kijátszható, ostoba, értelmetlen. A valóságban tök mindegy, hogy egy átlag 6,00 vagy 6,45. Inkább a szintszámokat kéne csak megadni, azzal, hogy egy szint max. 3,50m lehet, vagy ilyesmi. De az lenne a legjobb, ha a szabályzatokat elfelejtenénk, és a helyi főépítésznek, vagy tervtanácsnak kellene elbírálni, hogy mit lehet és mit nem.
3. Nem képes urbanisztikai értékekben gondolkodni, csak bonyolultságában provinciális, képtelen önmagában szabályozni (csak további jogszabályokkal), ennek ellenére túl bonyolult és átláthatatlan, talán azért mert: tisztázatlan a célja. Talán itt kellene újratekenni.
4. A fogalommeghatározások pontatlanok, nem egyértelműek, sokszor nyakatekertek. A szintterületbe beszámítandó teraszok stb. nem életszerűek. A beruházókat a zárt dobozok felé kergetik. A 1,5m-es be-nem-számítás is használhatatlan teraszokat eredményezett, tehát ne abba az irányba legyen lépés, hanem az élhető teraszok kialakításának irányába. Az építményszámítás (Ráth úr által elismerten) a falusi oldalhatáron álló, magas tetős családi házra van „kitalálva”, bonyolultabb, összetettebb tömegű épületek esetében kezelhetetlen.
5. Az OTEK vagy az Étv. kösse ki, hogy a HÉSZ-ek csak is OTEK-kal harmonizáló szabályozást és fogalmakat használhassanak. A magasabb szintű jogszabály mondja ki, hogy az alacsonyabb jogszabály azon része érvénytelen, ami ellentétes a felsőbbel.

6. Pontatlan, hibás, félreérthető, néhol irreálisan túlszabályozott, néhol pedig óriási szabályozási lyukak vannak benne. Túl sok esetben tiltja és korlátozza értelmetlenül a mérnöki és tervezői mérlegelést és döntést.
7. Se az építészek, se az építtetők, se a terveket bíráló szakhatóságok számára nem egyértelműek a benne foglaltak. Kevesebb, jól definiált szabállyal megelőzhető lenne az engedélyeztetéssel kapcsolatos viták egy része - nem mellesleg csökkenne az „építtetői trükközés,, ezzel együtt a korrupció esélye is.
8. Azt gondolom, hogy az OTÉK-kal kapcsolatban 3 fő probléma van:
  1. bizonyos dolgokban túlságosan általánosan fogalmaz, és így voltaképpen nem talál választ az ember a kérdésére;
  2. bizonyos esetekben viszont indokolatlanul nem általános, hanem nagyon megköti a lehetőségeket, nem rugalmas;
  3. nem életszerűek az előírások, nem a XXI. századra és nem egy fejlődő és nyitott, hanem egy korlátolt társadalomra van kitalálva, ahol azt feltételezzük, hogy az emberek nem józanul és életszerűen használnak dolgokat.
9. Volumenelvű szabályozásra, nem következmények (vetületek, nézetek stb.) nevetséges limitjeire van szükség. Helyenként indokolatlanul túlszabályoz, máshol meg túlságosan tágan fogalmaz...
10. Érdemes volna az OTÉK jelenlegi fogalommeghatározását pontosítani és bővíteni. Az építménymagasság számításának szabályait szintén. Jogszabályokkal szembeni követelmény, hogy azok érthetők legyenek. Úgy gondolom, hogy az építménymagasság kényes kérdés. Esetleg néhány alapesetet fel lehetne tüntetni. Az építménymagasságon kívül, mintha az elő-, oldal- és hátsókert fogalommeghatározása és az ábrák között is volna ellentmondás.
11. Egyértelmű fogalmakkal elkerülhető lenne az építeshatóságokénti értelmezés.
12. Csapnivaló!
13. Életszerűbbé kéne tenni.

14. Még egyvel feljebb kellene kezdeni: az építési törvény definícióival. Pl. az illeszkedési követelmény egy hihetetlen gumiparagrafus. Az OTÉK-ban sajnos, pont a legfontosabb beépítési paraméterek vannak a legkacifántosabban megfogalmazva. A bonyolult definíciók és számítási szabályok mindig arra ösztökélnek, hogy különféle kikapukat keressenek rajtuk. A nem egyértelmű megfogalmazások ahhoz vezetnek, hogy sokszor az építésügyi hatóság értelmezésén múlik, hogy mit engedélyeznek és mit nem (a korrupció melegágya). Mivel ilyen bonyolult a rendszer, a befektetők is mindig meg akarják erőszakolni az épületeket a tervezés stádiumában. Sokkal jobb lenne egy tiszta mutató a telkek beépíthetőségére - a terepszint feletti bruttó szintterület tűnik a legjobbnak (én ebből levonnám a külső hőszigetelést is, hogy ne ezen spóroljanak).
15. Sokszor nem is az OTÉK, hanem az OTSZ vagy pl. BVKSZ határolja be alapvető módon a tervezési koncepciókat (főleg a nagyobb házaknál). Borzasztó bonyolult a különböző (folyamatosan változó) jogszabályokból összenézni a peremfeltételeket. Az épületekre vonatkozó különböző szakági követelményeket mindenképpen egy közös jogszabályba kellene integrálni.
16. Jelenleg a különböző szabályok nem koherensek, egymásról nem akarnak tudomást venni: pl. zárt sorú beépítésnél semmi nem lóghat ki a járda fölé, s míg a szabályozási terv a homlokzati síkot a telekhatárra írja elő, a tűzoltó kiugrasztott tűzgátákat akar. Az EUROCODE új földrengési szabálya 30-40 cm távolságot ír(na) elő a házak tűzfalai közé, amit egy szabályozási terv - valószínűleg – tilt.
17. A parkolásra vonatkozó követelmények egyrészt nem életszerűek, másrészt nem a szgk. forgalom csökkentésére ösztönöznek. (Sokszor pont a megkövetelt mélygarázsok „döntik be” a társasházi projekteket.)
18. A fogalmi-, zöldfelületi-, szabadtéri-, külterületi- (pl: tanyás térségek, mezőgazdasági területek), táji (pl.: borvidéki, együtt tervezhető települési, azaz mikro-regionális) kérdések alacsony színvonalon kidolgozottak, az 5. sz. melléklet jelentős kiegészítésekre (teljes átdolgozásra) szorul. Az építésügyi követelmények terén a közterületi építmények, akadálymentesítés szabályozása terén égető hiányokat tapasztalunk. Az OTÉK ilyen értelemben vett átdolgozása elodázhatatlan, de itt nem szabad megállni. Az egész építésügyi törvény reformjára lenne szükség, amely a poroszos (német) merevségről áttér a helyi

adottságokhoz jobban illeszkedő (angolszász) rugalmasságra: kevesebb merev szabály, a regionális és helyi tervtanácsok megerősítése, gazdasági szabályozó elemek (pl. betterment adózás - azaz ingatlan-érték adózás az átminősítéseknél és kompenzáció a barna mezős területek fejlesztésénél) beiktatása, tájegységenkénti „arculati” kézikönyvek létrehozása, utcaképi szinten a helyi döntéshozás megkönnyítésére.

19. Véleményem szerint maga a szabályozás fontos dolog. De a túl-szabályozás nem segíti a kreatív tervezési munkát. Lassan úgy állunk, hogy nem tervezünk, hanem alapos jog-értelmezés után próbálkozunk megfelelni a szabályoknak, és beleerőltetni ebbe a házat. Sokkal több időt töltök el jogszabályok, szabályozások értelmezésével, MEGFEJTÉSÉVEL, mint effektív kreatív építész munkával.
20. Az építménymagasság számítás hiába lett elbonyolítva, az továbbra is szinte gerjeszti a minősíthetetlen magasságszámításnak megfelelő, mediterrán stílussal fémjelzett épületeket. A végeredmény egy sokszor zavaros és a szabályozásban megfogalmazott és elvárt épülettömegeket meghaladó giccs. Volt szerencsém 4,5 méteres építménymagasságnál földből kiemelt pince+fsz+emeletes épületet látni. Tudom hogy ezen önmagában az építménymagasság számítás nem segít. Újra kellene gondolni a legtöbb településen a szabályozást is.
21. A hazai építési, építésjogi előírások halmaza teljesen áttekinthetetlen, következetlen, és ennek következtében használhatatlan. Számtalan esetben a különböző előírások egymásnak ellentmondanak, így nézőpont, szerencse, vagy éppen „ki az erősebb” kérdése, hogy melyik szempont kerekedik felül a tervezés és az engedélyeztetés során. Összességében minden túl van szabályozva, az előírások abból indulnak ki, hogy ki akarják játszani őket. Ezért sokan ki is játsszák, de legalábbis végsőkig próbálják kihasználni a beépítési lehetőségeket. Az építménymagasság számítás egy virtuális dolog, semmi köze ahhoz, hogy egy adott épület mennyire zavaró a környezetében. A jelenlegi parkolási előírások - vélhetően a jogalkotók ismerethiányára visszavezethetően - a nagy számú gépkocsi-elhelyezés megkövetelésével az autóforgalom növelésére ösztönöznek, tehát az elképzelt céljukkal ellentétes hatást váltanak ki. Ma a fenntarthatósági minősítő rendszerek (pl. BREEAM) a minél kevesebb gépkocsi-elhelyezést díjazták, ugyanakkor jutalmazták az alternatív közlekedési módokat. Ebben a kérdésben radikális változásra lenne szükség. Ezt egyébként a piaci tapasztalatok is alátámasztják, az új épületek többszintes teremgarázsainak legalsó szintjeit gyakran teljesen

zárva tartják a kihasználatlanság miatt.

22. A hazai építési előírásrendszerre vonatkozó tapasztalataimat összevetve a néhány éves angliai gyakorló építészként szerzett tapasztalatommal könnyen belátható, hogy lehet áttekinthető, használható rendszert kialakítani, ami elég rugalmas ahhoz, hogy alkalmazkodni legyen képes az egyedi helyzetekhez, változó feltételekhez, egyéb elvárásokhoz.
23. Nagyon jó lenne nemzetközi kitekintés és hosszútávú koncepció alapján, akár több fordulóban, de a kamara és a tervező építészek bevonásával átgondolni az OTÉK-ot.
24. A településrendezési és az építési előírások szétválasztása szükséges. Teljesen másról szól. A mélygarázs rámpájának dőlésszögét nem szabad egy helyen említeni a szerkezeti terv alátámasztó munkarészeivel. A településtervezés és a fejlesztés egységes szabályozása szükséges, a fejlesztés résztvevőitől elvárt jogosultságok szabályozatlanok.
25. Megpróbál részleteiben szabályozni olyan dolgokat, amiket nem lehet egy rövid paragrafusba belefoglalni. Az a véleményem, hogy inkább kereteket kellene megadnia, és azon belül nagyobb szabadságot kellene biztosítani a tervezőnek, vagy akár a helyi szabályozásnak. Néhol túlszabályoz, de lehetőséget ad a „jogászkodásra” (hibásan!) is.
26. Az OTÉK évről-évre változik, ami egy rémálom.
27. Az OTÉK sok esetben nem ad egyértelmű eligazítást, s ez vitát eredményez. A korábbi OÉSZ sok esetben részletesebb és használhatóbb volt.
28. Látszik, hogy olyan - a szakma periferiáján lebegő „szakemberek” - készítették, akik soha sem készítettek engedélyezési, vagy pallértervet, építkezést meg csupán a TV híradóban láttak.
29. Habár alapvető, komoly gondok is vannak az OTÉK-kal, de a teljes újracszerelését semmiképp sem javasolnám. Ugyanis egy teljesen új szerkezetű alap-jogszabály meglehetősen megnehezítené a napi munkát.
30. Nem kellő súllyal kezelték benne, és néhány helyen pontosítandóak a beépítésre nem szánt területekre (zöldterületekre, szabadterekre, mezőgazdasági területekre, erdőkre, különleges

területekre) vonatkozó szabályok, égetően hiányoznak a tanyás térségekre és a borvidéki területekre vonatkozó speciális előírások. A közterületi építményekre, akadálymentesítésre vonatkozó szabályozás is hiányzik. Az 5. sz. melléklet teljesen felülvizsgálandó és kibővítendő, mert részben hibás értékeket tartalmaz, részben pedig több területtel (pl. vízfelületek, nem vízzáró burkolatok stb. nem foglalkozik).

31. Alapjaiban rossz a rendszer, rossz az OTÉK logikája. A rendszerből teljes mértékben számúzve van az építészeti minőség, mint cél.
32. A fogalommeghatározás gyakorlatilag megrekedt a 70-es évek építészeti technikai szintjén. Nem tud kezelni bonyolult formavilágú, új technológiákkal építendő szerkezeteket, tereket. Kétszintes kockaházakhoz használható.
33. A különféle szabályok teljes összefüggéstlensége jellemző. Az OTÉK, BVKSZ, KVSZ egymásnak ellentmondó előírásai felfoghatatlanok.
34. A szintterület számítás új módszere legyilkolja az építészeti formálást.
35. A mai épületeknél sokkal célravezetőbb lenne m² helyett m³ alapú szabályozás. Ez teljesen egzaktul mérhető. Vannak olyan fogalommeghatározások, amelyek 3-4 másik fogalomra utalnak, majd a végén önmagával akad össze a kör.
36. A közterület fogalom alul definiált.
37. Egyes támogatási formák, források bizonyos rendeletek szerint kizárólag közterület rekonstrukcióra, fejlesztésre fordíthatók. Településeinken a közpark és a közút tulajdoni lapján szerepel általában e fogalom. Közben alig van közparkként szabályozott zöldterület, azaz közterület, ezek is többnyire közlekedési hulladék területek, nagyon gyakran közút részeként állami tulajdonban, állami szerv kezelésében. Sokszor e tény maga kizárja a közpark rekonstrukciót még akkor is, ha az adott terület közparkként üzemel évszázada és akként is szabályozott. A települési - általában 5000 lakos alatti településekről írok - zöldfelület- és közterület fejlesztési valós szükségleteken alapuló elképzelések, elvárások a település központi elhelyezkedésű intézményi területeire koncentrálnak. Ezek viszont nem közterületként vannak nyilvántartva, pedig a 'köz' használja őket, pontosan akként. A közintézmények kertjét, udvarát, zöldfelületét is ajánlatos lenne valamilyen módon

definiálni a közterület fogalmán belül, vagy a csak közterület fejlesztésre fordítható források felhasználhatóságának szabályozásakor a kisebb lélekszámú településink érdekében gondolni kellene arra, hogy ezt a fogalmat ne csak önmagában „lökje” oda a támogatási források felhasználásáról rendeletet alkotó hivatal, jogász, szakértő stb.

38. Több helyen zűrzavaros a fogalomhasználat. Az építménymagasság-számításban maradtak kiskapuk, és ami sokkal nagyobb probléma, hogy egy csomó önkormányzat még a 15 éve kifutott OÉSZ-alapú homlokzat magasságban gondolkodik, és ez alapján hoz helyi rendeletet. A parkolási problémákat (melyeket nyilvánvalóan a rendőrségnek vagy hasonló hatóságnak kellene megoldania) a tervezéssel akarja megoldani („ha lesz elég parkoló, akkor nem akarnak tilosban parkolni,„). A túl sok parkolóhely költségei (pl. a megépített, de eladhatatlan és üresen álló teremgarázs-parkolóhelyek) mindenki számára nyilvánvalóak. Pont az építménymagasság-számítás és a parkolómérleg-számítás mutat a környezettudatossággal köszönő viszonyban sem álló (az autós közlekedést támogató) filozófia irányába. A parkolómérleg-számítás esetében ez nyilvánvaló, az építmények magasságának korlátozása korlátozza a népsűrűséget, ez pedig kedvezőtlen hatással van a közlekedésre és ebből következően a légszennyezettségre. (A gyaloglás, mint közlekedési alternatíva, 100 fő/ha, a kerékpár/tömegközlekedés 30 fő/ha felett hatékony alternatíva, a telkek beépítésének korlátozásával ezt romboljuk, és akkor az üzemanyag-hatékonyság gazdasági, importnövelő és fizetésimérleg-rontó hatását még nem érintettük (1)). (1) „A világ helyzete 2007 (Városaink jövője) , Woldwatch Institute, 113 o.
39. A munkát nem segíti, bürokraták rakják sablonok alapján össze.
40. Jogászországunkban mindenképpen kell ilyen átfogó szabályrendszer. Az más kérdés, hogy jogászország nem kellene lennünk, rengeteg olyan élethelyzet, szituáció adódik, ahol a túlszabályozás józan ésszel ellentétes megoldásokhoz vezet. Ilyen helyzetekre kellene a tervtanácsokat és a főépítészeket megfelelő felhatalmazással ellátni.
41. Nehezen kezelhető, fogalomrendszere körülményes, zavaros. A szabályozási szemlélet a jogi megítélést támogatja (amikor támogatja), az építészeti szempontokét lényegében nem. Sok tekintetben nem képes lekövetni az életszerű helyzeteket, és az így rosszul besorolt kategóriákból nem lehet kilépni. Találkoztam már olyan helyzettel is, amikor az életszerű helyzet semmilyen körülmények között nem volt elfogadható, de maga a hatóság ösztönözte

a tervezőt, pontosabban az építtetőt, hogy hazudjon, mert így lehet.

42. Az akadálymentesítéssel kapcsolatos előírások nem egyértelműek, egyes helyeken átgondolatlanok, ábrák híján nehezen értelmezhetők, és az elérendő célt nem definiálják.
43. Egyes esetben túl sematikus, míg máskor túl megengedő, sok olyan dolgot nem szabályoz, ami fontos lenne.
44. Az OTÉK túlszabályozott és idejétmúlt.
45. Kevés a hely... Nem életszerű, aránytalan, pontatlan, nem korszerű - együtt az építőipar, az építészet, a mérnöki munkák egész jogi környezetével egyetemben. Mondjam még? Észre kellene venni, hogy elsősorban a szabályozás hibái vezetnek a mérnöki munka eredménytelenségéig, épített és természetes környezetünk - tisztelet a kivételnek – elzülléséig. Vagy nem jó irányba nézek?
46. Az OTÉK-ot nem érdemes önmagában értékelni, az egész építésügyi jogszabályhalmaz alapján véve kétes értékű, zavaros, bürokrácia centrikus, agyonszabályozó és Magyarországon életidegen. A jogszabályok nem az embereket, hanem az ellenőrizetlen, óriási túlhatalommal rendelkező építésügyi bürokráciát szolgálják.
47. A baj nem az OTÉK-nál kezdődik, hanem már az építési törvénynél. A törvény a magyar viszonyoktól, mentalitástól, életvezetéstől teljesen idegen Baugesetzbuch olyan adaptációja, ami éppen az adaptáció helyszínére nincs tekintettel, azon túl, hogy a kommunista éra legrosszabb bürokratikus hagyományával van megspékelve. Az OTÉK csak ezt a hülyeséget fokozza tovább.
48. Nem életszerű!
49. Sok esetben hibás, nehezen értelmezhető, vagy az általános eseteken kívül eső problémákra választ nem adó szabályok, meghatározások találhatók benne (pl. szintterület, építménymagasság-számítás, építési hely).
50. Mind az építészeti trendek, a technikai fejlődés, a társadalom és az emberek életmódja meghaladta az OTÉK cizellált követelményeit, így gyakran nem ésszerű és életszerű megoldások alkalmazását írja elő, illetve többször kifejezetten akadályozóként hat. Sok

esetben a mai építészet értelmezhetetlen az OTÉK fogalmai szerint. Az épületekre vonatkozó része merev jogalkalmazást kíván/sugall, de hibásan (vagy hiányosan) megfogalmazott szövege miatt mégis a szubjektív értelmezés lesz a következménye. Szerintem ezt leginkább a túl erős szabályozásra való törekvés okozza: a jogszabály szemléletmódjával van a probléma.

51. Az OTÉK jelen formájában a szabályozás bizonytalanságát tükrözi. Nem eldöntött, hogy egy leíró jellegű elméleti háttér szeretne lenni, vagy egy kötelező paraméterrendszer. Az előbbi esetében hiányzik belőle a cél, az utóbbi esetében fölöslegesen hosszú.
52. A településrendezési része nem életszerű, a szabályozása merev.
53. Főleg épület tervezésre használom. Viszonylag működik. Nagyon át kellene gondolni a technikai fejlődés és a megvalósult házak tapasztalatai alapján a gépészeti (főleg légtechnikai) követelményeket, és a lakás követelményeket. PL: LAKÁSONKÉNT LEGFELJEBB 1 DB FÉLSZOBÁT ENGEDNÉK. Sok ház nappali + (gyakran) 4-5 félszobás, használhatatlan!
54. A definíciók hiányosak, egy részük átgondolásra szorul (ez elvileg az Építési Fórum munkájának köszönhetően orvosolható lesz).
55. Az építmény-magasság számítás túl sok „kiskaput” hagy és bonyolult is. Helyette be kellene vezetni a beépíthető-beépített tér fogalmát - alaposan átgondolva a kivételeket. Azt, hogy mi állhat ki és mennyire a definiált térből (pl: antenna, villámhárító felfogó rúdja, kémény). A parkolóhely-számítás is túl sok „kiskaput” enged és sok „kavarásra” ad lehetőséget - nem csoda, hogy alig épül új parkoló. A megváltás intézményét örökre el kellene törölni.
56. Jóval rövidebb, tömörebb szabályozás kellene, ami csak a legszükségesebb dolgokat határozza meg, azokat viszont egyértelműen. Ha viszont egy ilyen megszületik, nem szabad, hogy az utóbbi évek gyakorlata szerint rendszeresen változtassák (meghatározható pl. jogszabályban, hogy - különleges esetek kivételével - 10-15 évnél sűrűbben nem lehet rajta változtatni). Fontos továbbá, hogy meglévő épületek átalakítására, bővítésére csak kevesebb és enyhébb szabály vonatkozzon, mint az új épületekre (célszerű lenne az OTÉK-ot két részre bontani, az általános érvényű, ill. a csak új épületekre vonatkozó rendelkezésekre).

57. Mindenképpen olyan szabályozásra van szükség, ami egyértelmű és nem alakulnak ki „helyi olvasatai”.
58. Bár minden tiszteletünk a haladásé, fejlődésé és a „fenntarthatóságé”, éppen ezért a „hagyományos” építési módok - jogszabályi előírásokkal történő - ellehetetlenítését, mi több tiltását jó lenne kerülni. Amíg bárki vehet az optimálisnál nagyobb fogyasztású gépjárművet, a hőtechnikai méretezésben az egyes szerkezetek egyenkénti, határértéknek való megfeleltetése túlzás, ami diszkriminatív a hagyományos építési módokra nézve.
59. Nagyon sokat kéne dolgozni rajta. Bár a többi minket érintő jogszabály még rosszabb...
60. Agyonjavíthatott, használhatatlan jogszabály.
61. A városrendező építésznek el kellene gondolkodni azon, hogy családi házas övezetben csak és kizárólag szabadon álló épületeket lehessen tervezni és építeni, mert az oldalhatáros beépítés a szomszéddal konfliktust generál. Ezt az OTÉK is szabályozhatná. Innen ered a rengeteg birtokvédelmi ügy az önkormányzatoknál.
62. Az építménymagasság számítását ábrákkal is értelmezni kellene. Ikerházas beépítés esetén, ha egyelőre csak az egyik fél épül meg, értelmezhetetlen a jelenlegi előírás.
63. A parkolóhelyek számának meghatározásánál ki kellene térni az egyházi épületekre is, pl. arra, hogy a helyi lakosok zöme nem gépkocsival megy a misére. Figyelembe kellene venni az egyidejűséget is, pl. egy művelődési otthon fő forgalma nem esik egybe a település napi fő forgalmával. Mérlegelési lehetőséget kellene adni a helyi sajtóságok alapján a parkolók elhelyezésére.
64. Pl. a 36. § (2) bekezdést pontosítani kellene, míg a 36. § (3) bekezdést teljesen újragondolni és átfogalmazni. Az OTÉK 36. § (2) bek. nem egyértelmű, ahány hatóság, annyiféleképpen értelmezi. Az Oték 36. § (3) bek. egy kialakult tömbben szinte lehetlenné teszi a zárt sorú övezeti előírások szerinti beépítést.
65. A napi életben felmerülő új feladatokban nem ad megfelelő támaszt, pl.: égéstermék kivezetés (tető fölé) és a turbó kémények ellentmondása, telepítési távolságok (az új technológiák, anyagok ismeretében), építmények között megjelentek a mobilházak, amiket nem tud értelmezni sem az engedélyező hatóság, sem az építésfelügyelet - külön

szabályozás (telepítési) lehetőség kellene, az építménymagasság fogalma bonyolult, a homlokzatmagasság egyértelműbb lenne, akár homlokzatonként is meghatározva, a fogalmak felülvizsgálata szükséges, a mellékletekben a kerékpár elhelyezési mértéket is felül kéne vizsgálni, vidéki és városi viszonylatban is egyre nagyobb teret hódít a hétköznapiakban a kerékpározás - az előírt 2-2 db-os kötelezettség nem életszerű.

66. A MAI DIGITÁLIS VILÁGBAN EGY SZABÁLYOZÁSI DOKUMENTÁCIÓT JÓL FELÉPÍTETT KERESŐSZAVAS RENDSZERŰRE KELL KIALAKÍTANI. BELE KELL ÉPÍTENI EGY LAIKUSOK RÉSZÉRE IS JÓL HASZNÁLHATÓ KÉRDÉS-FELELET KIEGÉSZÍTÉST. EZZEL A JELENLEGI FELHASZNÁLÓI ZŰRZAVAR NAGY MÉRTÉKBEN CSÖKKENTHETŐ VOLNA, KÜLÖNÖSEN, HA AZ EGÉSZET INTERNETEN IS EL LEHETNE ÉRNI. A TÚLSZABÁLYOZÁS ODA VEZETETT, HOGY AZ ÉPÍTÉSI HATÓSÁGOK LÉTSZÁMA MEGTÖBBSZÖRÖZŐDÖTT, S EZZEL EGYIDEJŰLEG A TERVEZÉSI MUNKA „ZSÁKBAN-TÁNCOLÁSSÁ” VÁLT.
67. AZ ORSZÁG ÉPÜLETÁLLOMÁNYÁNAK 2/3-ÁT A JELENLEGI ENGEDÉLYEZÉSI DOKUMENTÁCIÓK TÖREDÉKÉVEL ÉPÍTETTÉK MEG ELŐDEINK. A SOKKAL TÖBB ELŐÍRÁS FÖLÖSLEGESSÉGE ITT TETTEN ÉRHETŐ. EGYBEN JELENTŐSEN NAGYOBB A FELESLEGES BÜROKRÁCIA, ÉS EZZEL A KORRUPCIÓ LEHETŐSÉGE - SOKSZOR A KIKÉNYYSZERÍTÉSE IS. A NÖVEKVŐ ELŐÍRÁSOK TELJESÍTÉSE, KÜLÖNÖSEN EZEK GAZDASÁGOSSÁGI VONZATA MAGÁVAL VON EGY ÚJ SIVÁR ÉS GAZDASÁGTALAN TERVEZÉSI-, LÁTVÁNY-, ÉPÜLETKÉP GYAKORLATOT. PL.: EGYRE KEVESEBB AZ ERKÉLY-LODZSA-TÖMEGJÁTÉK, VAGY ELEVE KÖTELEZŐ A TETŐTEREK KÉNYYSZERŰ, GAZDASÁGTALAN BEÉPÍTÉSÉNEK BETERVEZÉSE. AZ ÉPÍTMÉNYMAGASSÁG JELENLEGI ELJÁRÁSI KORLÁTJA KIZÁRJA AZ ÉPÍTÉSZETILEG KEDVEZŐ BELSŐ TÉRI ARÁNYOKAT, KIZÁRJA A KORSZERŰ, NAGYFESZTÁVÚ FÖDÉMEK ALKALMAZÁSÁT, S EZZEL A FUNKCIÓKAT ÉS KÉSŐBBI ÁTALAKÍTÁSI LEHETŐSÉGEKET IS.
68. A HELYI ÉPÍTÉSI HATÓSÁG, ELSŐSORBAN A FELELŐS FŐÉPÍTÉSRE- ÉS MÉRNÖKRE SOKKAL TÖBB VALÓDI DÖNTÉSI HATÁSKÖRT KELL KITERJESZTENI, HOGY A HELYI VISZONYOKHOZ LEHESSEN IGAZODNI. AZ ORSZÁGOS ELŐÍRÁSI KÖTÖTTTSÉGEKET, AMELYEK HOMOGENIZÁLÁSHOZ

VEZETNEK, EGYIDEJŰLEG ÉSZSZERŰ SZINTRE KELL CSÖKKENTENI. A FELELŐS TERVEZŐ ÉS A FELELŐS FŐÉPÍTÉS MEGÁLLAPODÁSÁHOZ KELLENE KÖTNI AZ EGYES ÉPÍTÉSI FELADATOK ÉPÍTÉSI PROGRAMSZINTŰ PONTOS MEGHATÁROZÁSÁT, BELEÉRTVE A TERVEZÉSI PARAMÉTEREZÉST IS. VEGYÜK VÉGRE TUDOMÁSUL, HOGY MAGASAN KÉPZETT SZAKEMBEREK ALKALMASAK, KÉPESEK E FELADATOKRA, ÉS AZ ORSZÁGOS ELŐÍRÁSOK „ZSÁKBAN-TÁNCOLTATÁSA” TÚLZOTT, S EBBŐL KÖVETKEZŐEN KIZÁRJA AZ ERŐSEN VÁLTOZÓ, KONKRÉT HELYI VISZONYOK ÉRTELMESES FIGYELEMBE VÉTELÉT.

69. Jelentősen szétroncsolt, régi törvényi alapszerkezet évek óta tartó toldozása - foltozása. Ebből adódóan több passzus idejét múlt, vagy teljes mértékben félremagyarázható. Ilyen például - a két legfontosabb elemet kiemelve - a beépítési százalékba beletartozó elemek félremagyarázhatósága, az építménymagasság számítás ezerféleképpen érthetősége. Hiányos és túlhaladott abból a szempontból, hogy az építhető lakásszámot nem definiálja egyértelműen, hiszen a beépítést jellemzően m² alapon közelíti meg. Ez hiba, hiszen azonos m²-en 50 vagy 100 lakás alapvető infrastrukturális kérdéseket vet fel! A részletes hiba és hiánylista sorolása jelentősebb terjedelemben lenne lehetséges.
70. Alapvetően nem rossz, de az építménymagasság-számítás túl komplikált. A parkolóhely számítás kötelezettsége viszont nem jó, mert sok esetben nem életszerű. Összességében szükséges volna az OTÉK-et bővíteni és tömöríteni, különösen ügyelve rá, hogy ne csak betűje, hanem szellemisége is legyen. Sok általam tapasztalt esetben a hatóság az OTÉK betűje szerint helyesen járt ugyan el, de döntése figyelmen kívül hagyta a valóságot, és az építetők alapvetően jó és helyes szándékát.
71. A teljesség hiánya a legnagyobb hátránya és hogy kifejezetten egyfajta épülettípust segít elő. Például a belmagasságok szinte minden új építkezésnél 2,55-ösek. Lépcsőházakban, folyosókban nincs természetes megvilágítás és sorolni lehetne még a minőségi problémákat, amik egyenes következményei a szabályozásnak. A parkolás értelmezése hiányos, főként a geometriai kialakítása a parkolóknak, amit az útszabványra hivatkozva kerül meg némely önkormányzat. Itt sok mindent fel lehetne még tételesen sorolni...
72. Talán azon kéne elgondolkodni leginkább, hogy adott térfogathoz egy adott kisebb térfogatot

és egy hozzá tartozó négyzetmétert kéne engednie a szabályzásnak, ami könnyebbé tenné az értelmezést és egyszerűbbé és jobbá a tervezői munkát.

73. Az egész szabályozás többszörösen toldott-foldott, egyes részei lényegében teljesen értelmetlenek és nem a valóságot tükrözik. Csak kiragadva néhány rész, amely vagy rosszul megfogalmazott vagy több értelmű, vagy értelmetlen: 45.§, 1. sz. melléklet: 90, 93, 6. sz. melléklet, stb.

74. Nem támogatja a kreatív építészetet, sok felesleges szabályt tartalmaz, amelyek sokszor ellentmondanak egymásnak. Lehetővé teszi, hogy az önkormányzati előadók félreértelmezzék azokat. Igazán jó házat ezekkel a szabályokkal ritkán lehet tervezni.

75. Az OTÉK alkalmazásával van a legnagyobb baj. Minden építhetőség másként értelmezi és alkalmazza, néha még egy irodán belül is, így az építetők és a tervezők sem tudnak eligazodni. A keretszabályozás híve vagyok, melyet az adott kialakult körülmények ismeretében kell tudni jól alkalmazni. Az egyedi adottságokat pedig helyi szabályozásban kell megfogalmazni, ha szükséges.

76. Mint DIPLOMÁS BELSŐÉPÍTÉSZ AZT JAVASLOM, HOGY belsőépítészeti tevékenységet csak diplomával rendelkező művészek végezhesse, Jelenleg bármilyen kereskedő szakmai képzés nélkül lehet ún. „beszállító”. Ez egyszerűen közröhely...

77. Többértelmű vagy értelmezhetetlen definíciók tömege szerepel benne, amik inkább csak növelik azt a jogbizonytalanságot, amit a jogszabály megszüntetni szeretne. Nincs benne megfelelő egyensúly a túl- és alul-szabályozásokkal kapcsolatban, mindkettő fellelhető benne.

78. Használható, csak a fővárosi egyedi szabályok, és általában az OTÉK-tól való eltérés nem megfelelő, mert jogszabályi kuszaságot eredményez.

79. Nem azonos szintű szabályozásokat tartalmaz. Nagyon sok múlhatna a helyi szabályozásokon, ha azt valóban komolyan vennék, és ténylegesen a helyi viszonyok speciális körülményeire koncentrálnának.

80. A szabályozás a gyakorlat részéről néhol már túlhaladott.

81. Építéshatósági szempontból sem kielégítő a részletezettsége (pl. a hőszivattyúk beépítése) - csak részpélda a témában: használt, de nem szennyezett levegő kivezethetősége, homlokzati kivezetés lehetőségei).
82. Szükséges lenne pontosítani az építménymagasság számítását (pl. eltakart végfalak beszámítása), a bruttó szintterületi mutató számítását (közig. hivatali állásfoglalás szerint beszámítandó pl. a burkolt padlás is), a hasznos alapterület számítását (pl. a BVKSZ Budapesten külön szabályozza, pontosítja), stb., stb. Mivel ezt a listát az OTÉK tételes átolvasása után lehetne csak teljessé tenni, erről a kísérletről most lemondok.
83. Nem életszerű, túlszabályozza a területet, hátráltatja a fejlődést. Gumijogszabályok vannak benne, amik értelmezhetőek így is, úgy is (illeszkedés, környezetnek megfelelés, stb.).
84. Önmagában az OTÉK kisebb javításokra szorul, elsősorban a hatáskörök és jogosultságok pontosabb definícióját kellene átgondolni. A fő probléma a gyakorlati alkalmazás szabályozatlansága.
85. A fogalommagyarázatokat újra kellene gondolni, és egységesíteni az OTSZ, a BVKSZ, valamint az OTÉK használatos fogalmait.
86. Sok esetben más-más értelmezést kap egy-egy fogalom, függően attól, hogy melyik budapesti kerületben, vagy városban értelmezik. Ennek legfőbb oka, hogy hiányosak a definíciók, illetve sok fogalom nincs definiálva.
87. Az alapvető fogalmak meghatározása sok esetben nem egyértelmű, egyes szabályozási elemek túldimenzionáltak, egyesek épp ellenkezőleg.
88. AZ ELŐZŐ OTÉKHOZ KÉPEST A TERASZOK, ERKÉLYEK BESZÁMÍTTATÁSA A SZINTTERÜLETBE TRAGIKUS, AZ ÖSSZES BUDAPESTI ÉPÍTÉSI TELEK KONDÍCIÓJÁT KB 10%-AL RONTOTTA LE, AMI TÖKÉLETES KÁROKOZÁS ÉS TELJESSÉGGEL ÉRTELMETLEN. EZT MEG KELL SZÜNTETNI.
89. Miért kell parkolóhelyet biztosítani, ha a Fejlesztőnek (Beruházónak, Értékesítőnek) nem kell a lakással, irodával együtt biztosítani azt a Vevőnek? Elveszik a Rendelet alkotó akarata! Nézzük meg az összes új ingatlanfejlesztést – a parkoló üres, de a körülötte lévő utcák zsúfolásig tömve vannak az új lakók autóival!!!

90. Alapgondolat, hogy NEM szabad jogászoknak írni az új OTÉK rendeleteit! A szakma határozza meg a kereteit, a jogászok adják meg a törvényesség kereteit oly módon, hogy NEM hagynak kiskapukat. (pontos definíciók a szakma részéről, stb.) Igazságos lenne, ha Szabályozási Tervekben kerülnének pontos definiálásra, az adott telekre és épületre vonatkozó beépítési paraméterek, amelyet MINDEN EGYES alkalommal, az ADOTT ÖNKORMÁNYZAT adna ki az építtetőnek, és abban leírtakért építésügyi, anyagi, jogi felelősséget vállalna! (Azaz akár perelhető is lehetne!)
91. Erkély ne számítson be a szintterületre, ill. általában a szintterületbe számítandó szerkezeteket pontosítani kell. Építménymagasság számítást újra kellene gondolni, egyszerűsíteni. Pl. a beépítési területre egy képzeletbeli hasábot helyezve, ami a hasábon belül marad az megfelelő, ami abból kilóg az nem felel meg.
92. Ha nem is közvetlen az OTÉK - de a Tűzoltóság, kéményseprők, egyes közműszolgáltatók (pl. Csatornázási Művek) érdekeltségét csökkenteni kell. Pl. fa ereszaljat, fa tornácot ma már nem lehet tervezni Magyarországon az új Tűzvédelmi előírások szerint, pedig elég hagyományos építési mód...
93. Az OTÉK, mint olyan, nem látja el a feladatát teljes körűen. Sajnos, az abban található kifejezések, illetve azok értelmezése eltérő. Az építménymagasság, mint gondolat egyértelműen jó gondolat, mármint, hogy az épület arányait, tömegét vizsgálja, azonban ennek értelmezése még nehezebb, illetve területenként, akár ügyintézőként is eltérő. Rossz ötlet, megfogalmazás a „hosszabb homlokzati oromfal” esete is, hiszen nem minden ház téglalap alaprajzú. Emiatt pedig sok a felesleges „kör” egyeztetés, fellebbezés.
94. Egyértelműen hiányzik az OTÉK-hoz kapcsolódó közös építész, építésfelügyelet, ügyintéző oktatás, melyen egyértelműsíteni lehet a gondolatokat, illetve elhessegetni a jogász szófordulatokat, melyek újabb és újabb, eddig nem létező fogalmakat vezetnek be, mindenféle építészeti, műszaki előképzettség nélkül.
95. Túl sok apróság van benne (kapaszkodó formája, átmérője: 68§ (2)). Sok a rossz adat: pl. kör keresztmetszetű markolat, 8 m²-es szoba 105§ (2) ??
96. El kellene választani a kötelező elemeket, a javaslatoktól. A várostervezőkre vonatkozó előírásokat az építészekétől. Sokkal kevesebb előírás kellene, csak az, ami visszahat a

közösségre! LEGYEN MEGTANULHATÓ A TERJEDELME! Integrálni kellene bele az összes tűzrendészeti és egyéb nem épületspecifikus előírást, azokból is kiszórva a sok teljesen felesleges komplikációt! Jelentősen csökkenteni kellene a KSZT-k szabad döntési körét. ÉRTÉKÁLLÓ JOGSZABÁLYOKRA VAN SZÜKSÉG, nem „karbantartásra”, 3 évre szóló jogszabály alapján 50 évre épületet tervezni?? A vezető tervező feleljen mindenért, ne legyen idegen (statikus, gépész, tűzoltó???) stb. a rendszerben!! Az legyen a tervező dolga, hogy bevonja-e!

97. Legyen fontos a civil részvétel a nagyobb épületeket érintő döntésekben! Ld. Szépművészeti Múzeum esete vagy a vári példa.
98. Fontosnak tartanám, hogy olyan legyen a szabályozás, hogy azt minden település és bp-i kerület minden előadója egyformán értelmezze. Ezen kívül néhány paragrafust enyhítenék, főként a lakással kapcsolatos követelményeket.
99. A szintterület fogalom megalkotásánál a fogalom a belső, falszerkezetekkel körülzárt terek egy négyzetméterét kívánták maximálni, de sajnos mára a kevésbé hozzáértő jogászok ebbe a fogalomba a burkolttal rendelkező területek összességét is belemagyarázták. Ez nagy hiba, ugyanis a teraszok, erkélyek stb. tervezése így háttérbe szorul, amely a 21 századi életminőség javításának törekvéseivel ellentétes. Ki fog tervezni teraszt, ha az a szintterületet csökkenti...
100. Nem túl sok köze van a valósághoz. Minden eddigi átdolgozás csak rontott a használhatóságán. Vannak félreértelmezhető részei, több esetben nem elég részletesen szabályoz.
101. Újra kellene gondolni az építménymagasság számítását, a fogalmát. Ahány Hivatal, annyi módon értelmezi. Az övezeti beépítési előírások is újragondolandók. Falusias, városi stb. Nem feltétlen jók a beépítési százalékok, zöldfelületek stb. A szintterületi mutató teljesen felesleges kikötés. Ellentmondanak a követelményértékek egymásnak. Ha a beépítési százalék megfelel, attól még a szintterületi mutató nem feltétlenül. És vissza. Ugyancsak megfontolandó a zöld tető és zöld homlokzat számítási módszere. Miért ne lehetne 100%-ban beszámítani pl. egy intenzív zöld tetőt, melyben az ültető közeg, illetve a 3 szintű növénytakaró és telepítés egy és ugyanaz, ha nem jobb, mint egy talajszinti

zöldterület? Természetesen meg kell határozni a beépítési százalékot, illetve a burkolt felületek százalékát, hogy ne lehessen beépíteni az egész telket, de a zöldfelületi számítást rugalmasabban kellene kezelni. Parkoló számítás módszere rossz.

102. Az OTÉK-nek határozottan és egyértelműen ki kell zárnia annak lehetőségét, hogy lakóépületek szilárd zárófödém nélkül épülhessenek meg. A jelenlegi lakóparkok építkezéseiben tömegesen a faanyagú fedélszékek fogópárjaira facsavarral gipszkarton lemezeket erősítenek, és így „fafödém” elnevezéssel vagy „tetőszerkezettel egyesített födém” elnevezéssel elcsalják a zárófödémeket. A fedélszékek az alapvető állékonysági szempontok figyelmen kívül hagyásával, a vízszintes erőhatások felvételének teljes képtelenségével 1-1 db 100-as szöggel összeütve készülnek. A várhatóan egyre erősödő viharok egy idő után a fél országot romba fogják dönteni mindezek okán. Ez nemzetbiztonsági kockázat is! Az OTÉK szigorítása elengedhetetlen ezekben a kérdésekben!
103. Szerintem az építménymagasság jelenlegi számítása miatt vagyunk ma tele kétszintes emeletes tornyokkal a lapos tetős házak tetején. Úgy szabályoznák, hogy a torna két felső szintjét szabadon használhassa fel az építész a tömegalakításban: tehát a beépíthető m² nem változik, csak a kubus. Értelmetlennek tartom a külön véccé kialakításának előírását is: kis alapterületű lakások kialakíthatóságának kárára van.
104. Helyenként túl „tudományos”, az egyszerűsítés nem ártana. (pl. az építménymagasság számításánál a homlokzatmagasság értelmezése...) El kellene dönteni, hogy bizonyos alapelveket (pl. tervezési előírásokat) hol szabályozzák. Az nem szerencsés, hogy az OTÉK (egyébként szerintem helyesen) alapelveket taxatíván szabályoz. Csak az a feneség, hogy ugyanakkor máshol is, pl. miniszteri rendeletben (!!!) írnak elő dolgokat... S akkor van a kapkodás, no meg a „hatósági” ügyintéző nyerő helyzete (pl. az egészségügyi területen). Tessék egy helyen szabályozni mindent, amit szabályozni kívánnak, a SZABÁLYZAT-ban! S akkor egyértelműen meg lehet követelni az alkalmazását.
105. Sok helyen elavult. A természetes megvilágításra vonatkozó szabályok hibásak. Alul-méretezettek. A napfény szabályozza az ember hormontermelését! A derűs-borús hangulat kifejezése is erre utal. A bejutó fény mennyiségnek jelentős energia kihatása van. Passzív fűtés!! A benapozottságot mára szinte teljesen kivették az előírásból. Sok pere volt a

hatóságnak. Ami benn volt, van, azt az elsőfokú hatóság nem tudja követni. Az árnyékoló szerkezeteket divatból használják az építészek, mögöttük nincsen a működés hatékonyságát igazoló szerkesztés, diagram, vagy tudás.

106. Sokszor érthetetlen ellentmondásba ütközik a HÉSZ-el! Nyelvezetét egyszerűsíteni, építészmérnök emberek számára átláthatóbbá kellene tenni, hogy jogosan lehessen követelni az előírásait jogi képzés nélküli embereken is. Tervezői nyilatkozat fejezetben csökkenteni az építész felelősségét, hátha ez a művészi-mérnöki munka javulását is okozná.
107. Gyakran egymásnak ellentmondó, következképpen betarthatatlan előírások gyűjteménye. Lassan ott tartok, hogy egy-egy - családi háznál összetettebb - épület engedélyezéséhez jogászt kell alkalmazni, hogy a különböző szakhatóságok dzsungeléből ki tudjak keveredni. Általában elmondható, nem az értelmes szabályozást, hanem a „mindenre alkossunk szabályt, hogy ne kelljen döntéshozóként felelősséget vállalni” mentalitás olvasható ki az OTÉK-ból. Életszerűtlen, ezért szinte generálja a „trükközéseket”. Túlbonyolított az egész, a személyes felelősség helyett mindent igyekszik lepapírozni-leírni, aminek az az eredménye, hogy mindenki a saját szája íze szerint értelmezi.
108. Jól használható tartalomjegyzék, tárgymutató hiányzik belőle, hogy könnyebben lehessen átlátni, kezelni. Ennek kapcsán az egésznek a megszerkesztését is át kellene gondolni. Sok olyan probléma van, amire nincs benne megoldás, pedig az építészől elvárják, hogy a jog szerint járjon el, pl. most kaptam egy hiánypótlást: parkolóhelyszámítás egy présházhoz a badacsonyi szőlőhegyen. Az OTÉK ide vágó mellékletében ennek funkciói legfeljebb az „egyéb” besorolásba férhetnek, értelmezése pedig nem egyértelmű. Bár az is igaz, hogy a hatóságok működését, és az effajta hiánypótlási kérelmeket is illő lenne átgondolni...
109. Úgy rossz, ahogy van.
110. Az OTÉK településszabályozó passzusaiból hiányzik az ökológikus koncepció, amelynek a következményeit várostól faluig mindenhol láthatjuk. Az adott település környezetének biológiai eltartóképessége (ökológiai lábnyom/fenntarthatóság alapján meghatározott beépíthetőség) nem jelenik meg semmilyen érdemleges szabályozó elemben. Ez az épület léptékre vonatkozóan is igaz, de jórészt az előbbiből következik. A zöld

homlokzatok és zöld tetők figyelembevétele a zöldfelületi mérleg meghatározásánál rossz arányú, nem ösztönöz eléggé ilyen megoldások alkalmazására, pedig városi környezetben erre szükség lenne. Az akadálymentes környezettel kapcsolatos előírások hiányosak, legtöbbször kizárólag a mozgáskorlátozottakra vonatkozóan tartalmaznak (hiányos, a korábbi változatoknál is hiányosabb) adatokat, az infokommunikációs akadálymentesítés szinte teljesen kimaradt. Az építménymagasság matematikai képletszerű meghatározása rugalmatlan, de ennek ellenére használható. A legnagyobb hiányossága, hogy az esetleges kiemelkedően jó megoldásokat is akadályozza, illetve nem ad lehetőséget az engedélyező hatóságnak a mérlegelésre. (Meg kellene adni a lehetőséget, hogy néhány megoldást tervzsűri elé küldjön a hatóság, akkor is, ha az általános szabályba ütközik. Így szakmai döntés születne, amely néhány kivételes, indokolt esetben lehetővé tenné a szabálytól való kis mértékű eltérést az építészeti minőség érdekében.) A parkolóhelyek létesítésével kapcsolatos előírásokból hiányoznak rendeltetési kategóriák. (Ez sajnos igaz más szabályozási elemekre is.) Egyházi épületek kategória pl. egyáltalán nincs. Az OTÉK nem szabályozza kellőképpen a parkolóhelyek kiváltását. Az tulajdonképpen jó, hogy a szubszidiaritás elvét alkalmazza, de ha az önkormányzat nem hoz létre parkolórendeletet, akkor a zéró tolerancia érvényesül, ami egyes esetekben komoly gátja lehet egy egészséges fejlesztésnek. (Pl. ha sűrű beépítésű városi környezetben éttermet létesítenének, de nincs helyi rendelet, ami a parkolást szabályozza, akkor nem lehet beszámítani a mérlegbe az épület előtti közterületi parkolót, de megváltani sem lehet. Vagy a terepszint alatti megoldás marad, ami költségesebb, mint más esetben a kiváltásért fizetett összeg, vagy olyan kompromisszumokat kell hozni, ami kérdésessé teszi a teljes beruházás megtérülését.

111. Elúszó, inkább bölcsésznek, jogásznak való, nem építésznek, olyanok csinálták, akiknek sok közülük nincs a szakmához....
112. Bizonyos esetekben túlszabályozott, ugyanakkor sok kérdésre nem talál benne választ a tervező.
113. Az OTÉK és az összes többi építéssel kapcsolatos törvény többértelmű, finoman szólva is „pongyola” fogalmazásai, meghatározásai szinte minden első- és másodfokú építési hatóságnál más-más értelmezésben bukkannak fel, így a nagy OTÉK mellett Magyarországon legalább 2000 „kisebb OTÉK” is van.

114. Hiányoznak fogalmak és szabályok, például a szélgenerátorokra, komposztáló ill. száraz-toalettekre vonatkozóan, a közműótlók kifejezés elavult, decentralizált közműmegoldásokra kellene változtatni.
115. Olyan embereknek kellene újraírni, akik valaha terveztek már házat, és így gyakorlat-orientált és egyértelmű, kezelhető lenne. Valamelyik normális országot kellene adaptálni, pl. Ausztriát. Alapvetően túlszabályozott. Jó lenne a jóhiszeműség alapjára helyezni. Aki pedig visszaél, azt keményen szankcionálni.
116. Az építménymagasság-számítás, parkolóhely-igény meghatározás problémás, újragondolást igényel.
117. Alapvetően jól használható, az irányelveivel egyetértek, de a használhatóság és a közérthetőség érdekében érdemes lenne egyszerűsíteni.
118. Az OTÉK is a túlszabályozottság és egyben joghézagosság tipikus magyar példája. Nem segíti igazán elő, hogy jobb legyen településeink képe, de ha hasonló jogi jellegű szabályozást kívánunk (én nem), úgy minimum olyan hosszúnak kellene lennie mint a Talmudnak - hiszen a legtöbb eset egyedi.
119. Túlbonyolított, túlszabályozott, nehéz értelmezhető nyelvezet, merev, erőltetett a gondolkodásmódja, ellentmondásos más szabályokkal, egyszerűbb, tisztább kéne. Láthatóan nem szakmai, hanem jogi alapokról készült. Nem hagy teret a főépítésznek...
120. Meglepően használhatónak találok a lakóterületek zónázását, ellenben kissé átgondolatlanok a különféle kereskedelmi, ipari és gazdasági tevékenységek súlyozását településeken belül, illetve azt, hogy mi is tartozik bele ezen utóbbi besorolásokba. Nyilván egy hatalmas Tesco, egy ipari gyáregység vagy egy logisztikai központ indokolja külön zóna fenntartását, egy ipari park talán már nem, azon túl pedig úgy érzem, hogy leginkább a vegyes jellegű besorolás használható. Itt azért szeretnék különbséget tenni az első 25 lakosság számú település és a többi között, utóbbiakban nyilván nem akarnak megjelenni ugyanazon környezeti terhelésű létesítmények, mint a nagyobb városokban. Szóval itt egy kicsit újragombolnám a zónákat.
121. Régi, folyamatosan toldozott és foltozott jogszabályaink egyike. Tele van félreérthető

és félremagyarázható pontokkal. Ennek az az oka, hogy sokszor nagy általánosságokat fogalmaz meg, melyeket aztán meg sem próbál konkretizálni, vagy megmagyarázni, továbbá sok esetben elavult szemléletet tükröz.

122. Tájéépítésként várom a zöldfelületekről, rekreációs területekről szóló logikus szabályozási rendszer beillesztését az OTÉK-ba. Zöldfelületekkel kapcsolatban felületesek a szabályok!
123. Nincs benne tárgymutató, korrekt fogalommeghatározás. A legtöbb esetben a szabályozás mögött fellelhető a gyakorlati tapasztalat, ami alapján született, ez kellene következetesen végigvinni az egész OTÉK-on. Addig működik nagy biztonsággal, amíg az építész egy „átlagos” házfornában gondolkodik. Amint ettől eltérne, egy bürokrata jóindulatára van bízva.
124. Jó dolog az OTÉK, csak nem kellene kötelezővé tenni. Az OTÉK alóli felmentés sokkal könnyebben mehetne, egyszerű nyilatkozat alapján. Mint normagyűjtemény és viszonyítási alap jó, hogy van, a laikusok számára is érthető nyelven kellene megfogalmazni.
125. Viszonylag használható, sok szempontból „életszerű”.
126. Átdolgozása elkerülhetetlen. Számos előírás teljesen hiányzik belőle, míg mások elnagyoltak, viszont a korábbi szabályozásokhoz képest szűkebb, hiányosabb. A konkrétabb, mindenre kiterjedő, és értelmes, betartható szabályozás orientálná a tervezőt, és nem kergetné improvizációkba a jogalkalmazó építési hatóságot. A fogalom magyarázatok melléklete jelentős korszerűsítésre, és főleg kiegészítésekre szorul.
127. Némelyik fogalom nem egyértelműen meghatározott és behatárolt. Ilyen pl. csurgásvonal - beletartozik az ereszcatorna is? Ezzel kapcsolatban volt peres ügyem.
128. Az OTÉK hatékonysága nem váltotta be a hozzá fűzött elvárásokat, az épített környezet színvonala nem éri el a nyugat-európai színvonalat.
129. Merev szabályok, amik rosszul értelmezhetőek, és azt nem szabályozza, hogy vitás esetben mi a mérvadó, merre lehet elmozdulni, ki dönthet, stb.

130. A településrendezés szempontjából számos terület kezeletlen, pl. lakótelepek. Túl sterilek az egyes területhasználatok, nem életszerűek.
131. Az OTÉK mellett az engedélyezési eljárás egyszerűsítésére és a dokumentáció tartalmi követelményeinek ill. a bevont (szak)hatóságok, szolgáltatók illetékességének újragondolására van sürgős szükség.
132. Az OTÉK egyrészt feleslegesen túlhatározott, másrészt tele van kiskapukkal. Gyakran végiggondolatlan, rossz irányú építészeti utat jelöl ki, pl. 150-es erkély, tetőtérben-bujkálás, pincében sunnyogás, szorított belmagasság. Máshol a lovak közé dobja a gyeplőt (alul-szabályoz), pl. kerítés, színezés, utólagos hőszigetelés.
133. A kialakult vegyes beépítésű településszerkezet megtartása és szabályozása nincs megoldva. Ha egy tömbben zártorú, oldalhatáron- és szabadon álló épület is található, nincs megfelelő övezet képzésére mód. Az építménymagasság számítás bonyolult. (Bonyolultabb esetben pl. íves falak és íves tető esetében szinte lehetetlen kiszámítani.) A 45 fokos tetőhajlásnál meredekebb tető nem építhető, mert az építménymagasságba beszámít, pedig sok védett épületünk tömegképzésénél ez dominál.
134. Az OTÉK általában az építési engedélyezési eljárások során kerül elő, de szerkezete nem követi az engedélyezési tervek készítésének folyamatát, emiatt a tervezést kell bizarr módon ahhoz igazítani. Egy ilyen szintű jogszabálynak nem a minimális követelményeket kellene meghatároznia, hanem az optimálisat, kijelölve, hogy milyen esetben, milyen mértékben lehet attól eltérni (pl. mosdók, gépjárművek elhelyezése, épület elhelyezése, stb.).
135. Minden törvénnyel az az alapvető baj, hogy nem a törvényt betartani szándékozók gondolkodását, munkáját követi, segíti, hanem - kényszerűségből - az örökké kiskapukat keresők ellen próbál védekezni. Az OTÉK tömörítése, egyértelműbbé tétele mellett szükség van a végrehajtás következetes és szigorú ellenőrzésére is!
136. Elavult, már nem felel meg teljesen a fenntartható fejlődés elvének. Lásd bevásárlóközpontok előírt parkoló számának túlteljesítését. Van ahol tiltják a gépjárművek elhelyezését. Akkor épülhet egy új funkció bizonyos területre, ha az nem épít parkolót. Közösségi közlekedés, kerékpár és gyaloglás használható. Az úthálózat nem önmagától van leterhelve, hanem a funkciók által kiprovoált forgalomtól.

137. Bizonyára van mit javítani ezen a jogszabályon is, de a véleményem szerint a legfőbb probléma az, ha a jogszabályi környezet állandóan változik, és emiatt a jogszabály értelmezés nehézkessé válik mind a hatóságok, mind pedig a gyakorló építészek számára. Szerintem mára már kialakult egy általános értelmezési gyakorlata az OTÉK-nak is. Hagyjuk békén egymást dolgozni, **LEGYEN VÉGRE KISZÁMÍTHATÓ JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET!**
138. Bonyolult, nem egyértelmű, ahány építési osztály, annyiféleképpen értelmezik, túlszabályoz.
139. Szabályokkal próbál leírni olyasmit, amit némi alázattal és tisztességes szakmai megközelítéssel jól csinálna egy tervező, az OTÉK-nak köszönhetően viszont ki van szolgáltatva a befektetőnek, aki a lehetőségek maximális kihasználását kényszeríti ki belőle.
140. A gond az értelmezésben van. Minden önkormányzat máshogy értelmezi az előírásokat (pl. Budaörsön minden máshogy van, mint a többi településen).
141. Ha már nem egyértelmű az OTÉK, akkor kellene egy központi „szerv”, ahol rövid időn belül lehetne válaszokat kapni és ez kötelező érvényű lenne az építési osztályok számára, de ez sok más gondot is okoz a mindennapokban.
142. Az OTÉK alapjaiban túlkorlátozott, ráadásul ezzel a célját nem is éri el. Sok ponton nem egyértelműen fogalmaz, amit a különböző építéshatóságok ki is használnak. A terepszint alatti beépítettség, tereprendezésre vonatkozó előírások károsan korlátozzák a környezetbe illeszkedő tervezést.
143. Kiegészítésekkel, apróbb javítással használható lesz.
144. Sok jó dolog van benne, de néha rendezetlenül. Többször előfordul, hogy oda-vissza kell lapozgatni, mire tisztázódik az, amit keresek. Megjegyzés: ugyanez a tapasztalatom a KSZT-kel is.
145. Az OTÉK éveken keresztül keserítette meg az építész tervezők munkáját. Hasonlóképpen nehezítette a hatósági munkát is. A terveken és a megvalósult épületeken is egyértelműen látszik, hogy az OTÉK zavaros értelmetlen előírásait mind az építetők, mind a tervezők megpróbálták megkerülni és kijátszani. Mindig sikerült is nekik. Ennek hatására

az OTÉK-ot módosították, eredménytelenül, mert az új módosításokat is viszonylag könnyedén át lehetett hágni. Jellemző erre az építménymagasság ostoba megfogalmazása, amely azt eredményezte, hogy például a XIII. kerületi északi Duna-part beépítésénél a szabályozási terv teljesen egyértelműen F + 5 szintet határozott meg. A tervezőknek sikerült bebizonyítani, hogy az általuk tervezett F + 10 szint mindenben megfelel az OTÉK építménymagasságra vonatkozó előírásainak és a szabályozási tervnek is. Ennek megfelelően épültek meg a házak 5 szinttel magasabban, mint amit a rendezésben előírtak. Ezt a szabályt például teljesen újra kell alkotni az abszolút magasság és a szintek számának együttes megkötésével.

146. Az OTÉK egyébként számtalan pontatlan és rossz meghatározást alkalmaz. Érdeemes összevetni az 1939-es BVSZ (Zöld Könyv) rövid, tömör értelmes, közérthető szabályozásával, ami alapja lehetne egy teljesen új OTÉK kidolgozásának.
  147. A szabályozás alkalmazása torz eredményekhez is vezethet. Az OTÉK + építéshatóság + főépítész + zsűri + helyi rendezési terv együttes működése is hibás megoldásokat szülhet.
  148. Tömöríteni, egyszerűsíteni, kezelhetőbbé tenni. Egyes kérdéseket túlszabályoz, másokat elhanyagol.
  149. Úgy az OTÉK, mint a helyi szabályozások túlságosan általánosak, különleges, igényes, magas színvonalú, összetett feladatoknál szinte használhatatlanok. Megállapításaik általánosak, sematizált, hétköznapi esetekre alkalmazhatóak. Konzekvens használatuk a fent említett esetekben bizonyos szempontból építészeti értékeket is sért, illetve korlátoz. A szabályok építészeti illetve „művészeti” szempontokra való figyelemmel történő rugalmas alkalmazása feltétlen szükséges lenne. Az engedélyezési eljárásban, illetve az építési engedély kiadásában résztvevőknek magasan képzett, komoly művészi és építészeti látásmóddal rendelkezőeknek kellene lenniük.
-

Főépítési rendszer

Kutatási összefoglaló

Összességében a megkérdezettek közel fele [45%] úgy érezte, hogy a kérdőív kérdéseire adott válaszokat hozzászólásával ki kell egészítenie. Ezek a kiegészítések tovább finomították a képet, amit a válaszok összegzése után kaptunk. A megkérdezettek elsöprő többsége szerint **szükség van főépítészekre**, a főépítési tevékenységnek nagyobb hangsúlyt, a főépítészeknek pedig nagyobb személyes felelősséget adna a település arculatának alakításában. A megkérdezettek kétharmada megváltoztatná a jelenlegi **összeférhetlenségi szabályozást**, jelentős többségük [88%] úgy véli, hogy főépítész csak az legyen, aki megfelel a szakmai kritériumoknak, és a tevékenység értékelését is szükségesnek tartja. Ugyanakkor a főépítési munka ellenőrzését tekintve már megosztottak a vélemények. A válaszadók 54%-a nem támogatja, hogy a főépítészek hierarchikus rendszerbe szerveződjenek, és 52%-uk véli úgy, hogy a főépítésznek legyen vétőjoga az új épületek engedélyezési eljárása során. Tehát amiben majdnem mindenki egyetért az az, hogy **szükség van a szakmai kritériumok alapján kiválasztott főépítészekre, és tevékenységüket értékelni kell.**

A szabadsoros véleményekben két dolgot emeltek ki. Az egyik a főépítészek politikától, üzlettől (és építési hatóságtól) is **független szakmaiságának biztosítása**, valamint az **összeférhetlenség szabályainak tisztázása**. Összességében a válaszadók szemében az ideális főépítész egy *superman*, legalábbis ilyen tulajdonságokat, tudást és hatást vár el tőle a szakma: legyen egyszerre képzett urbanista, karizmatikus építész tervező, legyen csapatjátékos, ne szóljon bele a területére mások által tervezett épületek esztétikai kialakításába, legyen független a helyi politikai és üzleti érdekektől, de legyen jóban ezek képviselőivel, legyen minél több jogköre, s amikor kell, legyen bátorsága és joga felülbírálni az előírásokat, de ítéljen mindig objektív szakmai szempontok szerint és maga ne tervezzen az adott területre.

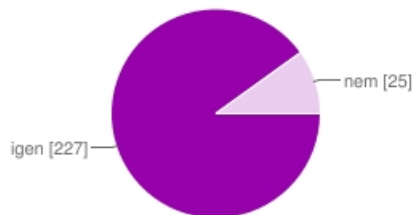
A főépítész kívánatos kompetenciáiról megoszlanak a vélemények, ami azt jelzi, hogy ezek nem pontosan tisztázottak, illetve vitás kérdések a szakmán belül. Ez a korrekt szakmai kritériumrendszer - ami alapján főépítész lehet valaki - bizonytalanságát is előrevetíti, ez pedig további kérdéseket vet fel a főépítész képzéssel illetve utánpótlással kapcsolatban. Hovatovább nyitva hagyja azt a kérdést, hogy a főépítési munka eredményeit hogyan, milyen kritériumok mentén, milyen módszerekkel lehet értékelni, amit egyébként a válaszadók jelentős része [87%]

igencsak kívánatosnak tart.

Főépítési rendszer - feleletválasztós kérdések értékelése

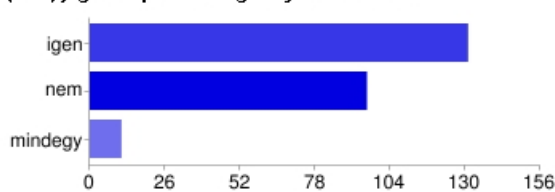
Szükség van főépítészekre egyáltalán?

igen	227	90%
nem	25	10%

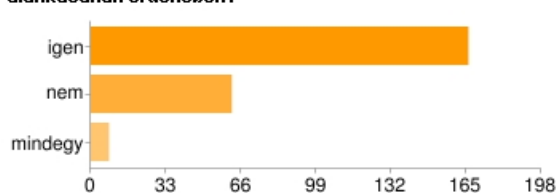
252 válaszadóból 227 szerint, vagyis 90%-uk szerint szükség van főépítészekre. A kérdőív további főépítészekre vonatkozó kérdéseit csak azoknak kellett kitölteniük, akik erre a kérdésre igennel válaszoltak.

A főépítések jogai, hatáskörük, munkájuk ellenőrzése... - Szükség van-e arra, hogy a települési főépítésznek legyen egyetértési (vétő) joga az épületek engedélyezése során?

igen	131	52%
nem	96	38%
mindegy	11	4%

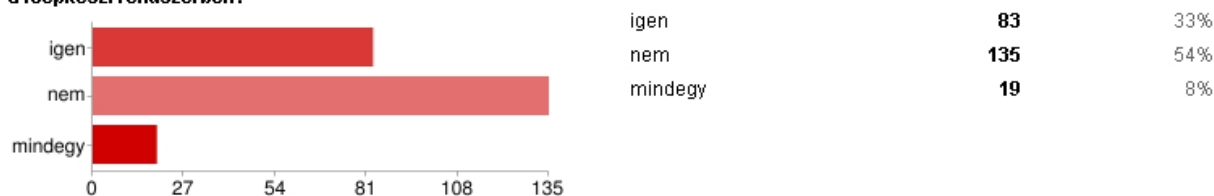
A főépítések jogai, hatáskörük, munkájuk ellenőrzése... - Adna-e további szerepet és hatáskört a főépítészeknek a településkép alakításának érdekében?

igen	166	86%
nem	62	25%
mindegy	8	3%

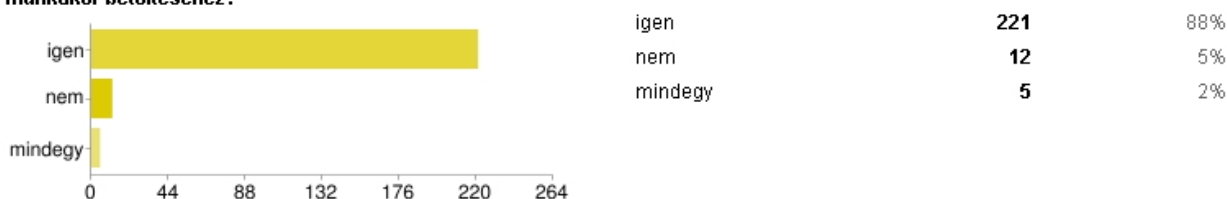
Arra a kérdésre, hogy egy adott település főépítészének legyen-e egyetértési joga az épületek engedélyeztetési eljárása során, a válaszadók 52%-a válaszolt igennel, ugyanakkor ennél sokkal magasabb arányban [66%] gondolják úgy, hogy a főépítésznek több hatáskört kell adni, a településkép alakításában.

A főépítésszek jogai, hatáskörük, munkájuk ellenőrzése... - Indokoltnak tartja-e, hogy alá- és fölérendeltségi viszonyok alakuljanak ki a főépítési rendszerben?

A megkérdezettek többsége [54%] nem tartja indokoltnak, hogy a főépítési rendszerben alá- és fölérendeltségi viszonyok jöjjenek létre, míg harmaduk fontosnak tartaná a rendszer hierarchikus felépítését.

A főépítésszek jogai, hatáskörük, munkájuk ellenőrzése... - Szükségesnek látja-e szakmai kritériumok teljesítését a főépítési munkakör betöltéséhez?

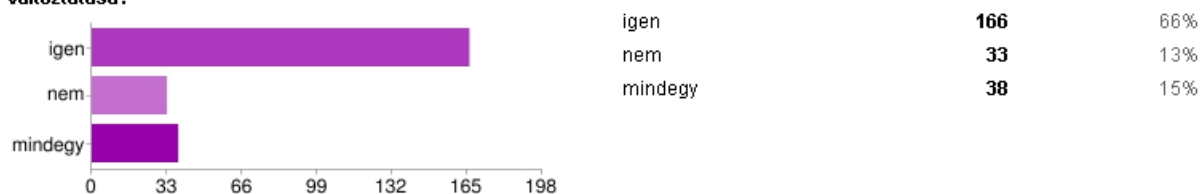

A válaszadók nagy többsége [88%] fontosnak tartja, hogy a főépítési munkakör betöltését szakmai kritériumok teljesítéséhez kössék.

A főépítésszek jogai, hatáskörük, munkájuk ellenőrzése... - Szükséges-e főépítési tevékenység értékelése?

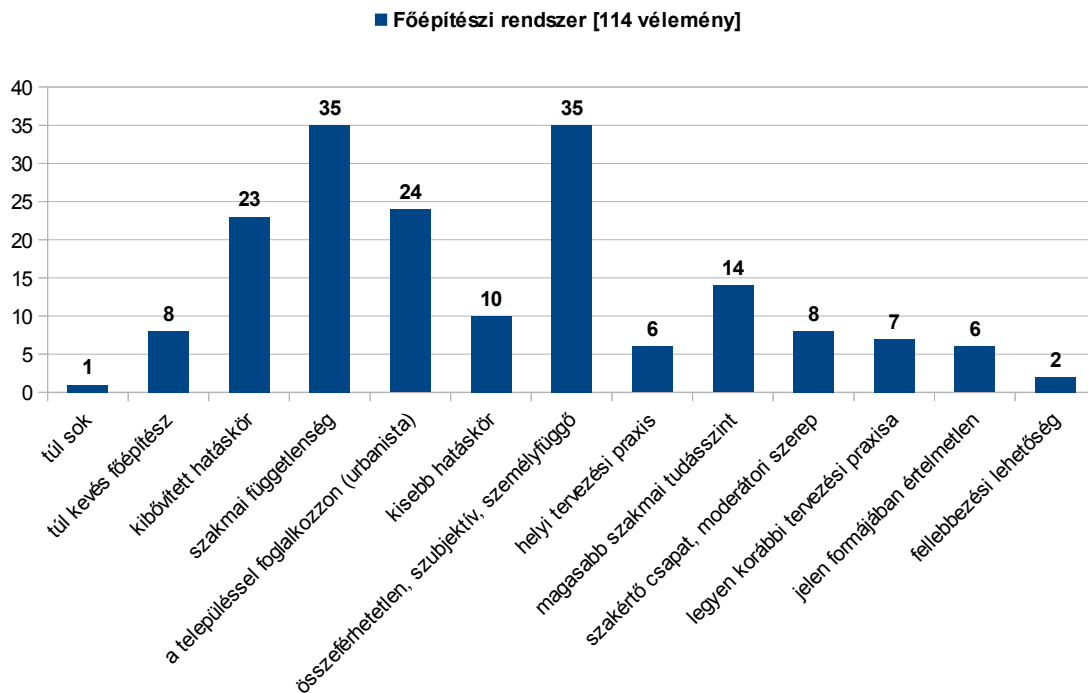

A főépítésszek jogai, hatáskörük, munkájuk ellenőrzése... - Szükséges-e a főépítésszek összeférhetlenségi szabályainak változtatása?

A válaszadók jelentős többsége [87%] szerint fontos a főépítési tevékenység értékelése és fontos az is [66% szerint], hogy változtassanak a jelenlegi összeférhetlenségi szabályozáson.

Főépítési rendszer - szabadsoros hozzászólások értékelése [114 vélemény]

ábra 8. A főépítési rendszerről beérkező, 114 szabadsoros vélemény tematikus csoportosítása

Az alábbiakban azokat a megjegyzéseket összegezzük, amelyeket a kérdőívet kitöltők a főépítési rendszerrel kapcsolatos kérdéssor utáni szabadsoros rovatba írtak. A 252 válaszadó 114 hozzászólása [45%] árnyalja a képet, és láthatóan **máshová helyezi a hangsúlyt** a főépítési munka megítélését illetően. Szembetűnő, hogy míg a feleletválasztós kérdésekben nem esett szó a főépítészek politikai, hatósági, illetve jogi függőségéről és az ebből származó problémákról, itt ezt 35-en [31%] nehezményezték, hangsúlyozva a **szakmai függetlenség** fontosságát. Ugyanennyien szóvá tették, hogy a főépítési munka személyfüggő, „*a jó főépítész sokat segíthet a településkép helyes alakításában, míg a rossz sokat árthat*”, viszont úgy vélik, hogy a helyes és helytelen meghatározása szubjektív ítéleteken alapul, és nem támogatják, hogy az adott főépítész azon a területen, ahol dolgozik, tervezési megbízást vállaljon, a főépítési munkával ezt összeférhetetlennek ítélik meg.

24-en említették [20%], hogy tapasztalataik szerint sokszor szereptévesztésben vannak a

főépítészek, nem mások terveinek saját ízlésük szerinti áttervezésével, hanem az egész település harmonikus alakításával kellene foglalkozniuk. 8 hozzászólásban [7%] megfogalmazódott, hogy szakértői csapatnak (főmérnökkel, főkertésszel és projekt menedzserrel kibővítve) kellene a települések arculatával, hosszú távú fejlesztésével foglalkoznia. A hozzászólók egyötöde szerint a főépítésznek kibővített hatáskört kellene adni, a nagyobb beavatkozások tekintetében mindenképpen. Ugyanakkor 10-en [~9%] arra hívták fel a figyelmet, hogy a jelenlegi, meglehetősen sok szubjektivitással átszőtt rendszerben nem szabad a főépítésznek sokkal több jogkört adni, mert az óhatatlanul visszaélésekre is lehetőséget ad.

14 vélemény [12%] szerint kívánatos a jelenleginél magasabb szakmai tudásszint. A szakmai tudás és gyakorlat megítélésében a hozzászólók jól érzékelhetően háromféle kívánatos kompetencia-modell között oszlanak meg. A legtöbben úgy vélik, hogy a főépítésznek elsősorban a településsel (és nem az épületekkel) kell foglalkoznia [20%], számukra a várostervezői tudás és tapasztalat a fontos. A másik csoport szerint a főépítész egyben a település fő építésze is, s így kiváló, karakteres építész tervezőként hosszú távon általános kulturális célokat kell képviselnie. Ők az építész tervezői kvalitásokat hangsúlyozzák. 7 hozzászóló [6%] külön ki is emelte, hogy a főépítésznek legyen korábbi tervezői múltja. 6 hozzászóló [5%] szerint a főépítészeti tevékenység mellett fontos az aktív tervezői munka, akár azon a területen is, ahol az illető főépítész. A harmadik csoportba tartoznak azok, akik úgy vélik, hogy egyfajta hibrid főépítészeti rendszert kell kialakítani, s a főépítész mellett főmérnökkel, főkertésszel, projekt menedzserrel kiegészített csapat foglalkozzon a település alakításával, fejlesztésével [7%]. A hierarchikus főépítészeti rendszert csak 2-en támogatták, és 6-an vélekedtek [5%] úgy, hogy a főépítészeti rendszer jelen formájában értelmetlen és alapjaiban újra kellene gondolni.

Az elemző észrevételei

A kérdőív főépítészekre vonatkozó kérdéseire adott válaszok és a hozzászólások azt mutatják, hogy az épített környezet alakítását illetően a főépítészre vetített kép meglehetősen **idealizált**. A szakma kitartóan őrzi ezt az ideát, annak ellenére, hogy a rendszer nem volt képes sem megszerezni, sem megtartani a politikai és gazdasági nyomástól való szakmai függetlenségét. A hétköznapi praxis és a hozzászólásokból is feltörő *kívánságlista* közötti szakadék jelzi, hogy mindez a szakmát *láthatóan erodálja*. Ezt a távolságot elvileg többféleképpen át lehet hidalni, többféle forgatókönyv is elképzelhető a főépítészeti rendszer elvi alapjainak tisztázására.

A véleményekből úgy tűnik, hogy az egyik út indulhat például egyfajta **menedzser-szemléletű, pragmatikus megközelítésből**, amelyben szakértői csapat alakítja, fejleszti a települések jelenét és jövőjét. Ebben az esetben az egyéni, személyes felelősség értelemszerűen eltűnik, feloldódik, és minden döntés egy csapathoz rendelődik. A másik út a **dedikált és kiemelt személyes felelősségről** szól, annak minden előnyével és hátrányával együtt, amely viszont csak **karizmatikus, elhivatott személyiségekre** tud építkezni.

A főépítési rendszer elvi alapjait másik irányból meghatározó kérdés az, hogy **a rendszert ki finanszírozza**, milyen forrásokból tudja magát fenntartani. Figyelembe kell azt is venni, hogy a főépítész mint közszolgálati funkció nagyrészt olyan, a jelenben fel nem ismert, látens értékek képviselőjét jelenti, amelyek az általános társadalmi értékrendszerben nem (vagy alig) jelennek meg. A település arculatának megőrzése és szakszerű fejlesztése nem épült be az egyes települések által elfogadott és magas prioritású értékek közé. Az államilag fenntartott főépítési rendszer tehát adott esetben „útban” van az egyes önkormányzatoknál, akadályozza a helyi rövid távú politikai és gazdasági érdekek érvényesülését, ezáltal mindent el is követnek a *főépítész, mint akadályozó tényező* gyengítése érdekében.

Ideális esetben a településeknek maguknak kellene felismerniük az *egységes és rendezett településképből* visszanyerhető hosszú távú előnyöket, az ebben rejlő értékeket. A cél tehát az, hogy *maguk akarjanak* alkalmazni szakmai tekintélyt és/vagy szakértői csapatot, *saját felismert érdekükben*. A főépítési rendszer kulcsa az, hogy a főépítész illetve a főépítési rendszer mekkora meggyőző erővel tud *befolyást gyakorolni* az egyes közösségek érték szemléletére, tud-e láthatóan hatni egy településképre, tud-e eredményeket felmutatni és ezeket tudja-e megfelelően, széles körben kommunikálni. **Ez egyébként teljes mértékben összevág az építész, városépítész, tájépítész szakma érdekével is.**

Így ha a lehetséges forгатókönyvekre térünk vissza, akkor mindebből az következik, hogy pillanatnyilag a karizmatikus, személyes felelősséget vállaló, példát mutató főépítéseknek nagyobb esélyük van arra, hogy változást érjenek el. A menedzser szemléletű főépítési rendszer a felelősség hárító politikai, gazdasági és társadalmi környezetben, amelynek inherens része a korrupció és a nepotizmus – valószínűleg megoszthatóbb, kijátszhatóbb, sérülékenyebb és így nehezebben fog tudni gyors és lát(tat)ható eredményeket felmutatni. Egy ilyen csapat egy érettebb és tudatosabb, magasabb önkontrollal rendelkező közösség, illetve közösség-irányítási rendszer esetében igazán jó választás.

A közigazgatási rendszer felülről történő átalakítása tulajdonképpen lényegi változást nem hoz, még akkor sem, ha ez esetleg nem további bürokrácia növelő, hatalom konzerváló céllal születik is meg. Ha a top-down struktúrák „közjó” rendelkezései előrébb járnak, mint amit az emberek maguk képesek felismerni, mint értéket, akkor az emberek fejében ezek kerékkötőként, kicselezendő akadályként jelennek meg. A közjó eszméje tehát egy csapda, amely csak arra jó, hogy konzerválja azt a kumulatív káoszt, amelyet a szabályozás kijátszása és a kiskapuk betömésére szolgáló újabb és újabb szabályok generálnak.

Mindezzel párhuzamosan megfigyelhető – vidéki városokban is – a településképet és építészeti értékeket védő, helyi civil mozgalmak erősödése. S bár a civileket gyakran használják föl a különféle politikai, gazdasági erők saját céljaikra, a civil település- és értékvédelem adott esetben értékes partnere lehetne a főépítészeti rendszernek, amely ma a mindenkori hatalmi hálózatok alá rendelt. A feladat tehát a főépítészeti rendszer függetlenségét biztosító szabályozási és finanszírozási rendszer kialakítása és új szövetségesek keresése, olyan struktúra és stratégia kitalálása, amely a négyévenként cserélődő hatalmi érdekektől függetlenül képes az adott település hosszú távú érdekeit képviselni, kommunikálni, tervek készíteni és azt következetesen megvalósítani. Ebben óriási szerepe lenne a helyi értékek iránti tudatos nevelésnek, olyan iskolai programoknak (mint amelyet pl. **Beleznay Éva** is szervezett), s amelyek középtávon (10-15 év) alatt a főépítészek mögé komoly társadalmi bázist – szövetségeseket (!) – tudnak nevelni.

Főépítészeti rendszer - részletes vélemények

1. Túl sok a főépítész.
2. Szerintem a főépítésznek kellene lennie a műszaki osztály vezetőjének. És jogot kéne kapnia arra, hogy eltérést engedélyezzen az előírásoktól.
3. Bár célja jogszabályilag szabályozott, ennek ellenére sokan fődízájner-nek érzik tőle magukat (emiatt nem szabad ebben hatáskört adni nekik), ehelyett szakmai tanácsnak kell alakulnia (legalább megyei szinten), ja és minden tiszteletem, de ők nem építészek (nem annak szerződnek). A főépítészek feladata nem az egyes épületek esztétikai kialakításának „egyengetése”, hanem a várostervezési, városfejlesztési koncepció kialakítása és nyomon követése, saját várostervező csapata kellene, hogy legyen. Németül „Stadtarchitekt”. Jelenlegi formájában értelmetlen.

4. Általában szereptévesztésben vannak a főépítészek - tisztelet a kivételnek. Etikátlannak tartom, hogy a főépítészek munkaszerzési lehetőségnek tekintik pozíciójukat és ezt maximálisan ki is használják. Elvi megoldások és döntések előkészítésén túl az egyedi esetekben jóval kisebb hatáskört bízna rájuk. Ha a településfejlesztés koncepcionális kialakításában pályázati rendszer segítségével születnének meg a döntéseket előkészítő, megalapozó tanulmányok, majd a szerkezeti terveket egy szakértő zsűri - ekkor már nem építészeti, hanem kizárólag szabályozás-technikai szempontból véleményezné, bírálná - akkor a főépítész szerepe arra korlátozódna, amire véleményem szerint a feladatkör egyedül szükséges lehet, tudniillik, hogy a település gazdáinak átfogó szakmai segítséget nyújtson a fejlesztési folyamatok elindításában. Nem azok megvalósításában vagy megtervezésében, hanem indításában.
5. A főépítésszel, mint intézménnyel nincsen probléma, igazából az egyes települések műszaki osztályain még általában a főépítész nevez meg nem pusztán jogszabályi és nem pusztán OTÉK szempontokat. A főépítészeknek azonban véleményem szerint sokkal szigorúbb módon nem szabadna szakmát gyakorolni abban a környezetben, ahol főépítészek, ezzel kapcsolatban rendkívül sok a negatív tapasztalat, nem fehér foltként jelenik meg számukra a település, hanem pont, hogy munkaszerzési lehetőségként. Ezen felül a főépítészeket nemzetközi színvonalon kéne képezni, mert általában nagyon elavult nézeteik vannak a városfejlesztésről általában. Nemzetközi példák! Azt gondolom, hogy a szubjektív megnyilvánulási lehetőségeiket pedig korlátozni kéne, és ezt inkább etikai/erkölcsi vétségnek érzem, semmint OTÉK-nak való megfeleléssel védekezni ez ellen. Nem jogszabályokban kéne bízni, hanem az embereket kéne képezni és bennük bízni.
6. Testületi rendszerekre, nem egyéneken alapuló, netán esztétikai értéképviseletre, hatalomra van szükség. Egyértelműsíteni kellene, hogy főépítész saját területén ne végezessen tervezési tevékenységet... ne legyenek kiskapuk.
7. A politikai függőség megszüntetése célszerű lenne, a településképet nem a képviselők gazdasági érdekei határoznák meg.
8. A szabályozásban legyen nagyobb hatásköre, ne az egyedi esetekben (mert ebből megint csak korrupció lesz). Akár jól is működhetne. Főépítész hivatalt betöltő személy ne vezethessen saját praxist az általa felügyelt városokban, a hozzá tartozó településeken.

9. A főépítésznek sokkal inkább egy pártatlan mediátornak kellene lennie a különböző stakeholderok között. (Nem is feltétlen építésznek.) Függetlenné kellene tenni őket a helyi politikától.
10. Jelenleg nagyon nehéz általános városfejlesztési információkat szerezni a főépítészekről.
11. Szerintem, teljes mértékben meg kellene szüntetni, hogy a főépítészek a saját területükön tervezhessenek; illetve (nem hivatalosan) munkát osszanak le.
12. A közigazgatáshoz hasonlóan, tagadhatatlanul és köztudottan korrupt, még ha ez nem is közvetlen korrupciót jelent, hanem „csak” a szokásos uram-bátyám mutyizást, mely gyakran szó nélkül szolgálja ki a helyi, vagy központi, felsőbb érdekeket. A főépítészeti intézmény több esetben szakmailag nagyon gyenge. TISZTELET A KIVÉTELNEK!!! Jogkörének bővítésére csak akkor van szükség, ha teljesen objektíven és magas szinten tud működni, jelenlegi helyzetben csak további önkényeket eredményezne.
13. A főépítészeti rendszer ma politikai függési rendszer, nagyon korlátozott jogkörökkel. Azok a főépítészek tudnak bátrabbak és egyszersmind hatékonyabbak lenni, akik nem az adott településbe beágyazódva élnek és dolgoznak, és családtagjaik sem függenek a helyi politikai hatalom jóindulatától. Ezen túlmenően a főépítész mellett legalább egy (tájépisz végzettségű) főkertész, egy (építőmérnök végzettségű) főmérnök és egy (közgazdász végzettségű) projektmenedzser alkothat olyan ütőképes csapatot, amely teljesíteni tudja a rendszertől elvárt vélemény nyilvánítási (tervtanácsi), pályázatlebonyolítási, projektberuházás ellenőrzési, közterületi, zöldfelületi rendszertervi, kívánalmakat. Ez nem egy egyszemélyes főépítészeti feladat, hanem egy csapatmunkát feltételez, ráadásul a politikai döntéshozástól (egzisztenciális függéstől) a mai állapotoknál sokkal jobban megtisztítva, mellé- és nem alárendelve a (laikus) döntéshozóknak. Az ország anyagi helyzete nem teszi lehetővé, hogy minden településen működjön egy ilyen csoport, de minimum kistérségi szinten ezt be kell vezetni.
14. Az eddigi tapasztalataim alapján szükséges lenne olyan FÜGGETLEN főépítészekre, akik friss fejjel, friss gondolatokkal és épelméjűen foglalkoznak a hatáskörük alá tartozó területtel. A legtöbbször viszont, természetesen tisztelet a kivételeknek, egy fajta báb szerepkörben vannak, az önkényeskedő polgármesterek, befektetői körök alatt. Ha teljesen

külön, független SZAKMA lehetne ez, akkor több értelme lehetne, és mi építészek is jobban el tudnánk fogadni a véleményeket, kritikákat adott esetben.

15. „Nagyon szubjektív a dolog, gyakran munkaszerzési célú véleményekkel. Kedvenc főépítési (és tervtanácsi) mondataim: „ilyen munkát nem szabad elvállalni”, „miért használja ki a beépítési lehetőségeket, miért nem tanúsít önmérsékletet”... Miért nem a szabályokat alakítjuk úgy?
16. A főépítész feladatkörének ellátására szükség van, de másképp. Egy személyhez kötődő felelősség helyett szakértő teamet!
17. „A FŐÉPÍTÉSZ” helyett egy, a települést jól ismerő, és az előírások rendszerében is eligazodni képes, több szakterületet felölelő (várostervező, építész, tájépítész, környezetmérnök, közlekedésmérnök, műemlékes) „FŐÉPÍTÉSZETI – FŐMÉRNÖKI - ÉPÍTÉS-ENGEDÉLYEZÉSI IRODA” szakértő(!) csapata sokkal hatékonyabban tudná a település érdekeit szolgáló döntéseket meghozni. Ehhez természetesen nagyobb hatáskört is kellene biztosítani az iroda számára. Ennek alapfeltétele, hogy az OTÉK, a helyi szabályozási tervek, kevesebb, csak a valóban szükséges kérdéseket rögzítsék. A többi részletkérdésben, amelyek az esetek többségében minden egyes telekre vonatkoztatva eltérőek, a szakértő team dönthessen a település és természetesen a közvetlenül érintettek (szomszédok) érdekeinek figyelembevételével. Ebben a rendszerben a tervtanácsokra nem lenne szükség, hiszen azok ma gyakran félreértelmezett feladata helyett (pl. építészeti stílusok megítélése, rangsorolása) a településkép, a település működésének hatékony alakulása sokkal inkább szolgálja a közérdeket. Ezt szakemberek közös, átgondolt munkája jobban képes biztosítani, mint akár az ország legjobb építészei által 20 perc alatt kialakított vélemény.
18. Fontos, hogy olyan főépítészek felügyeljék városainkat, falvainkat, akik a tervezés területén jártasak, karizmatikusak és jó képességűek. A saját településen való tervezést életszerűen kellene szabályozni (ma mindig lehet találni valakit, aki aláírja a terveket). Egyfelől fontos, hogy a főépítész épületekben is letegye a névjegyét a településen, másrésztől ne tekintesse saját hitbizományának az adott településen végzendő összes tervezési feladatot (különleges esetek természetesen lehetnek).

19. A rendszer a jogszabályi előírás ellenére kiépületlen, nagyon sok helyen nincs főépítész. Ők azok akiknek a legfontosabb szerepe lehetne a települések fejlesztésében, az építészeti arculat alakításánál. Kevesen vannak, sokan nem értenek a településfejlesztés, sőt inkább a településrendezés folyamataihoz, nem kezdeményezők. Túlzott a politikai befolyásoltság a szakmaival szemben, ezen mindenképpen csökkenteni kellene. Fontos lenne a munkáját segítő helyi szakemberek hálózatának kialakítására. Nem csak helyi építészeti, hanem akár településrendezési, fejlesztési tervtanácsi is lehetne.
20. A rendszer hibája, hogy a „politikailag” választott polgármester a főnöke, nem a szakmai kollégium. Így, ha állásban akar maradni, kénytelen kiszolgálni és nem segíteni a politikust.
21. Indokoltnak tartja-e, hogy alá- és fölérendeltségi viszonyok alakuljanak ki a főépítész rendszerben? Ezt nem tudom mit jelent. Szükséges-e a főépítészek összeférhetetlenségi szabályainak változtatása? Nem tudom, ma ez mit jelent, mi a jelenlegi szabályozás, az adott településen szerintem a főépítész is tervezhetne (különben csak a nem tervező, azaz egyébként munkát nem kapó építész menne főépítésznek).
22. Nem biztos, hogy szerencsés ha egy főépítész olyan hatalmat kap, amivel egy település arculatát teljesen a saját elképzelése szerint alakítja.
23. A főépítész rendszer újragondolása szükséges. Lásd Bodonyi Csaba „A főépítészség 12 pontja c. vitaanyagát!!
24. Meglepő módon, a kormányzat közigazgatási átalakítási elképzeléseinek főépítészeket érintő részeit kimondottan perspektivikusnak érzem - már amennyiben véglegesek voltak a járási átalakítással kapcsolatos információim (járási és települési főépítészek és az önkormányzatoktól elválasztott építészetesek).
25. Tagozati vélemény: a főépítész önmagában nem ütőképes, csak abban az esetben, ha a települési politikai irányítástól egzisztenciálisan függetlenül, tájépítész végzettségű főkertész, településmérnök vagy építőmérnök végzettségű főmérnök és közgazdász végzettségű pályázati projektmenedzser csapatban - mellérendelt viszonyban végzi munkáját. Jelenleg a főépítészeknek közvetett, áttételes a hatása a város alakulására, egyes épületekre, inkább tanácsadói mint döntéshozói szerepük van. Szükség lenne a laikus, politikusi, primer gazdasági érdekekkel szemben a szakmai álláspont markáns képviselőjére

a beruházások, a városfejlesztés és az építésügy rendszerében. Ellenben korlátlan túlhatalom, személyeskedő attitűdöt lehetővé tevő jogszabályi környezet káros lenne a főépítész hivatásnak. Elképzelésem szerint a jó rendszer operatív-, szervező-, katalizáló-, szintetizáló feladatokat ellátó főépítészből és konkrét épületek, tervek esetén tanácsadó szakmai testületből (~tervtanács) áll.

26. Kizárólag magasan kvalifikált, valós építész szakmai tapasztalattal rendelkező szakember lehessen főépítész. 4-5-10 éves koncepciós pályázati anyaggal lehessen elnyerni a posztot. Ezt a tervezetet kérjék is számon, mondjuk egy kamarai bizottság. A városvezetéstől független ember lenne a legtökéletesebb.
27. Kérdés, hogy ki értékeli ... Én vagy egy civil közösség, vagy a polgármester, vagy a képviselő testület, esetleg valamely BME professzor? A papír alapú, és eltöltött években definiálható kompetencia nem azonos a szakmai, emberi alkalmassággal. A mi városunk főépítésze rövid kihagyással sok-sok éve ugyanaz a személy pl. Ha egy városról egy BME-s professzor véleménye az, hogy „disjointed incrementalism” - amit az adott várostól távol általában budapesti előadásain hangoztat, talán el kellene gondolkodni a több évtizedes gyakorlaton - ami ugye igazolható. Hiszen a disjointed (szétesett – aszerk.) meg az incrementalism (járulékos, sokszor nem előre megtervezett, kisebb változásokra alapozott projekt fejlesztés – aszerk.) is, ami itt van nekünk, mint referencia nem egy-két év eredménye, hanem lassan több évtizedé. Nem vagyok biztos abban, hogy amit professzor úr Budapesten elmond, azt helyi közösségi bírálaton is bevállalná :-). Azt hiszem professzor úrnak igaza van, de ez csak személyes vélemény. És egyelőre nem én vagyok az értékelő. :-)
28. Kevés dolgom volt velük. Eddigi praxisom során nem talákoztam olyan esettel, amikor a főépítész érdemben javított volna a tervezési minőségen. A főépítész státusz indokolatlan előnyökre és gyakran nyílt vagy burkolt munkaszerzésre ad lehetőséget.
29. Siralmas. Nagyon kevés a becsületes, hozzáértő főépítész. Nagyvárosokban sokszor politikusok lábtörlői. Alulfizetettek, ezért nem lehet önálló véleményük és korrupcióval kell kiegészítsék jövedelmüket. A rövidlátó és kapzsi fejlesztési igények adminisztrátorává degradálódtak. Kisebb településeken nem kötelező főépítészt alkalmazni, ezért a helyi döntéshozók nem is forszírozzák kinevezését, „nehogy már ne a polgármester asszonyosság/uraság döntsön az iskola színéről, közpark tervéről, bölcsőde tervéről, kilátó

magasságáról, lánya házáról, haver hegytetői halastaváról, másik haver külteki lakóparkjáról stb...”

30. A helyzet az, hogy a főépítészek megítélése és szükségessége rendkívül személyfüggő. A jó főépítész sokat segíthet a településkép helyes alakításában, míg a rossz sokat árthat. Ugyanígy a jó főépítész a tervezés minőségét támogathatja, a színvonal alatti épületek létrejöttét akadályozhatja, de ugyanakkor a rossz főépítész felvirágoztathatja a közhelyes építészetet, és akár elűzheti, ellehetetlenítheti a nívós építészetet. Van ilyen tapasztalatunk. Ezért véleményem szerint a jelen állapotban a főépítész hatáskör jelentős növelése öngól volna az építész társadalom számára, míg a főépítészek hiánya konzerválja a szakma alacsony presztízsét.
31. A főépítész rendszer kiteljesedéséhez/kiteljesítéséhez nemcsak jogszabályok, de kormányzati akarat és anyagi feltételek megteremtése is kell. Az átalakuló önkormányzati/kormányzati rendszerben az önkormányzatoknak még nagyobb szükségük lesz a főépítészekre, s ennek anyagi feltételeit a kormányzatnak kell megteremtenie. Továbbá igen fontos az állami és az önkormányzati főépítészek közös érdekvédelme, együttműködése.
32. Nem főépítészekre van szükség, hanem olyan városfejlesztési társaságokra, amelyek megfelelően menedzselik a fejlesztések komplex rendszerét. Megtévesztő a főépítész-megnevezés, mert minden politikus azt hiszi, hogy oda olyan ember kell, aki szépészkedik. Ezért építőművészeket választanak abba a székbe, ahova egy komplex gondolkodású urbanistára lenne szükség. A legtöbbször az a kellemetlen, hogy hozzá nem értő főépítészeket előbb meg kell tanítani a szakmára, hogy egyáltalán értse, hogy mit csinál egy várostervező, illetve értelmetlen előterjesztéseket ír, amivel megzavarja a döntéshozókat, nem a lényegről beszél, lefagy a girlandok és a formák opponálásának szintjére. A városfejlesztés rendszerelvű gondolkodást igényel, a csupán esztétizáló főépítészek nem alkalmasak ezek menedzsmentjére.
33. A főépítész a saját településén tervezési feladatot ne láthasson el. 40 éves kor alatt, kellő szélességű referenciák nélkül nincs főépítész. Ha meg főépítész lett, felejtse el a hivatásgyakorlás tervezési, vállalkozási részét. Aquila non captat muscas. (Egyéb funkciókat is csak az összeférhetetlenség átgondolásával vállalhasson.) Az a gyermekes érvelés, hogy

folyamatos szakmagyakorlás nélkül elvész a főépítész tudásának aktualitása, csak a szennyes környezettel igazolható. De nemcsak a hatástalan városrendezési tervek megrendelőjeként, hanem a beruházások, városfejlesztés, várospolitiká stb. egyik - tudásával arányos, meghatározó - informális és formális szereplőjeként.

34. A főépítész ma többnyire a polgármester csicskása, akit jellemzően nem szakmai kritériumok alapján választanak ki, és ezért szakmai legitimitációja vajmi kevés. Jobb esetben olyan építész, akit a kontraszelekcióval jellemezhető munkához jutási esélyek taszítanak a hivatali munkába és ha szerencséje van a polgármesterével, tisztességes munkát is végezhet - hacsak a pozícióját nem munkaszerzésre használja, amire sok-sok példa ismert. Ez a helyzet még tovább fog romlani a polgármesterek túlhatalmának további erősítésével. Ameddig a főépítészt nem a gyakorló építészek delegálják, hanem a vicinális kiskirályok nevezik ki, addig életveszélyes komoly jogosítványokat adni a főépítészeknek.
35. Melyik településen látszik az áldásos szerepük!
36. A főépítészeknek fontos feladata lenne a tervtanácsok valós irányítása, az egységes településképi kialakításának/megőrzésének képviselője (az építető-beruházókkal, az építészekkel és az építési hatósággal együttműködve, adott esetben velük szemben. A főépítész saját településen való tervezése nem összeférhető.
37. A főépítész településképi alakításban való szerepét nem az építésigazgatás, hanem az önkormányzat működése felé lenne hasznos bővíteni.
38. Az összeférhetlenségi szabályok, és az előírt szakmai kritériumok be nem tartásával van a probléma.
39. Sajnos a főépítészeti tevékenység egy új megélhetési forma. Jelenleg a főépítész a polgármester és a testület kiszolgáltatottja. Hazánkban nem alakult ki a településképiért felelős, hosszútávú önkormányzat/testületi gondolkodás. A pillanatnyi érdekek vezérik egy-egy település arculatának módosítását. A vizuális kultúra oktatása hiányzik. Az építész képzésben kellene kezdeni. Az egyéni szobrok tervezése helyett be kellene vezetni a meglévő megbecsülésére, értékelésére és újrahasználatára orientáló tervezést. Ekkor válna a magyar építészet részévé a műemlékvédelem is. Minden településen meg kellene határozni a település karakterét, azokat az építészeti elemeket, amiktől egy településnek saját arculata

van, majd jó lenne eldöntenie a döntéshozóknak, milyen irányban akarják a településképet változtatni, ha egyáltalán akarják. Szerencsés lenne büszkének lenni arra, hogy Közép-Európában élünk, mert ilyen nincs több a Földön.

40. Jelen keretek között nem sok szava van. (Főleg az egyes épületek esetén, településfejlesztésbe nem látok bele.)
41. Kevés konkrét információ van, de: fontos lenne, hogy a ma tapasztalható színvonalatlan építészet helyett egy konszenzussal előre definiált minimum alatt „hivatalból” vétózható legyen a beruházás, ha egy főépítész ennél magasabbra tenné a mércét, én azt csak támogatnám.
42. Nincsenek túl jó tapasztalataim. A főépítészek jelentős része „kiskirályként” viselkedik, mintegy tulajdonának érezve a területet, és sokszor jelentősen befolyásolják, uralják a tervtanács munkáját, önkényes elképzeléseiket ráerőltetik a tervezőkre, építetőkre - sok olyan esetben is, amikor ennek a szabályozásban semmilyen hivatkozási alapja sincs.
43. A főépítészt olyan pozícióba kell hozni, hogy SZAKMAI véleménye érvényesítése ne szenvedjen csorbát. E nélkül tevékenysége csak névleges...
44. Nincs rosszabb egy idióta és/vagy korrupt főépítésznél... Ugyanakkor a településképet jobban meg kéne védeni, a szabályozási tervek általában igen alacsony szakmai színvonalúak. Igazi városépítészekre lenne szükség, nem „megélhetési”, „betanított munkásokra”...
45. Semmit se tervezhessenek hatáskörükön kívül se.
46. A helyes válasz a fentiekre (mint mindenre): „az attól függ” (idézet Gábor László professzor úrtól). Akkor kell vétójog a főépítésznek, ha ő a felelős a városképért. A településkép alakításába csak úgy érdemes bevonni, ha előzetesen mondhatja el a véleményét az egyedi építési tervekről, hiszen a építési szabályzattal csak általános szabályok alkothatók, a konkrét helyhez kötődő, az „illeszkedés” követelményeit kielégítő megoldások mindig egyediek. Ha ilyen szintű beleszólása van, akkor építész végzettségűnek is kell lennie. Ha nem, akkor inkább településtervezőnek. Addig, amíg a Budapestre alkalmazhatatlan OTÉK és az annak és önmagának is ellentmondó BVKSZ előírások vannak hatályban, ne

reméljük sokat. Próbált volna báró Podmaniczky a jelenlegi építménymagasság számítással és előkert szabályokkal Andrassy utat építeni! Az is kérdés, hogy a főépítész értékelésénél mit vesznek figyelembe? A hosszútávon átformálódó településképet, vagy a kibontakozásukban gátolt sufni-tuningosok panaszait? Összeférhetlenségi szabályokra mindenképp szükség van, de a szakmagyakorlás lehetőségétől nem kellene elzárni a főépítészeket (sem), különben „elszállnak”, mint a miniszteriális (vagyis, mit is beszélnek) urak és asszonyok.

47. Debrecenben a főépítész tervezi a stadiont és tervez még sok más olyan létesítményt, amely összeférhetetlen a pozíciójával!!! Hogyan engedhető meg ez???!!!
48. A tervezés fázisában kötelező legyen a főépítéssel egyeztetni. Minden engedélyköteles építkezést csak a főépítési jóváhagyás után lehessen jogerőre emelni. A főépítész foglalkozzon a rendezési tervekkel, ne a hatósági munkával.
49. A települések nem tudnak eltartani egy-egy főépítészt, így nincs állandó szakmai segítség az önkormányzati településrendezési, településképi formálási munkában. A járási rendszer felállításával járásonként is, ha nem társulási formában: akár településenként, kötelezően főépítészt kellene biztosítani a települések szabályozó munkájában - és az engedélyezésekkor is támpont, a települési igény jelenhetne meg a főépítész segítségével.
50. A főépítési munka sok település önkormányzati gondolkodásában az elhagyható pénzkidobás kategóriába tartozik, azt meg kéne változtatni - még ha erővel is.
51. A FŐÉPÍTÉSZI SZERVEZET ALÁ KELLENE BESOROLNI A JELENLEGI TERVTANÁCSI ELJÁRÁST, AMI ÍGY FELELŐS KAPCSOLATTÁ SZERVEZHETŐ.
  1. A FELELŐS TERVEZŐ ÉS A FELELŐS FŐÉPÍTÉSZ MEGÁLLAPODÁSÁHOZ KELLENE KÖTNI AZ EGYES ÉPÍTÉSI FELADATOK ÉPÍTÉSI PROGRAMSZINTŰ PONTOS MEGHATÁROZÁSÁT, BELEÉRTVE A TERVEZÉSI PARAMÉTEREZÉST IS.
  2. VEGYÜK VÉGRE TUDOMÁSUL, HOGY MAGASAN KÉPZETT SZAKEMBEREK ALKALMASAK, KÉPESEK E FELADATOKRA, ÉS AZ ORSZÁGOS ELŐÍRÁSOK „ZSÁKBAN-TÁNCOLTATÁSA” TÚLZOTT, S EBBŐL KÖVETKEZŐEN KIZÁRJA

AZ ERŐSEN VÁLTOZÓ KONKRÉT HELYI VISZONYOK ÉRTELMESEN FIGYELEMBE VÉTELÉT.

52. Teljes mértékben kerékkötő, és bár az engedélyeztetési eljárások során nem szakhatóságként jár el, a kecskeméti építési hatóság mégis úgy veszi figyelembe a véleményét mintha szakhatóság lenne, mintha vétő joga volna! Jogszabályoknak teljesen megfelelő épületeket söpörnek le az asztalról az egyik főépítész ülésen, majd majdnem ugyanazt a tervet egy másik alkalommal más összetételű tervtanács támogatja. Kiszámíthatatlan működésű, önkényes szervezet, az engedélyeztetési folyamatokat nagyban gátolja és elhúzza!
53. Igazából igent mondok a főépítész szükségességére, de árnyalt válaszokat a pontozással nem lehet adni. Részletesebben az első kérdésre: talán lehet vétőjoga, de a tapasztalatok azt mutatják, hogy sok esetben nem az épület, hanem a tervező elbírálása történik meg. Azaz: a vétőjog erős jog, sajnos amire ebben az esetben épülne, az pedig szubjektív: tetszik, vagy nem tetszik. Az is igaz, hogy rengeteg, jó ízléssel vállalhatatlan „szabályos” épületet lehetne kivezetni ezzel az intézménnyel a rendszerből. A második kérdésre: ha a főépítész szakmagyakorló, szakmánk elismert tagja lenne minden településen, akkor lehetne. Jellemzően azonban gyakorlatlan teoretikusokkal van tele a rendszer, borzalmas eredményekkel. Lásd korábbi hölgy fővárosi főépítészként: soha, semmit nem tervezett, tán még büszke is erre... Ilyen „tudású” embereket feltételezve a válasz egyértelmű nem! A harmadik kérdés: nem, bürokrácianövelő, és ami papíron logikus: azaz nagyobb rangú főépítész felülvizsgálhassa tapasztalatlanabb kollégája döntését, az a valóságban nincs meg, hisz lehet hogy a gyakorlatlanabb ül a tájékozottabb nyakán! A negyedik kérdés: igen. Az ötödik kérdés: igen, leválthatónak kell lennie! A hatodik kérdés: nem tudom, nem ismerem.
54. A főépítész súlytalan. Legyen súlya a szavának, de ne legyen korrumpálható.
55. Ha komolyabb hatáskört adnak a főépítészeknek az engedélyezési eljárás során, akkor többre fog kerülni és hosszabb lesz az engedélyeztetés. Ebben az esetben a korrupció lehetőségét is ki kell zárni. A főépítész szerepét erősíteni kell, azonban nem látom, hogy hogyan lehet a pillanatnyi érdekek befolyását csökkenteni, ami nagyon szükséges egy város hosszú távú tervezésében. Nagyon fontos lenne, hogy a városokat energetikailag is vizsgáljuk. Szolgáltatások, épületek és munkába járás energia-tartalma alapján. Erre jelenleg nincsenek felkészülve a főépítészek. Ezt megfelelő módon pótolni kell. Ez a főépítész

tevékenységének egyik kritériuma kellene, hogy legyen minél hamarabb.

56. A rendszer alapvetően jó (is) lehetne, de ez csak a főépítész személyén múlik. A főépítésznek a városkép jellegű épületekkel kellene foglalkoznia, és nem a tetőtér beépítésekkel (amire van példa).
57. Szükség van rá, de ügyelni kell, hogy a korrektség betartható legyen. Ha a ház megfelel az előírásoknak, ne legyen elutasítható, mert a főépítésznek nem tetszik. Elutasítását részletes indok kísérje.
58. A főépítész az önkormányzati rendszer fontos szakmai szereplője a településfejlesztés, a településkép alakítása, védelme érdekében. E szerepet sem az építéshatóság, sem a politika nem veheti át. Biztosítani kell a szakmai függetlenségét az előzőektől. A főépítész rendszer fejlesztése indokolt az ország egész területén, felértékelődik a szerepük az átalakított építésigazgatásban.
59. A rendszerváltás utáni helyi politikai analfabetizmus és inkompetencia és az ingatlanfejlesztő maffia áldozata lett. Jelen formájában értelemtelen. Néhány sikeres példa csak az üdítő, szerencsés kivételek közé sorolandó.
60. A helyi főépítészek véleményezési joga, eddig is jól működő rendszer volt a fizetett tervtanácsok álhozzaértő véleményeihez képest. Ha a szabályozás jó, a főépítész azt be tudja tartatni. Ennek a jogkörnek a továbbfejlesztése szükséges + a felelősség szabályozása. Olyan, hogy politikai felelősség nincs(!), főleg nem egy mérnöknél.
61. Feltétlenül szükséges lenne a rendszer teljes körű kialakítása, ám ennek kizárólag úgy van értelme, ha valóban képzett szakemberek töltik be ezt a szerepet. Ma ez nem így van, még városok esetében sem. A képzési rendszer fellazulásával együtt még a betöltött állásokban sem megfelelően képzett emberek dolgoznak.
62. A főépítészeket (és ezzel párhuzamosan az építésügyi hatóságokat) függetleníteni kellene az önkormányzatoktól, mentesíteni a közvetlen politikai beavatkozások és megkeresések lehetőségétől. Minőségi munka csak így várható el. Ezzel párhuzamosan a vétőjogukat és a nagyobb beleszólási lehetőségüket az esztétikai kérdésekbe biztosítani kellene (az építéshatóságnak is, de nem ügyintézői, hanem „konzultatív-bizottsági” jelleggel, az

- irodavezető vezetésével), stb. A főépítész ellenőrizné, tervtanács és/vagy a főépítész elrendelné, egyszeri, a jogszabály megjelenése utáni általános felülvizsgálattal a meglévők esetében is (minden település összes kiemelt, védett részében, és minden nagyobb, fontosabb útvonala mentén, és folytatólagosan az újabbak engedélyezése esetében) pl. az eredeti homlokzati portálok visszaállítását régi épületek esetében, vagy stílusban megfelelők beépítését, a boltíves, stb. földszinti nyílászáró-rendszerek visszaépítési kötelezettségét a következő átalakításkor, a tulajdoni lapra felvezetett kötelezettséggént, stb.
63. A feltett kérdések már magukba foglalják a választ, túlzottan irányítottak. Főépítészre szükség van, de a jelenlegi szabályozása szakmailag alkalmatlan. A gyenge főépítész értelmetlen bürokratikus akadályt képez, a túlzottan „erős egyéniségű” pedig nem működhet megfelelő kontroll nélkül. Amíg a mai gyenge kamarai rendszer fennáll, addig nem várható a szakma önszabályozásának beindulása.
64. Komoly előminősítés alapján lehessen valaki főépítész, és legyen követelmény meghatározott idejű tervezésben eltöltött időszak - igazolt munkákkal.
65. A főépítésznek lehessen vétó joga egy-egy engedélyezési eljárásban. Néhány önkormányzatban különféle nem legális eszközökkel ezt már biztosítják. Jó lenne, ha jogszabály is adna erre lehetőséget.
66. Ha valaki főépítész, akkor az adott megyében ne tervezhessen, így megoldható a visszaélések sorozata. (De, mint jogi szervet tagja se végezhesen tervezési, szakértési munkát.)
67. Főépítésznek ne csak építész végzettsége legyen, hanem településtervező is! (nem baj, ha BSC.) Minimum 5-7 éves szakmai gyakorlat után lehessen valaki főépítész. Szubjektív indokok alapján ne lehessen bírálni... Valamilyen szinten közelíteni kell a hatósági munkához a főépítészeket, mert előfordulhat, hogy a „főépítész által megálmodott”, kialakított elvtől nagyon eltérő épületeket hagynak jóvá az egyes területeken, ha a főépítész nem is látja azokat. Hisz csak a terület szabályozásáig terjed a „kompetenciája...”
68. Sajnos a főépítészi, mint az építéshatósági rendszer is politikai nyomás alatt van. Az önkormányzati képviselők, polgármester stb. mind-mind a beosztottjuknak vélik ezeket, sajnos minimális előképzettség nélkül olyan kérdéseket feszegetnek, melyeket át sem látnak.

Mind a rendezési tervek elkészítésekor, mind pedig konkrét engedélyezési esetekben állást foglalnak, melyeket a szakmának ki kell szolgálni.

69. Főépítész az legyen, aki tervezői múlttal rendelkezik. É3-as főépítéssel is találkoztam. (Katasztrófa!) Ne hívjuk főépítésznek, hanem települési mérnöknek, mert azt a tévképzetet hordozza, hogy a főnöke a tervezőknek, holott a települési adottságok összehangolása a feladata.
70. Kiemelt beruházások (méret, hely, jelentőség) esetén szükségesnek, kisebb, egyszerűbb tervezési munkáknál szükségtelennek tartom. (Egyszerű üdülőbővítésnél, kis családi ház építésnél is küldtek már tovább az építésügyi előadók, pedig a szabályozásnak megfelelt a terv, és végül a főépítész sem tett érdemleges észrevételt, viszont vesztettünk vele kb. 2 hetet és egy csomó energiát...)
71. Fontos, hogy egy településen az épített környezet formál(ód)ása mögött legyen koncepció. Az is fontos lenne, hogy a koncepció végrehajtásához legyen kellő erő. Ez viszont sokszor személyfüggő, és egy rossz főépítész nagyobb kárt tehet, mintha nem lenne főépítész. Talán lehetőséget lehetne adni az adott területen tervező kollégáknak, hogy visszajelzést adjanak a helyben tapasztaltokról, pl. a Kamara felé...
72. Az építési hatósági engedélyek kiadásánál, illetve jóváhagyásánál a jogász végzettségű jegyzők, főjegyzők helyett a főépítész lenne az aláíró. A főépítészek kiválasztásánál egy fő szempont, hogy tervező tevékenységet nem folytathat, illetve közeli hozzátartozója a tevékenységi területén sem folytathatna tervezést.
73. Ha egy főépítésznek akkora hatalmat adnak, hogy az minden jogszabályon felüli, és annak a főépítésznek küldetéstudata, valamint a múltbéli tervei miatt büntudata is van, esetleg irigy is, akkor az igen csak megkeseríti az engedélyt kérők életét. (Lásd: Kecskemét)
74. Gondosabb szűrés, magasabb díjazás, nagyobb hatáskör nívósabb településképeket eredményezne.
75. Az a gond a főépítészekkel, hogy szubjektív a véleményük. Amilyen a beállítottságuk, olyan a véleményezésük. Tervtanácsoknál, pályázatoknál is észrevehető ez. Szakértői csapatban gondolkoznék, ahol a főépítészeti tevékenység nem egy kézbe kerülne, hanem egy olyan

szakmai grémium kezébe, akik megvitatják és közösen adják ki a véleményüket.

76. Alapvetően szükség van főépítészre, de nem szabad, hogy az egyéni, szubjektív, saját ízlésvilága túlzott hangsúlyt kapjon az engedélyeztetésre beadott terveken. Leginkább a településkép, területrendezési terv, jövőbeni koncepciók meghatározása a feladata. Ésszerű reform szükséges, hogy a főépítészek kevésbé formális és határozottabban településkép formáló szerephez juthassanak.
77. Gyakorló építész ne lehessen (területi, települési) főépítész!!! Hatósági (pláne vétó) joga azért ne lehessen, mert akkor mire való a hatósági, felesküdtött (!!!) érdemi ügyintéző???
78. A jó szándékot aláasta a jog. Amit mestereim munkájából látok: a főépítész munkája nem jogi kategória, hanem kulturális. Ha a főépítésznek jogszabályok erdejében kell keresni az utat, az baj. A főépítész ne a partról mutassa a többieknek, hogy merre van a túlpart, hanem menjen előre, és onnan beszéljen, hogy ússzatok utánam!
79. A főépítésznek ne legyen kizárólagos joga dönteni. Előfordulhat, hogy az alkotó építész kvalitása messze meghaladja a főépítészt.
80. Főépítész felülbírálná egyedi esetekben a HÉSZ és OTÉK előírásait, ha szakmailag ezt indokoltnak tartja, és ezzel beszámolási kötelezettséggel tartozik az ellenőrző szervének is! Egy település egységes arculatát mindenképpen csak főépítésszel és a tervzsűrijével lehet biztosítani, viszont nem csupán politikai, hanem szakmai kiválasztás alapján kell munkába állniuk!
81. Nekünk (Pakson) szerencsénk van, kitűnő építész a főépítészünk. Azt gondolom, a főépítész intézmény tekintélyét és hasznát elsősorban a főépítész kar tagjai, illetve munkájuk alakítja, ezért nagyon fontos lenne, hogy gyakorló építész legyen a főépítészek többsége! (Tudom, ez nem mindenütt lehetséges most, de át kellene gondolni!) Lehetetlen állapot, ha hivatalnokká válik egy főépítész, márpedig a gyakorló tervezési munka hiánya ide vezet(het).
82. A legnagyobb butaság, hogy jelenleg a főépítész, aki jó esetben a legjobban ismeri a települést, csak mindenféle mellékutakon tervezhet a saját településén. Ezt tisztázni kellene!
83. A főépítésznek egy személyben ne legyen vétó joga az épületek engedélyezése során, azonban az általa működtetett tervtanácsnak legyen lehetősége a településkép megfelelő

alakítása érdekében alkalmazni akár vétójogot is.

84. Látva a hazai építészeti kultúrát (antikultúrát), nagy-nagy szükségét érzem, hogy minden településen legyen szakmailag jól képzett, a helyi jellegzetességeket, hagyományokat ismerő, értő, érző főépítész. Nem olyan, aki hatalma fitogtatásaként értelmetlenül akadályoz terveket, hanem olyan, aki a településképp szebbé tételén elszántan fáradozik.
85. Nem működik és korlátozza a versenyt.
86. A kialakult gyakorlathoz képest növelni kell a főépítész jogkörét, hogy az építész tervezői szakmai elvek jobban érvényesülhessenek az engedélyezési eljárás során. (Az építési hatóság hivatalvezetőjének nincs joga, de sokszor képessége sem lenne építőművészi szempontok figyelembe vételéhez, ezért szükséges egy tervezői tapasztalattal rendelkező, elismert főépítész aktív jelenléte az engedélyezési folyamatban.) Meg kell állítani azt a folyamatot, ami a tervezői szemlélettel rendelkező főépítészt hivatalnokká alakítja. Fontos a körültekintő jogi szabályozás, de ha a gyereket kiöntjük a fürdővízzel, akkor kár nekikezdeni.
87. A települések vezetői nyűgnek tekintik Őket.
88. A tanácsadó - máshol szakmagyakorló - főépítészekkel nekem személy szerint nem volt sok problémám - ők általában együttműködőek, normálisak, segítőkészek, a tanácsaikat tényleg meg lehet fogadni. A hivatalnok főépítészek - akik a területen nem tervezhetnek, fizetésért ülnek az adott városban, kerületben - általában összehasonlíthatatlanul hülyébbek, a szakmához egyáltalán nem értenek, sok esetben korruptak, a munkájuk szinte mindig csak akadályozza a tervező munkáját. El kell különíteni a tanácsadó főépítész és a hivatali főépítész státusát. Hivatali főépítész nagyobb településeken legyen a jegyző alatt, mellette független tervtanács. Kisebb településeken legyen csak tanácsadó főépítész a polgármester megbízásából, aki tervezhet is és elbíráhatja a beadott terveket. A kultúra a tanácsadó építész (és a tervtanács) munkáján keresztül árad be a rendszerbe, azt jogszabály nem kényszerítheti ki.
89. Sajnos kevés főépítész van és sajnos a jelenleg regnáló főépítészek többsége nem jártas a településügyben és a városfejlesztésben.

90. Jogsabályok helyett főépítészek, zsúrik kellenének. Szakmai szempontok alatt építészti kvalitást, nem pedig extra képzettséget értek. A fölösleges papírokkal úgyis csak kit... a ...ggünket.
91. Nagyon nagy szükség van települési FŐÉPÍTÉSZre. Tisztán szakmai alapon kell kezelni, csak A HELYI POLITIKA legyen a partnere. A megyei, területi és országos főépítész már politikus, de hallgassa meg és vegye figyelembe a szakmát.
92. Igen-t választottam, és ezt kissé bővebben kifejtve inkább várostervező/menedzser, illetve helyi közösséget elérni, velük kooperálni tudó településtervezőre van szükség, mintsem főépítészre a szó „építész” jelentésében.
93. Nem tudom, hogy pillanatnyilag milyen előírások léteznek a főépítészek összeférhetetlenségével kapcsolatban, de azt hiszem azzal mindenki egyetértene, hogy ezt szabályozni kell. A főépítészek egyszemélyes vétójoga az épületek engedélyezése során nonszensz gondolat és elképesztő visszaélésekre adna lehetőséget, ellentétben a tervtanácsi vétójoggal, ami egy hasznos dolog lehetne.
94. Jelenleg nem létezik Magyarországon főépítészti rendszer. Főépítészek előfordulnak. Ők a rájuk bízott településsel foglalkoznak, de ezek szigetekként úsznak a nagy magyar valóságban. Sürgetően szükséges egy valódi rendszer felépítése. A főépítész legyen a település gondos gazdája, gondnoka! Az ehhez szükséges jogosultságokkal, felhatalmazással, ellenőrzéssel.
95. Erősíteni kellene a főépítész szerepét és feladatait a döntéshozatali rendszerben, és minél jobban függetleníteni az építéshatóságtól.
96. Minden településnek szüksége van - ha nem is főállású - építész emberre! Ezt több, mint 10 éves közigazgatási gyakorlatom mondatja velem... A főépítészek kiszolgáltatottsága nagymértékű, ezért a rendszer, és az egyes ügyek kapcsán az egyes főépítészek nem működnek kellő hatékonysággal.
97. A főépítésznek nagyobb döntési, beavatkozási kör kéne, mind a hatósági munka, mind a városfejlesztési iroda munkájának vonatkozásában.
98. A jelenlegi feladatkör és az elnevezés nincs összhangban, a főépítész nem a FŐ építész.

99. A főépítészek jelenleg politikai nyomás alatt is állnak, gyakran a képviselő testület politikusainak (sokszor egyéni) érdekeit is ki kell, hogy szolgálják. Az önkormányzati végrehajtó szervezetből ki kell emelni a főépítészeket!
100. A főépítészeket függetleníteni kell a politikától (polgármestertől), a tiszta, szakmai szempontok szerinti működésüket törvényben kell garantálni. Főépítész, hivatali alkalmazott saját területén ne tervezhessen.
101. Jó lenne, ha szabályozva lenne, hogy a főépítész a szabályozási terv előkészítésekor ne csak a szakhatóságokat, hanem az építéshatóságot is megkeresse. Az Étv-ben ugyan benne van, hogy az építési hatóságnak véleményező jogköre van, mivel azonban fordítva nincs szabályozva, előszeretettel nem keresik meg a főépítészek, így az építési hatóságnak nincs lehetősége, hogy véleményt alkosson a HÉSZ-ről, amit aztán be kell tartatnia.
102. Az egységes településkép létrehozása érdekében a főépítészeket nagyobb hatáskörrel kellene felruházni. Lehetőleg a politikától eltávolítani. A Polgármester helyett inkább egy szakmai felügyelet alá kellene tartoznia. A tervek engedélyezése során vétó jogot kellene kapnia. A szabályozási tervek használatánál, nagyobb mozgásteret kellene biztosítani a főépítésznek, mert nem lehet a szabályozási terv készítése során minden ingatlan és beépítés speciális tulajdonságát megismerni és problémáját megoldani. Ezzel együtt a főépítész döntéseinek a visszaélések elkerülése miatt nagyobb nyilvánosságot kell kapniuk.
103. A főépítész rendszer legnagyobb belső problémája az, hogy a főépítészek általában a legkevésbé tehetséges szakmagyakorlók. Legnagyobb külső problémája pedig az, hogy alárendeltjei a politikai szereplőknek, akiknek érdekei szinte soha nem valódi értékek mentén mozognak...
104. Az alá- fölérendeltségi viszony önmagában nem fontos, de kell, hogy legyen fellebbezési fórum a főépítész rendszerben is!
105. A főépítész munkával nem tartom összeegyeztethetőnek, hogy saját felelősségi területén belül tervező építészként is tevékenykedjen.
106. Miért kell szabályozási terv kisebb mértékű módosításához tervezőt felkérni időt és pénzt nem kímélve? Ha nincs saját szaktervezője a Főépítésznek, azokat szerződéssel

felkérheti, de a generál lehet maga is. Sajnos az építészetet nem lehet kilóra/paragrafusokra mérni, és igenis szükség van a főépítész/tervtanács szerepének megerősítésére. Azonban a különböző személyeskedések, viták elkerülése végett szükséges a vétó-jogosultak szakmai kordában tartása is: fellebbezés, főépítési „másodfok”.

107. Nincs kellő tekintélye, nincs kellő hatásköre.
108. Főépítésznek lenni szolgálat kell legyen, a közösség érdekeinek védelme és a szakmaiság biztosítása nem elhanyagolható szempont egy település fejlődését illetően.
109. Szerintem szükség van rájuk, csak ne szóljanak bele közvetlenül az engedélyezési tervekbe (pl.: Bp. I. kerületben a főépítész királyként működik, korrigáltatni kell vele a terveket és nem tartja be a saját véleményét sem.)
110. Jól működőnek tartom a rendszert. A főépítész vétó jogát csak meghatározott, a településképet valóban érintő esetekben tartom szükségesnek. A főépítész hatáskörét ma az építészet hatóságokkal való tisztázatlan (néhol alárendelt!) szerepe, viszonya rontja le.
111. A főépítési rendszert fontosnak tartom, de természetesen csak ott működik jól, ahol legalább viszonylagos függetlensége van a politikától, és jó kapcsolatban van a település vezetőivel és a műszaki apparátussal egyaránt. Sajnos a főépítési hálózat meglehetősen hiányos, és szükség lenne legalább a nagyobb, vagy közepes méretű településeket önálló főépítést alkalmazni. (Hozzávetőlegesen 800-1000 település.)
112. Az OTÉK + építészet + főépítész + zsűri + helyi rendezési terv együttes működése is hibás megoldásokat szülhet. Jelenleg csak véleményezési jogköre van, ezért hatósági ügyekben nem igazán mérvadó. A településképi kérdésekben fellebbezés esetén a másodfokon mégiscsak megvalósulhat az oda nem való épület.
113. Ha a főépítésznek, vagy a tervtanácsnak nincs vétójoga, akkor csak bohóckodás az egész, egy könnyen kikerülhető nehézség a beruházó szemszögéből nézve. Így nem lehet az épített környezet arculatát hatékonyan pozitív irányba befolyásolni. Az, hogy a főépítész jelenléte pozitív-e, azt egy független szakmai testület döntse el.
114. A főépítési hatáskörnek erőteljesebben el kellene különülnie a hatóságoktól. Sok esetben az a tapasztalatom, hogy a határozatlan, nem igazán magas színvonalú tudással és

tapasztalattal rendelkező főépítész hatósági munkakörbe keveredve (menekülve) gyakorolja feladatát ahelyett, hogy segítené az alkotó építész határozott véleményével a különlegesebb feladatok értékelésénél, és inkább hatósági szempontok figyelembe vételének túlzott elemeztetésébe menekül. Nagyívűen gondolkodó, csak felsőbb építészeti szempontokat értékelő főépítésszel ritkán találkoztam. Ezzel szemben gyakori, hogy valamelyik vidéki város főépítésze kötelességének érzi, hogy mindenáron kiigazításokat, átdolgozásokat követeljen, szinte az ember úgy érzi, hogy látni akarja a keze nyomát az épületen, illetve saját magántervezői hitvallását szónokolja.

Tervtanácsi rendszer

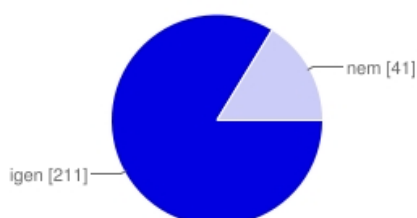
Kutatási összefoglaló

Összességében elmondható, hogy a kérdőív feleletválasztós kérdéseit a megkérdezettek fele [51%] nem érezte kielégítőnek, ezért a szabadsoros rovatban írta le személyes tapasztalatait. A feleletválasztós kérdésekre adott válaszok és a hozzászólások között **helyenként szembetűnő a véleménykülönbség**. Amíg a feleletválasztós kérdések alapján az derül ki, hogy a megkérdezettek közel fele [48%] a **tervtanácsok megerősítése** és jogköreik kibővítése mellett foglalt állást, addig a hozzászólásokból az tűnik ki, hogy a **tervtanácsok szubjektivitása** miatt többnyire ezt kivitelezhetetlennek tartják. Még szembetűnőbb a hierarchikus tervtanácsi rendszerrel kapcsolatos véleménykülönbség. Míg a feleletválasztós kérdés kapcsán a válaszadók 58%-a tartja szükségesnek, a hozzászólások között elenyésző volt azok száma, akik a hierarchikus rendszer mellett érveltek.

Utoljára ki kell emelnünk egy fontos részletet, amelyet a statisztikában nem emeltünk ki, de többek által is említett fontos észrevétel, hogy *a tervtanácsi rendszer jelentősen lelassítja az engedélyezési folyamatot*. Tulajdonképpen senki sem finanszírozza a tervtanácsi vélemény alapján keletkező plusz tervezői munkát, ez a kockázat a tervezőé. Ugyanakkor **a zsűri véleménye mögött nincs felelősségvállalás és nincs kockázat**. Ez a *felelősség aszimmetria* a tervező kiszolgáltatottságát eredményezi és melegágya a különféle torzulásoknak, hovatovább a korrupciónak is.

Tervtanácsi rendszer - feleletválasztós kérdések értékelése

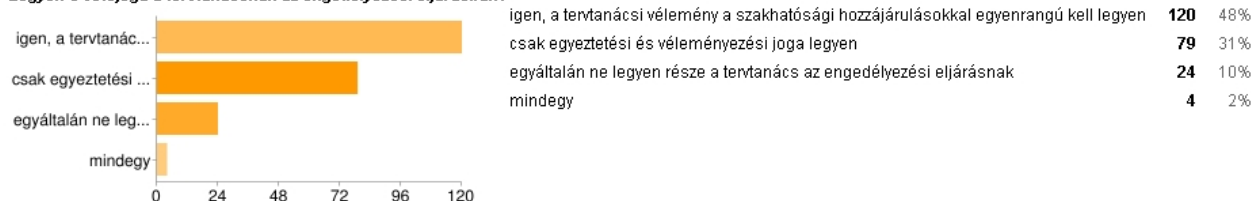
Ön szerint szükség van tervtanácsi rendszerre?

igen	211	84%
nem	41	16%

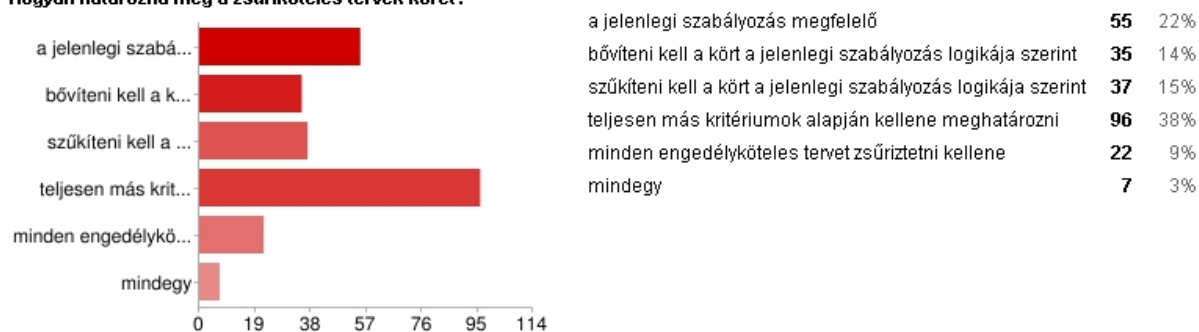
A megkérdezettek jelentős többsége [84%] támogatja a tervtanácsi rendszert. A továbbiakban csak azoknak kellett a kérdésekre válaszolniuk, akik szerint fontos a tervtanácsi rendszer.

Legyen-e vétőjoga a tervtanácsnak az engedélyezési eljárásban? -

A válaszadók 10%-a nem támogatja, hogy a tervtanácsi vélemény bármilyen formában befolyásolja az engedélyezési eljárást. A többség viszont megosztott abban a tekintetben, hogy milyen mértékű legyen ez a befolyás. A megkérdezettek közel fele egészen drákói módszerekkel, szakhatósági szintre emelné a tervtanácsi véleményt, míg közel harmaduk szerint a tervtanácsnak csak tanácsadóként, egyeztetési és véleményezési jogkörrel kellene működnie.

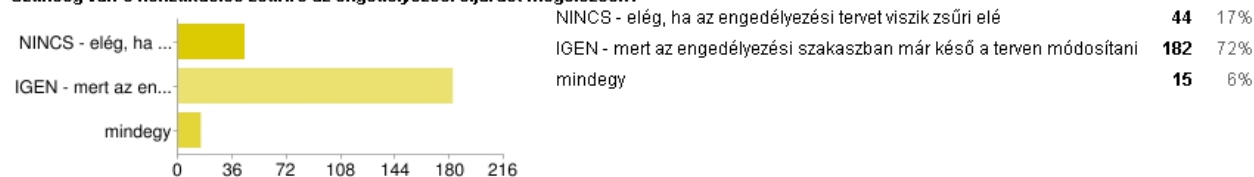
Hogyan határozná meg a zsűriköteles tervek körét?

A zsűriköteles tervek körének meghatározásában mutatkozik a legnagyobb szórás. A megkérdezettek 38%-a szerint a jelenlegihez képest teljesen más kritériumok alapján kellene

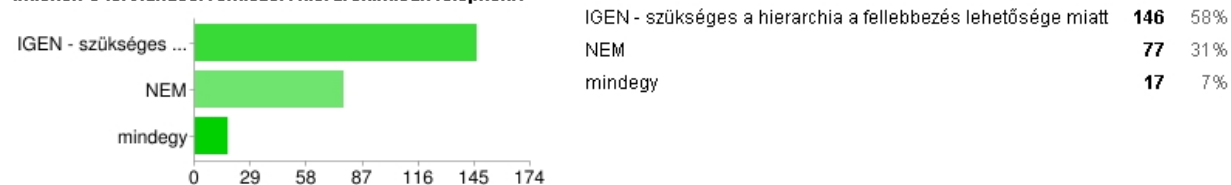
meghatározni a zsűriköteles tervek körét, kicsit több, mint ötödük szerint a jelenlegi szabályozás megfelelő. A válaszadók kisebb hányada [9%] határozottan szigorítana, míg közel harmada [29%] toldozgatná a jelenlegi szabályozást a kör bővítésével [14%] vagy éppen szűkítésével [15%]. A vélemények megosztottságán látszik, hogy ebben a kérdésben egyáltalán nincs kialakult álláspont.

Szükség van-e konzultációs zsűrire az engedélyezési eljárást megelőzően? -

Talán nem véletlen a fenti kérdésre adott válaszok aránya sem: a megkérdezettek 72%-a, közel háromnegyede szerint szükség van konzultációs zsűrire az engedélyezési eljárást megelőzően. Ez a magasnak tekinthető arány azt is jelenti, hogy a szakmagyakorlók igénylik a munkájukkal kapcsolatos véleményeket.

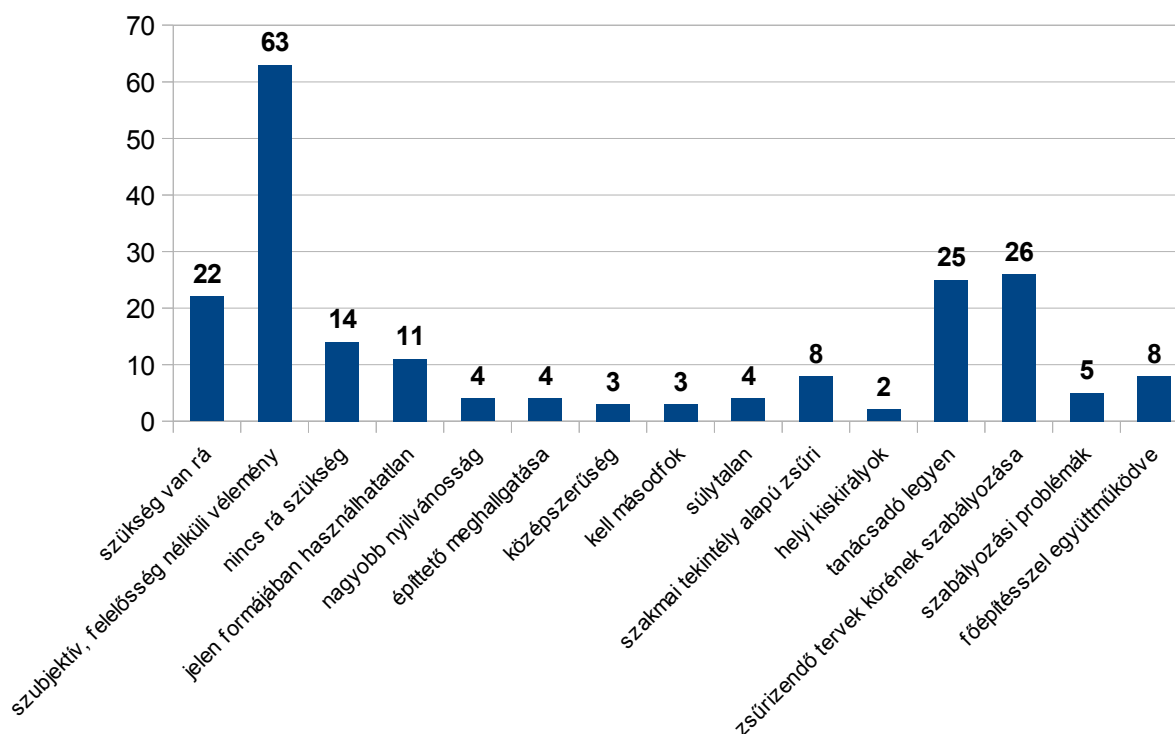
Indokolt-e tervtanácsi rendszert hierarchikusan felépíteni? -

A fenti ábrából viszont az is következik, hogy bár a véleményre igényt tartanak, más vélemény kérésének lehetőségét is igénylik. A válaszadók 58%-a szerint fontos, hogy a tervtanácsokat a fellebbezés lehetősége miatt hierarchikus rendszerbe szervezzék.

Összefoglalva a tervtanácsi rendszert elfogadta és szükséges tartja a szakma nagy része, de abban a tekintetben igen megosztott, hogy milyen befolyása legyen és mit – milyen terveket - értékeljen. A tervtanácsok véleményét fontosnak tartja, és kíváncsi is rá a szakma, de fontosnak tartja más, az adott tervtanácsi véleménytől eltérő vélemény megszerzésére is lehetőséget adó rendszer működését, viszont abban, hogy ez egy hierarchikus rendszer legyen vagy sem, már megosztottak a vélemények.

Tervtanácsi rendszer - szabadsoros hozzászólások értékelése [129 hozzászólás]

ábra 9. A tervtanácsi rendszerről beérkező, 129 szabadsoros vélemény tematikus csoportosítása

Az alábbiakban azokat a megjegyzéseket összegezzük, amelyeket a kérdőívet kitöltők a tervtanácsokkal kapcsolatos kérdéssor utáni szabadsoros rovatba írtak. A 252 válaszadó ~51%-ának hozzászólásai jelentősen árnyalják a képet, amelyet a kérdőív feleletválasztós kérdései alapján kaptunk. A szabadsoros vélemények összegzése alapján a tervtanácsokról 22 egyértelműen pozitív, sőt esetenként *a tervtanácsok jogkörének kiszélesítését is támogató* vélemény [17%] érkezett. 14 azok száma [11%], akik szerint *egyáltalán nincs szükség tervtanácsokra*. 11 hozzászóló [8%] úgy vélekedik, hogy a tervtanácsi rendszer *a jelenlegi formájában használhatatlan*, így velük együtt az elutasítók tábora majdnem azonos az elfogadókéval, sőt kicsit meg is haladja azt [19%].

A két szélső érték között az összeshez viszonyítva a válaszadók ~32%-a a tervtanácsi rendszerrel kapcsolatban gyakorlati tapasztalatok alapján leszűrt, sokszor **nagyon is éles kritikát fogalmaz**

meg. Első helyen a **tervtanácsok szubjektivitását kifogásolták**, a 129 hozzászólásból ezt kiemelkedően sokan, 63-an említették. Problémás a tervtanácsok előregedő személyi összetétele, a zsűritagok felkészületlensége, s leginkább a helyi tervtanácsok esetében hiányolják a szakmai kompetenciákat, és azt is kifogásolták, hogy a tervtanács nem a zsűritagok helyszíni tervezői ötletelését kellene, hogy jelentse. Viszonylag kevesen, összesen 8-an említették, hogy szakmai tekintély alapú tervtanácsokat szeretnének, de a véleményekből egyértelműen kiderül, hogy kiemelten fontosnak tartják a **zsűritagok összeférhetetlenségi szabályainak lefektetését**.

Összesen 26-an [20%] említették, hogy alaposan át kellene gondolni a zsűriköteles tervek körét, 25-en a településképet meghatározó és/vagy nagyobb, jelentősebb épületek tervezése során felmerülő kérdésekben a tervtanácsok **valóban tanácsadói szerepét** helyezték előtérbe azzal, hogy a tanácsadást a program és a körülmények alaposabb ismeretében, a tervezési folyamat korábbi szakaszára kell tenni. 8-an a tervtanácsi és főépítész rendszer összehangolását szorgalmazták. Többen kifogásolták, hogy olyan kicsi tervezési feladatokkal is tervtanácsok elé citálják őket, amelyek főépítész hatáskörben is elintézhetőek lennének.

A vélemények (és tapasztalatok) sokszínűsége és differenciáltsága mellett fontos megemlíteni, hogy összesen csak 3-an gondolják azt, hogy hierarchikus tervtanácsi rendszerre lenne szükség. 4-en említették, hogy kapjanak mind a helyi közösségben, mind pedig a szakmai közösségben nagyobb *nyilvánosságot* a tervtanácsok, és ugyanennyien kifogásolták azt, hogy a tervtanácsi vélemények *súlytalanok*, illetve a tervtanácsokban *az építető szempontjait* is meg kellene hallgatni, de a szubjektivitással kapcsolatos kritikák között is elhangzott, hogy a tervekben sokszor olyan dolgokat kifogásol a zsűri, amelyek az építetői igényekből adódnak. 5-en említették a tervtanácsok szabályozási problémáit, 3 vélemény szerint az újszerű, progresszív tervek helyett a *középszerűeknek* van nagyobb esélyük az elfogadásra, 2-en pedig a tervtanácsok külső, *nem szakmai befolyásoltságát* nehezményezték.

Az elemző észrevételei

A véleményekből világossá válik, hogy a tervtanácsi rendszer elfogadott, de jelentős átalakításra szorul. **A jelenlegi rendszer leválasztja az építészeti minőség kérdését a jogosultság kérdéséről**, és annak – elkerülhetetlenül szubjektív és helyi szintekre leosztott - megítélését magához rendeli. *Az építészeti minőség javítása* mint cél, a jelenlegi rendszeren belül nehezen abszolválható a

szakma által is kiemelten kritizált, szubjektív struktúrák miatt. A szigorúbb szabályozás nem jó megoldás, mert az a teljes rendszeren nem vihető keresztül újabb torzulások nélkül. *A minőséget annak lehetősége teremti*, nem a még szigorúbb szabályozás. A főépítész rendszerrel összehangoltabb, szimmetrikus, párbeszéd alapú, *valóban tanácsadói* funkciókat betöltő rendszer a felmérésben résztvevők jelentős, bár kisebbségben maradó hányada szerint hatékonyabb lenne. Az építészeti minőség biztosítása érdekében más rendszerek felülvizsgálatára, illetve az azokkal való kölcsönös együttműködésre van szükség (oktatás, jogosultsági rendszer), továbbá pontosan meg kell határozni a zsűriköteles tervek körét – azok léptékét és jelentőségét.

Messze nincs annyi jó építész az országban, mint amennyi (vezető) tervezői jogosultsággal rendelkezik, és a tervtanácsi intézményt elsősorban a rossz, átgondolatlan és tehetségtelen tervek miatt kell fenntartani. Ha a (vezető) tervezői jogosultság megszerzése az építészeti minőséghez kötődne, akkor tulajdonképpen a tervtanács drága intézményrendszerére a jelenlegi formában nem lenne szükség, azt a főépítész és/vagy a tervező által felkért, pár főből álló szakmai testület - a kezdetektől követve a tervezési feladatot – hatékonyan el tudja látni. Mindazonáltal a tervező és a konzulensek (zsűrorok) közötti felelősség-szimmetria, s az ebből következő tiszta, transzparens folyamat is megvalósítható. A tervtanácsi rendszer értelmes fejlesztésének a feltétele tehát *a jogosultsági rendszer átalakítása* (amelyben most az elért építészeti minőségnek nincs különösebb szerepe, helyette az iskolai végzettség és a továbbképzések során megszerzett kreditpontok számítanak).

Kiemelt szakmai és közösségi érdek, hogy a tervezők tehetség és teljesítmény alapján szerezzenek maguknak piaci előnyöket (jogosultságokat), és ebben a kérdésben a szakma (saját érdekében) nem szabad, hogy az építészeti minőségtől független (pl. nepotista) alkukat kössön. A piac megtisztítása és a vonal(ak) meghúzása az építészeti minőség javításának egyetlen logikus módja lenne, legfőképpen akkor, amikor a piac beszűkül és árverseny alakul ki a szereplők között. A negatív árverseny spirálja egyébként a piac összeomlását vetíti előre. A jogosultsági rendszer teljes újragondolása nélkül tehát a tervtanácsok intézményét nem lehet hatékonyabbá, olcsóbbá és célirányossá tenni.

Tervtanácsi rendszer- részletes vélemények

1. A zsűritagok sokszor felkészületlenek, döntő többségében szubjektív állásfoglalások

hangzanak el, belterjesség.

2. A tervtanácsoknak önmaguk szerepét kell átértékelni, komolyan kell magukat venni. Nem elegendő a tervvel a helyszínen tíz perc alatt ismerkedni, így felelős döntés nem hozható (esetleg opponencia rendszer(?), megbízók meghívása).
3. A tervtanács a tervezési folyamatot támogató, előremozdító, a végeredményt javító testület lehetne, azzá kell válnia.
4. Hát ez a mi gumicsontunk: sok duma, semmi hatás, de: talán ha azok ülnének a tervtanácsban akik aktív alkotó építészek (tehát 40 év alatt, ugye?) akkor más lenne a véleményem, de csak azért, hogy pár degenerált munkanélküli 60-as... érted.
5. Nem kell tervtanácsi rendszer. Pláne nem a jelenlegi formájában, a megélhetési tagokkal. Vannak kollégák, aki napidíjért 4-5 tervtanácsban is tagok. Nem gondolom, hogy ennyire kevesen lennének méltók tervtanácsi tagnak.
6. Meghatározandó azon kiemelt helyszínek és méret, mely esetén tervtanácsi állásfoglalás szükséges. Ezt nem kellene a legkisebb közigazgatási egységenként, talán csak régiós szinten fenntartani. Az állásfoglalás nem tartalmazhatja konkrét ötleteket a tervező számára - itt is gyakran szereptévesztést tapasztalok, mindenki elmondja, ő mit tervezett volna. A tervtanács tagjai legyenek tisztában azzal, hogy a tervező szuverén alkotó, akinek saját elképzelése van, ennek elvitatása nem tervtanácsi feladat. A tervtanács az adott tervezői koncepción belül kell keresse a javítás, jobbítás lehetőségét, ha erre okot lát. Persze ehhez olyan minőségi építész képzésre lenne szükség, mely garanciát ad arra, hogy ilyen nagyságrendű tervet készítő építész nem tesz le az asztalra fércmunkát. Másik megoldás, hogy ezeket a tervtanács elé szánt munkákat kötelezően tervpályázati rendszerben kelljen megterveztetni. A pályázat legyen kétfordulós, az első nyílt, a második a nyílt pályázat legjobbjainak meghívásával, a második forduló kiírásában az első forduló tanulságait beépítve - ebben az esetben nincs szükség tervtanácsra.
7. Szerintem visszas, hogy szakmagyakorló emberek, akik munkára vágyanak, zsúrizik más szakma gyakorló emberek munkáját. Ez rendkívül sok korrump és részrehajló, személyeskedő esetre ad okot és lehetőséget. Szintén tervtanácsi túlkapásnak érzem a terv megbízói döntéseit is érintő szétszedését pl. nem egy esetben családi háznál a megbízó

életvitelébe kötnek bele. Azt gondolom, hogy vagy a nyilvánosság (és itt nagyon durva nyilvánosságra gondolok - akár szakmán kívüli tervtanácsi tagok...) eszközével, vagy pedig a tervtanácsi tagsági feltétel kitételeinek megváltoztatásával lehet ez ellen fellépni. Egyébként pedig semmiképpen sem adnék konkurens emberek kezébe vétőjoggal rendelkező hatalmat, senki kezébe, mert nem tud elfogulatlanul ítélni!

8. Alapvetően tanácsadási rendszert kellene kiépíteni (olyan hiteles tanácsadókkal és tanácsokkal, melyeket a tervezőnek szabad belátása szerint érdemes hasznosítani, hisz a terve jobb lesz), vétőjoggal kell egy szakmai grénium, ami jogszabálymentesen, építészeti / városképi / akár funkcionális értékeit véleményezi a tervnek, mert lehet nagyon jó és borzalmas terveket is készíteni a jogszabályoknak megfelelően...
9. Nincs egységes eljárási rend. Ha működésük kötelező, akkor a működés szabályozott, egységesített legyen. A tervtanácsi tagok esetében is legyen összeférhetetlenség, vagy vetésforgóban változzanak a zsürirok. A jelenlegi formában nagyon szubjektívek a döntések. Helyenként ízlésterror van!
10. A tervtanács csak az ESZTÉTIKÁVAL(!) foglalkozzon, a műszaki tartalomért az építész felel(!), az előírások betartásáért pedig az ügyintézők feleljenek!
11. Fontos intézmény, növelni kell jogkörét.
12. Tapasztalataim szerint jelenleg a tervtanácsi rendszer iszonyú szubjektív, illetve haveri alapon működik. Hogyan is működik a tagok kinevezése?
13. A tervtanácsok működése nem transzparens. A tervezőt nem tekintik egyenrangú partnernek (kollégának). A tervtanácsi tagok csak felületesen, a helyszínen futják át a terveket. Olyan jogszabályi dolgokban is véleményt nyilvánítanak, ami egyrészt nem hozzájuk tartozik, másrészt amit sokszor pontosan nem is ismernek. (Vajon miért nincs szakmai felelősségük a tervtanácsi tagoknak?) Sajnos sokszor a jogszabályokhoz képest irreális, nem teljesíthető követelményeket tudnak megfogalmazni teljes magabiztossággal.
14. Hiányzik az építető meghallgatása. (Miért az építészen kéri számon a programot?) A tervtanácsi jegyzőkönyv vezetése és az összefoglaló vélemény megfogalmazása szubjektív (miért nem kaphatja meg a tervező a szó szerinti hangfelvételt?).

15. A tervtanács nem kedvez az újszerű, kísérletező, progresszív megoldásoknak. A közészer sokkal könnyebben átcsúszik.
16. A tervtanácsi rendszer ma merev és nem hatékony, hiszen alig van közjogi értelemben vett súlya. A tervezést nem előzi meg sok esetben a település részéről programalkotás, a felhasználói igények szondázása, különösen közterületi, közintézményi fejlesztések esetében. A tervtanácsnak nem pusztán az lenne - szerencsés esetben - a feladata, hogy néhány kiemelt engedélyezési tervet véleményezzen, hanem az is, hogy rendszeresen konzultálva a lakossági-, fejlesztői-, gazdasági-, és közszereplőkkel frissítse a település hosszú-, közép és rövidtávú jövőképét és elképzeléseit (egyedi karaktert megőrző és fejlesztő települési arculat és ökölszabályok!), valamint a konzultációk (érintettek bevonása) eredményeiből releváns tervezési programot szűrjön le. MINDEN KÖZpénzből fejlesztendő projektekre minimum tervezési programot és tervpályázatot lenne szükséges kiírni, amelyhez azonban a jelenlegi tervtanácsi eljárásrend bonyolultságát, tartalmi részletezettségét és költségét erőteljesen vissza kéne bontani.
17. A tervtanácsokra igen is szükség lenne, HA nem úgy működnének, ahogy most. Véleményem szerint a fiatal építészeknek, sőt talán nem lenne baj gyakorló építészeknek is más szemszögből tekintett véleményekre, hogy a munka, ami kikerül az építészek kezéből, megfelelő színvonalú legyen. A színvonal megítélése eléggé szubjektív. Így maga a tervtanács sokkal nagyobb felelősséggel kellene, hogy járjon, mint ahogy mostanság. Sokszor megint csak tapasztalat, hogy (SAJNOS!) öregebb, új ellenes „kollégák” ülnek (szinte teljes mértékben csak időtöltés miatt) a tervtanácsokban. Szívesen írnám azt, hogy még több joggal ruházzuk fel ezeket a „fórumokat”, de NE ÍGY, ahogy most van! Az engedélyeztetés előtti konzultációt már többször is emlegettem, mert a már említett, más szemszögből érkező vélemény sokat tudna segíteni egy progresszív, kreatív munkában, egy lényegesen jobb építészet elérésében. DE! Nem győzöm hangsúlyozni, jó lenne ha a tervtanácsokban lévő „kollégák” rendelkeznének önismerettel, és valóban kreatív munkát végeznének.
18. Alapvetően jó a kontroll, de aktív szakmagyakorlókból kéne állnia (főleg vidéken), nem nyugdíjas, v. hivatásos „tervtanácsnokokból”, akik évek óta nem terveztek házat.
19. A konzultációs folyamatot kellene erősíteni, hogy ne komplett engedélyezési terveket

kelljen kidobni zsűri után.

20. Alapelv: Ne mondja meg egyik építész a másiknak, hogy mit lehet és mit nem. Főleg nem akkor, ha a terveket a tervtanácsi ülésén látja először, a helyszínt nem ismeri. Ezt a kérdést alaposan át kellene gondolni, hogy aki elvállalja ezt a megtisztelő feladatot, csak lelkiismeretesen végezhesse el. De alapvetően nem értek egyet a tervtanács rendszerével, részletes véleményem a főépítész kérdéscsoportnál.
21. Szerintem a legfontosabb, de a jogászkodás miatt egyszerűen nem tud arról szólni, amiről kellene.
22. A rendszerre szükség van, az egyetlen eszköz, ahol a szakma igazán beleszólhat a történetbe. A településrendezési tervekben kell meghatározni azokat a helyeket, övezeteket, ahol kell a tervtanácsi vélemény az engedélyezéshez.
23. Jelenlegi formájában nem jó, sajnos sok helyen kéz-kezet mos elven működik, illetve olyanok is részt vesznek a munkájában, akik esetében a munkáik minősége ezt nem indokolná...
24. Az ajánlás, mint vélemény gyakorlatilag értelmetlenné teszi a rendszert. Kötelező erejűvé kell tenni a Tervtanács véleményezését.
25. Tervzsűri esetében is kell, legyen másodfok, mivel a tervzsűri sem tévedhetetlen.
26. A tervtanácsokat alapvetően nagyobb épületek esetében tartom szükségesnek. Sajnos tapasztalatból tudom, hogy túl magas lovon ülnek. A fellebbezés értelmetlen, mert egy olyan hierarchikus rendszerben, ahol a kamara jelöli az alá és fölé rendelteteket, a jelöltek egymást nem fogják bírálni. Törekedni kell az összeférhetetlenség biztosítására.
27. A kötelező (körű és érvényű) zsűri egyrészt kivihetetlen, másrészt (mint tapasztalható) komoly melegágya lehet a korrupciónak.
28. Azt gondolnám, hogy tervzsűriekre szükség volna, de olyanokra, aminek az erejét nem a jogszabályszerű szankciók, hanem a megfellebbezhetetlen szakmai tekintély adja. Ehhez persze az is kell, hogy a tervzsűrik alapvetően úgy álljanak a feladatukhoz, hogy nem a ház megtervezése a feladatuk, hanem az, hogy az adott tervezőből kihozzák a legjobb

megoldást; s nem a stallumot, hanem a szakmai érveket használják a tervező és az építtető meggyőzésére.

29. Tagozati vélemény: a tervtanácsokban a zöldfelületi, szabadtér-építészeti terveknek is helye van, mivel ezek KÖZterületen, KÖZpénzből, KÖZérdekből épülnek és ezen tervek tervtanácsi átvizsgálásával kompenzálni kell a gyorsító csomagok okozta azon káros tendenciát, miszerint az ilyen jellegű tervek engedélyezés alól történő részleges vagy teljes kivonásával megszűnt mindenféle szakmai minőségi kontroll. Alapvetően nem rossz, de felesleges kerítéseket, kutyaólakat vizsgáltatni a tanáccsal. Erre van a főépítész, és esetleg egy szakértő kollégája. A tanács csak városképileg fontos épületeket vizsgáljon és kizárólag a külső megjelenését.
30. Sokszor kontraszelektív, nem éri el az igazi célját, személyes konfliktusok küzdőtere, stratégián alapuló városfejlesztési politika megvalósítása helyett. Ízlésháború stb...
31. A tervtanács tagjai között gyakran alkudozás folyik, azaz ha te engeded az enyémet, én sem leszek kerékkötője a tiédnek... stb. Pedig nem lenne rossz az alapgondolat.
32. Az egész úgy tragédia, ahogy van, korrupció (vagy ennek legalábbis megágyazó) rendszer. Nem világos a tervtanács jogállása (ha hatóság, mért nem lehet fellebbezni, ha nem, mért nem választható szabadon, mint egy hatástanulmány készítője). A szubjektivitás amúgy is nagyon ingoványos talaj ebben az esetben. Az esetek nagy részében Parkinson törvénye alapján főleg a saját munkákkal való ellátásban érdekelt. Felelősséget nem vállal, tipikusan „mások f...val veri a csalánt”. A bizottságok tipikusan a középszert támogatják, a legrosszabb tervek kiszűrésének ára a legjobb (de még meg nem értett) tervek kiszűrése (a rossz házakat viszont idővel bontják)
33. A tervezési folyamat sokkal fontosabb eleme kellene, hogy legyen, mint jelenleg.
34. Ahol találkoztam vele, ott a helyiek jól működnek, a baj a jogi csúrcsavarokkal való megkerülhetőségük. Be kellene vezetni a két-három elutasítás után a terv / tervező végleges elutasítását. Jelenleg addig járnak a tervtanács elé mindenféle kutyaütők, amíg valami formát nem pofoznak a tervtanács tagjai egy dilettáns és tehetségtelen tervnek.
35. Országosan egységes és teljes területet lefedő tervtanácsi rendszerre lenne szükség, akár

több fokozatú rendszer felállításával: főépítész vagy nagyobb városokban települési tervtanács - területi tervtanács - országos tervtanács. Az elutasított terv választhat, hogy újra próbálkozik, vagy fellebbez és felsőbb fokra megy.

36. A külön műemléki tervtanácsot megszüntetném, régészprofesszorok, települést nem ismerő távoli szakemberek véleménye csak felesleges konfliktusokkal terheli az épített örökség fenntartását.
37. Fentebb azt választottam, hogy teljesen más kritériumok alapján kellene a zsűriköteles tervek körét meghatározni. Nem pontosan így gondolom, de a választási lehetőségek közül ez állt a legközelebb a véleményemhez. A tapasztalatom az, hogy a tervek megbontásával, illetve összevonásával meglehetősen nagy keveredéseket lehet előállítani a tervtanácsi illetékesség megítélésében, és ezt a dörzsölt megrendelői, illetve tervezői kör alkalmazza is a tervtanácsok egymással szembeni kijátszásával (műemléki, országos, helyi). Másfelől a tervtanácsoknak jelenleg nincs sem jogi, sem szakmai felelősségük, és ezzel a működésük hiteltelen, a megrendelőknek és a tervezőknek a következetlenség nagyon sok kárt okoz. A tervtanácsi rendszernek akkor van értelme, ha azzal kompetencia és egyben felelősség is jár.
38. Az önkormányzatoknak lehetőséget és jogosítványt kell adni, hogy építészeti és településrendezési terveiket tervtanácsaik útján véleményeztethessék. Ezek az önkormányzati tervtanácsok lehetnek térségi/járási szinten is, de a településeknek meg kell hagyni ezen jogát lehetőségként. Az állami tervtanácsokat és az önkormányzati tervtanácsokat jogilag is össze kell hangolni, hogy duplikáció ne legyen, hanem egymásra épüljenek.
39. A tervtanács működése nyilvános kell, hogy legyen, azt ellenőrizni kell. Az összeférhetetlenséget, szakmaiatlanságot számon kell kérni. A tervtanácsok nagyobb hatásköréhez nagyobb felelősség is társuljon.
40. Az építészeti tervtanácsokat - szűk vizsgálati lehetőségük, belterjességük miatt - a társadalom, főleg a politikusok - felesleges bosszantásnak tartják. A beruházások, fejlesztések, felújítások sok szempontú támogatása ma egyszerűen hiányzik. Valami félreértett „libero” miatt mindenki olyan - soha meg nem térülő - ostoba, fenntarthatatlan, környezetidegen házat, utat, stb. épít, amelyet akar. A folyamat bonyolult, kontra-produktív.

A szolgáltatók, sőt a szakhatóságok közreműködése is teljesen felesleges a koncepció és a beruházási program kidolgozásában. Ma az egész szabályozás lényege, hogy a tervezők már az engedélyezési tervet is elszúrják. Holott a lényeg a folyamat elején és a kiviteli részletekben rejlik, azokat nézegesse építész, gépész, statikus elektromos hatóság. Van ma ilyen? És ha a megtérülési idő számítást nem sikerül igazolni - valódi szakembereknek, nem holmi érdekelt politikusoknak -, kezdődjék előlről minden!

41. A tervtanács alapvető baja az, hogy nem az építész szakma, a kamara működteti, hanem a helyi kiskirályok és a politika által esetenként erősen befolyásolt állami főépítészek. Utóbbi befolyás érezhetően erősödik, de ezt én eddig is tapasztaltam az általam ismert regionális tervtanácsban. Ennek és a tervtanácsi rendelet 2006. évi módosításának eredményeként egyre több a tervtanácsokban a nem a kamara által delegált, hanem a tervtanács vezetője illetve annak főnökei által becsempészett, szakmailag hiteltelen személy. Ez önmagában megkérdőjelezi a tervtanácsok hitelességét.
42. A tervtanács jó esetben egy olyan konzultációs fórum lenne, ahol a tervező megbeszélhetné a tervét azokkal a valóságos szakmai tekintéllyel rendelkező kollégákkal, akiknek ad a véleményére.
43. Protekcionista szervezet! Tisztelet a kivételnek!
44. A tervtanácsnak véleményezési / hozzájárulási jogot csak a települési szinten lényeges építési ügyekben kellene adni. Pl. alaprajzi, vagy az utcaképet nem érintő homlokzati kérdésekben felesleges, akár az építtető (és a tervező) jogait korlátozó vagy sértő is lehet a tervtanács beleszólása.
45. A tervtanács legyen a főépítészeti rendszert segítő szervezet, melyet a főépítész munkájának segítésére hoznak létre. Ha kell, vonják be a testület munkájának megkönnyítésére. De ne legyen a tervtanács egy országosan működő szervezet, egy hatalmi ág, a vének gyülekezete. Jelenleg már működik (működött, amíg voltak tervezési feladatok) a koncepciózus tervtanácsi forma, amikor egy terv véleményezésére olyan tagokat hívnak be, akik a kitűzött feladatot (kirúgás vagy megdicsőítés) szorgalmasan elvégzik. Ezt már a központi tervtanács is eljátszotta. A tervtanács egy-egy önkormányzati testület és főépítész munkáját segítő szervezet legyen és ne hivatal. Felvetődik a kérdés: legyen-e a tervtanácsban gyakorló

építész, vagy nem. Én a tervezéstől független szakemberek bevonását javaslom, azokét, akik az építészettel foglalkoznak. Sajnos itt problémát jelent, hogy az ország nincs egyenletesen lefedve hozzáértő „építészet kritikusokkal”, és azonnal kialakulna az IC-s zsűrizési forma. Ne legyen kötelező hivatal a tervtanács. Tanácsadó testület. Ez jó. A járási szintű építési hatósági feladatoknál a főépítész/önkormányzat szakhatóság lesz, hozzon ő létre tervtanácsot, ha akar. Ha akar, akkor viszont támogatni kellene akár anyagilag is.

46. Nagyon vegyes a kép, egységes és pontos szabályozás kellene a zsűrizendő tervek köréről. Azokra viszont nagyon oda kellene figyelni...

47. A TERVTANÁCS célja és értelme is az, hogy a feladattal megbízott építész IDŐBEN szembesüljön a nyilvánvalóan nem érdemtelenül összeválogatott, prominens kollégák véleményével. De ennyi. Semmiféle konkrét jogkörre nincs szükség - leszámítva a következőket:

1. A tervtanács véleményéről feltétlenül és időben értesülnie kell az Építtetőnek és a szakmai közvéleménynek.
2. Ha a tervtanács meg szeretné akadályozni a terv megvalósulását a megismert formában, de a tervező ahhoz ragaszkodik (a Tervtanács véleményével ellentétesen), akkor joga és kötelessége legyen felhívni a dologra a Főépítész figyelmét. Aki belátása szerint vagy eljár hivatali minőségében, vagy nem. De ezt is nyilvánossá kell tenni.

48. Véleményem szerint a tervtanácsnak csak az alábbi esetekben lehetne szerepe és létjogosultsága:

1. Kiemelt, közpénzből finanszírozott vagy nagyon frekventált helyen tervezett beruházásoknál (nyilván ez pontosabban meghatározandó, pl. értékhatár vagy alapterület szerint, illetve konkrétan meghatározva a „frekventált” építési helyeket)
2. Kiemelt műemlékeken tervezett jelentős beavatkozásoknál (konkrét listát lehet ezen épületekről összeállítani).
3. Minden olyan esetben, ha a tervező el akar térni az OTÉK-tól vagy a helyi szabályozástól. Viszont ilyen esetekben a tervtanács - építészeti megfontolások alapján - adhasson felmentést bizonyos szabályok (pl. építménymagasság, beépítettség, stb.)

teljesítése alól. Ha viszont egy terv a szabályoknak megfelel és nem esik az 1-2. pont alá, akkor egyáltalán ne legyen tervtanácsi véleményezés.

49. A kérdés az OTÉK-kal is összefügg, megfelelő szabályozás „helyettesítheti” a tervtanácsokat...
50. A tervtanácsot az tartsa fenn és működtesse - minden díjával - aki létrehozta, akinek az érdekében tevékenykedik. Nagyobb települések esetében „szomszédsági, utca” szintű tervtanácsokat lenne célszerű szervezni – a helyiek bevonásával - hisz az Ő környezetükről van szó, arról, hogy ott mit és milyen formában látnának szívesen vagy nem szívesen.
51. Tervtanácsi tagoknak ne legyen tervezési jogosultságuk a hozzájuk tartozó területen.
52. A tervtanáccsal is hasonló a helyzet. Amennyiben a tervtanács nem veszi a fáradságot a vonatkozó szabályozási terv, a helyszín és az összes vonatkozó jogszabály megismerésére, akkor véleménye nem lehet egyenjogú a szakhatóságokéval, az építési hatóság nem tudja a jogszabályokkal együtt kezelni az azokkal mit sem törődő tervtanácsi véleményt. A jelenlegi, baráti (törzsi) alapon működő tervtanácsokra semmiképp nincsen szükség. Lehet, hogy túl jól fizetik? Ha kevesebb pénz volna benne, talán többeket is odaengednének? Azért azt is fontoljuk meg, hogy milyen drága rendszert alakítunk ki! Vagy ezek a tervtanácsok már bele vannak kalkulálva az 1 millió új munkahelybe?
53. Nincs szükség rá, mert egy összefonódó klikkesedő társaság, amelynek a működése a „körön kívüliek” ellehetetlenítéséről szól!!!
54. A tervtanács arra jó, hogy a helyi építészek vadászterületét védje. Az idegen tervezőket szívatják, a helyiek előnyt élveznek. Országos tapasztalat.
55. Sokszor nincs kompetens személy, akivel egyeztetni lehetne a problémás helyzeteket. Más esetben a főépítési egyeztetést felülbírálja a tervtanács és mindkettő véleményével ellentétesen dönt az építési hatóság... A helyzetet bonyolítja, ha a műemléki hatóság is véleményez, és a zsűri véleménye nem egyezik a műemlékesekével.
56. Jelenleg túlszabályozott, amire az önkormányzatok még rátesznek egy lapáttal.
57. Csak jó, átfogó, végiggondolt tervek alapján lehessen építeni. Igényes beruházók is kellene

ehhez.

58. El kellene egyértelműen dönteni, hogy a tervtanács véleményét köteles-e a hatóság figyelembe venni, vagy nem. Amíg sok helyen csak be kell szerezni (az építés hatóságot nem érdekli a vélemény), addig csak egy papírral több, és megy az idő. Csak kiemelt helyeken lévő épületeket és nagyobb épületeket kelljen tervtanács elé vinni, ne minden kis családi házat, csip-csup bővítési ügyet.
59. A tervtanács nagyságrendhez kötött véleményezési hatáskörben működjön, de nem hatósági módon. A döntése elleni jogorvoslati kérelmet a közigazgatási felülvizsgáló szerv bírálja el. A konzultációs lehetőség választható alternatíva lehessen - ami után: nem kötelező esetben - ne kelljen már újabb bírálatot kérni. A települési főépítész rendszer erősítésével megoldható lenne a konzultációs tervezési szakasz, ami a hatóság előtt emlékeztetővel, jegyzőkönyvvel lehetne igazolható. Ugyanígy a tervtanácsi egyeztetés is. A hatósági döntés tervtanácsi véleményre alapozása bírósági szakban nem védhető, hiszen jogi szempontból a tervtanács véleményét szubjektív véleményként kezelik, amire jogszabályi szakaszt nehéz találni. Összegezve: a települési főépítész rendszert és a tervtanácsi rendszert kell egyértelműen, átláthatóan felépíteni, hogy mindenki hozzáférhessen - szükség esetén, akár konzultációs lehetőségként.
60. MINDENÜTT JÓL MŰKÖDIK, AHOL VALÓBAN KONZULTÁCIÓS ÉS TANÁCSADÁSI MÓDON ÜZEMEL, ÉS MINDENÜTT KONFLIKTUS FORRÁS, AHOL A TERVEZŐ HELYETT DIKTÁLNI, KVÁZI TERVEZNI KÍVÁN.
1. AZ ELŐBBIBŐL KÖVETKEZIK, HOGY FELEŐS VEZETÉS ALÁ KELL SZERVEZNI, S EZ VÉLEMÉNYEM SZERINT A HELYI FŐÉPÍTÉSZ.
  2. TELJESEN FŐLÖSLEGES MINDEN EGYES ESETRE ELŐÍRNI A HATÁSKÖRÉT, MEG KELLENE HATÁROZNI MINDEN TERÜLETEN, HOGY MIK AZOK AZ ÉPÍTÉSI FELADATOK, AHOL VALÓBAN VAN E KONZULTÁCIÓS SZERVEZETNEK A KÖZÖSSÉG ÉRDEKÉBEN SZEREPE. EZEK BEN AZ ESETEK BEN VISZONT KI KELLHET BŐVÍTENI A ZSÚRI SZEMÉLYI ÖSSZETÉTELÉT A FELADATOKHOZ:
  3. PL.: ÁTALAKÍTÁSOKNÁL, FELÚJÍTÁSOKNÁL KELL AZ UTCAKÉP MIATT, DE

TELJESEN FELESLEGES TERHELNI AZ EGYÉB RÉSZLETEKKEL.

4. AZ EGYES CSALÁDI HÁZAKNÁL FELESLEGES, DE KELL A CSOPORTOS LAKÓPARK-SZERŰ FELADATOKNÁL
5. ERŐSEN NÖVELNI KELL A SZEREPÉT AZ ELŐRE KIJELÖLT KÖRZETEKBE, EZEKHEZ ÉRTVE A TELEPÜLÉSKÖZPONTOKAT, MŰEMLÉKI KÖRNYEZETET.

ÖSSZEFOGLALVA: AHOL MEGTARTJUK A SZEREPÉT, OTT A FŐÉPÍTÉSZ VEZETÉSE ALATT MÁR A TERVEZÉSI PROGRAMMAL IS FOGLALKOZNI KELLENE, HOGY NE A MÁR SZINTE KÉSZ TERVEKET KELLJEN ÚJRAGONDOLNI. NEM ENGEDHETŐ MEG AZ, HOGY A ZSŪRIBEN A TERVEZŐKKEL SZEMBENI „BELETERVEZÉSI” FOLYAMAT ÉRVÉNYESÜLJÖN, MERT EZ A TELJES SZAKMA LEJÁRATÁSÁHOZ VEZET A MEGBÍZÓK KÖRÉBEN.

61. Teljes mértékben kerékkötő, és bár az engedélyeztetési eljárások során nem szakhatóságként jár el, pl. a kecskeméti építési hatóság mégis úgy veszi figyelembe a véleményét, mintha szakhatóság lenne, mintha vétő joga volna! Jogszabályoknak teljesen megfelelő épületeket söpörnek le az asztalról az egyik főépítészeti ülésen, majd majdnem ugyanazt a tervet egy másik alkalommal más összetételű tervtanács támogatja. Kiszámíthatatlan működésű, önkényes szervezet, az engedélyeztetési folyamatokat nagyban gátolja és elhúzza!
62. A tanács hatásköre arra irányuljon, hogy a tervezett építmény hogyan illeszkedik a környezetébe, betartja-e a HÉSZ előírásait, megfelel-e ill. teljeskörű-e a tervezett műszaki megoldás a törvényben előírt követelményeknek a funkcióra tekintettel. (pld. tartós emberi tartózkodás)
63. Hasonló a helyzet, mint a főépítész legyen / ne legyen kérdés esetében. Rengeteg részrehajlást, megélhetési zsűritag oda-vissza jelölést láttunk már, miközben a zsűrorok közül sokan semmit nem tettek le a szakmagyakorlás asztalára. Alapvetően a zsűrizés a tervek jobb irányba „lökését” kellene, hogy jelentsék, javaslat alapján, nem kötelező jelleggel. A zsűrizendő tervek körének meghatározása kb. jó, de egyedi esetekben bővíteni lehessen. A tervzsűribbe delegálható zsűrorok számát emelni kellene, a zsűrielnökséget rotációs rendszerben 1 évre kéne közülük választani. Ezzel a pártosság, részrehajlás csökkenthető lenne, egyúttal a szakmaiság dominanciája megnőne! A megélhetési,

beágyazott zsűri elnököket így el lehetne szakmai megítélés alapján távolítani a rendszerből.

64. Tökéletesen felesleges.
65. A tervtanácsnak nem vétó jog kellene, hanem valamilyen más rendszer, amivel előre formálhatják a terv minőségét. Például egy vázlattervi szintű kötelező egyeztetés, és esetleg ott lehetne vétó jog. Az engedélyezési tervfázisban már túl késő változtatni és ha visszadobnak egy tervet, akkor ki fog érte fizetni és mi alapján lehet elkerülni a szubjektív visszautasítást? Itt más megoldást kell találni. Például a városkép, utcakép előre tervezését - mint ahogyan ez kiemelt esetekben a századelőn történt. Vagy pályázatos forma kötelezővé tételét vázlatterv vagy ötletterv szinten. Azt azonban látni kell, hogy ez mind idő- és pénzigényes.
66. A tervtanácsi rendszer alapvetően fontos, de pontosan szabályozni kellene, hogy mire jogosult a tervtanács (pl. egy vécé elhelyezkedése nem képezheti tervtanácsi állásfoglalás részét - erre való lenne az előadó, ill. az OTÉK). Sajnos Magyarországon kikerülhetetlen, hogy a tervtanács által ismert (helyi) építészek munkáját különösebb vita nélkül átengedik, míg a többit könnyen visszadobják. Egyértelművé kellene tenni, hogy mik a megfelelés elvei, mert enélkül teljesen szubjektív a bírálat.
67. Csak a nagyobb épületeknél lenne rá szükség.
68. A tervtanácsi rendszert szakhatósági rangra kell emelni, de lehetőleg a tervezés folyamatában kell a véleményezést elvégezni. Az engedélyezési tervben a főépítész ellenőrizze, hogy a tervtanácsi vélemény szerint készült el az engedélyezési dokumentáció.
69. Az építészeti minőség védelmét nem célszerű a közigazgatási rendszeren belül ellátni. az első feladat az oktatás minősége, a második a jogosultság területe. Mindkettő a minőség ellen hat jelenleg. A tervtanács - a főépítész - csak a településrendezési kapcsolódások szempontjait értékelje és hasznosítsa.
70. Budapesten a kerületi tervtanács ne bírálhassa felül a központi tervtanács határozatait.
71. Engedély terv alapján csak úgy lehet kivitelezni, ha a kivitelező kiviteli tervet is készített. Nos ez el van kenve. Kivitelezőknek nincs generál tervezési részlegük. pl. egy útépítésnél vagy középületnél az altervezőket senki sem foglalkoztatja GENERÁLBAN. Erre sajnálják

a pénzt, ilyen módon slamos egyeztetetlenségek alapján valósul meg a létesítmény. Pl. autópályák, utak esetében egyáltalán nincs megoldva a környezet ökológiailag fontos beavatkozásának káros következménye (pl. vízelárasztás). Vagy pl. ha egy belvárosi foghíj készül a földszinti „üzletek” teljesen program nélkül valósulnak meg. Üresen, utólag nehezen alakíthatók át pl. kis étteremmé, ami tudná a közétkeztetést biztosítani. Mindenféle hamburger és hot dog talponállók vannak, ami egészségtelen étkezést tud csak biztosítani. Beszélünk az egészséges magyar termékről, de azok felhasználását kényszerből a hamburger foglalja el, mert ahhoz egyszerű büfé, illetve műszaki kialakítás elég. Nézzünk körül, hol tud az ember normális áron egy kelkáposzta főzeléket fasírozottal megenni? Legfeljebb a régi Óbudai kiskocsmákban leginkább. Nem tervtanács kérdése, tervtanács csak egy láncszem az akarat végrehajtásában.

72. Inkább a tagság összeállításának rendszerét kellene felülvizsgálni, és némi demokratikus ellensúlyokat beépíteni, hogy korrekt és mindenki számára elfogadható módon működjenek a tervtanácsok.
73. Rendkívül rosszul és sokszor korruptan működő rendszer! A tagok elbocsátása, tisztelet a kivételnek időszerű. Mégiscsak vicc, hogy településrendezési előírásokhoz kicsit sem konyító építészek akár fiatal, akár nem a körben lévő korosabb kollégáik terveit lehúzzák, miközben beépítést, homlokzatot, építménymagasságot, szintterületet nem vizsgálnak.
74. Csak akkor működne megfelelően, ha kiszakítható a helyi érdekcsoportok befolyása alól. Az egész rendszerét célszerű újragondolni a főépítész rendszerrel összehangolva.
75. Most ha elviszek egy tervet a Tervtanácsra, akkor a 7-10 tagú csapat 7-10-féle módon ott azon nyomban szétcincálja, és 7-10 stílusban (mindenki külön-külön okoskodva, saját tapasztalatai és egyedi szemlélete alapján) újratervezi az épületet 10 perc alatt, amit előtte hónapokig egyeztettem, kompromisszumokkal a Megbízóval... Aztán emiatt el is vetik első menetben a tervet, amely másodjára (minimális módosításokkal) mégis átmegy ugyanazon a tervtanácson. Ezt a lehetőséget szabályozni kellene, emellett az egyes tervtanácsok létszámát 3 főben maximalizálni, mert a sok szakértő között elvész a lényeg: a tervező művészi szabadsága.
76. A tervtanácsi rendszer a korrupció melegágya. Az előfeltétele lenne független, etikus

építészek szakmai véleménye, ami nem a terv esztétikai, stílusbeli részleteire, hanem a műszaki tartalomra, megfelelőségre irányulna (adna tanácsokat). Annak semmi értelme, hogy az egyetemi „korrigálást” folytassák, lehetőleg ugyanazok az oktatók, akik egyszer már átengedték a tervezőt. Ha titkos sorsolással állítják össze a tervtanácsot, a teljes kamarai tagságból, akkor van értelme. És akkor, ha minden nagyobb volumenű tervet felülvizsgálják, még nagy és koszorús építészeinkét is.

77. Alapvetően jó, hogy működik, de szükséges, hogy lehessen tényleges vétó joga. Viszont nem kellene mindent zsűriztetni (kerítés, logó, ablak, stb. megváltoztatása).
78. Az lenne a kívánatos, hogy a tervtanács csak és kizárólag városképileg valóban fontos kérdésekben alkosson véleményt. Tehát tegyük fel, hogy például a mellékutcában építendő lakóház bővítés vagy a garázkapu csere ne tartozzon tervtanácsai állásfoglalási kötelezettség alá, és kerületi-önkormányzati szinten se lehessen szigorítani, ugyanis néhány kerületi tervtanács nagyon szeret irányítani olyan kérdésekben, amiben semmi értelme a lobogó hajú elképzeléseknek, mert az építetők nem fogják megvalósítani a tervtanácsai tagok álmait... Viszont azokon a pontokon, ahol igazán fontos lenne a városkép alakítása, ne lehessen megkerülni a tervtanácsot. Összefoglalva, ne a családi házakon verjük el a port, míg közösségi épületek néhány tervező vagy beruházó megkérdőjelezhető értékrendjének megfelelően épülnek fel. Csak igazán fontos kérdésekben nyilatkozzon, csak és kizárólag olyan építész lehessen tagja, aki már valamit tett az asztalra, ám ha véleményt alkot, akkor legyen kötelező érvényű, ne lehessen megkerülni.
79. A tervzsűri összetételét, teljesen más rendszerben kellene kidolgozni! A Főépítészen kívül, minden esetben 30-40-50-60 éveiben járó építész kollégának is részt kellene venni a zsűrizésben. Minimum 1-2 helyi építész és 1-2 idegen építész legyen a zsűriben. A zsűri tagjait, egy számítógépes rendszer sorsolja, így megakadályozandó a „belterjes” zsűri kialakulása és működése. Szubjektív indokok alapján ne lehessen bírálni...
80. Fontosnak tartom a tervtanácsot, de nem adnék hatalmat a kezébe. Mondják el a véleményüket, adjanak tanácsokat, iránymutatásokat. De lehessen ellentmondani. Természetesen az ellenkezője is igaz. Ne lehessen teljesen oda nem illő terveket átvinni, mert azok egyébként az előírásoknak megfelelnek. A helyes egyensúly megteremtése nagyon nehéz feladat. De ha a hangsúly bármely irányban eltolódik, akkor már rossz lesz a

rendszer.

81. A tervtanácsi rendszer működőképessége egyértelműen a benne helyet foglaló tagok minőségétől, kvalitásától illetve szakmai intelligenciájától függ. Sajnos gyakran tetten érhető a szakmai féltékenység, a hozzá nem értés, illetve a „mindent tudás, mindenhez értés” a tervtanácsokban. Jellemzően a tervtanácsokat helyi építészek, „szakemberek” alkotják, azonban a helyi építészek minősége meghatározhatja a tervtanács színvonalát is. A tervtanácsnak csak akkor van létjogosultsága, ha a szakmai színvonal ez által nő, nem pedig a konkurenciát „meszeli”, lehetetleníti el.
82. Csak nagyobb tervek esetén, vagy extra érzékeny területen van értelme, profi tervezőkből álljon, de ne túl sokból, mert egymásra licitálnak csak, és legalább két hetente legyen tervtanács! A részvétele a bírálóknak legyen összeférhetetlen az elbírált feladatokkal, akár irodai szinten is. A szakhatósági véleménnyel ellentétben is legyen módja dönteni, azt felülről, legyen ehhez alkalmas szakember meghívására mód. A tervtanács működésének anyagi kereteit kötelező jelleggel kell biztosítani!
83. Egyszerű tetőtér beépítést és minden szabályozásnak megfelelő kerítéstervet is kellett már zsűribe vinnem, ami szerintem indokolatlan. Ne a tervtanács leterheltségétől függjön, hogy milyen típusú és méretű épületeket kell zsűri elé vinni. Nagyobb beruházásoknál, városképet meghatározó épületeknél viszont indokolt.
84. A tervtanács és egyéb zsűritagok felelősségét szabályozni kellene. Nem szerencsés, hogy az alkotó építészek a zsűrizés során versengenek, hogy ők hogyan oldanák meg azt a feladatot. Az előzményének, egyéb körülményeinek ismertetése néhány percben ugyan elhangzik, de ez alapján nem tisztességes ötletelni. Nekik az építészeti minőség megítélése a dolguk, és szerencsés lenne, ha bizonyos helyzetekben az építészt támogatnák a megrendelő bizonyos igényeivel szemben. Pl. afelől győzködtük az építetöt, hogy csak egy előtetőt akarjon, az funkcionálisan elég kell, hogy legyen, de ragaszkodott hozzá, hogy a kettes változatot vigyük be a tervtanácsra. A tervtanács hosszan vitatkozott azon, hogy egyáltalán lehet-e, végül a terv szerint mindkét tetőre rábólintottak... Igaz, műemléki tervtanács és már régen volt.
85. A tervtanácsok problémája, hogy a szubjektív és objektív szempontokat nem tudják

szétválasztani. Sokszor ízléseken, elképzeléseken vitatkoznak, és ezek alapján fogalmazznak meg elvárásokat, miközben a felelősséget semmilyen szinten nem kell vállalniuk a véleményükért.

86. A tervek elkészítéséért a tervező a felelős. A tervtanács tevékenységére nincs semmi szükség, a hatóságnak és a főépítésznek kell az ellenőrzést és jóváhagyást vállalnia, a tervtanács résztvevői hogyan tudnak megfelelő véleményt mondani a tervről első ránézésre? Ha a tervező nem tud megfelelő minőségű tervet készíteni, el kell venni a jogosultságát!
87. Személyi összetételétől függően - ami rendszeresen változik – más és más szempontok kerülnek előtérbe, így az egész igen bonyolulttá és időrablóvá válik a visszatapsolások miatt. A hatáskör, a bírálat mélysége teljesen szabályozatlan, gyakorlatilag bármibe beleköthetnek, és ezt meg is teszik főleg olyanok, akik még csak a bírált tervhez hasonlót sem terveztek. (Irigység, küldetéstudat, magyaros „neki se legyen jobb” stb.) El kell törölni a visszatapsolás lehetőségét! Ne emeljük a tervtanácsi véleményeztetést a jogszabályok szintjére, vagy azok fölé! (Kecskeméten ez utóbbi történik, de erősen!)
88. Tervtanácsra szükség van, nagyon is, de a zsűribe hívottak körét más módon és más szinten kell meghatározni...
89. Szükséges és kell is, de a tervzsűri köteles tervek körét szűkíteni kell.
90. Nincs szükség a tervtanácsra - engedélynél ne vegyék figyelembe a véleményét.
91. Ez egy véleményező testület. Ez így jó is. Kecskeméten pozitív tervtanácsi állásfoglalás szükséges az építési engedélyhez. Negatív bírálat esetén elutasítás van. Ez nem megengedhető... Sokszor hátrányosan csapódik le a gyakorlatban, mert jogszabályellenesen fogalmazznak meg követelményeket. Szubjektív, nem megfogható kritikákat írnak le. Nincs fellebbező testület egy esetleges negatív vélemény esetén. Teljes reform szükséges, elkerülendő, hogy szakmai szempontokat politikai erővel semlegesíteni lehessen.
92. Gyakorló építész ne lehessen a tervtanács tagja!!! (Jártam már úgy, hogy az egyik tanácstagnak „nem tetszett”, a többi rögtön elutasított..., mert az ürge érdekelt volt a területen.)
93. Mint a neve is mutatja, tanácsot kellene adnia. És az építésznek, aki a tanács elé áll, tanácsot

kérnie. Ha azért megy oda, mert kötelező, az egésznek semmi értelme. Ha tanácsok helyett sértődött kritikát kap, szintén semmi értelme. Ahhoz, hogy a tervtanács hasznára váljon a világnak, tervezőnek és tanácsadónak egyaránt nyíltan és egyenes lélekkel kell kiállnia.

94. A tervtanácsban csak olyan építészek vehessenek részt, akik alkotó tevékenységükkel bizonyították rátermettségüket. Ha körülnézünk a mai alkotások körében, megdöbbentő, az építészet fogalmát megszegyenyítő épületek születnek. A DIVAT ŐRÜLETE ELHOMÁLYOSÍTTJA A JÓZAN MEGFONTOLÁST.
95. A főépítésznek egy személyben ne legyen vétó joga az épületek engedélyezése során, azonban az általa működtetett tervtanácsnak legyen lehetősége a településkép megfelelő alakítása érdekében alkalmazni akár a vétó jogot is.
96. A tervtanácsi rendszer alapvetően és elméletben helyes. A gyakorlati működéséről azonban túl sok a negatív tapasztalat. Tervzsűri nem kellene egyenlő legyen a BME Közép Tanszék év végi tervvédéseinek hangulatával, azaz nem az kellene legyen a cél, hogy - a szakmában akár rangos, nívós - építészeket is megalázzák, becsméreljék, sárba tiporják. Azért, mert nem a zsűri tagjainak ízlése szerinti házat tervezett... Természetesen nem cél a megbízó feltétel nélküli kiszolgálása (sőt cél a közizlés formálása), de ugyanúgy az sem, hogy az emberek elképzeléseitől - és a hagyományainktól is - idegen, az építész szaklapokban feltűnő nyugatmajmoló lapos tetős kockaházakkal kelljen teleépíteni az országot, csak azért, mert ez a „trend”.
97. Nem hatékony, nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket és korlátozza a versenyt.
98. Fontos, hogy a tervtanácsok véleménye döntő erejű legyen az építési engedélyezési eljárás során, mert ez reményeim szerint az építészeti minőség emelkedésével javunkat szolgálhatja majd. Nem tartom jónak a hierarchikus rendszert, mert több lépcsőn át az országos zsűrihez jutott terv miatt egyre több olyan szakembert vonhatnak be a folyamatba, akinek kevés a helyismerete. Szerintem a szubszidiaritás elvének kell érvényesülnie, a jogorvoslati/fellebbezési lehetőséget pedig másként kell megoldani. (Esetleg úgy, ahogy az építési hatóságok esetében, ha az illetékességi területen belüli építési helyre vonatkozó engedélyezés zajlik, akkor azonos szintű építési hatóságot jelölnek ki az eljárás lefolytatására. A zsűrizés esetében a szakmai felülvizsgálatot vagy annak szükségességét

végezhetné az azonos szintű kijelölt grémium.)

99. Sajnos csak elodáz, és SOHA NEM AD TANÁCSOT, egy beruházást inkább gátol...
100. A tervtanácsi rendszer szükségtelen. Az épített környezetről az egész társadalomnak kell véleményt alkotnia és formálnia. Mégpedig azzal, hogy épített, tervezet azzal, akivel jónak látja. Az épített környezet a társadalom arca, amilyen belülről, olyan kívülről. Szabályozással nem lehet/szabad megváltoztatni. Mert ugyan a rondát el lehet kendőzni, de a szépnek sem ad teret.
101. Nagyon különböző kvalitású építészek a tagjai, ezért eltérő az értékelés.
102. A tervtanácsokban 40...80 ezer + ÁFA-ért én szívesen elüldögélnék, ahol felelősség nélkül bármilyen ostobaságot mondhatnék, ezzel az üzleti ellenségeimnek vélt tervezőket el tudnám kaszálni, kéjes elégedettséggel figyelném én is a gyötrődéseiket - ahogy ezt jelenleg teszik a tervtanácsokban ülő jól fizetett „kollégák”. Minél „magasabb” tervtanácsi szinten vagyunk, az jelenleg annál rosszabb!
103. Csak akkor van baj, ha elfogult vagy korrupt. Egyébként fontos. Nem jó a nagy létszámú tervtanács, mert akkor mindenkinek szereplési vágya van, és szétszednek még egy jó tervet is. A tervtanács a főépítést helyettesíti, azonos esztétikai követelményszinttel, elég két fő is, legfeljebb váltásban.
104. A településrendezési tervek is maradjanak tervtanácsi hatáskörben.
105. Ugyanaz, mint a főépítészről - előzetesen elég a főépítész állásfoglalása. Ugyanakkor jó lenne, ha a tervtanácsok rájönnének, hogy feladatuk a rossz tervek kiszórása, nem pedig egy diplomabizottság jellegű bírálgatása a jó terveknek.
106. Alapvetően a minőség javára szolgál, de visszaélésre is okot adhat, ha a hatalmukkal visszaélnék a zsűritagok (pl.: Bp. XII. kerületben volt rá példa). A tervtanácsi terv csak a kellő minimális mértékben legyen kidolgoztatva, mert sokszor engedélyezési terv szinten kérik és a megrendelővel nem lehet kifizettetni, mint plusz tervfázist. Jótékonyan hathat a megrendelő meggyőzésére is, mint meggyőző külső szakmai forrás. Akkor szabad bővíteni a zsűriztetés körét, ha a „minőségi javulás” mint plusz tervfázis megfizethető a megrendelővel.

107. Feltétlen jó dolog. De... a tervtanácsi tag véleményezi és nem tervezi az adott munkát. Nem stiláris, hanem minőségi kérdés!!!!!! Tervtanácsi tag szigorú szakmai követelmények alapján lehessen valaki. Pl. gyakorló főépítész, portfólió, É1, stb.
108. Egy jó tervtanácsi működés mindenképpen segítené az épített környezet javulását, viszont az, hogy egy tervtanács mikor és hogy tud jól működni, nehéz kérdés, sajnos előfordul, hogy a tervező nem tud felnőni a feladathoz, ilyenkor mindenképpen jó lenne, ha a tervtanács megálljt tudna parancsolni és nem a száraz előírások döntenének (ez a gyakoribb eset). Viszont el tudom képzelni ennek ellenkezőjét is, bár erre konkrét példát nem ismerek közlelől. Személyes tapasztalat alapján néhány apróságot leszámítva összességében csak pozitívan tudok nyilatkozni, az eddigi tervtanácsi működésről. Minden esetben jobbító szándékkal viszonyultak az elbírálendő terveinkhez. A helyi tervtanácsok kontrollját viszont indokolt esetekben lehetővé kellene tenni.
109. Érdekes lenne a dolog - ha a fentiek alapján nézzük ezt a témát - mivel a szakhatósági állásfoglalással szemben fellebbezéssel élni csak az elsőfokú hatóság határozata ellen benyújtott fellebbezésben lehet. Így a másodfokú építésügyi hatóság, akihez a fellebbezés kerül, egy egészen új, mondhatni ismeretlen feladatkörrel szembesülne. Mégis milyen jogszabályoknak megfelelően vizsgálnak egy olyan állásfoglalást, ami egy szakmai zsűri „szubjektív” véleménye?... Mégis úgy érzem, bizonyos esetekben szükség lenne egy kontrolláló, építész szakmai bizottságra, amely véleménye alapján el kelljen utasítani egy rossz tervet. Ennek is jó lenne kidolgozni a jogszabályi hátterét.
110. Támogatom a tervtanácsi rendszer felépítését, de szkeptikus vagyok azzal kapcsolatban, hogy akár egy testületre való érett embert is találunk, aki képes túllépni a saját árnyékán, és képes valóban objektív ítéletet hozni. Magyarországon különböző építészeti felfogások mentén terveznek az építészek. A tervtanácsokban - és általában a szakmai életben - biztosítani kell ezen irányzatok képviselőjét, akár a terv stílusának megfelelően. Ne a tervtanácsi ülésen lássák először a zsűri tagjai a terveket, mert az csak azt eredményezi, hogy olyan kérdések merülnek fel, amiken a tervező már az első napokban túltette magát. A zsűritagoknak legyen meg a lehetőségük, hogy beleássák magukat a tervbe és megalapozott véleményt alkothassanak.
111. A tervtanácsokat nem kellene országosan szabályozni. Sajnos a befektetők előtt

semmilyen tekintélye nincsen, ezt nem tudom, hogy lehetne megszerezni.

112. Sajnos az építészek bizonyos nem megfelelő viszonyulása miatt is szükségesnek tartom a tervtanácsot. Nekem hasznosnak bizonyult, hogy tervtanács előtt voltak a munkáim...
113. A tervtanácsok egyáltalán nem működnek szakszerűen, hanem egyéni ízlések és vélemények kapnak hangot. Igen erőteljes a lobbi érdekek érvényesülése. Mindezek miatt a jelenlegi rendszer ebben a formájában több kárt okoz, mint hasznot.
114. A vétójog veszélyes, mert a tervtanács szakmai minőségét semmi nem garantálja. A tervtanácsnak van létjogosultsága, csak a hatáskör definiálendő. Sok esetben egyetemi konzultációhoz hasonlít, nem „egyenrangú” építészek párbeszédére.
115. A településrendezési tervekre vonatkozóan vissza kell állítani a tervtanácsi kötelezettséget.
116. A tervtanácsnak elsősorban tanácsadói szerepet kellene megvalósítania, amit leginkább vázlattevéi fázisban tud megvalósítani, viszont hatását csak az engedélyezéskor tudja érvényesíteni - ha az engedélyezési eljárásban véleményét figyelembe kell vennie, nem csupán figyelembe lehet vennie az építés hatóságának. A tervtanács tagjait a helyi Kamara jelölje, elismert szakemberekből (pl. Pro Architectura díj, Ybl-Díj stb.)
117. A tervtanács ne csak gátolja a rossz terv útját, de könnyítse, gyorsítsa is a jó terv útját. Bonus-malus rendszer.
118. A tervtanácsnak egyes településeken túl nagy hatáskört adnak, ellenben akár jól is működhetne, ha valóban olyan tagok ülnének ott, akik aktív szakmagyakorlók. A véleményük kialakításakor mindenkor a szakmaiságra kellene törekedniük. Semmi esetre sem szabad akkora jogot adni nekik, mint a szakhatóságoknak, mivel véleményük szubjektív és jogszabállyal nem alátámasztható.
119. A szabályozási tervek használatánál nagyobb mozgásteret kellene biztosítani a főépítésznek és a tervtanácsnak, mert nem lehet a szabályozási terv készítése során minden ingatlan és beépítés speciális tulajdonságát megismerni és problémáját megoldani. Ezzel együtt a főépítész és a tervtanács döntéseinek nagyobb nyilvánosságot kell kapniuk.

120. A tervtanácsi rendszer a főépítész rendszerrel összefügg. A főépítész rendszer javításának fontos eleme lenne a tervtanácsok összeállításának rendje. Szükséges volna, hogy a tervtanács és a főépítész egymás munkáját segítse, kiegészítse és ellenőrizze.
121. Azok a tervtanácsok működnek jól, ahol az építészeti munka szakszerű értékelésével foglalkoznak, nem a műszaki osztályok munkáját végzik (Pl.: mutatók teljesülésének ellenőrzése) és nem „terveznek”. Az építész szakmai területen vétőjogot adnék a tervtanácsoknak. Ha lesz fellebbezés, akkor a tervtanácsok munkáját, annak szakmai tartalmát részletesen szabályozni kell. Ha a tervtanács véleménye az eljárás szempontjából meghatározó lesz, akkor kell fellebbezési lehetőséget biztosítani, de kérdés, hogy ezt a KET keretein belül kell-e megvalósítani, mert a tervtanács és működése, véleménye jellemzően távol áll a hatósági jellegű, akár bíróságon is megvédhető tartalomtól.
122. Nem csak a konkrét terveket, hanem a beépítési terveket is kellene zsűriztetni, hogy ne a tervnél kelljen a telepítési anomáliákat tisztázni, javaslat tételi, illetve a KSZT-től eltérő (nem megfelelő) terveket is javasolhassa engedélyezésre, magyarán felülbírálhassa a KSZT-t, a műszaki osztályok fölé és nem alá kellene rendelni, hogy valóban befolyásolhassa az építészeti minőséget.
123. A főépítész rendszeret segíthetné, nagyobb léptékű terveknél, ahol célszerű, ha nem egyetlen ember véleménye dönt.
124. Sokszor visszaélnék a hatalmukkal (a korrupció újabb melegágya), ez is különbözőképpen működik, minden polgármesteri Hivatalban... (pl., Bp. XII. kerületben nem megkerülhető a tervtanács, és így több ügyünk is volt, ahol évekig elhúzódott az engedélyezési folyamat). Sajnos nem mindig ugyanaz az összetétele ugyanannak a tervtanácsnak, és ezért van az, hogy eltérő véleményt alakítanak ki ugyanarról a tervről.
125. Jelenlegi formájában elfogadhatatlannak tartom a rendszert. Csak kiemelt projektek esetében tartom szükségesnek a tervtanács munkáját. Jelen gyakorlatban olyan minimális átalakítások is tervtanács kötelesek, mint egy ablak áthelyezése egy családi ház kert felőli frontján.
126. A rendszer kisebb buktatókkal (pl. 10 hónapig nem volt Központi Tervtanács), de működik, hatékonysága gyakran személyfüggő. A területi kamarák közreműködése fontos és

jó dolog.

127. Véleményem szerint a tervtanácsi rendszer az ország legtöbb településén hatékonyan működött, sok segítséget adott mind a tervezőknek, mind a hatóságoknak. Számtalan esetben fordult elő, hogy a tervtanács ajánlásait és javaslatait mind a megbízók, mind a tervezők (még hozzá kiváló tervezők) köszönettel fogadták, megjegyezve, hogy nagy segítséget kaptak a tervtanáctól. Egyébként a jelenlegi szabályozás szerint a tervtanácsra kötelezett tervek száma pusztán töredéke az engedélyezések számának és ez így helyes.
128. Akkor van értelme ha megfelelő szakemberek látják el, nem pedig aki éppen arra jár és elvállalja. A tervtanácsnak egy erős szakmai testületnek kell lennie, különben nincs értelme! Az a fő probléma gyakorlati szempontból, hogy nincs tisztázva a tervtanács építésügyi státusa és esztétikai szerepe közötti egyensúly. Megítélésem szerint ami szabályos, annak megépítése jogállamban nem akadályozható meg, az ízlésbeli kérdésekről folytatott, tervtanácsi terv-viták pedig parttalanok. A tervtanácsnak kiemelt városképi helyszíneken, történeti szempontból fontos városrészekben a szabályozás kérdéskörében, valamint egyes társadalmi szempontból jelentős, egyedi projekteknel kellene szerepet adni.
129. A tervtanácsi rendszer - ahogy a szó jelentésében is benne van - egy nagyon egészséges, feltétlenül szükséges alkatrésze egy alkotó építész munkájának. A tervtanácsban az esetek jelentős részében magasan képzett építészek ülnek, akikkel való konzultáció „tanácskozás” mindenképp előre viszi az elbírálendő terv ügyét. Nagyon fontos a tervező építész számára, hogy más, esetleg egész másképp gondolkodó tervező építészek is elmondják gondolataikat a feladatról, a feladat megközelítésének módjáról és az esetleges megoldásokról. Egy ilyen szakmai beszélgetésen nagyon sok olyan dolog hangzik el, ami élesztő módon fejleszti a terv további életét. (Sajnos, bizonyos esetekben ez a kommunikáció nem tud létrejönni, mert előfordul - igaz, hogy csak ritkán - hogy a tervtanácsban ülő személyek, építészek kvalifikációja építészeti tapasztalata, szakmai megítélésére lényegesen az elbírálendő terv alkotójának tulajdonságai alatt van.)
-

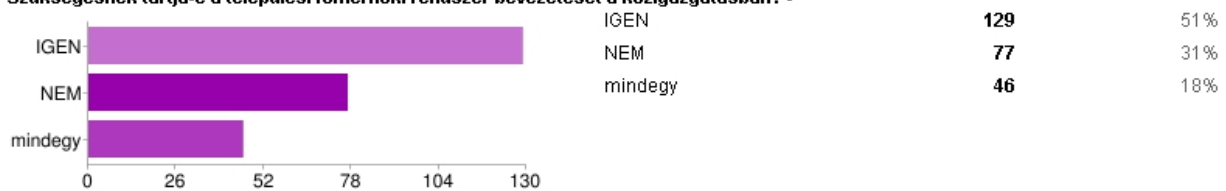
Főmérnöki rendszer

Kutatási összefoglaló

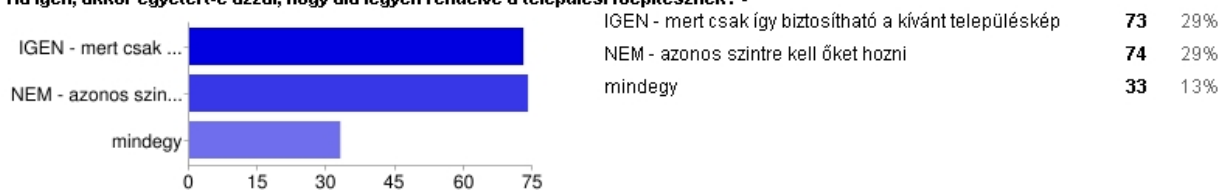
Mind a feleletválasztós kérdésekre adott válaszokból, mind a szabadsoros véleményekből kitűnik, hogy a főmérnöki rendszert illetően **a szakmának nincs egységes, határozott véleménye**. Szükségesnek vélik, de mivel nincsenek tisztában egy potenciális főmérnök hatáskörével, feladataival, sokan megijedtek egy újabb bürokratikus apparátus felállításától. A hozzászólásokból ez egyértelműen kiderül, az elutasítás mögött leginkább a túlszabályozottságtól és túlbonyolítástól való félelem kapott hangot.

Főmérnöki rendszer - feleletválasztós kérdések értékelése

Szükségesnek tartja-e a települési főmérnöki rendszer bevezetését a közigazgatásban? -

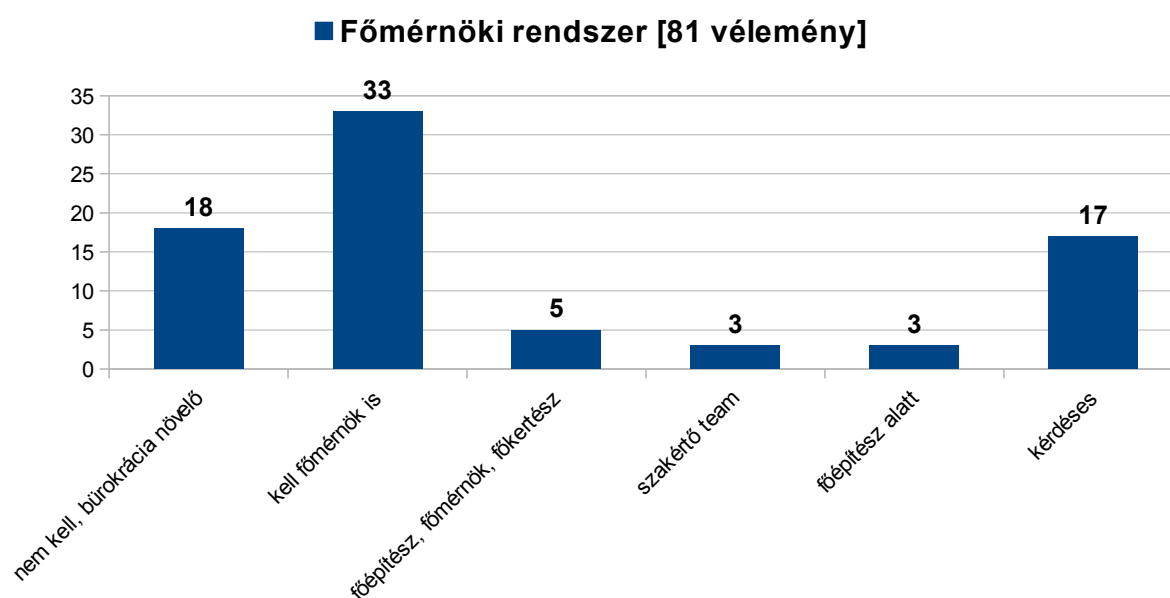

Ha igen, akkor egyetért-e azzal, hogy alá legyen rendelve a települési főépítésnek? -

A települési főmérnöki rendszert illetően a válaszok a korábbi kérdésekhez képest sokkal több bizonytalanságot árulnak el. Ebben a kérdésben kimagasló azok száma, akik számára „mindegy”, vagyis nincs véleményük a főmérnöki rendszerről [18%]. A válaszadók fele tartja fontosnak, hogy vezessék be a települési főmérnöki rendszert, és döntetlen alakult ki annak megítélése során, hogy a főépítész és a települési főmérnök viszonya hierarchikus vagy mellérendelt legyen.

Főmérnöki rendszer - szabadsoros hozzászólások értékelése [81 hozzászólás]

ábra 10. A főmérnöki rendszerről beérkező, 81 szabadsoros vélemény tematikus csoportosítása

Az alábbiakban azokat a megjegyzéseket összegezzük, amelyeket a kérdőívet kitöltők a főmérnöki rendszerrel kapcsolatos kérdések utáni szabadsoros rovatba írtak. A 252 válaszadó ~32%-ának hozzászólásai megerősítik az előző kérdésekből körvonalazódó képet, vagyis azt, hogy a kérdőívet kitöltők közül sokan bizonytalanok a főmérnökséget illetően. A válaszadók közül 18-an [22%] egyértelműen egy újabb bürokratikus intézménynek tartja, ők nem támogatják a főmérnöki rendszer felállítását. „Nem kell még egy szintet az engedélyeztetésbe beiktatni, fölösleges.” Közel ugyanennyi hozzászóló bizonytalan, nem tudja eldönteni, hogy szükséges vagy sem. 33-an [~41%] viszont úgy vélik, hogy szükség lenne főmérnökökre az önkormányzatoknál, és konkrét elképzeléseik vannak arról, hogy milyen feladatokat kell hozzájuk rendelni. „A települési főmérnök (városigazgató) szerepe létfontosságú lenne abból a szempontból, hogy a település üzemeltetés, fejlesztés ne „választott” politikusok kényének, kedvének legyen kiszolgáltatva. A városüzemeltetés egy szakmai kérdés és nem politika.” 5-en nem csak a főmérnök, hanem a főépítész mellett a főkertészt is kiemelten fontos szereplőnek tartják. 3-an úgy vélekedtek, hogy szakértői csapatnak kell az összehangolt működést biztosítani, és 3-an pedig úgy gondolják, hogy főmérnöknek a

főépítész alá rendelve kellene ellátnia feladatait.

Összességében a hozzászólások több, mint felében (54%-ában) a főmérnöki rendszert – minden bizonytalanság ellenére is – támogatják a szakmagyakorlók. Mivel a jelenleg nincs ilyen rendszer, a bizonytalanság, illetve a feladatkörök tisztázatlansága miatt a szakma gyakorlásával összefüggő rendszerek bürokratikus jellege miatt érthető a válaszadók félelme és ezzel összefüggő elutasítása.

Főmérnöki rendszer - részletes vélemények

1. Nem ismert, de ha egyszer mindenki arra veri, hogy az építészet milyen komplex szakma, akkor elfogadom, támogatom. A főmérnök feladata lenne a főépítész szakági (közmű, út) támogatása, a fejlesztések mérnöki támogatása.
2. Nem értem, hogy ez min segítene.
3. Azonos szakmai tudással rendelkező embereknek alkalmasnak kell lenniük arra, hogy közös célok érdekében jól meg tudjanak egyezni egymással... Mindenképpen végzettséghez és gyakorlathoz kötve képzelhető el a települési főmérnöki rendszer.
4. Főépítész feladat legyen a megszervezése - ha kell egyáltalán.
5. Szükséges bevezetni.
6. Nem tudom pontosan mit jelent a települési főmérnök, de a főépítész általában nem látja át a közlekedési, települési energiakoncepcióhoz kapcsolódó, zöldfelületi-ökológiai stb. problémákat.
7. A főmérnök (építőmérnök), a főépítész (településtervező) és a főkertész (tájépítész) szentháromása együttesen képes csak ütőképes team-et (egyben véd- és dacsövetséget) létrehozni.
8. Azt gondolom, hogy a főépítész munkakörökkel kellene ezeket a feladatokat összehangolni.
9. Nem kell növelni a bürokratikus intézmények láncolatát. Lásjon el egyetlen SZAKÉRTŐ TEAM minden feladatot. Lásd főépítész kérdéscsoportnál leírt részletes véleményem.
10. A főmérnök lehetne az, akit ma főépítésznek gondolunk, aki a szabályozással és a kevésbé

kreatív infrastrukturális és egyéb építési (pályázási) feladatokkal foglalkozna. Egyébként gyakorlatilag most ő a városfejlesztési ügyosztály vezetője.

11. Erőltetettnek és feleslegesnek tűnik a főmérnöki rendszer, ha a főépítészek rendelkeznének azzal a sokoldalú ismerettel, mint mondjuk a településtervezők, nem lenne rájuk szükség. Jelen esetben is elvárható, hogy a főépítész bizonyos szintig el tudja látni a főmérnöki feladatokat, mélyebben pedig a főépítész munkatárs, vagy egyéb szakmai szervezet segítse a munkáját.
12. Ha a főmérnöki rendszer az infrastruktúra működtetésének elősegítésére van, akkor értelmes dolog, és a főépítész alá tartozik, különben fölösleges.
13. Mit csinál egy települési főmérnök ?
14. A városi főmérnök (főkertész, főorvos, stb.) egy szakterület felelőse. Így a főmérnök az infrastruktúra gazdája.
15. A kötelező rendszerszerű, a főépítészekhez hasonló főmérnöki pozíciónak nem látom realitását. Habár bizonyos, hogy könnyen lehetne józan érveket fölhozni mellette (energetikai, településfenntartási, műszaki beruházási, projekt előkészítési feladatokra hasznos lehetne egy főmérnök). De az az érzésem, hogy a településvezetések nem vennék örömmel egy ilyen, politikafüggetlen (jellegű) pozíciót. Persze nem gondolnám, hogy nem kell konfliktust vállalni a politikával; de ez esetben jobb taktikának érzem, ha először a főépítész poszt tudna megerősödni (mert hogy azt sem érzem bombabiztosnak), s amikor már az általánossá vált, akkor el lehetne kezdeni a főmérnökségért lobbizni.
16. Tagozati vélemény: Fontos, de legalább ilyen fontos a főkertészi rendszer újjáélesztése és minőségi reformja.
17. Nem tudom mi az, mert szerintem most nincs ilyesmi és a közelmúltban nem is volt.
18. A főépítész semmiképpen ne legyen mindenható, csak mellérendelt viszonyt tartok egészségesnek, ha ilyen rendszeren gondolkodnak. Lehet ebből jó dolog is akár, meg hatékonyabb általános mérnök érdekképviselő, lobbisták stb. Fontos, de ugyanilyen fontos a főkertészi rendszer újjáélesztése és minőségi reformja.

19. Nem látom az értelmét
20. Teljes mellérendelésre lenne szükség. Főépítési egyetértés megszerzésére/tervtanács elé vitetnék minden közterületet érintő beavatkozást is. (Útépítést, közműépítést, hídépítést, parképítést, vasútépítést, vízrendezést stb.) Ez olyan helyeken is garanciát jelentene, ahol nem építész a főmérnök.
21. Tulajdonképpen ez is veszélyes terület. Meglátásom szerint mind az építészek, mind a településmérnökök között nincs annyi megfelelően képzett, amennyire a településeken szükség volna. A kvalitásosabb szakemberek többnyire a kreatívabb munkákat választják, ezért néhány kivétellel a települések alkalmazásában kontraszelektált szakemberek állnak, nem ritkán sérelmekkel, amiket a munkájuk során a kollégákkal szemben igyekeznek kompenzálni. Nem látom a jó szakemberekkel való feltöltés lehetőségét, de biztos vagyok benne, hogy a helyi politika szintjén szükség volna ezen szakmák megfelelő szintű képviselőire. Valószínűleg valamilyen szakmai kontroll volna szükséges a minőségi működés biztosításához, szemben a kontraproduktív vagy a közép-szer felé egalizáló működéssel.
22. A főmérnöki rendszerre is szükség van az infrastruktúra, a településüzemeltetés terén. Nem az a lényeg, hogy ki a „főnök”, hanem hogy korrekten és egyértelműen legyen munkakörük, hovatartozásuk, és legyen a szervezeti rendszer meghatározva.
23. Nem értem magunkat. Még mindig a mérnök-építész dichotómiát szajkózzuk. A kertész, épületgépész, belsőépítész, designer, stb. ugyanúgy a környezet minőségéért dolgozik, csak kicsit más a szemüvegünk.
24. Már a terveimet is jogászok „készítik” a pályázati rendszerben, de egyes önkormányzatoknál is jogász válaszol a műszaki kérdésekre. Mi a tökömnek van nagy nehezen fenntartható tervezési, műszaki ellenőri, felelős kivitelezői sarzsi, ha elég egy jogi diploma is, hogy mindent felülírjon? Nem kéne azonnal ügyészséghez fordulnunk, a jogsértés megakadályozására? Csak nézünk, nagyokat nyelve.
25. A közműveinkről - valódi, tehát célszerű és szankcionálható jogszabályok és egyebek nélkül - alig van képünk, időzített bomba a szükséges cseréjük. A fenntartás (TMK) külföldiek (svájci, német megbízóim) számára természetes, nálunk egy időálló anyag betervezése

lehetetlen. Számolta már valaki, hogy a sok silány, energiafaló, ezerrel amortizálódó ház/közmű, út az országnak mekkora kár? Mérnöki és gazdasági szempontokat, borszínre való tekintet nélkül:), le a sötétzöldekkel (is)!!! Mai csemegém: „a Csallóköz a Duna legnagyobb vizes élőhelye”. Persze, Magyarországon. A Duna-delta meg üres lavór:-)

26. Amikor települési főmérnökök működtek, akkor ők voltak a főépítészek. Minek ezt megkettőzni? De az alapvető baj itt is a kontraszelekció.
27. Minek még egy hivatal?
28. A főépítész feladata, hogy átlássa a település fizikai értelemben vett működését is, míg a főmérnöknek nem tisztje az építészeti, településképi, településrendezési kritériumok ismerete, így nem javasolnám a mellérendeltségi viszonyt.
29. Nem értem a főmérnök kifejezést! Amennyiben azt jelenti, hogy a főmérnök a mindennapi, gyakorlati megvalósítás vezetője, akkor helyeslem, hogy a főépítész alá, vagy szigorúan mellé legyen rendelve. A gyakorlatnak az elmélet adja meg a célokat, van elég feladat a gyakorlati megvalósítás során, nem kell a célok kijelölésénél rivalizálni. De együtt kell működniük.
30. Nem sokat tudok róla, de jó lenne, ha valaki komolyan foglalkozna a megépülő épületek műszaki színvonalával... Világosan tisztázni kell a működési területet, célt és technikát. Eldöntetlen szembenállás esetén döntsön az önkormányzat testületi ülése.
31. Együttműködés lenne szükséges. Mint mindenben. Amíg az a fontos, hogy ki kit birkózik le, addig nem lesz javulás. Az együttműködést néhány egyszerű, áttekinthető jogszabály nagyban segítené (amennyi elfér egy sőralátéten).
32. Főépítészre sincs szükség!!! Csak akkor lenne (de ebben a rendszerben ez kivitelezhetetlen), ha VALÓBAN FÜGGETLEN lenne!!!
33. Mi lenne a főmérnök feladata?
34. Szükséges, de a szakmai kvalitást jól be kellene határolni (végzettség, gyakorlat, esetleg jogosultságok).
35. Felesleges, az építés hivatal lássa el jól a feladatát, a hivatal vezetője független építési

szakember legyen (ne pártkatona)!

36. Még egy semmittevő.

37. A települési főmérnök sem nyelvtani, sem fogalmi oldalról nem közigazgatási szereplő. Amennyiben az önkormányzati működéshez, településüzemeltetéshez(!) kellene kötelezően alkalmazni, akkor az megfelelő lenne - amikor az építési hatósági feladat teljesen kikerül az önkormányzat látómezejéből. Jelenleg az építési hatóságok ügyintézőit használják az önkormányzati feladatok ellátásához is - hiába tiltja a jogszabály! Tehát nem kéne megint keveredést okozni a fogalmakkal (úgy mint pl. közigazgatási főmérnök). A településen az igazgatási feladatok leválasztásával egyidejűleg kötelezően kellene egy főépítész (több településen együttesen alkalmazva is, ha nem tudnak egy külön szakembert megfizetni) a településrendezési és településképi, építészeti feladatok gondozására, és egy települési főmérnök a településüzemeltetési (beruházás, fenntartás, vízelvezetés, útépités, üzemeltetés, útkezelés, intézmény üzemelés, kárelhárítás, stb.) feladatokhoz szakmai munkaerőként és a döntések előkészítéséhez is. Nem ártana egy energetikus sem!

38. - KELL FŐMÉRŐK, AKI AZ ELDÖNTÖTT FELADATOK VÉGREHAJTÁSÁT ELLENŐRZI, ILLETVE A TELEPÜLÉS ÜZEMELTETÉSI ÉS A KONKRÉT ÜGYEIT VISZI, ÉS EZZEL TEHERMENTESÍTI A FŐÉPÍTÉSzt.

- MINDENKÉPPEN KELL EGY FELELŐSSÉGI HIERARCHIA. EL KELL DÖNTENI, HOGY MI A FONTOSSÁGI SORREND, ÉS MI A SÚLYPONTI FELADATSOR.

- A FŐMÉRŐK NEM CSAK A MŰSZAKI ÜGYEKkel KELL, HOGY FOGLALKOZZÉK, HANEM AZOK GAZDASÁGI FELTÉTELEIT IS IDE KELL SOROLNI.

39. Építészként is azt mondom, sokszor a mérnök józanabb megfontolást követ, így az egyenrangúság a minimum. Főmérőkre szükség van, ez inkább gazdasági, objektivitási kérdés, a település józan, megfontolt fejlesztéséhez alapvetően szükséges. Igazán a főépítész- főmérő páros hivatalának integrálása lenne célszerű, nagyobb településeken mindkét részhez tanácsadók (szakmagyakorló építész, várostervező, infrastruktúra tervezők, tájépítész) delegálásával.

40. Bizonyos település méret felett, vagy kistérségi hatáskörrel lenne értelme.
41. Jó lenne ha szakmai alapon dőlné el egy-egy mérnöki kérdés és a főépítész azt nem írhatná felül. Nagyon nagy szükség lenne olyan szakemberekre, akiknek integrált tudása van mind várostervezési, mind mérnöki és gazdasági oldalon. Továbbá szükség lenne egységesített eljárásokra és szoftverekre, melyek minden magyarországi településen használhatók lennének erre a célra és egy áttekinthető feldolgozható adatbázist lehetne létrehozni a települések különböző paramétereire alapján, ami mind szociális mint mérnöki oldalról nagyon hasznos eszközzé válhatna.
42. Nincs még főmérnöki rendszer, nem lehet róla véleményt mondani. A főmérnöki rendszer javaslatok sem ismertek széles körben az önkormányzatoknál, csak a megismerésük után lehet véleményezni az elemeit, hatáskörök, feladatok horizontális kapcsolatok, hierarchikus kapcsolatok alapján.
43. A főépítész és főmérnöki rendszer hatékony és eredményes működése csak az önkormányzatiság új szabályozása, és teljesen átalakult szellemű új gyakorlata esetén lehetséges. Erre középtávon kevés esély van. A helyi autonómia a korlátozott szuverenitással bebizonyította alkalmatlanságát. Most az állam erősödése következhet.
44. Nincs összefoglaló véleményem, tapasztalatom, de az biztos hogy nagy tapasztalattal rendelkező építészeket kellene kiképezni e célból. A kiképzés szerintem fontos, de nem politikailag hanem szakmailag, alkalmasság szerint. Sajnos az elmúlt évtizedekben politikai döntések sorozata erősen befolyásolta az épített környezetet, mint például a házigyári-panel lakótelepek esetén. Nálunk még akkor is ilyeneket építettek, amikor az ésszerűbb országokban már 30-40 éve abbahagyták. Egy főmérnök csak lelkiismeretesen tud dolgozni, de alapvetően a „rendszert” nem tudja megváltoztatni.
45. A Főépítész Irodán belül a jobbak eddig is ezt próbálták, hiszen ott mérnökök dolgoznak! Nem kell feltalálni azt a bizonyos spanyolt. A közigazgatás egészével éppen az a probléma, hogy sok ágazati feladatot olyanok látnak el, akik nem értenek hozzá, vagy a közigazgatást nem szolgáltatásként, hanem törvénykezésként fogják fel. Lásd főváros, minisztérium.
46. A feladatkörök pontos elhatárolása az, ami megoldhatja a problémát. A főépítész jogkörök csorbítása nem hoz eredményt.

47. Mivel ilyen még nincs, hogyan lehetne véleményem róla?
48. A települési főmérnök (városigazgató) szerepe létfontosságú lenne abból a szempontból, hogy a település üzemeltetés, fejlesztés ne „választott” politikusok kényének, kedvének legyen kiszolgáltatva. A városüzemeltetés egy szakmai kérdés és nem politika. Nem árt a realitásokra emlékeztetni a közigazgatás szereplőit. A főépítész egyedül nem képvisel elég erőt.
49. De ehhez pénzt is kellene biztosítani... A települések önerőből nem tudnak egy plusz embert finanszírozni! Ráadásul ahhoz, hogy megfelelő szaktudású, nem korrumpálható emberek lehessenek csak főmérnökök, jól meg kell őket fizetni, és ki kell dolgozni a büntetési rendszert is, a lebukás esetén, ami elég visszatartó erővel bír!
50. Egyikük műszaki, másikuk „szépítészeti” funkciókat kell ellásson, a polgármestertől, és a testülettől függetlenül, csak a település érdekében.
51. A települési mérnökből egyre, építészre van szükség, megfelelő asszisztensekkel.
52. Nem ismerem.
53. Jelenleg úgy érzem „megmondóember” túl sok van. Ha operatív feladatai vannak, a település-fejlesztésért felelős, gyakorlati ember, akkor bizonyára szükséges.
54. Felesleges, csak a bürokráciát növelné.
55. Pontosan mi is lenne a célja?
56. Nem kell! - még egy szintet az engedélyeztetésbe beiktatni fölösleges.
57. Ismét egy hivatali apparátuskörrel több, az amúgy is eléggé összetett hierarchiában. Persze ennek a létjogosultságát IS meg lehet magyarázni, mint az adóemelést, új adónemek bevezetését, stb. a „mi érdekünkben”.
58. A főmérnök kizárólag műszaki ügyekben foglaljon állást. A többire ott a főépítész. S lehetőleg legyen egy kis statikus-tervezői gyakorlata is. Számtalan olyan (engedélyezett!!!) terv születik, amely tele van műszaki marhasággal, ezeket kellene kiszűrnie a főmérnöknek. (Napi élő példa: engedélyeztek, s kiviteleztek olyan tervet, ahol a húzott fokok minimális

belépője nulla, vagy 1-2 cm. Amikor – szakértőként - kifogásoltam, fel voltak háborodva (tulaj+kivitelező), hogy hiszen engedélyezték! Másik: a tisztelt építész egy hétvégi házba 18 cm vastag teherhordó falat tervez, 3,2 m magasat, s engedélyezik vasbeton földem alá. S akkor a szerzői joga miatt - miután nem akar változtatni - alig lehet valamit csinálni.) A főmérnöknek tudnia kellene a település minden közművéről, legalább olyan szinten, hogy legyen megfelelő, fajtánkénti terv a keze ügyében. Jelenleg nem kell feltüntetni az engedélyezési terveken a közműveket...)

59. Nincs megfelelő ismeretem.

60. Jótékony lehet a szakmagyakorlás szempontjából, ha a főépítész kimondottan magas kvalitású, józan alkotó.

61. Nincs véleményem.

62. Nem tudom pontosan, mivel adhatna többet a főépítésznél. Inkább egy újabb bürokratikus szervezetnek érzem, egy újabb betölthető felesleges posztnak. De lehet, hogy tévedek, erre a kérdésre nincs rálátásom.

63. Fölösleges bürokratikus lépcső lenne a már most is túlszabályozott rendszerben.

64. Szükség van főmérnökre, mert számtalan olyan műszaki döntést kell összefogni (közlekedési objektumok, vonal menti műtárgyak létesítése), amelyhez építőmérnöki, közlekedésmérnöki vagy éppen gépészmérnöki képzettség szükséges. A főépítésznek azért kell alárendelni ezt a posztot, mert ilyen horderejű döntések is jelentősen befolyásolhatják a településképet, amely fölött egy tervező szemléletű építésznek kell őrködni.

65. Nem tom mi ez!

66. Hiányzik a stratégiai gondolkodás - 25-30 évre előre - a településen, ami például energetikai téren elengedhetetlen. Ilyen típusú képzésre és szakemberekre van szükség.

67. Hiányzik nagyon.

68. Nem igazán értek hozzá, de talán nem árt.

69. A beruházási és építési osztályvezető összevonva, akihez minden műszaki ügy tartozik.

70. Főmérnök alatt az infrastruktúrák biztosítását végző szereplőről beszélünk, aki önkormányzati vagy állami forráshiányos intézmények hatáskörébe tartozó fejlesztési és fenntartási feladatokat próbál végrehajtani és van hatósági jogköre, hogy minden más által kezdeményezett tevékenységbe beleszóljon? Vagy esetleg az infrastruktúra szolgáltatók tevékenységét hivatalból menedzselő és szinergiákat elősegítő szereplő, aki viszont nem rendelkezik semmilyen jogkörrel? Főmérnök az, aki az önkormányzatnál a műszaki csoportot vezeti majd, és a saját belső tevékenységéért felel, vagy kifele, a magánszféra fele teljesít? Vagy miről is szól a Főmérnökség?
71. No comment - minek bonyolítsuk a dolgokat?
72. A főmérnök a jegyzőség alkalmazottja, a főépítész a polgármesteré, ez szerintem jó rendszer.
73. A nagyobb településeken biztosan indokolt, a kisebbeken is van mit tennie...
74. A főmérnök szerepe más, mint a főépítészé, inkább kultúrmérnöki szerepet kellene szánni neki.
75. Nem foglalkoztam ezzel a kérdéssel, de logikusnak látom a főmérnöki hálózat felállítását.
76. A településképet két (a főkertészt nem említve) érdek alakítja, de mindkettőnek (háromnak) a támogatása kellene az adott beavatkozáshoz.
77. Szerintem a főépítésznek el kell tudnia látni (akár szakértő bevonásával) a mérnöki feladatkört is.
78. A főépítész rendszerrel párhuzamosan kiépítve nagyon hasznos is lehet, de nem mindegy, milyen mérnök a főmérnök, például nem biztos, hogy egy vegyészmérnöki képzés alkalmas egy ilyen feladatra való felkészítésre.
79. Az új önkormányzati modellben hasznos lehet, hiszen az építési hatóságok ma ellátnak ilyen feladatokat. (Nyilvántartás, közművek, stb.)
80. A nagyobb településeken (50.000 fő fölött) esetleg főkertész alkalmazását jónak tartom, mert ez egy másik szakág, akik a mai felkészültségükkel mást tudást hordoznak és nagyobb figyelmet fordítanak a városok természeti-, táji adottságaira és a fejlesztési irányokra.

81. Szerintem fontos, hogy a mérnöki, hatósági és az építészeti, művészeti szerepkör határozottan el legyen választva az engedélyezési eljárás során. Ez két különböző feladat, két különböző alkatú és képzettségű embert igényel.

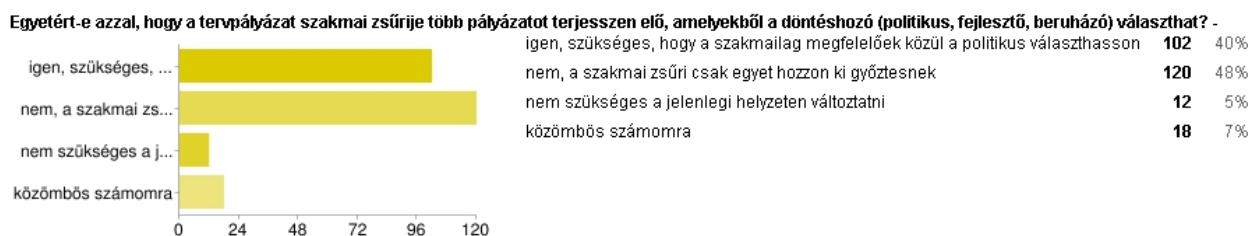
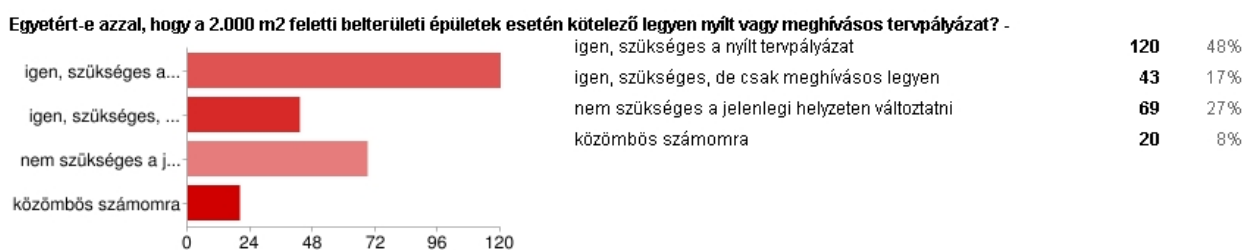
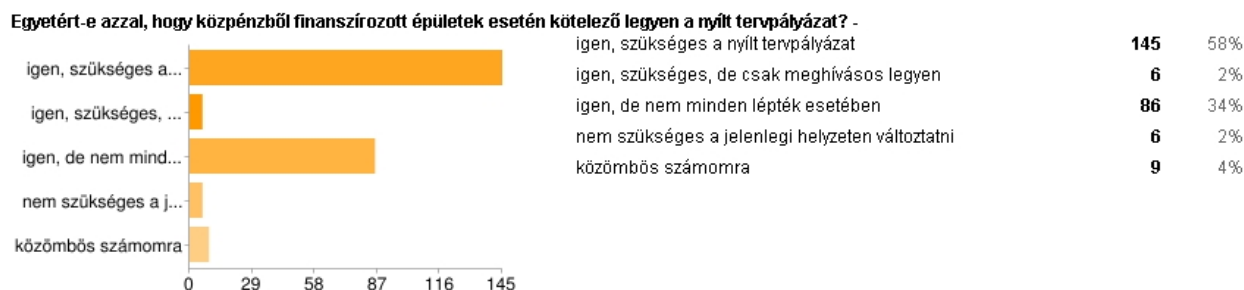
Tervpályázati rendszer

Kutatási összefoglaló

Összességében elmondható, hogy a tervpályázati rendszerrel kapcsolatban a szakmában kialakult vélekedések meglehetősen **heterogén** képet mutatnak. Abban egyetértés mutatkozik, hogy jók és szükségesek a tervpályázatok, de arra vonatkozóan, hogy hogyan működjön ez a rendszer, hogyan határozzák meg például a kötelezően pályáztatandó projektek körét, már eltérőek az álláspontok. A jelenlegi rendszer tapasztalataiból kiindulva a szabadsoros vélemények között **a tervpályázatok lebonyolítását érte a legtöbb kritika**, mind a zsűrizés menetével, mind az előkészítéssel, lebonyolítással a hozzászólók több, mint 36% volt elégedetlen. S bár a szakmai vélemény és a megrendelőt képviselő politikai akarat érvényesítésének viszonyáról konkrét rákérdezéskor a többség úgy vélekedik, hogy építészeti minőségről ne a politika döntsön, a hozzászólásokból az tűnik ki, hogy a tervpályázati rendszer átalakítása kapcsán ezt az aspektust viszonylag kevesen mérlegelik, a vélemények között nem kapott túl nagy hangsúlyt. Ennek okát fürkészve felmerül, hogy **a jelenlegi rendszer gyakorlatilag megszűnt**, alig vannak nyílt tervpályázatok, vagy ahogy az egyik hozzászóló írta: „Lehet tervpályázati rendszerről beszélni ott, ahol a tervpályázat már a fehér hollónál is ritkább? Az ok nyilvánvaló: a hatalom számára a tervpályázat, mint a nyilvánosság egyik megnyilvánulási formája, legfeljebb ímmel-ámmal megtűrt jelenség. Ezért nincs egyértelmű nyilvános tervpályázati kötelezettség a közberuházásoknál sem.”

Tervpályázati rendszer - feleletválasztós kérdések értékelése

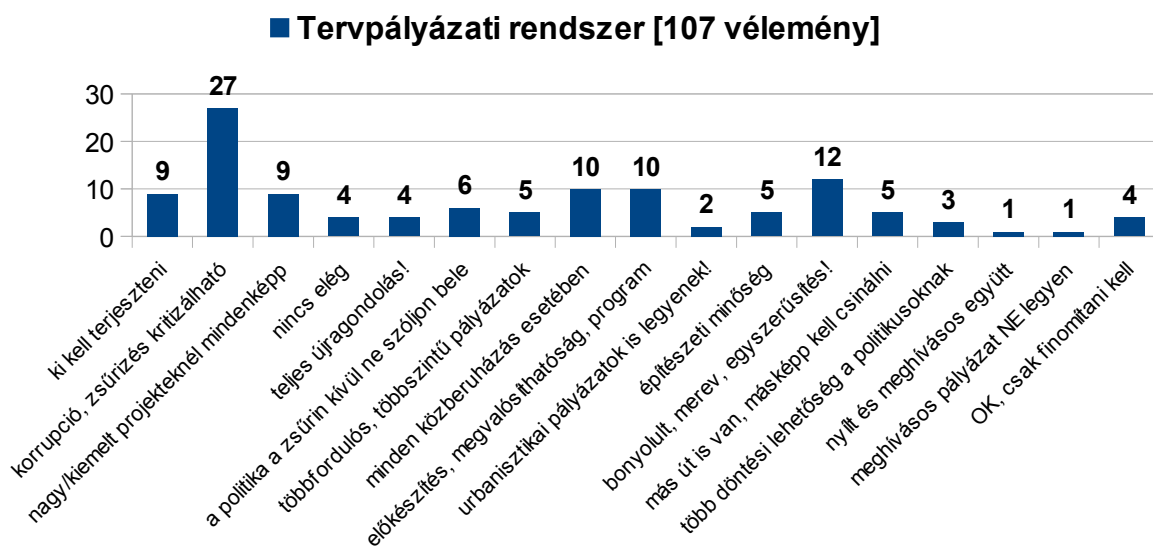

A tervpályázati rendszert a szakma nagyon fontosnak tartja, ezt mutatják a válaszok: a válaszadók 94%-a szerint a közpénzből finanszírozott épületek esetében legyen tervpályázat. 58%-uk szerint minden esetben, míg 34% úgy véli, hogy nem minden léptékben kell nyílt tervpályázatot kiírni. Közberuházások esetében elenyésző azok száma, akik a meghívásos pályázatokat támogatják. Frekventált helyen lévő, belterületi, nem csak közösségi beruházásban megvalósuló épületek tervezése esetében már kicsit jobban megosztott a szakma, itt csak a válaszadók 48%-a ragaszkodik minden esetben a nyílt tervpályázathoz, 27%-uk szerint nem kell a jelenlegi szabályozáson változtatni, míg 17% úgy véli, hogy a kiemelt helyen lévő épületek esetében meghívásos

pályázatokat kell lebonyolítani.

A tervpályázatok szakmai zsűrijének kompetencia körét a megkérdezettek kétötöde [40%] szűkítené, közel fele [48%] viszont fontosnak tartja a **szakmai zsűri autonómiáját** és azt is, hogy csak egy győztest hozzon ki. Mivel most még a tervpályázati rendszer ez utóbbi elv szerint működik, a 48%-hoz hozzá kell adnunk azt az 5%-ot is, amely szerint nem szükséges a jelenlegi rendszeren változtatni, vagyis összességében a megkérdezettek 53%-a szerint fontos, hogy szakmai zsűri válassza ki a megvalósításra érdemes tervet, ne a politikus.

Tervpályázati rendszer - szabadsoros hozzászólások értékelése [107 hozzászólás]

ábra 11. Tervpályázati rendszerrel kapcsolatban beérkező 107 szabadsoros vélemény tematikus csoportosítása

Az alábbiakban azokat a megjegyzéseket összegezzük, amelyeket a kérdőívet kitöltők a tervpályázatokkal kapcsolatos kérdéssor utáni szabadsoros rovatba írtak. A 252 válaszadó ~42%-ának hozzászólásai alapján is kiderül, hogy a tervpályázati rendszer igen fontos a szakmának, viszont nagyon megosztott annak értékelésében. Kimagaslóan sokan, 27-en [25%] kritizálták a zsűrizés menetét, „sokkal átláthatóbbá kellene tenni, hogy még a gyanú árnyéka se vetülhessen a baráti összefonódásra.” 12-en [11%] említették, hogy a jelenlegi tervpályázati rendszer túl

bonyolult és merev, **egyszerűsíteni kellene**, és 10-en azt is jelezték, hogy az előkészítésre, a tervpályázatok programjának meghatározására, valamint a megvalósíthatósági kérdésekre nagyobb figyelmet kellene fordítani. 9-en a nagy, kiemelt projektek esetében mindenképpen tervpályázat kiírását javasolják, ugyanennyi vélemény szerint a tervpályázatok körét ki kellene terjeszteni, 10 vélemény pedig kiállt a közberuházások pályáztatása mellett, ezek esetében akár több, kisebb pályázat lebonyolítását is célszerűnek tartanák.

A többi vélemény igen szerteágazó képet mutat, páran megemlítették, hogy többfordulós, többszintű pályáztatási rendszer jobb lenne, szóvá tették, hogy nincs elég pályázat, illetve határozottan kiálltak amellett, hogy a tervpályázati rendszer célja **az építészeti minőség emelése**. 4 hozzászólás a rendszer teljes újragondolását javasolja, míg 5-en megemlítik, hogy van más út is, hogy munkához jussanak. Többen nehezményezték, hogy „*tervpályázaton indulni sok energia, kétéves eredménnyel*”, és volt, aki konkrét javaslattal élt arra vonatkozólag, hogy hogyan lehetne munkát és energiát megtakarítani úgy, hogy a tervpályázat során beérkező tervjavaslatok által biztosított építészeti minőség ne kerüljön veszélybe. Érdekes, hogy viszonylag kevesen foglaltak állást arról, hogy a tervpályázati rendszer hogyan viszonyuljon a politikai akarathoz. 6-an vélekedtek úgy, hogy a szakmai véleményt ne írja fölül a politika akarata, 3-an pedig úgy gondolják, hogy több lehetőséget kell biztosítani a politikának, sőt akár a civilségnek is arra, hogy a szakmai zsűri által javasolt tervek közül választhassanak. A jelenlegi tervpályázati rendszert csak 4-en értékelték működőképesnek és jónak, vagyis a 107 hozzászólás közül csak elenyésző azok száma, akik nem fűztek valamilyen kiegészítést vagy kritikát a jelenlegi rendszerhez. Ugyanakkor a vélemények sokszínűsége arról is árulkodik, hogy nincs egységes kép a szakmában arról, hogy tulajdonképpen milyennek is kellene lennie ennek a rendszernek.

Tervpályázati rendszer - részletes vélemények

1. A tervpályázati rendszert egyértelműen ki kell terjeszteni, ez a „minőségi” építészet egyetlen biztosítéka. A zsűri felelőssége ebben az esetben is nagyon fontos, a beruházónak ne legyen oka a döntésükben kételkedni.
2. Túl bonyolult (hosszú lefutású, drága...), ezért senki nem rávehető, nem kétlépcsős, pedig az az alap a legjobb terv (és épület) felé. Kretének bírálják el (öregemberek kijópfiznak egy régimódi tervet, a „tyutyuét”) csak fiatalok bírálhatnának el, akik képben vannak (ez fáj,

ugye?) tervpályázat csak kiemelt nagy projekteknel 5.000 m² felett, az viszont szigorúan nyílt legyen, alatta elégséges 2000-5.000 m² között közbeszerzés, alatta kézből.

3. A tervpályázatok lebonyolítását közpénzből kellene finanszírozni, hogy a beruházó ne mondhassa, hogy neki nem telik rá. Meghatározandó a kötelezően pályáztatandó feladatok köre - ez alapos mérlegelést igényel. Nem pusztán alapterülettel függ össze, egy társasházat nem minden esetben kéne azért pályáztatni, csak mert magas az adott telekre a szintterület sűrűség, vagy nagy a telek. A pályázati rendszer ugyanakkor - a kötelező körön túl - legyen nyitott, azaz aki nem kötelezően pályáztatandó feladatot megpályáztat, részesüljön valamiféle bónuszban a beruházás kapcsán - pl. gyorsított engedélyezési eljárás, eljárási illeték fizetési könnyítés.
4. Azt gondolom, hogy jelen körülmények között még szélsőségesebb lépést kéne megtenni: bármilyen közpénzből finanszírozott, bármekkora beruházás esetén nyílt tervpályázatot kellene lebonyolítani. Amit differenciálni kéne, hogy az épület léptékétől függően verné költségekbe ez az adott önkormányzatot. Tehát kisebb beruházások esetében korlátozni, hogy mennyi zsűri kell, mekkora honoráriummal, adott esetben beruházás méretétől függővé tenni a díjazásokat. Így rá lennének kényszerítve, hogy átgondolják a programot is, mert ez sok esetben nem történik meg! És legalább lenne mindenkinek lehetősége megmutatni, mit tud! Erre azért van szükség, mert MEG KELL ADNI, hogy új generációk is lehetőséget kapjanak, a meghívásos pályázatok erre nem adnak lehetőséget. Ettől csak azok félnek, akik azt gondolják, hogy egy ilyen általános versenyhelyzetben nem állnák meg a helyüket. Bárki, aki ezt szorgalmazza, azt gondolja, hogy tud annyit és van annyira jó, hogy így legalább lenne lehetősége munkához jutni!
5. A tervpályázati rendszer esetében külföldi jól működő példák lehetnének a minta, van olyan pl. külföldön, hogy kiválaszt 3 céget a szakmai zsűri és személyes elbeszélgetéssel van lehetőség felmérni, hogy mennyire fog tudni együttműködni az önkormányzat az építéssel. Nem életszerű a közbeszerzési törvény.
6. A feltett kérdéseken túl az RRT-éknek is rendelkezniük kellene, hogy hol szükséges minden esetben tervpályázatot megtartani A zsűriben minden esetben helyet kapnak politikai erőket képviselő tagok is, elegendő, ha ott közösen hoznak döntést a pályázat eredményéről... Nem közpénzből épülő belterületi hangsúlyosabb méretű, vagy elhelyezkedésű épületek esetén

meghívásos és nyílt pályáztatás közösen jó megoldás lehet...

7. Teljesen mindegy, mert a szabályt úgy is kikerülik a kiírók, beruházók. A pályázatok eredményhirdetése után rendszeresen más a tervező, mint a nyertes terv szerzője. Tendencia, hogy a szakmai zsűri a kiírásra fittyet hányó pályázatot díjazza.
8. Lehetőséget kellene adni a még nem bejáratott építésznek is, egyenlő esélyekkel:
  1. KORRUPCIÓ MENTESSÉG: A zsűrit csak a pályázat beadási határideje után, közjegyző előtt sorsolják ki egy adott, zsűritagnak választható körből (akik lemondanak arról, hogy indulnak a pályázatokon egy éven keresztül és megfelelnek a kritériumnak).
  2. TÖBBFORDULÓS PÁLYÁZAT: ne rögtön egy engedélyezési szintű tervdokumentációt kelljen elkészíteni, első körben a koncepciók versenyezzenek, második körben a megvásárolt és díjazott koncepcióból bárki készíthessen egy második fordulóban immáron kidolgozott tervet.
9. Minden olyan beruházásnál, ami legalább részben állami vagy EU-s forrásokkal valósul meg, kötelezően nyílt tervpályázat keretében kell kiválasztani a tervezőt, és biztosítani kell a nyertes pályázó jogait a továbbtervezéshez.
10. A közpénzből finanszírozott építkezéseknek példát kellene mutatniuk az építészeti minőségükkel.
11. Egy önkormányzat (a pályázat kiírója) fajlagosan nagyon olcsón jut rengeteg építészeti inpuhoz, változatokhoz, különböző építészeti megközelítésekhez. Ehhez persze nagyon fontos lenne a pályázatok profi előkészítése. Csökkenteni kellene a pályázatokon beadandó tervmennyiséget - így mindenki spórolna. A meghívásos pályázatokat nyíltan kellene meghirdetni előminősítési kritériumokkal, célokkal (akár pl. úgy is, hogy fele részben tapasztalt, fele részben fiatal tervezőket akarnak pályáztatni). Szükség lenne a városi (urbanisztikai) problémák pályázati megközelítésére is. A közpénzből finanszírozott építkezéseknek példát kellene mutatniuk az építészeti minőségükkel.
12. A kötelező pályázatok körét ki kell terjeszteni a magánszektor beruházásaira is, abban az esetben, ha ezt a lépték, vagy egyéb jelentős körülmény indokolja. Ezzel lehetne végre valahára általánosan és egyetemlegesen kortárs építészeti minőséget létrehozni. A

nagyszámú pályázatokon keresztül a kiválasztódás mintegy automatikusan megy végbe, és bár soha nem lesz tökéletes, de így lenne a legnagyobb esély a tisztaságra. A meghatározó állami beruházások pályázatok nélküli leosztására nincs megfelelő jelző, több mint felháborító! - egy teljes mértékben tehetetlen kamara és velejéig romlott építész társadalom működésének eredménye. A tervpályázati rendszer lebonyolításáról szóló korm. rendelet ugyan elkülöníti az ötlet- és tervpályázatot, de lényegi különbséget nem tesz közöttük, ami óriási hiba. Véleményem szerint az ötletpályázat olyan eszköz (lehetne) ahol szélesre kell tárni a kaput a tervezők (sőt értő laikusok) körében mindenféle jogosultsági fétistől a szabályozását megfosztva, hiszen ez egy kiváló eszköz a bevonásra, társadalmi párbeszédre, jövőkép és irányok pontosítására, ÖTLETEK begyűjtésére. Ez lehet az alapja egy jó és konszenzusos tervezési programnak, amelynek feldolgozása már tervpályázati folyamat, ahol a jogosultsági kérdések indokoltak lehetnek.

13. A tervpályázati rendszer ma merev, túl kötött és bonyolult, valamint drága és időigényes. Teljesen le kellene azt választani a közbeszerzési kérdésektől és pörgősebbé tenni tartalmi követelményeiben is.
14. A közpénzek elköltésének átláthatósága végett mindenképp a pályázatok híve lennék. DE! Nevetséges módon működnek a hazai pályáztatások. Nagyon sok esetben előre tisztázott körülmények között találja magát az ember.
15. Valahol olvastam, hogy bizonyos európai államokban a pályáztatások lebonyolításában pár oldalnyi anyaggal intéznek el projekteket. Ez azért lehetséges, mert a közpénzek felhasználását teljesen komolyan veszik, megfelelő keretek között. Ezt kellene hazai körülmények között is megteremteni (kicsit naiv szemlélet...).
16. A közpénzből finanszírozott építési beruházások esetében mindenkor nyílt pályázatra lenne szükség egészen kis (pl. 1000m²) lépték felett. Ugyanakkor a hazai gyakorlat az építész feladatának teljes félreértelmezése. Az építész felmegy az elefántcsonttoronyba, a helyiségek négyzetméter-igénye alapján megálmodja a házat, más építészek (zsúri) kiválasztják a legtrendibb tervet, és ezután már szerzői joga van arra, hogy amit egymaga kitalált azt változtatlanul megépítsék neki. Az építésznek úgy kellene szolgálatni, hogy elemez, mérlegel, alternatív javaslatokat készít, egyszóval együttműködik a megbízóval. A tervpályázatok első díjas terve nem ritkán az építész önmegvalósításának emlékműve.

17. Jelenleg az egyedül üdvözítő útnak tekinti a szakma (egy része) a tervpályázatokat. Én nem hiszek ebben. A megbízó tudja, hogy mire van szüksége, de a választásban lehet segíteni őt. Szerintem a tervtanácsok lennének fontosak, ahol a valós munkával elkészített terveket javítani lehet, vagy a nem odavalókat ki lehet dobni. A tervpályázatok időigényesek és előnyben részesítik a virtuális világban jól tájékozódó építészeket. A helyben dolgozó, munka orientált építészek ezáltal kizáródnának a munkaszerzésből. A kiskapukat kellene megszüntetni, és a döntéshozókat keményen szankcionálni, ha nem tartják be a szabályt.
18. Az építészeti minőség kizárólag tervpályázat alapján biztosítható.
19. Nagyon sok múlik a zsűri összetételétől. Nagyon kevés a pályázat, bizonyos lépték felett (beváráslóközpont a belvárosban), vagy a terület kiemelt jellege miatt a nem állami pénzekből megvalósuló épületek esetében is szükséges lenne a pályázat.
20. Alig van, ezért rendszerről beszélni nehéz! Tegyük fel, korrekt a zsűri és nem előre leosztott az eredmény, akkor is igaz F. L. Wright véleménye a tervpályázatokról, de jobbat nem tudok.
21. Közpénzből történő beruházás esetén természetes a pályáztatás. Magántőke esetén a befektetőnek szerintem joga van eldönteni, hogy kinek ad megbízást. A politikus vagy befektető nem szakember (általában), ezért rábízni a döntést butaság.
22. Lásd a témában : Sári István „Élettársam a tervpályázat” Építészfórumban megjelent cikkét!!!
23. A tervpályázati rendszerrel kapcsolatban nem a szabályozással, a vonatkozó jogszabályokkal látom a legnagyobb gondot, hanem a közpénzek fölhasználási gyakorlatában. A közpénzes források elnyeréséért az építetők (jellemzően önkormányzatok) jelenleg is komoly pályázatokat kell benyújtssanak. S örülnek, hogy azt a szekérderéknyi dokumentációt össze tudják lapátolni. Ezt még megfejelni egy relatíve hosszadalmas és költségekkel is járó tervpályázattal, sok esetben a beruházás megvalósítását veszélyezteti. Ahol központi szándék volt a tervpályázatra, ott le is folytatták.
24. Ennek a rendszernek a megváltoztatása egyértelműen kormányzati elhatározást feltételez. De azt is naivitás feltételezni, hogy bármilyen kormányzat kiadná a kezéből a forráselosztás

prioritásainak, irányainak meghatározását. Tehát szerintem irreális azt képzelni, hogy belátható időn belül előállhatna egy olyan rendszer, ahol az egyébként is jellemzően forráshiányos önkormányzatok önerőből, előre elkészítetik a beruházásaikhoz szükséges terveket, amiket aztán a kormányzat - lehetőségei szerint – finanszíroz. De az egész kérdés lehet, hogy okafogyottá válik 2013 után, amikor is lényegesen kevesebb elkölthető forrás várható. Addig is alapvető gond az idő, megvizsgálandó, hogy lehetne-e gyorsítani az egyszerűbb tervpályázati eljárásokon, illetve szükséges lenne valamiféle központi keretet biztosítani az építészeti pályázatok finanszírozására (egy építési minisztérium-jellegű szervezet pl. kezelhetné ezt az ügyet is). Azt is tapasztaltam, hogy a kérdésben jelentősen eltérnek a gyakorlatok, a fentieket a környezetemben tapasztaltakból vontam le.

25. Tagozati vélemény: minden KÖZcélú, KÖZpénzből épülő, KÖZterületet érintő és KÖZérdekű projekt nyílt tervpályáztatása indokolt, ugyanakkor a tervpályázati rendszert egyszerűsíteni kell, hogy az eljárásrendjében és anyagi vonzataiban kellően vonzó legyen egy önkormányzat számára. A tervpályázati szintet markánsan külön kell választani az ötletpályázati szinttől. Előbbi egy mérnöki felkészültséget, gyakorlatot, jogosultságot feltételező, jó tervezési programon és kiíráson alapuló szakmai megmérettetés, utóbbi pedig a jó tervezési programot megalapozó ötletbörze, amely részben kiváló kommunikációs és vitafelület lehet az érintettek és a döntéshozók, a döntéshozók és a mérnökök között, ahol minden merev jogosultsági előírás káros a célokat tekintve. A tervpályázati rendszert teljesen le kell választani a közbeszerzés rendszeréről, mert az jelenleg láthatóan csak árversenyben és nem az alkotások minőségében tud gondolkodni.
26. Akkora a korrupció, hogy nincs is miről beszélni.
27. A tervpályázat és az elérhető eredmény sokszor „csak” fegyverzet kérdése... A megvalósulás meg számtalan mástól függ. Viszont ha nem nem definiálják agyon a résztvevők körét, azaz „én, a gyula meg a tótottó”, és így némely esetben tényleg nyitott a pálya, akkor a fiataloknak a jövőben ez egy esély is lehet a bemutatkozásra, piacszerzésre stb. Kell valódi esélyt és lehetőséget adni a fiataloknak, ha nem akarjuk ugyanazt az irtást véghezvinni a szakmánkban, mint amit véghezvittek az egészségügyben.
28. Nem vonzó. Jobbnak találnám, ha sokkal több pályázat lenne, és nem arra a néhány felhívásra koncentrálna a teljes építész szakma. Egy tervpályázat elkészítése igen komoly

anyagi megterhelés egy tervezőirodának (amellett persze, hogy szellemi tőkét igényel és halmoz is fel), vonzóbb lenne, ha több kisebb feladatra is mozdulni lehetne. Az általános építészeti színvonal is talán emelkedne.

29. Közpénzek elköltésénél nyilvánvalóan kötelező a pályáztatás, ennek a tervpályázat egy értelmes formája lehet, de legyen beleszólása a megbízónak is.
30. Jelenleg teljesen eltűnt, pedig ez a minőség legfontosabb záloga.
31. A szakmai értékelés után, vagy közben, legyen lehetőség a választott képviselőknek is döntési helyzetbe kerülni. A jelenlegi rendszernek ez egy nagy hibája, hogy a politikusok úgy érzik, hogy a pályázati döntésekből kizáratnak a jelenlegi rendszerben. Ebből adódik, hogy értetlenek mindenfajta szakmai érveléssel szemben: nehogy már más mondja meg, mire költjük el a város/hivatal/ország/falu pénzét.
32. Megint nem teljesen esnek egybe a lehetséges válaszok és a véleményem. Ha volna megfelelő választás, úgy a nyílt és a meghívásos tervpályázat együttes alkalmazását tartanám helyesnek. A mindent nyílt tervpályázaton versenyeztető szisztéma rendkívül kizsákmányolja a szakmát, a nyereség lehetősége és a kizsákmányolás mértéke nem mindig arányos. Más kérdés, hogy az építészeti tervpályázatok jelenleg is sokkal jobban működhetnének, ha a tervező szakma maga nem járulna hozzá a lejáratásához. A zsűrizések rendkívül felületesek és nem képviselik az alapvető szakmai szempontokat. A lényegi kérdések helyét a benyomáson alapuló élmény vette át. Ez nagyban hozzájárul a szakma hitelvesztéséhez, és ha ez így folytatódik, a szakmának nem lesznek érvei a tervpályázati rendszer mellett, mert a mondandójukat az elmúlt évek épületei nem igazolják.
33. A tervpályázatoknál minden esetben (ha nem ötletpályázatról van szó) szükséges lenne a megvalósíthatóságot is kritériumnak szabni. Ha mindenkinek ilyen tanulmányt is kell készíteni és a zsűri ezt is komolyan veszi, akkor a szakmai zsűri által kiválasztott első díjas mű megvalósulhat, s a politikusokat sem éri meglepetés. Persze a zsűriben jó, ha a helyi képviselők közül van valaki.
34. A tervpályázatok körét minél szélesebbé kell tenni. A területfejlesztést mindig meg kell, hogy előzze egy városépítészeti ötletpályázat. A pályamunkákat minél szélesebb körben nyilvánossá kell tenni és a döntésbe beépíteni az adott közösség véleményét (közösségi

tervezés). A területfejlesztési pályázatok kiírója az állam, önkormányzat legyen. Ez adja meg a kereteit a fejlesztéseknek. Szabályozási tervet ne lehessen készíteni, vagy radikálisan módosítani enélkül. A zsűri kizárólag szakmai legyen, az ilyen pályázatok nemzetközi legyenek. Az így megszülető eredményre építve kell kiírni az egyes részfeladatok pályázatait. Ezeket bárki, fejlesztők, közösségek, önkormányzatok kiírhatják. Ezek eredményét is minél szélesebb körben nyilvánossá kell tenni, azonban itt már a döntésben azonos súllyal kell szerepelnie a kiírónak és a szakmának. A folyamatnak szigorúan egymásra kell épülnie (lineáris folyamat), még akkor is, ha később kiderül, hogy a kiindulásnál esetleg létezik egy kissé jobb, vagy más megoldás. Ugyanakkor a tervpályázatok díjazása nagyon magas, ezt csökkenteni kell, viszont több gondot kell fordítani a szakmai előkészítésre. A pályázati zsűri munkája bárki számára hozzáférhető legyen.

35. Sajnos nagyon építészközpontúak a pályázataink, még mindig a ki tud szebb koncepciót etetősen feldobni kérdéskör köré szerveződnek. Az építészeti minőség kétségtelenül igen fontos, de egyéb szempontok mérlegelése nélkül mit sem ér. A társadalom előtt lejárjuk magunkat, ha csilivili házakat álmodunk, amelyek azután zárva maradnak, vagy fenntarthatatlanok, használhatatlanok. Ma a pályázati rendszerről a politikusoknak - és sajnos a köznek is - a pénzkidobás és a sárdobálás jut eszükbe. Nem kellene új irányt venni? De legfontosabb mondanóm, hogy a programalkotást is kézbe kell vennünk! Ostoba kiírásra, megbízásra legfeljebb kevésbé ökörről megoldást tudunk kiizzadni. Mindaddig, amíg kötelező a nyertes pályázónak adni a munkát, az ügy nem működik.
36. Lehet tervpályázati rendszerről beszélni ott, ahol a tervpályázat már a fehér hollónál is ritkább? Az ok nyilvánvaló: a hatalom számára a tervpályázat, mint a nyilvánosság egyik megnyilvánulási formája, legfeljebb ímmel-ámmal megtűrt jelenség. Ezért nincs egyértelmű nyilvános tervpályázati kötelezettség a közberuházásoknál sem.
37. A közepesen (???) korrupció Magyarországon a meghívásos tervpályázat a korrupció és hivatali visszaélés műfajába tartozik, célja a homályos háttérű monopóliumok megőrzése és kliensekre veszélyes jobb képességű építészek távol tartása. A kamara egyik szégyenfoltja, hogy ez ellen még csak nem is tiltakozott soha.
38. Nagyon-nagyon kevés a pályázat, szinte nincs is. És akkor hány a teljesen tiszta...

39. A tervpályázatok kivétele lehetne térítésmentes, de a díjazottak számát is csökkenteni kellene, mint számtalan külföldi pályázat esetében.
40. Válasszuk el a köz és a magánberuházásokat. A magánberuházásokat akkor kellene kötelezően pályáztatni, ha alapvetően/jelentősen befolyásolják a település arculatát, életét. Pl. kecskeméti Pláza...
41. Az előző kérdés azért összetett, mert jelenleg a tervpályázatok zsűrijei is koncepcionális jelleggel működnek. A főépítész olyan tagokat hív meg, akik az Ő elképzelését „díjazzák”, tehát a vélemények irányítottak. Ezért ingadozok az igen és a nem között. Ilyenkor hol van a szakmai becsület? Talán a zsűri kinevezésének módja és a pályázati célok egyértelmű meghatározása lenne a megoldás.
42. Most, hogy alig van munka, nagyon sokan indulnak a tervpályázatokon. Korábban - főleg kisebb ügyekben - csak azok, akiknek nem volt munkájuk. Egy tervpályázaton indulni sok energia, kétes eredménnyel.
43. A fenti válaszokhoz annyit tennék hozzá, hogy nem megfelelő korlát a „2000 m2 feletti belterületi épület”. Ez legyen egy olyan határvonal, amit fölfelé nem módosíthat a települési önkormányzati testület, de lefelé igen. És vonatkozzon a külterületre is. És ne csak épületre, hanem minden építményre.
44. A közpénzből finanszírozott beruházásoknál egy bizonyos értékhatár ill. alapterület felett, továbbá bizonyos frekventált helyek vagy meglévő, jelentős épületek esetében legyen kötelező (a helyek, ill. épületek listája meghatározható). Azt viszont határozottan ellenzem, hogy magánépíttetőket bármilyen szituációban pályáztatásra kötelezzenek.
45. A meghívásos pályázatokat meg kell szüntetni. Minden pályázatot egy elérhető helyen (pl. kamara honlapja) közzé kell tenni. Minden pályázat legyen nyílt és hozzáférhető. Azt el tudom képzelni, hogy legyenek olyan pályázatok, ahol meghívottak is vannak, de mellettük mindenki más is pályázhasson.
46. A magánépíttetők beruházásait csak városképi jelentőségük és nem nagyságuk alapján kell kötelezően pályáztatásossá tenni.
47. Lehet, hogy ha a politikusok választhatnának a pályaművek közül, akkor nem akarnák a

saját véleményüket a szakmával kimondatni, talán tisztulhatnának a pályázati bírálatok. Volt már, hogy a politikus látta át jobban a helyzetet, mint a szakma önérdékebe gabalyodott értékelők. Az együttműködés itt is hasznos lenne. Végül is: ki adja a pénzt? És kitől vonták el azt a pénzt? Akár a közvéleményhez is fordulhatnának (az építészeti közgondolkodás mai állása mellett ezzel jó sokat lehetne spórolni).

48. Kötelező pályázat közpénzből finanszírozott épületek esetén bizonyos értékhatár felett legyen, illetve a település kiemelt, jelentős részén.
49. Az építési bírságokból befolyt pénzekből lehetne pályázati úton finanszírozni egyes tervpályázatokat.
50. Szakmai megfontolások határozzák meg egy objektum minőségét. A politikus célt tűzön ki a szakma elé, a politikus fogadja el a független szakmai zsűri megfontolt javaslatát.
51. A tervpályázati rendszer a szélesebb választási lehetőséget kell, hogy szolgálja, ugyanakkor a szakma munkavállalási lehetőségét is színesíti. Szükség van minél több feladatra, akár a fiatal szakemberek bevonásával is.
52. A döntés előkészítésére tenném a nagy hangsúlyt, amennyiben a beérkezett pályázatok közül több megfelelő választ ki a szakmai zsűri, és a helyi politikus döntéshozó is támaszkodhat helyi szakmai segítségére, a főépítészre és az üzemeltetési főmérnökre.
53. A ZSŰRI ALAPVETŐ FELADATA ELDÖNTENI, HOGY VALÓBAN VAN-E KIEMELKEDŐ EGY. HA ILYEN NINCS, AKKOR VISZONT VALÓBAN A TÖBB VÁLTOZAT KIEMELÉSE A MEGOLDÁS.
54. A pályázatok önmagukban nem a legjobb épületet eredményezik, gondoljunk csak arra, hogy a pályázati zsűri döntésén múlik, hogy kit választanak ki. Szeret a kamara abban a képben tetszelegni, hogy a mutyi lehetőségének kiiktatása maga a pályázati rendszer. Igen, talán, de nem itthon, nem ezekkel a szakmai közszereplőkkel. Sok gyalázatos, szép pályázati köntösbe bújtatott eredményt látott már a szakma, megvalósíthatatlan csodákkal, vagy a pályamű miatt csódba ment megrendelőkkel. A pályáztatás most inkább azt garantálja, hogy a mutyizás lehetőségét a szakma vezetése ragadja meg (és sajnos sok esetben láthatóan meg is teszi ezt) pályáztatás – a függetlenség – a szakmaiság köntösébe bújtatva.

55. A nyílt tervpályázatokra nagy szükség lenne. Akár nemzetközi pályázatként is.
56. A pályázati rendszerben nagyon fontos lenne a mérnöki szemszögből való értékelést erősíteni, valamint ötletpályázatokon megtalálni a legmegfelelőbb megoldást, mely után akár mással is szerződhetne a beruházó. Ebben az esetben a pályázókat anyagilag viszont kárpótolni kell.
57. Szerintem legfontosabb, hogy még az ÖTLET és az ELŐKÉSZÍTÉS szintjén már valamilyen szakmai zsűri megvitathassa a terveket. Ez a mérnöki és az építészeti minőséget lényegesen javíthatná.
58. A tervpályázati rendszer a legmagasabb szakmai tudás alkalmazása az adott feladat megoldására, több tervezőcsapat, több szemlélettel oldja meg a programot és igazolja vagy cáfolja annak megvalósíthatóságát, és a lehetséges megoldások közül szakmai alapon lehet választani, egyéb esetben nem kér be a megbízó alternatív megoldásokat, de ha egy tervező készít több megoldási javaslatot, az is már szűkebb keret, mint a nyílt tervpályázat.
59. Nem a lépték a döntő. A helyszín és a rendeltetés, valamint a település fejlesztési célja fontosabb. A programtervezési fázisban kellene sokkal több pályázat.
60. Az én szakmámban – belsőépítészet - nincs pályázat.
61. Ez a néhány kérdés rendkívül szűkkörű, a tervpályázati rendszer teljes körű újragondolására lenne szükség, alapelvek meghatározására, stb. Az eddigi rendszer fenntarthatatlan, a szakmai grémiumoknak nevezett gittegyletek nem világhírű szakemberek, mégis azok munkáját kívánják értékelni. Kiválasztáshoz szakmai alap kellene, nem az eddig „bevált” polihisztorok.
62. A kötelező tervpályázat nem csak az alapterület függvénye kell, hogy legyen, sokkal finomabb szabályozás lenne célszerű.
63. Miért kellene a politikusnak bármibe beleszólni? Pláne dönteni? Nézzük csak a Nemzeti Színházat kívül-belül. Politikusok döntöttek. Olyan is lett. Vagy a 4-es metró felépítményeit. Az eredmény dettó. (Pedig ott még azért is lobbiztunk, hogy az állomásokon legyen európai

szintű vécé, pelenkázó, mozgássérült vécé. Nem lesz. Így döntöttek a politikusok.) Majd ha lesznek európai színvonalú SZAKpolitikusaink döntési helyzetben, akkor talán... De akkor is inkább a szakmai bizottság. (Azért hívják össze, és azért kapja a pénzt, hogy döntsön.)

64. A kérdések irányítottak. Ebből az derül ki, hogy a kérdésfeltevő konzerválni akarja a helyzetet, ami alapjaiban kontraszelektív. Egészen másként kellene kérdezni. Ha van pályázat, akkor az csak nyilvános és áttekinthető lehet. A legalább 10-15 tagú, egyenrangú szavazattal bíró zsűri egy részét pedig sorsolni kell, különben előre lejátszott eredmények lesznek. A tervpályázatok célja alapvetően jó: válasszuk ki a „legjobb” tervet. Viszont alapvetően rossz a rendszer, mert nem fizeti meg az építészek munkáját, főleg abban a fázisban, ahol az igazi szellemi termék születik. Egy hasonlat: vajon mi lenne akkor, ha egy jogi munkára kiírnánk pályázatot, és csak a legjobb szerződéstervezetet választanánk ki?
65. A probléma nemcsak hazai szinten van jelen.
66. Bár jó gondolat, hogy a politikusoknak legyen döntési lehetőségük, de egy jól előkészített és megfelelő tervezői programmal és normális pályázati határidővel kiírt pályázat esetén a legjobb pályázatnak KELL nyernie!
67. Itt lenne fontos tudatosítani a zsűri tagjaiban, hogy nem minden esetben csak az építészet a fontos, hanem a MEGVALÓSÍTHATÓSÁG KÖLTSÉGE is MÉRVADÓ! Ezt nagyon sok pályázatnál figyelmen kívül hagyják az értékelők! (tényleges költségbecslést kellene a pályázathoz benyújtani szakáganként! Egy állami beruházásnál és közpénz felhasználásnál, az ár-érték legyen egyensúlyban!)
68. A tervpályázat kiértékelésénél is szükségesnek tartanám, hogy a 30-40-50-60 éveikben járó építész kollégáknak is részt kellene venniük a zsűrizésben. A zsűrinek minimum 12 főnek kellene lennie és pontozási rendszer alapján mindenki pontozhatna, a végén az összpontszám határozná meg a győztest. (pl.: pontozás: építészeti minőség, megvalósíthatóság, esztétika, tájba illeszthetőség, környezetvédelem, kivitelezhetőség, költségek, alternatív energia felhasználás, fenntarthatóság tervezés-kivitelezés-üzemeltetés során, stb.)
69. meg kellene szüntetni valahogy, hogy csak formalitás legyen a pályázat, mivel a nyertes már sok esetben előre borítékolható... Egyszerű vázlatok, ötletek, tervezési

koncepció legyen a pályázat lényege, amit persze majd később ki lehet dolgozni.

70. Sokszor más az építészek és a döntéshozók véleménye. Általában azonos szemléletű emberek ülnek a zsűriben, ezért az újdonság szinte halálra van ítéelve. Aki nem a kommersz, futtatott stílust képviseli, most kár is pályáznia. (És előfordulhat, hogy a zsűribe egymást választják...)
71. A tervpályázati rendszer közpénz esetében mindenképpen szükséges. Közpénzt költ el az építető a támogatott építések esetén is. Azonban ez a tervpályázati rendszer az átfutási határidőket növeli, így nem biztos, hogy életképes. Ebben az esetben nehezen tarthatóak a határidők. Ezzel összefüggésben azonban arra lehetőség lenne, hogy a tervpályázatokat előre meghirdessék, azokon az elkészült terveket átgondolják, és a különböző támogatási pályázatokon már kész vázlatokkal, tervekkel induljanak, nem pedig az utolsó percben összedobott valamikkel, amiket utána a támogatási rendszer sajátossága miatt már nem lehet megváltoztatni. Összefoglalva így a két rendszer segítené egymást, lepályáztatott, pontos stratégiákkal megalapozott tervek kerülnének be a támogatási rendszerbe.
72. A politikus, fejlesztő, lakosság képviselőjét is a tervpályázati zsűriben kell megoldani. Inkább a zsűrizésre kell több időt hagyni, a civil véleményeknek is helyet hagyni benne. A civil oldal előre ismerhesse meg a pályamunkákat és nyilvános vitában alakulhasson ki, mi a lakossági vélemény, mi a pályázó reakciója, indoklása: ez egy tanulási terep, lehetne média esemény, TV-től kezdve minden. És elég volna a tervpályázati zsűrinek ezen érvek, ellenérvek, akár indulatok ismeretében döntenie. És szükséges, hogy a zsűritagoknak legyen (akár anyagi) felelőssége is! Nem egyszer születnek divatos, progresszív, a szabályozással nem összhangban lévő, később egészen ellehetetlenülő projektek. (Nem vagyok egészen ellene az ilyen építészeti megoldásoknak, de szerintem óvatosabban, körültekintőbben kellene bátornak lenni.)
73. A közpénzek elköltése tipikusan az a terület, ahol lehetőséget lehet adni az új „erők” felbukkanására. Erre ideális a tervpályázat.
74. A jelenlegi helyzet az, hogy ennek a kultúrája nem épült be se a döntéshozók, sem a szakma tagjaiba.
75. Amíg megtörténhet az, hogy a szakmai zsűri ítéletét semmibe véve mást bíznak meg

(rendszerint olyasvalakit, aki nem is pályázott), addig a pályázati rendszert csak komolytalannak lehet minősíteni.

76. Közpénzből finanszírozott épület esetén, minden esetben szükségesnek tartom a pályáztatást, de csak meghívásos pályázatban gondolkoznék. Olyanokat kell meghívni, akik szakmailag megfelelőek, akik már rendelkeznek hasonló épületek referenciájával. Ezzel elkerülhető, hogy kezdő vagy alkalmatlan tervező csapat juthasson egy nagyobb volumenű tervezéshez. Méreti előírás nem rossz ötlet, pl. a 2000 m² feletti épületek esetén lehetne meghívásos pályázat. Ez alatt pedig nyílt. A tervpályázat döntéshozói körébe nem kerülhet bele véleményem szerint politikus. Szubjektív a véleményük, nem is szakmai és fenn áll a veszélye annak is, hogy olyan vállalkozó-kivitelező-tervező csapatot juttat előnyhöz, akiket ismer stb.
77. Igazi rendet kell teremteni, megszüntetni az állandó balhész, csikicsukis eseteket, névre szóló (egyszemélyes) pályázatokat.
78. Jó régen abbahagytam a pályáztatást, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy bizonyos körök nyernek rendre...
79. Ritkán veszek részt tervpályázaton, nincs megfelelő háttérismeretem.
80. Sokkal átláthatóbbá kellene tenni, hogy még a gyanú árnyéka se vetülhessen a baráti összefonódásra. Nem mindig szolgálja jelenlegi összetételében a minőséget, hiszen sok esetben középszerű terveket díjaz, vagy éppen megvalósíthatatlan víziókat. Összetételét mindenképpen színesíteni kell különböző felfogású, szakmailag elismert emberek csoportjának választásával.
81. A jelenlegi pályázati rendszer nehézkes, lassú és drága. Szűkebb körű, meghívásos pályázatokat tartanék célszerűnek, hogy nagy pályázatgyártó cégek ne haknizzák körbe az országot, mindenféle felelősség nélkül, és hogy helyi irodák helyzetbe kerülhessenek.
82. Átláthatóság, korrupciómentesség elérése volna a cél...
83. A zsűri a legjobb pályázatot ajánlja és ne a politika döntsön szakmai kérdésekben.
84. Mindenképpen tervpályázatot kell kiírni jelentősebb közérdekű beruházások esetében. A

zsűri feladata - ha a pályaművek színvonala indokolttá teszi - egyetlen győztes kihirdetése, mert a szakmai érveknek kell elsősorban érvényesülniük. (A többi érvet a kiírásban kell megfogalmazni.)

85. A korrupció irányítja.

86. Már vagy 15 éve minden tervpályázat tragikus kimenetelű. A tervek tökéletesen egysíkúak, szinte teljesen egyformák, ugyanazok a zsűritagok ugyanazokat a terveket hozzák ki még megvételre is, akik a jelenlegi sematikus, ostoba rendszerbe illenek. Kiugró, a többtől különböző terv a tervpályázatokon soha nem nyerhet. Az a szomorú, hogy ez annyira így van, hogy aki ilyet tudna, már rég nem is pályázik, mert úgyis kidobják már az első fordulóban. Ha meg indul, akkor is igazodik, hogy legyen munkája.

87. Alapvetően jó, finomítandó.

88. Jó lenne, ha lennének tisztességes pályázatok, és a nyerteseket meg is építenék. Jelenleg nem ez a helyzet... A pályázatok alkalmával minimalizálni kéne a sok „ingyen munkát”, pl.: 50 beadott pályaműből 5 díjazott van, aki rentábilis vagy nullszaldós és 45 pályamű meg kidobott pénz (ami tapasztalatnak jó, meg referenciának esetleg). Például a tervezési terület környékéről kiadhatnának egy előzetesen elkészített 3d modellt a leggyakoribb fájl formátumokban a kiadott pályázati kiírás mellé, és így nem kéne 50 irodának ugyanazt a munkafolyamatot megcsinálnia 50-szer X nap munkával. Több körös pályáztatás esetleg, hogy az 50 pályázó 10-re csökkenjen, és azoknak előzetes, lényegre törő koncepcióterv után meghívásos tervpályázat teljes költségtérítéssel, így a 40 „nem nyert” iroda sem szenved el akkora anyagi csapást a sok ingyen munkával.

89. Nem tartom jónak a kötelezően leszabályozott tervpályáztatási rendszert. Döntse el a település vezetése a főépítésszel, hogy akar-e és milyen tervpályázatot.

90. A nyílt tervpályázaton mindig ócska, középszerű, divatot másodrendűen majmoló tervek győznek!!!!

91. Én úgy tapasztalom, ott nehézkes a rendszer, ahol a kiírás során alapvető szervezési kérdésekkel szembesülnek a hivatalnokok, például mi a telefonszáma és különben is melyik újságot hívjam, ha azt akarom hogy valaki olvassa a pályázati felhívást? Vagy a „projekt”

gondolatának fogantatásától számított időbeni ütemezése, ami meg gondot okoz. Tehát a komplex kezelés hiányának nem felismerése.

92. Sajnos a tervpályázatokra kevés pénz van, és ezért nem térül meg a befektetett munka. A szakma presztízsét emelné, ha több érdekes ötletpályázat lenne, és az megfelelő publicitást kapna.
93. Sajnos a tervpályázatok oda süllyedtek, hogy győzzön a közészer, és itt is nagyon erőteljesen érvényesül a lobbierdek.
94. A tervpályázati kötelezettséget a tulajdonjogtól függetlenül, városképi okból és/vagy bizonyos lépték fölött kötelezővé kellene tenni úgy, ahogy a műemléki szabályozás is tulajdonjogtól függetlenül kötelező.
95. A tervpályázati rendszer ne csak kötöttséget okozzon, de előnyt is nyújtson. Aki kötelezettségtől függetlenül, önként ír ki tervpályázatot, kapjon érdemi kedvezményt, pl. szinterület, építménymagasság, gyorsított eljárás (esetleg illeték, adó), stb.
96. Bonus-malus rendszer.
97. A nemzeti értékhatár visszaállítása a közösségi értékhatár helyett!!! (Kbt., 137-es kormányrendelet) A PPP nem mentesíthet a tervpályázati kötelezettség alól (kiskaput bezárni!). A szerzői jog nem mentesíthet a tervpályázati kötelezettség alól (kiskaput bezárni!). A tervezés és kivitelezés összevonása, vagy több mérnöki feladat összevonása nem mentesíthet a tervpályázati kötelezettség alól (kiskaput bezárni!).
98. Nem jó a mostani rendszer.
99. A tervpályázati rendszernek része kell legyen a meglévő épületekre, tervekhez vonatkozó szerzői jogok aktuális vizsgálata és a jogfennállás esetén annak betartása.
100. Diszkriminatív a jelenlegi pályázati rendszerben az a kikötés, hogy egy 60 fős, több önálló stúdióból álló iroda ugyanúgy csak egy pályázatot adhat be, mint egy 3 fős. Javasolom megvizsgálni annak lehetőségét, hogy egy cég független szervezeti egységei külön-külön pályázhassanak!
101. Ki fizeti meg a rengeteg beletett tervezési munkát?

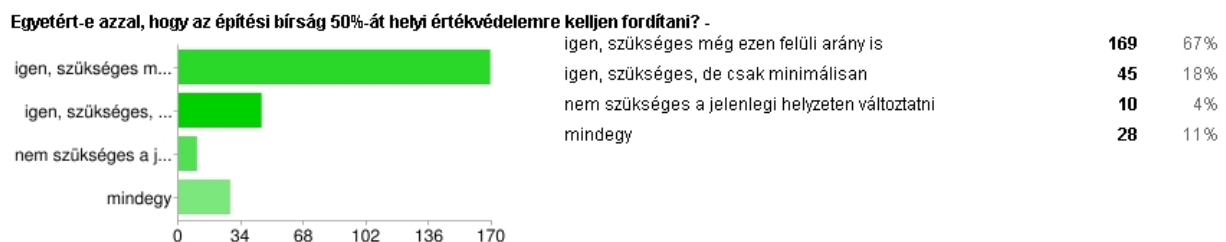
102. Jelentősen növelni kell a jelenlegi mennyiséghez képest, politika-mentessé kell tenni, a zsűriben a szakmai oldalt erősíteni kell.
103. Közpénzek esetében feltétlen szükséges, más nagy léptékű beruházásnál is elvárható volna, de a megrendelőnek is kell, hogy legyen lehetősége hozzászólni, mi épül neki.
104. Működőképes.
105. Egyértelműen bebizonyosodott, hogy Magyarország tervpályázati rendszere, előírásai és hagyományai Európában a legjobbnak számítottak 2003 és 2008 között, mind minőség, mind mennyiség tekintetében. Ezt az ACE főtitkára jelentette ki, amikor Budapesten tartotta az Európai Tervpályázati Bizottság ülését. Határozottan állította, hogy a magyarországi gyakorlat azért kiváló, mert a tervpályázat egyértelműen a Közbeszerzési Törvényhez van kötve. Természetesen ezen kívül is lehet tervpályázatokat kiírni, de akkor is be kell tartani a tervpályázati szabályzatot. Talán csak annyit kéne változtatni - mint amit a dánok is tettek néhány éve -, hogy a tervpályázatok fajtáit kibővítették négyről 15-re. Figyelemre méltó lehet a német rendszer is, ahol korlátozzák az indulók számát és az indulók arányszámát is. (Például 20 É1-es, 10 É2-es és 5 kezdő építész valamint 5 egyetemista indulhatott egy kisváros kultúrházának tervpályázatán.)
106. A tervpályázat a legjobb mód a tervező kiválasztására. Ha az nyer aki a legkevesebb árajánlatot tette, nem pedig aki mindamelllett a legszakszerűbb, nagyobb részt kárt okoz a pályázati rendszer!
107. Belterjes.
108. Így kívülről, kialakultnak és működőképesnek látom annak ellenére, hogy nagyszámú éles megbízásunk miatt igen ritkán vettem részt pályázatokon, de ezekben az esetekben disszonanciát az ügyvitelben nem éreztem.
-

Építészeti értékvédelem

Kutatási összefoglaló

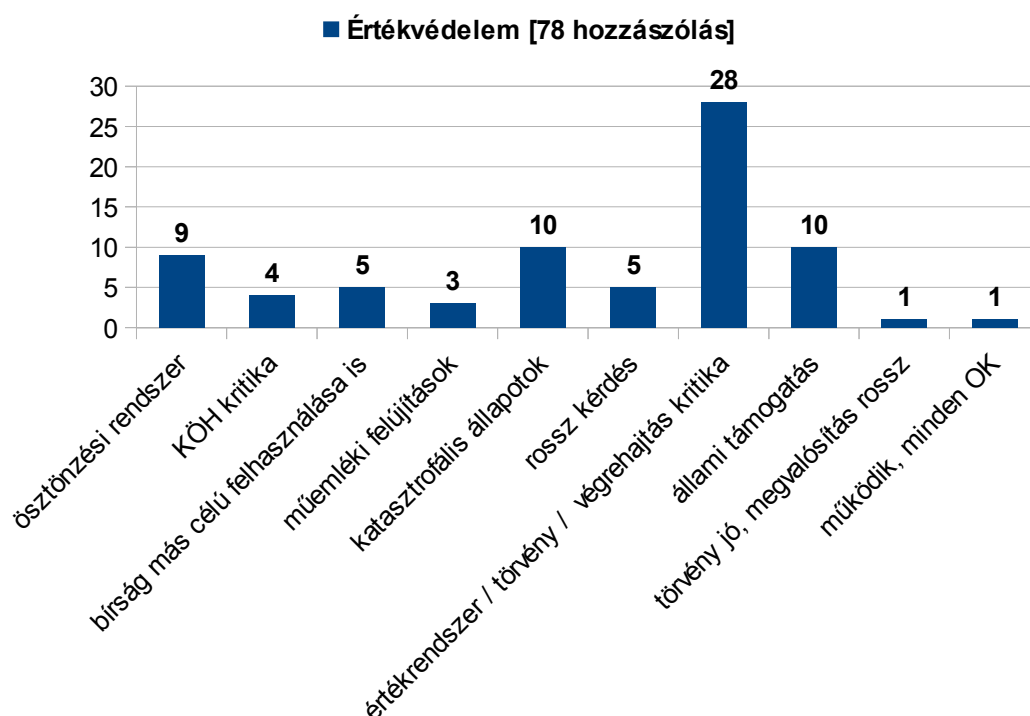
A vélemények szinte egybehangzóan az értékvédelem területén tapasztalt hiányosságokra és ellentmondásokra hívták fel a figyelmet. A gyakorlatból szerzett tapasztalatok és az elérni kívánt célok megfogalmazásai (*wish-list*) keveredtek a hozzászólásokban, amely azt mutatja, hogy ezzel a területtel sokkal mélyebben kell foglalkozni a közeljövőben, hogy tisztább képet kapjunk arról, hogy melyek a *tényleges* tapasztalatok. Ebben a kutatásban mi csak a felszínt érintettük egy kérdés erejéig. Az eredményekből látszik, hogy az értékvédelmet a szakma nagyon fontos területnek tartja, s erre szándéka szerint minden elérhető forrásból pénzt és erőforrásokat csoportosítana. A témának feltétlenül további, önálló kutatást kellene szentelni.

Értékvédelem - feleletválasztós kérdés értékelése

A szakma jelentős többsége egyetért abban, hogy az építési bírság felét helyi értékvédelemre fordítsuk. Abban már kicsit eltérőek a vélemények, hogy milyen mértékben, hogy ez a bírság fele, annál kevesebb vagy több legyen. A válaszokból azonban kitűnik, hogy a megkérdezettek kétharmada fontosnak tartja a helyi értékvédelmet és a bírság felénél is többet fordítana rá.

Értékvédelem - szabadsoros hozzászólások értékelése [78 vélemény]

ábra 12. Értékvédelem - a 78 szabadsoros vélemény tematikus csoportosítása

Az alábbiakban azokat a megjegyzéseket összegezzük, amelyeket a kérdőívet kitöltők az értékvédelemmel kapcsolatos kérdés utáni szabadsoros rovatba írtak. A 252 válaszadó ~31%-ának hozzászólásai árnyalják a képet, s bár a kérdőívben csak egyetlen kérdés vonatkozott a helyi értékvédelemre, a hozzászólások viszonylag nagy száma és tartalma azt mutatja, hogy **a szakmát komolyan érintő területről** van szó. A válaszokból kitűnik, hogy a jelenlegi értékvédelmi gyakorlattal tulajdonképpen egyetlen hozzászóló volt elégedett, míg 10-en [13%] katasztrófálisnak írták le a helyzetet.

A legtöbb hozzászóló [36%] a jelenlegi értékvédelem **szabályozási, finanszírozási és végrehajtási kritikáját** fogalmazta meg. Az építési bírsággal kapcsolatban többen is hangot adtak annak, hogy a végrehajtás és annak ellenőrzése nem elég szigorú, a bírságok behajthatatlanok. Mivel az egyébként a szigorú - *elsősorban kötelezettségeket meghatározó (!)* - szabályozás ellenére is láthatóan

sikertelen az értékvédelem, 9-en [11%] ezt a rendszerből kifejejtett különböző **ösztönzők hiányának** róják fel, míg 10-en [13%] elsősorban állami forrásoktól, **több támogatás** formájában várnak segítséget.

A vélemények nagyon nagy szórást mutatnak, akár *ötletelésnek* is lehetne tekinteni, hogy hányan hányféleképpen próbálnák meg az értékvédelem ügyét előrébb mozdítani. A KÖH munkájával kapcsolatban 5-en fogalmaztak meg kritikát, de egy elismerő vélemény is kijutott nekik. 3-an kifejezetten a műemléki felújításokat helyeznék előtérbe az építési bírságokból befolyt pénz felhasználását tekintve, ugyanakkor 5-en úgy vélekedtek, hogy más területekre is – pl. tájértékvédelemre, kommunikációra vagy éppen a MÉK finanszírozására – is fordítanának belőle. 5-en úgy ítélték meg, hogy a kérdés nem releváns, és egy hozzászóló pedig felhívta a figyelmet arra, hogy az alapvetésben *logikai ellentmondás* van, mert ha **bírság tartja el az értékvédelmet**, akkor az nem lesz érdekelt a jogkövető építésben.

Értékvédelem - részletes vélemények

1. Olyan kezeljen építészeti értékeket, aki ért hozzá, annak lesz is pénze rendben tartani azt. Ne védjünk meg olyat, amit nem tudunk fenntartani, ne a geometriát védjük, hanem a társadalmi értékeket. Mindenki rakjon félre nyugdíjra, épületfenntartásra, tengerparti nyaralásra, stb., az állam erre ne költjön. Az értékvédelem járjon együtt állami beruházási támogatással.
2. Ebben a kérdésben a szakma nagyon megosztott - lásd Zeppelin projekt. A műemlékvédelem, a KÖH egyfajta miniállamként sajátos véleményt formál, mely sajnos nem nyugszik széles szakmai konszenzuson. Sokkal többet kéne erről beszélni, beépülhetne ez a fajta szakmai párbeszéd a kreditpontos továbbképző rendszerbe.
3. Szerintem az építési bírságot nem csak helyi értékvédelemre kéne költeni, hanem olyan projektekre, melyek kommunikálják az épített környezet minőségének fontosságát, és bevonják az embereket ebbe. Ezt muszáj lenne meglépni, mert az épített környezet esztétikája egyszerűen nem része a kultúrának. Támogatni kellene ebből a pénzből akár köztéri, akár public art projekteket, akár közterek felújítását, a lakosság részére megteremteni a lehetőségét, hogy szakemberekkel együtt működve máshogyan tudjanak gondolkodni az épített környezetről. Ehhez persze értékelismerési elvek, rendszerek

tartoznak. Az önkormányzatoknak mindenképpen hozzá kellene járulniuk a védett épületek állagmegóvásához, felújításához magántulajdonosok esetén is, érdekelté téve azokat ezen épületek gondozásában...

4. Támogatást a műemléki felújításokhoz! Támogatást a műemléki felújításokhoz! Támogatást a műemléki felújításokhoz! Támogatást a műemléki felújításokhoz!
5. Katasztrófális. A helyi értékvédelem mögött általában nem húzódnak olyan szabályok, amelyek a fenntartási kötelezettséget és az anyagi alapot megteremtenék.
6. A két dolog között nincs közvetlen kapcsolat. A cél az, hogy minden építkezés szabályos legyen, tehát ne kelljen bírságot kiróni.
7. Támogatni kell azt, aki védett értékek megújításába fog. Ennek legjobb eszköze lenne, ha az értékes épületek előzetes felmérése és kutatása nem kerülne a megbízónak pénzbe.
8. Az értékrendszer rossz ma hazánkban, azt kellene elérni, hogy erény legyen mondjuk egy védett épületben kialakítani az irodámat, és ne csak nyűg. Ezt kellene támogatnia minden jogszabálynak, sőt pályázati kiírásnak!!! (Pl. akár az engedélyezés illetékét el lehetne engedni védett épület esetén, vagy pályázatnál 15%-al kevesebb önrész kelljen, stb.)
9. Nem nagyon van! Először a szakmánknak kéne védenie saját értékeit, hogy kiderüljön a külvilág számára, hogy van építészeti érték!
10. Követni kellene a fejlett nyugati országok gyakorlatát!! ÁFA mentesség, magántőke bevonása, állami támogatás....
11. Fontos kérdés, de ez megint politikai kompetencia (a pénz fölhasználás arányainak meghatározása). Persze egy építész minél nagyobb arányt szeretne.
12. Nem csak a műemlékvédelemre, de a tájértékvédelemre, de legalább a megőrzésre és a kataszterezésre kell fordítani a bevételek egy részét. Ez azért fontos, mert az egyes területek összértékét (mikro- és makroszinten egyaránt) növelik a helyi értékek. Emellett a helyi értékek meghatározó marketing tényezői a településnek, térségnek, régióknak, stb., NEM elhanyagolandóak.
13. Papíron alapos, megvalósításban gyér.

14. Jelenlegi formájában nem működőképes.
15. A bírság amúgy csak a legvégső eszköz kellene, hogy legyen. Jó, hogy jelenlegi vadkapitalista káoszunkban valahogy el kell kezdeni rendet tenni, de a „korbács helyett a zab” hatékonyabb lenne. Az értékvédelemnél különösen áll ez. Amíg nincs hatékony gazdasági ösztönzés, addig az értékvédelem behozhatatlan hátrányban marad.
16. Az értékvédelem jelenlegi rendszere a szabályozás és tiltás eszközére épül. Amíg az ösztönzés nem jelenik meg az eszköztárban, addig a védelem csak harc, nem pedig cél. Alapvető szemléleti kérdéseket kellene tisztázni.
17. Az építészeti értékvédelem - gondolom itt a helyi értékvédelemről van szó - igen fontos a települések jövőképe szempontjából. Ma az igen rossz, hogy az építészet mint kultúra és az építésügy, továbbá a műemlékvédelem és a helyi értékvédelem két különböző tárcához tartozik! (A teljes építésügy pedig 6-7 tárcához!) Visszatérve az értékvédelemhez, egy közös ernyő alá kellene rendezni, s egy irányba menni és egyszerre lépni, csak ekkor lehet eredményt elérni! (Ma a Nemzeti Erőforrás Minisztérium osztja a kulturális alap nagy pénzeit, a BM pedig a bírság kis pénzeit, ezt is együtt kellene és közös célok érdekében!)
18. Az építési bírságok egy részét a MÉK működtetésére kellene fordítani.
19. Az életünk minőségének garanciáit egyre kevésbé keresi a társadalom a környezetében, városában, falujában, mezőjén. Ezzel ellentétes tendenciák láthatók a gazdagabb országokban. Szegénységünk világosan látható fokozódásával csekély a remény a javulásra. Ennek ellenére, vagy talán fokozott védtelensége okán védeni kell, ami megmaradt. Nem csak rövid, pontos törvényekkel, de azok végrehajtására alkalmas, sokkal kisebb államapparátussal. Kitérő: ma a városomban még mindig ugyanannyi építési előadó van mint 3 éve. Az ügyek száma a tizedére apadt. De agyalágyult végzésekkel (sic!) az eljárás közben is fenntartják a munka látszatát. A korrupció elsősorban az ostoba törvényekből, jogszabályokból fakad. A helyi rendelet szerint a belvárosban tilos kültéri klímaegységek felszerelése a védett házakon. Szerintetek hányat szedettek le eddig? Az értékvédelmet így vagy úgy, államilag finanszírozni, támogatni kell.
20. Mind az állami, mind a helyi értékvédelem többnyire csak formális.

21. Mint már korábbi kérdésben is kifejtettem, nem nacionalista, nem liberális világ-építészetben látom a jövőt, hanem a helyi értékek védelme mellett a finoman hangolt modern építészetben. A jelenlegi kiabáló, reklám-építészet hátránya, hogy egyre hangosabb, és egy idő után szétveri a település saját arculatát. Pedig lehet jó és modern épületeket úgy is alkotni, hogy alkalmazkodom a meglévő értékekhez. Ezt a szemléletet az egyetemen (BME) kellene először átvenni és az üres papírra történő tervezés helyett kialakult környezetben „gyakoroltatni” a hallgatókat. De az építészfórum is törekedhetne az épület bemutatása során az épített környezet és az épület kapcsolatának vizuális ismertetésére, a szóbeli kevés és szubjektív.
22. Elég rosszul állunk... Az elvek szépek, de főleg a közbeszerzéseknél, ahol a legolcsóbb nyer, katasztrofális a megvalósulás színvonala. Méltatlan az épületekhez.
23. Fontosnak tartom definiálni: mire is költethető (költendő) el a befolyt bírság. Ezek között feltétlenül szerepeljen a kényszer bontás finanszírozása (előlegezése?) is. Mindenképpen kiszélesítendőnek tartom a védett épületek körét, városképi szempontból is, illetve az elmúlt évtizedek építészetének fokozottabb védelme szempontjából is.
24. Nem mindegy, csak nekem nem tetszik ez az előregyártott gondolat. Ha ugyanis az építési bírság „tartja el” az értékvédelmet, attól kezdve az értékvédelem nem érdekelt a jogkövető építési tevékenységben. Tényleg ezt akarjuk?
25. Amúgy az értékvédelembe kellene pénzt fordítani. Tapasztalat, hogy már az építési költség 10-20 %-át kitevő vissza nem térítendő támogatás is aktivizálja az egyébként pénzhiányra hivatkozó tulajdonosokat. A műemléki vagy helyi védelemből fakadó többletköltségek legalább egy részének finanszírozása nélkül sirathatjuk értékeinket, a műanyagablak-kereskedők pedig megköszönik.
26. Túlzó a jelenlegi jogköre a örökségvédelmi hatóságnak. Egyszerűsítés szükséges.
27. Az ellenőrzésnek ki kell terjednie már az engedélyezési szakaszra is, a kivitelezés minden főbb szakaszát, minden szereplőjét ellenőrizni szükséges (szakmai, jogosultsági munka és egészségvédelmi, munkaügyi szempontok szerint).
28. Jelenleg a települések anyagi lehetőségei irányítják a helyi értékvédelem fontosságát. Az

építésügyi bírság rendszere is felülvizsgálatot érdemel, a jelenlegi helyzetben semmilyen motiváció nincs a szabálytalanságok feltárására az építésigazgatási végeken - sőt a munkahely is veszélyben van azokban az esetekben, ha fontos építetőre bizonyítják a szabálytalanságot.

29. A bírság elosztását is másképpen kellene szabályozni, akár úgy, hogy központi támogatást kap a település pl. az értékvédelemre.
30. A célelőirányzati pénzekhez való hozzájutási mód - a pályázat - nehézkes, általában senki sem tudja, hogyan lehet és mikorra pénzhez jutni egy sürgős esetben. Az ÉC lila ködben van valahol elérhetetlen magasságokban a települések részére. Amennyiben az ÉC egyébként az Étv-ben megfelelő feladatokra irányított összege könnyebben elérhető, sok feladatot könnyebben megoldhatnak a települések. Nyitni kell a központi forráshoz jutás területén - természetesen a felhasználás megfelelő dokumentálásával. Ugyanúgy a pályázati pénzek elbírálási, ellenőrzési adminisztrációját is normalizálni kell, és az ellenőrző felületen CSAK megfelelő döntésképes szakemberek dolgozzanak, akik nem bonyolítják a folyamatot, hanem megoldják, felesleges körök és pénzvisszatartás nélkül!!!
31. CSÖKKENTENI KELL A FÖLÖSLEGES SZABÁLYOZÁSI KÖRT, DE A MEGMARADTAKRA VISZONT SOKKAL NAGYOBB ERŐVEL KELL A BÍRSÁGGAL ELÉRHETŐ VÉDELMEZ MEGHATÁROZNI.
  1. EHHEZ SZÜKSÉGES A HELYI HATÓSÁGI ERŐT NÖVELNI ÉS MEGKÖVETELNI.
  2. EZZEL LEHET A JELENLEGI KÁOSZÁLLAPOTOT CSÖKKENTENI, HÜLYESÉGET SZÁMONKÉRNI ÉS ERRE BÜNTETÉST ÉRVÉNYESÍTENI, AMI NEM A HATÓSÁG TELJES LEJÁRATÁSÁT EREDMÉNYEZI.
  3. ÍGY LEHETSÉGES A VALÓDI ÉRTÉKEK VÉDELMEZ JELENTŐSEN MEGNÖVELNI, A NÉPESSÉG KÖRÉBEN IS.
32. Az építési bírság kérdésköre ne költségvetési tervezett tétel legyen, mert így ott is büntetnek (az eredménycél elérését célozza most a rendszer és nem a szabályos építés kultúrájának megteremtését), ahol valójában ennek értelme csak jogászokodással indokolható.

33. A védett épület, építészeti örökség bemutatása lehetne hangsúlyosabb - pl. a települések hivatalos weboldalán, vagy más, jól hozzáférhető módon.
34. Kevésnek tartom a mostani koncepciót. Számos jó épületet nem felújítanak hanem bontanak, gyakran csak azért például, mert nem lehet parkolót építeni alá. Át kéne gondolni tömb-, kerület- és regionális szinten, hogy gazdaságilag hogyan működhetne az értékvédelem értékteremtő módon. Nem csak értékmegőrző módon!
35. Az értékvédelem nem egyéni tulajdonosi ügy, ez közügy, így meg kell teremteni a forrását az egyéni érdek, tulajdonosi érdeken felül a közérdekű értékvédelem megőrzésének.
36. Sem a bírság, sem a helyi értékvédelem szabályozása és gyakorlata nem rendelkezik megfelelő elvi alapokkal. Morális és kulturális területekről van szó ugyanis. És persze gazdaságiról. De a gazdaság fölfogása ideológia-specifikus lsd. még a tulajdon fogalma és szerepe körüli 200 éves apokalipszist! Köztulajdon-magántulajdon, közjog-magánjog, a felosztás jelenlegi paradigmája tarthatatlan - de változik már, és ez jó... !
37. KÖH nagyon igyekszik a saját eszközeivel. Dicséretes. Még több feladatuk lehetne szerintem.
38. Hulladék. A KÖH a korrupció melegágya. Az építészek nem hajlandóak ilyen hatósági környezetben dolgozni. Az értékvédelmet jutalmazásos rendszerré kellene alakítani, ha büntetni kell, akkor viszont nem a pártállami katonák impotens ál-intézkedéseit kellene alkalmazni. A büntetés legyen szigorú és adók módjára behajtható, valamint a beruházás nagyságához kellene kötni. Pl. 500 m2 felettinél. Teljesen újra kellene szabályozni és forrásbevonással segíteni a fenntartást.
39. Hatékonyabb, sűrű, mindenre kiterjedő ellenőrzés kellene, az építészet hatóság megerősítésével, illetve a hatáskör és területi illetékesség kiterjesztésével a közterületeken folyó minden építésre (út, térbútorozás, vendéglátó-kitelepülések, stb.) is, megemelt létszámmal.
40. Ez tisztára ugyanúgy néz ki, mint a közlekedési bírságok esete. Egyszerű pénzbeszedés. Semmi szakmai alap nincs benne.
41. Önmagában értelmetlen a kérdés. A bírság 50%-a - településtől függően - lehet elkölthetetlenül nagy vagy nevetségesen kevés is.

42. a jogszabályban szereplő építményérték elrugaskodott a gyakorlattól és ez a bírságszámítás alapja a készülségi fok elég szabadon értelmezhető
43. A jelenlegi rendszer katasztrofális.
44. Az önkormányzatnak nem érdeke büntetni, mert úgysem Ő kapja a pénzt, viszont, ha nem fizetik be, a bontást saját pénzén (ami nincs) kell elvégezni. Ezért inkább nem is büntetnek. És állnak a rosszabbnál rosszabb épületek, engedély nélkül, esetleg szabálytalanul is. És ez persze vérszemet ad a település többi lakójának is. Ezen nagyon fontos változtatni.
45. A hatóságnak jobban elé kellene mennie a jogszabályok betarthatóságának, megismerésének és betartásának és csak végső esetben szabad büntetni. Az a jogszabály, amelyet nem tud egy átlagosnál kissé butább ügyintéző is fejből betanulni törlendő, mert a lakosságtól ennyi sem várható el. Ugyanis kontra-produktív! Nem javítja, hanem rontja a település élhetőségét.
46. Az építészeti értékvédelem katasztrofális. A hatóságnak fogalma sincs, mi érték és mi nem, de ez nem is szempont semmilyen szinten, olykor még műemlékek esetében sem.
47. Szomorú, hogy az értékvédelem szakmai háttere jóformán megszűnt, anyagi eszközök híján már hosszú évek óta csak „akadékoskodik”, hatékony védelemre ösztönözni képtelen.
48. Az értékvédelem nem működik, ha nincs mögötte államilag finanszírozott szakmai TÁMOGATÁS. A rombolást meg kell akadályozni. Aki rombolt, azt keményen meg kell büntetni. De aki értéket őriz meg, és saját forrását értékek megőrzésére használja, azt anyagilag is és szakmai háttérrel is támogatni kell.
49. Anyagi háttér nélkül praktikusán lehetetlen érvényt szerezni az előírásoknak.
50. Támogatandó az értékvédelem, de nem minden áron. Sok olyan őskori romról lehet tudni, amiket magánszemélyek telkei alatt találtak meg és a KÖH, régészek stb. nem engedték továbbépíteni az adott épületet. Évekre nem lehetett hozzányúlni a telekhez, mert nem volt pénze a Hivatalnak az adott régészeti értéket megmenteni, feltárni stb., holott szinte semmit nem is értek. Felül kell ezt vizsgálni és nagyon gyors döntések kellenek, hogy mit kell megmenteni és mit nem, illetve ha magánterületen található, a Tulajdonost kár téríteni kell.
51. Az értékek ne csak mondvacsinált értékvédelem, hanem VALÓS védelem alatt álljanak, az

- arra elkülönített pénzeket erre fordítsák - ne bónuszra, jutalomra, „elismerésdíjra”, stb.
52. Nem szerencsés a rendszer, sok-sok szubjektum keveredhet bele. Igazán nem is támogatom, mert a „helyi” sokszor egy szűk kör egyéni érdeke...
53. Nem általánosítható kérdés. Helyi, pillanatnyi viszonyoktól függ.
54. Minden tekintetben erőfeszítéseket kellene tenni, hogy giccs, nivótlan, építészetileg hibás alkotások ne jöhessenek létre, alulképzett (főiskolás) tervezők ne juthassanak alkotó tevékenységhez, amely megszegyeníti a szakmát.
55. Szerintem nagyon egyoldalú, és konzervatív szemszögből állnak sokszor a tervekhez. Sokszor akadályozzák a valódi értékmentést néhány romnál, és elveszik a befektetői kedvet, illetve a tervező építészeknek csak egy szűk rétegét fogadják el. Továbbá skanzenizálják sokszor a szűkös költségvetésükből néhány kiemelt projektjüket, vidéki, kevésbé frekvenciált helyen lévő kúriák, településképet meghatározó értékű házak felújítását, átalakítását feleslegesen gátolják, anyagilag nem támogatják, emiatt csak a pusztulást és az engedély nélküli „kókány” munkát segítik elő...
56. Az építészeti értékvédelemre jelenleg alig található központi vagy önkormányzati forrás, ezért a pénzeszközök körének bővítése rendkívül fontos lenne. Az építési bírság építészeti értékvédelemre történő felhasználásának módja a következő kérdés. Úgy gondolom, hogy az építési bírság egy részének pályázati keretek között történő szétosztása lehet a legmegfelelőbb az építészeti értékvédelmi munka támogatásához.
57. Jó lenne, ha valóban mindig azt takarná, ami a neve > értéket védeni, és nem kicsinyes, saját véleményekhez ragaszkodni a hatalom jogán.
58. Az építési bírság jelenlegi rendszere rossz, visszatartó ereje nincs, a kivetett bírságok nem folynak be. De ha mégis befolyának, úgy helyi értékvédelemre legyenek fordítva.
59. Az értékvédelem hosszú távon csak aktív használat/hasznosítás mellett valósulhat meg. Ehhez folyamatosan forrást kell biztosítani. (Ennek egy kisebb része biztosítható a befolyó építési bírságokból.) A magántulajdonú értékek védelméhez is forrást kell biztosítani pályázatok útján.

60. Igen fontos lenne, hatással lenne az emberek gondolkodására, a környezetük értékelésére.
61. Ez a kérdés sokkal bonyolultabb, hogy egy-két mondatban ki lehessen fejteni. Ma mindenesetre kétféle ember van Magyarországon. Az egyik az, akit büntetnek, a másik az, aki meg büntet. Ezt intézménysítették elég ügyesen. Azt, hogy ezt még a „helyi üzleti” alapokba is beemeljék, elég rémisztően hangzik.
62. Fontos, de elsősorban a helyi közösségre tartozna.
63. Ma Magyarországon katasztrófa. A tulajdonosoknak nem érdekük, hogy házuk műemlék legyen - extra költség, adminisztráció jár vele, támogatás nem. Ugyanakkor az egész rendszer merev, mint minden más, és a szigorú szabályozás mellett sorra tűnnek el az értékes házsorok...
64. A települések hozzanak létre értékvédelmi pénzalapokat, melyekből adott esetben a lakosságot is támogassák abban, hogy ambicionálják az értékvédelmet. FONTOS, hogy az értékvédelem abszolút nem azonos az ostoba műemlékvédelemmel. Az értékvédelem szakmai főnöke a Helyi FŐÉPÍTÉSZ.
65. Amennyiben helyi értékvédelemről beszélünk, és magántulajdonban lévő ingatlant értünk rajta + épületet, évenkénti limitált számú, de anyagilag mindinkább a teljes felújítást lehetővé tévő Alap létrehozására tenném a hangsúlyt, amelyre a pályázati anyagot az önkormányzat szakemberével együtt a tulajdonos rakja összes – tanácsadás és segítség –, míg a pályázati elbírálást szerintem szerintem az önkormányzattól független, vegyes civil + örökségvédelmi szakhatóság kell, hogy megtegye. Meg raknék hozzá egy megvalósíthatósági tanulmányt is, amely alapján fel lehetne mérni, hogy az adott városnegyed, településrész egészére mennyire van hatással a beruházás. Pl. turisztikai vonzerővel bír, sokan megfordulnak arra, több ember életminőségét javítja, csökkenti az energiaköltséget, stb. És ez utóbbi is az önkormányzati „szolgáltató” szakember segítségével jönne létre. (Mintha egy kvázi üzleti tervet készítenénk a bank szakembereivel közösen).
66. Pénz nélkül teljesen súlytalan. Az építési bírságot egyébként mire költik? Az egészet az értékvédelemre kellene fordítani.
67. Nagyon kicsi határfokú, hiányzik a szakszerűség, és a szankcionálás, s annak tényleges végrehajthatósága.

68. Nem kezeli megfelelően a nem védett, de mégis az utcakép miatt fontos épületek védelmét. A reklámok, feliratok szabályozását jelentősen szigorítani kéne, és azt be is kéne tartatni. Engedély nélkül elhelyezett reklám azonnal eltávolítható legyen.
69. Az értékvédelem ne csak kötöttséget okozzon, de előnyt is nyújtson (illeték, adó, kedvezményes hitel, stb.).
70. Az építési bírság 100%-ban az ÉCE-be megy. Rossz a fenti kérdés. Mivel nem kap belőle már semmit vissza az önkormányzat, hogy lehetne meghatározni, hogy mégis melyik önkormányzat mennyit fordítson helyi értékvédelemre belőle? Vagy ha nem az önkormányzat, akkor ki fordítaná és melyik helyre? A minisztérium??
71. Az épített környezetünk értékeire és azok megóvására nagyobb hangsúlyt kellene fektetnünk. Jelenleg rengeteg értékes épületnek hánytatott a sorsa, közömbösen hagyjuk elpusztulni őket. Nagyobb törvényi ráhatás kellene a tulajdonosokkal szemben. Kötelezettség a támogatás mellett a felújításra, illetve ha nem újítja fel adott határidőn belül, akkor kisajátítás.
72. Szükséges lenne feltérképezni és felmérni, nem csak a már lajstromba vett épületeket. Védetté csak a valóban arra érdemeseket kellene nyilvánítani. Felelőssé kell tenni a nyilvántartásban résztvevőket (a feleslegesen és szándékosan, csak a beruházást akadályozó akciókért felelősségre lehessen vonni a téma felelősét ugyanúgy, mint a nyilvántartásból megfelelő indok nélkül kivonókat).
73. Nem valósul meg az értékvédelem, ha egy épülethez nem engednek hozzányúlni, és emiatt a gazdája inkább hagyja összeomlani. Biztosítani kellene anyagi forrásokat és szakmai segítséget is a tulajdonosok részére.
74. Működőképes ma is.
75. Az értékvédelem költségvetését ki lehetne egészíteni a szerencsejáték bevétel egy részével, ami az Egyesült Királyságban megvalósult és remekül működik.
76. Az építési bírság teljes összegét a település építési feladataira kell használni.
77. Szerintem a gyakorlatban a legtöbb helyen nem létezik. HA van, akkor nem védhető az

épület a tulajdonostól és az enyészettől sem.

78. Nincs valódi gazdája, nincs ösztönző eszközrendszer melléve a magántulajdonosok részére.

Szerzői jogok

Kutatási összefoglaló

Összességében a szabadsoros hozzászólások 93%-a [148 vélemény] kritikusan áll a szerzői jogok kérdéséhez, **a jelenlegi szabályok újragondolását**, átalakítását javasolja. A hozzászólók ötöde a szerzői jogokat fontosnak tartja, úgy véli, hogy **komolyabban kellene venni** ezeket az építészet területén, és a hatékonyabb betartatásuk irányába történő változásokat tekintené előrelépésnek. Ezzel szemben a szerzői jogokkal kapcsolatban a hozzászólók több, mint harmada szkeptikus, sokkal inkább akadályozó, **korlátozó hatásukat emelik ki**, rámutatnak **ellenmondásos** jellegükre.

A hozzászólók közül többen is olyan értékes szempontokat, javaslatokat vetnek fel, amelyek hasznosak lehetnek a szerzői jogok építészeti területen történő újragondolása során. Többek között felmerül annak kérdése is, hogy ha például egy adott terv *illetéktelen* felhasználása ellen véd a szerzői jog, akkor mi van akkor, ha ettől az adott tervtől eltérően valósul meg maga az épület, ebben az esetben a tervező elszenved-e és ha igen, akkor milyen jogsérelmeket. Mivel ez elég gyakori jelenség, a szakmagyakorlók **a használatbavételi engedélyhez kötelezővé tett tervezői aláírást** fontos jogvédelemnek tekintenék.

De nem ez az egyetlen probléma, amely a hozzászólásokból feltárható. Jól látszik, hogy sok példa akad a visszaélésre, kijátszásra, a jog megkerülésére is. *„A szerzői jogok alapvetően jól vannak jogilag szabályozva, csak a gyakorlatban sokszor semmibe veszik őket. A beruházók (az állam is) az erő pozíciójából mondatják le a tervezőket a szerzői jogaik vagyoni értékéről, ellenérték nélkül. Ezt a gyakorlatot meg kellene tiltani.”*

A hozzászólások száma és tartalma is azt mutatja, hogy a szerzői jogokhoz kapcsolódóan **a szakmagyakorlókat sok sérelem éri**, amelyeknek csak kisebb hányada ered abból, hogy az átalakításokhoz az eredeti tervező hozzájárulását kell kérni, és adott esetben az eredeti tervező

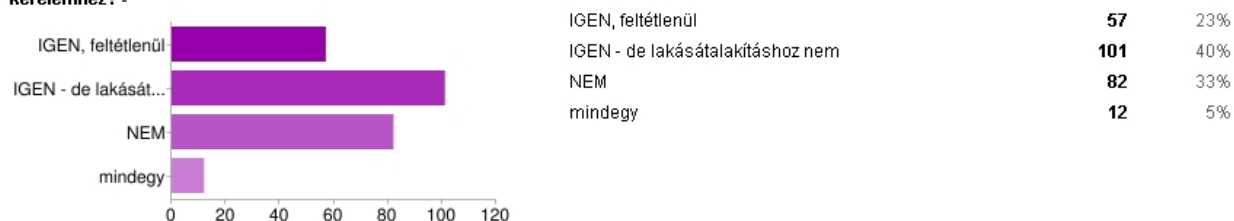

felkutatása és hozzájárulása komoly problémát okoz. Belátható, hogy a szerzői jogok akkor tarthatók be, akkor kérhetők számon, ha van az érdekeltek számára ilyen célú, könnyen elérhető **nyilvántartás**. Ennek hiányában a jogszabály a tervezőkre és a tulajdonosokra olyan **plusz adminisztrációs terheket ró**, amelyek elkerülése – gazdaságilag szükségszerű, erőforrás-racionalizáló viselkedés esetében - szinte magától értetődik.

A feleletválasztós kérdéssel tulajdonképpen csak a problématerület vékony felszínét értük el, a szerzői jogokkal kapcsolatban sokkal több és mélyebb probléma van, amelyeket részletesebben fel kell tárnani. A helyzetet bonyolítja, hogy a szerzői jogok sem a díjazással kapcsolatos kérdésektől, sem pedig a szakmai szervezeteknek delegált feladatok újragondolásától nem függetlenek. A hozzászólások rámutatnak arra is, hogy a szerzői jogokat az építészet területén nem biztos, hogy automatikusan alkalmazni lehet, ez (is) egy speciális terület. Ahogyan a szerzői jogok kérdése más területeken is folyamatos vitatéma, a nyilvános vitákat az érdekeltek - építészek, tulajdonosok, jogi szakértők - között itt sem lehetne megkerülni a konszenzus érdekében.

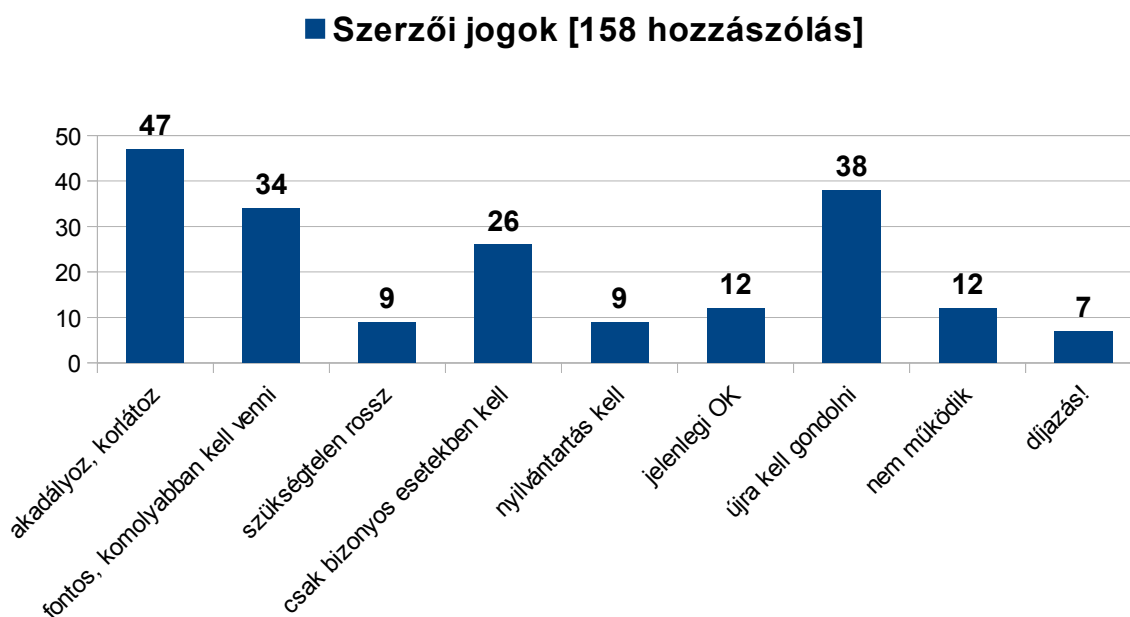
Szerzői jogok - feleletválasztós kérdés értékelése

javasolja-e, hogy 15 éven belül átalakításhoz (beleértve a lakásátalakítást) az eredeti tervező nyilatkozatát kelljen csatolni az építési engedélykérelemhez? -

A szerzői jogok védelmére irányuló kérdésre adott válaszokból kitűnik, hogy a válaszadók közel kétharmada [63%] tiszteletben tartja a kollégák szerzői jogait, és javasolja, hogy a 15 éven belüli átalakításokhoz az eredeti tervező nyilatkozatát csatolni kelljen az építési engedélyezési dokumentációhoz. Ugyanakkor a kisebb munkák, mint pl. lakásátalakítás esetében a szerzői jogokat tisztelő kollégák kétharmada már nem kívánna külön adminisztratív terheket magára venni az eredeti tervező nyilatkozatának beszerzésével.

Szerzői jogok - szabadsoros hozzászólások értékelése [158 hozzászólás]

13. ábra. A szerzői jogokkal kapcsolatban beérkező 158 szabadsoros vélemény tematikus csoportosítása

Az alábbiakban azokat a megjegyzéseket összegezzük, amelyeket a kérdőívet kitöltők a szerzői jogokkal kapcsolatos kérdés utáni szabadsoros rovatba írtak. A 252 válaszadó ~63%-ának hozzászólásai alapján is kiderül, hogy a szerzői jogok nagyon érzékenyen érintik a szakmát, ebben a kérdésben messze **nincs konszenzus**, mert ennek az éremnek két oldala van, ahogyan arra az egyik hozzászóló is rámutatott: „[...] az alulfizettség miatt ugyanaz az építész, ha a sors úgy hozná, biztos, hogy másként viselkedne, ha ezen az oldalon (szerzői jog tulajdonosa), vagy a másik oldalon (szerzői jog tulajdonosának kiszolgáltatót átervező) állna.”

A hozzászólások ~30%-a sérelmezte, hogy a szerzői jogok **korlátozzák a tulajdonosi jogokat**, és sok esetben akadályozzák a munkát. Érvként a legtöbben azt hozták fel, hogy sokszor nagyon nehéz, szinte lehetetlen az eredeti tervezőt felkutatni, különösen az 1989 előtt tervezett épületek esetében. Több esetben említették, hogy az eredeti tervező a szerzői jogokkal visszaélhet, úgy

szabja meg szerzői jogairól való lemondásának feltételeit, ami akadályozza az adott épület áttervezését, korszerűsítését, rossz megoldásokat konzerválva. 26-an [16%] javasolják, hogy csak bizonyos épületfajtáknál – vagy valamilyen mértékű átalakítás fölött - célszerű a szerzői jogok figyelembe vétele, vagyis az eredeti tervező hozzájárulásának beszerzése, tekintettel azokra a kifogásokra, amelyeket sokan a családi házak, lakóépületek átalakítása során a tulajdonhoz való jog sérüléseként neveztek meg. *„Meg kellene határozni a (jelentősebb) épületek körét, és ez határozza meg, tehát nem elsősorban a funkció. Homlokzatot nem érintő átalakításnál indokolatlannak tartom.”*

Jelentős számban [24%] az a vélemény fogalmazódott meg, hogy a szerzői jogokkal kapcsolatos szabályozást újra kell gondolni. Kiindulási pontként többen javaslatokat is megfogalmaztak, és úgy vélik, hogy a szerzői jog építészeti vonatkozásait pontosítani kell. Így pl. az egyik hozzászóló szerint *„[...] az építészeti alkotás jellemzően nem sokszorosítható alkotás, s az alkotásért a tervező díjazást kap, én célravezetőbbnek tartom, ha ez a díjazás olyan mértékű, hogy fedezze az adott esetben a szellemi termék előállítását illetve a szellemi termék által, az építettőnél esetlegesen generálódó, többlet hasznót.”* Mások az újragondolás alapjának az építészeti értéket tekintenek, szelektálva az épületek között, hogy mi érték és mi nem.

Többen a jelenlegi szabályozást könnyíteni és egyszerűsíteni szeretnék, például úgy, hogy az újragondolás alapja az építető és a tervező közötti szerződésben rögzített megállapodás legyen, nincs szükség további részletes szabályozásra. Mások azt javasolták, hogy a szerzői jogok csak bizonyos ideig - pl. a használatba vételig vagy utána pár évig - legyenek érvényesek. Többen is az újragondolást **a jelenlegi szabályozás betartatlansága** miatt vetik fel, mert *„nem egyértelmű, nem egyszerű, nem teljes körű, nincs betartatva”*, ahogyan ezzel szemben többen is hangot adtak annak, hogy a túlszabályozottság miatt a szerzői jogok túlzottan és feleslegesen védik a szerzőt. Egy hozzászóló megemlítette, hogy az építészet területén a *„a szerzői jog által biztosított licencet leginkább a korlátozottan szabad felhasználású felé kéne eltolni, a creative commons licenc rendszer”* mintájára.

12-en [7%] úgy vélik, hogy a jelenlegi szabályozás nem működik, nem lehet betartatni. *„Jog van, betartatás nincs, még állami szervek is aláíratják pl., hogy a tervező lemond a szerzői jogról [...]”* 9-en [5%] teljesen szükségtelennek és rossznak érzik a szerzői jogok kiterjesztését az építészet területére. *„A jelen kor építésze (a szignifikáns többség) eldobható építészet (olcsó anyagból, gyorsan, olcsón), ne bonyolítsuk szerzői jogokkal. Szinte mindegy a szabályozás, ez erkölcsi kérdés,*

egyéni függő, hogy mit tart be.” Többen is felvetik, hogy a szerzői jogok csak az értékes alkotásokat védjék, s azt, hogy mi az érték, döntse el egy erre hivatott grénium, külső szakértői testület vagy tervtanács.

A hozzászólók 21,5%-a szerint [34 vélemény] a szerzői jogokat az építészet területén **komolyabban kellene venni**, többen említették és helyeselték, hogy a kamarai törvény most is előírja az eredeti tervező hozzájárulásának beszerzését. Ugyanígy 12-en [7%] úgy véli, hogy a jelenlegi szabályozás megfelelő, s ami van, azt be kéne tartani. 9-en említették, hogy a szerzői jogok hatékony védelme érdekében szükség lenne központi és/vagy kamarai nyilvántartásra, amely megkönnyíthetné az eredeti tervezők felkutatását. *„Csak olyan előírásokat szabad tenni, melyeket ellenőrizni is tudunk. [...] Van országos nyilvános lakásalaprajz-nyilvántartás? Évenként vagy fél évenként frissítik? Ha nincs, akkor hagyjuk. Rá van írva a tervező neve és telefonszáma a házra? Szerepel a tulajdoni lapon? Megmondja az önkormányzat, ha bemegyek? Megmondja a Kamara? Ha nem, akkor hagyjuk!”* 7-en [4%] két fontos, díjazással kapcsolatos problémára hívták fel a figyelmet. Az egyik az eredeti tervező ún. „lelépési” díjának, vagyis a hozzájáruló/lemondó nyilatkozat árának kérdésére, illetve arra, hogy az amúgy is nagyon alacsony tervezői díjhoz kapcsolódóan hogyan lehetne magasabb szerzői jogdíjat érvényesíteni, illetve hogyan lehetne **a terv szerinti megvalósítást** elősegíteni. *„Ott sérül a szerzői jog - és ezt senki nem panaszolja - amikor a beruházó mindenképp a szerinte „műszakilag egyenértékű” megoldást választja és az építész semmit nem tehet ellene. Ha emiatt nem kapna használatba vételi engedélyt, súlya lenne a tervnek.”*

Szerzői jogok - részletes vélemények

1. Szükségtelen.
2. A szerzői jog értelmezését kéne újragondolni, s azt építményenként egyedileg szabályozni.
3. És ha valami degenerált tervezte és a megrendelő elégedetlen? Na ne már... Mit véd a szerzői jog? A vécé ajtót? tetőfedés anyagát? Ugye-ugye. Bejegyzett szerzői jogra legyen érvényes 100 évig, úgy érthető.
4. A kamarának kellene nem csak az 1990 után épült épületek szerzői jogait nyilvántartani, hanem a szocialista állami tervező irodák által készített tervek nyilvántartását, és a vállalatról is a jogi adatokat, akár jogutóddal vagy anélkül szűnt meg, nyilván kellene

tartani.

5. Használatba vételi engedélyhez kötelező legyen-e a tervező aláírása?
6. Belső átalakításhoz nem kellene a tervezői nyilatkozat. Nem látom értelmét. A nagyobb volumenű átalakítás, átépítés engedélyezéséhez az eredeti tervező nyilatkozatát csatolnám a dokumentációhoz.
7. Nevetséges. Miközben a tervezői díjszabásunk alulról súrolja Albániáét, a szerzői jogaink ellehetetlenítik egy elfuserált ház tulajdonos általi átalakítását. De gyakori az is, hogy egy kolléga a szerzői jogaira hivatkozva kiereszkolja, hogy egy olyan bővítést, átépítést tervezhessen meg, melyhez egyébiránt sem az építtető-tulajdonos, sem a ház korábbi „értéke” alapján nem volna jussa. A szerzői jog mai értelmezése véleményem szerint csak műemlékre értelmezhető. Ha a tervet kifizették és a terv szerint épült meg a ház, akkor szerzői jog csak akkor keletkezik e terv alapján újra, ha még egyszer meg akarja valaki építeni ugyanabból a dokumentációból. Egyébiránt az ügy a használatbavétellel lezárult. Képzeljük el, ha szigorúan vesszük, akkor a mai gyakorlat alapján nem lehetne elbontani egy házat. Sokkal fontosabb volna, hogy a használatbavétel kapcsán a hatóság kérje számon ne csak a mérhető, hanem az építészeti színvonalat jelentő - az engedélyes tervben megadott anyaghasználatot! Ott sérül a szerzői jog - és ezt senki nem panaszolja - amikor a beruházó mindenképp a szerzőre „műszakilag egyenértékű” megoldást választja és az építész semmit nem tehet ellene. Ha emiatt nem kapna használatba vételi engedélyt, súlya lenne a tervnek.
8. Azt gondolom, hogy ezt csak abban az esetben lehet megengedni, ha ezzel nem él vissza az eredeti szerző. Márpedig ezt szinte lehetetlen szabályozni. Ez azért nagyon kényes, mert általában ha megkeresi az ember az eredeti szerzőt, pl. családi ház esetében, ahol már tulajdonosváltás is volt, és az új tulaj mást akar, akkor egyből munkát vagy pénzt akar az eredeti szerzőtől. Ez általános. Magántulajdon esetében ez abszurd. Igazából, ha belegondolunk, ez nem az építész feladata, hiszen ő konkurencia az eredeti szerzőnek. Ez a megbízó feladata, hogy jelezze az eredeti szerzőnek, hogy át fogja építeni a házat. Így elkerülhető lenne az a gyakorlat is, hogy az eredeti szerző mindig talál valami beleszólni valót a tervbe, hiszen tervező keresi meg, és általában ahhoz köti a beleegyezését, hogy megmutatod neki, mit csinálsz, és természetesen máshogyan gondolkodik, mint Te. Ezt csak a megbízóval lehet kiküszöbölni, aki nem szakmabeli, hanem civil, alkotói körön kívül esik

és nincsenek munkaféltési reakciói.

9. Szükséges és komolyabban kéne venni.
10. A mostani elfogadható, annak ellenére, hogy nem a szakmákra szabott.
11. Azt gondolom, hogy felelős, korrekt tervezők ma is kikérik az eredeti tervezők hozzájárulását ilyen munkák esetén 15 éven túl is, de mindenképpen jó lenne erre valami jogi formát találni... nem biztos, hogy pont a javasolt a legjobb megoldás...
12. Előfordul, hogy az építtető és a tervező között megromlik a viszony. Ilyen esetekben a tervezői nyilatkozat beszerzése szinte lehetetlen, esetleg a tervező érthetetlenül magas összeget kér a nyilatkozat megadásáért. Esetleg, ha a tervező nem ért egyet az átalakítással, és személyiségéből kifolyólag nem képes kompromisszumot kötni, előfordulhat, hogy nem adja meg a nyilatkozatot. Bármennyire is fájó, be kell ismerni, hogy a tervezés során elkészült terv egy áru, amiért az építtető fizetett. Az épület megépítése után nem szabad hagyni, hogy a tervezőknek beleszólásuk legyen az épület fenntartásával és üzemeltetésével kapcsolatos kérdésekbe.
13. Senki sem tartja be a szerzői jogi szabályozást. Ebben a körben tervező, építtető, beruházó, hatóságok mind benne vannak.
14. A jelenlegi rendszer használható lenne, ha a tervezők mindkét oldalon betartanák az alapvető etikai normákat. Nincs egyéb véleményem.
15. Komolyabban kellene venni.
16. A szerzői jogok alapvetően jól vannak jogilag szabályozva, csak a gyakorlatban sokszor semmibe veszik őket. A beruházók (az állam is) az erő pozíciójából mondatják le a tervezőket a szerzői jogaik vagyoni értékéről, ellenérték nélkül. Ezt a gyakorlatot meg kellene tiltani.
17. Nem értem, hogy egy építésznek miért kell reprográfiai stb. díjat fizetni, ha a saját tervét másoltatja, nyomtatja, írja ki CD-re stb. Miért nem kap egy közös szerzői jogi kezelő általános díjakat a még jogdíjas építészeti alkotásokból keletkező bevételek alapján (turizmus, ingatlanforgalmazás, reklámfotók stb.) - mintául vehetnénk pl. a kocsmai tv-nézést,

rádióhallgatást stb.

18. Lakásátalakításhoz egyáltalán nem szükséges, mert az intim privát szféra. Otthon mindenkinek joga van azt csinálni, amit akar (műveltségétől függetlenül is).
19. Bár a törvény foglalkozik külön az épülettel és annak tervével mint alkotással, e téren a szabályozás többször lehetetlen és értelmetlen, betartatására ritkán akad, az alkotók szemszögéből nézve, kedvező példa.
20. Rossz állapotban van, sokan kijátsszák.
21. A szerzői jogot természetesen teljesen tiszteletben kell tartani! De racionális mértékben! A szerzői jog betartatása szerintem nagyon nehéz, ha egy megtervezett épület építés közbeni módosítása esetén a hatóság nem kéri az eredeti tervező lemondó nyilatkozatát. Sajnos a mostanában épülő épületek 80%-a építészetileg értékelhetetlen. Visszajára fordulhat a dolog, ha ezeken 15 évig JAVÍTANI sem lehet, mert az eredeti kolléga ragaszkodik az újabb munkához...
22. Mégis milyen alapon kellene korlátozni valakinek a tulajdonához fűződő építési jogát?
23. A megvalósult objektum a megrendelő tulajdona, alapjogokat sért, ha saját tulajdonát nem alakíthatja át a törvényes szabályozásnak megfelelően, a számára legmegfelelőbb módon és számára elfogadható tervezőkkel és kivitelezőkkel. Ezért nem helyes az átalakításkor az eredeti tervező nyilatkozatát kötelezővé tenni. Amennyiben a tervező jó munkát végzett, úgylis hozzá fordulnak. A szerzői jog másfelől nagyon helyesen védi a tervet az ismételt felhasználástól, másolástól, itt még szigorítani is kellene.
24. Nem látok tisztán ezen a területen, csak annyit látok, hogy az alulfizettség miatt ugyanaz az építész, ha a sors úgy hozná, biztos, hogy másként viselkedne, ha ezen az oldalon (szerzői jog tulajdonosa), vagy a másik oldalon (szerzői jog tulajdonosának kiszolgáltató áttervező) állna.
25. Erősíteni kell(ene) a szerzői jogokat. Egyáltalán tudatosítani, hogy létezik ilyen.
26. Ne korlátozza a tulajdonosi jogokat.
27. Jelenleg igen átláthatatlan, egyértelműsíteni kellene, ahogy a felhasználási engedélyért járó

díjat is.

28. Még nem eléggé köztudott és elfogadott, hogy a terv egy építészeti ALKOTÁS, mely a szerzői jog védelme alatt áll! A lelkekben kell először rendet tenni, aztán a fejekben, majd a társadalomban.
29. A szerzői jogot kisebb épületek esetében nem tartom fontosnak.
30. A szabályozásnál el kellene kerülni a „legális korrupció” lehetőségének biztosítását, azaz hogy ne lehessen az öreg nyuggertől fillérekért megvásárolni az egyetértő nyilatkozatot!!!
31. Alapvetően kellene újragondolni az építészeti szerzői jogok kérdését. Tiszteletben tartva a terület szakértőinek véleményét, de ebben a kérdésben fölvetnék egy szokatlan megközelítést: a szerzői jogok alapvetően azért „keletkeztek” (a szellemi alkotás védelmének ethosán túl), mert a különböző technikai vívmányok következtében a szellemi alkotások fölhasználói aránytalanul nagy hasznot szerezhettek, s a jó erkölcs azt diktálja, hogy ebből az aránytalan haszonból a szellemi termék előállítójának is illik részesednie. De mivel az építészeti alkotás jellemzően nem sokszorosítható alkotás, s az alkotásért a tervező díjazást kap, én célravezetőbbnek tartom, ha ez a díjazás olyan mértékű, hogy fedezze az adott esetben a szellemi termék előállítását illetve a szellemi termék által, az építettőnél esetlegesen generálódó, többlet hasznot. Rettenetesen nehéz ugyanis olyan, általánosan érvényes szabályt kialakítani, ami univerzálisan érvényes a melléképülettől a Bilbao-i Guggenheim-ig mindenre (építészeti színvonaltól függetlenül). A mi szempontunkból persze jól hangzik, hogy kössük meg az építettő kezét, de azért ez mégiscsak olyan, mintha engedélyt kellene kérni az autógyártól a kocsit átfestéséhez, vagy a ruhatervezőtől a ruhadarabok egyedi kombinálásához. Pedig azok is szellemi (művészeti) termékek. A házakkal kapcsolatban is felmerülhet egy olyan jogos építettői igény, hogy kimondottan nem az eredeti tervezővel szeretné átterveztetni; ezt az akceptálandó igényt nem biztos, hogy célszerűnek tűnik mindenféle szabállyal negligálni. Már csak azért sem, mert nem minden esetben az eredeti tervező a tehetségesebb. Egyszóval: én a díjazásban érvényesítendő magasabb szerzői jogdíj hányad mellett tenném le a voksot. Meg a terv és annak terv szerinti megvalósítása közti kapcsolatot erősíteném.
32. Ha az átalakítás műszakilag, gazdaságilag, logikailag, stb. nem megkérdőjelezhető, abban az

esetben nincs értelme az eredeti tervező engedélyének, hiszen valószínűleg ő sem tudta volna jobban csinálni. Jobb megközelítés, ha a tervezők a részletes és pontos terveket, mindent, ami az átalakítás sikeres tervezéséhez szükségesek, az átalakítás rendelkezésére bocsátják, és ezzel segítik a felmerülő problémák megoldását. A számítógépes rendszerek és a telekommunikáció könnyen elérhetővé teszi az embereket és már a nagyméretű tervdokumentációkat is.

33. A szerzői jog építészeti vonatkozásait pontosítani kell.
34. Csak középület esetében van ilyen jog szerintem. A magán családi házával mindenki azt tesz, amit akar.
35. Bonyodalmak további gerjesztése... Öregek helyzetben hagyása - pedig lassan én is közéjük tartozom - fiatalok nyuvasztása piacszerzések. Nem kéne minden fiatal elvadítani ettől az országtól.
36. Véleményem szerint a 70 éves „álomhatár” túl sok, illetve főleg a rendszerváltás előtti állami tervezőintézetek jogutódjai után való nyomozás (kis túlzással) lehetetlen.
37. Ha viszont a jelenlegi szabályozás marad, szükséges lenne egy olyan „központi”, bárki által hozzáférhető nyilvántartás, ahonnan az eredeti tervező személye felderíthető.
38. Jó lenne egy iránymutatás arra (pl. kamarai díjszabásban), hogy ha az eredeti tervező nem tudja, nem akarja az általa tervezett épülettel kapcsolatos (át)tervezési munkát elvégezni, akkor a hozzájáruló nyilatkozatáért milyen anyagi ellenszolgáltatást kérhet.
39. Érthetetlen és betarthatatlan.
40. Nehéz. Egyrészt, ha a megbízó már-még nem bíz meg az eredeti tervezőben, akkor megette a fene az egészet. Tudni kell elengedni egy épületet, a tervezés és felépítés után az már önálló pályára áll. Másrészt persze mindenki nehezen viseli, ha kutyaütők alakítják át művüket. Nem csak lakást, hanem ipari épületeket is ki kellene venni ebből a szabályozásból. Egy teljes lefedettséget biztosító és vétójoggal felruházott tervtanácsi rendszer helyettesíthetné is az áttervezési nyilatkozatot.
41. Nem tudom. Ez megint nagyon viszonylagos. Először szelektálni kellene a házak között, mi

érték és mi nem. Nevetségesnek tartom, hogy hitvány tervek alapján épült épület szerzője egy kvalitásosabb átépítésnek lehessen akadályozója. A szerzőségnek ez a védelme így önmagát járhatja le, különösen egy olyan műfajban, ahol a tervező más pénzén hoz létre valamit. Nem egy esetben tapasztaltam már, hogy a megrendelő az előző tervező helyett nem véletlenül keresett újat. És persze mindennek a fordítottja is igaz. Szóval a rendszer ebben az esetben sem a lényegre épül.

42. Sokkal egyértelműbbé kellene tenni, és megkövetelni!
43. Nem kellene minden tyúkketrecre és bekötőútra szerzői jogi védelmet tenni, mert csökkenteni kell a bürokráciát, hatékonyabbá kellene tenni az ügyeket.
44. Az eredeti tervet meg kell kutatni és szükség esetén az eredeti tervezővel fel kell venni a kapcsolatot, azonban ennek szükségességéről a tervező, majd a tervtanács döntsön.
45. A szerzői jogok külön magyar szabályozása teljesen felesleges. Az EU készítsen törvényt, és rendesen fordítsák le. Nem autark monarchiában vagyunk - bár lenne rá igény:). A szabadalmakról is hasonló a véleményem. Ma - Magyarországon kívül - országonként kell fizetni sok-sok milliót, ha egy szabadalmat valóban védeni akarsz. (Kérdezzétek meg Losonczy Áront, mekkora bolt). A magyar alkotók védelme/igazi segítsége az egységes EU szabadalom lenne. Hallottatok már róla? A szabadalmi hivatal vezetője meg vigyorogva bejelenti, hogy ő milyen megbecsült figurája az EU-nak, de hát a magyar szabadalmi termés gyatra. Azt nem veszi észre a tökéletlen, hogy a szabályozás megváltozása hogyan tett versenyképtelenné egy egész régiót. Szabadalmi bejelentésekre egy éven belül ne várjak választ - mondja az ügyvivő. A 15. hónapban járunk, teljes kuss van. Most van termés, vagy nincs? Nem kellene elzavarni az egész bagázst?
46. Az épületek, mint akár több generációt, vagy funkciót kiszolgáló „használati cikk” esetében csak akkor szabadna szerzői jogokról beszélni, ha ebben a kérdésben a felek (építtető, tervező) előzetesen pontosan megállapodnak.
47. Az építési engedélyre vonatkozó kérdésre: a csecsemő is tudja, hogy „az építési engedély polgári jogi igényeket nem dönt el”. Szerzői jogi viták esetében a bíróság illetékes. Amúgy bizonyára lenne igény a szerzői jog részletesebb szabályozására is, de ez nem olyan egyszerű dolog. Előfordulhat ugyanis, hogy a dolog természeténél fogva minden lehetséges

esetet számításba venni nem tudó részletes szabályozás többet ártana, mint használna.

48. Nem ismerem.
49. Nem megfelelő.
50. Túl szigorú!
51. Egyszerűség/egyszerűbbség kellene.
52. A szerzői jogok figyelembevételét szigorítani kell.
53. Tisztázni kell a kiviteli tervre vonatkozó szerzői jogi kérdéseket!
54. A tervezés alkotás. Az épület egy csapat műve (tervező, beruházó, kivitelező, főépítész, stb.)
Az épületet védje a település vagy a tulajdonos, ha érdemes arra. Ne jogszabályok. Ha emblemikus, megvannak a központi/helyi védelem formái. A jelen kor építésze (a szignifikáns többség) eldobható építészet (olcsó anyagból, gyorsan, olcsón), ne bonyolítsuk szerzői jogokkal. Szinte mindegy a szabályozás, ez erkölcsi kérdés, egyénfüggő, hogy mit tart be.
55. A fenti válaszhoz: a lakásátalakításhoz csak akkor nem, ha nem eredményez épület-kubátúra bővülést. Fontos: az „eredeti tervező” alatt ne csak a tervet jegyző vezető építészt értsük, hanem minden olyan közreműködő tervezőt/szakértőt, akik nem mondtak le előre, írásban (pl. szerződésben, jognyilatkozatban) erről a jogukról.
56. Megítélésem szerint a védett épületek körének jelentős bővítése után (mely több védelmi fokozatot jelentene, messze túlmutatva a műemlékek körén) ezt úgy lehetne megoldani, hogy csak ezek esetében lenne kötelező az eredeti tervezők hozzájárulása - illetve ez esetleg még kiterjeszthető a középületek bizonyos körére. De teljességgel értelmetlennek és elfogadhatatlannak tartom, hogy lakásátalakításnál, családi ház bővítésénél, vagy különösebb építészeti értékkel nem bíró házaknál ezt a rendszert bevezessék.
57. Az állami tervező vállalatok jogutódai közintézmények bővítésénél kerékkötői egy adott projektnek, kiváltképp ha a képviselt színvonal a jogutód részéről kritikán aluli.
58. A kérdés bonyolultabb mint a válaszlehetőségek. Véleményem szerint kéne egy

nyilvántartási rendszer - (VÁTI dokumentumtár?) ahonnan a tervező fellelhető, plusz legyen feladata az eredeti tervezőnek - pl. kamarai nyilvántartásban? - jelezni, hogy igényt tart megkeresésre a későbbi – akár 50 év – időszakban, ha az épületet áttervezné más tervező. Aki ide nem regisztrálja az adott épületét, az automatikusan hozzájárul az átalakításhoz/átépítéshez, plusz ez a lista (képekkel) legyen nyilvános, hisz az építészeti kultúrát mutatja be, fejleszti.

59. Az, hogy egy meglévő épület csak az eredeti tervező által, vagy beleegyezésével legyen módosítható, nonszensz, a tulajdonos jogait és a szabad versenyt sérti, hogy nem választhat szabadon építész, és kizárólag az elmúlt évtizedek építész-elitjének megélhetési lobbierdekeit, hatalom átmentését szolgálja. Tapasztalatom szerint a normális építészek simán lemondanak „jogaikról”, mert már voltak fordított helyzetben is. Vagy meg kell határozni a kötelező lemondás díját egy igen méltányos összegben (pl. az áttervezési díj 1 %-a), vagy ettől el kell tekinteni. Hiszen miért is ne mázoltathatná össze egy kortárs festővel az egyik Picassóját a tulajdonosa...
60. Visszaszorítani a megélhetési szerzői joggyakorlókat...
61. Csak olyan előírásokat szabad tenni, melyeket ellenőrizni is tudunk. Különben az lesz a helyzet (pontosabban ez a helyzet már történelmi hagyományokkal rendelkezik), hogy ha valakit feljelentenek, azt megbüntetik, a többi meg megússza. Van országos nyilvános lakásalaprajz-nyilvántartás? Évenként vagy félévenként frissítik? Ha nincs, akkor hagyjuk. Rá van írva a tervező neve és telefonszáma a házra? Szerepel a tulajdoni lapon? Megmondja az önkormányzat, ha bemegyek? Megmondja a Kamara? Ha nem, akkor hagyjuk! Sokszor az átalakítás a tervező hibájából fakad. Délre néző homlokzat árnyékolás nélkül? Korlát, amelyen átesik a gyerek? Naná, hogy tesz valamit a lakó, a saját eszközeivel. Ponyvát feszít, nádszövetet illeszt - vagy átalakít. Melyik a jobb?
62. Lehetetlen ma is a helyzet! Elköltözik a tervező az ország túlsó végébe, vagy a világ végére: LEHETETLEN BESZEREZNI a nyilatkozatát! MÁS: csak azért is betart az építetőnek és nem ad nyilatkozatot, hogy nehezítse a dolgát vagy ő akarja a munkát megkaparintani!!!
63. Kevés a 15 év!
64. Nem ez a legfontosabb kérdés, mivel sokszor azért keres a megbízó más tervezőt, mivel az

eredetivel nem volt megelégedve, vagy összevesztek, és ekkor az betart a megrendelőnek, illetve az új tervezőnek is.

65. Az eredeti tervezők hozzájárulásának megszerzésében legyen aktív szerepe a kamaráknak.
66. A tervezők szerzői joga (szakágiaké is) fontos, garanciális eleme a minőségi építésnek. Felpuhítása tovább rontaná az amúgy is felhígulóban lévő szakmaiságot. Ne amortizálja le jogszabály a tervezők szerzői jogait.
67. Mivel a kamarai törvény mindenhez, még felmérési terv készítéséhez is előírja az eredeti tervező hozzájárulásának beszerzését (a tervező életéig), így ennek a kérdésnek nincs sok értelme. Értelemszerűen az eredeti szerzőnek beleszólási joga legyen az általa tervezett épület átépítéséhez.
68. Az építési hatóság ne foglalkozzon a szerzői jogok védelmével: nem feladata. A tervezők intézzék el egymás között és vita esetén a Kamara kapjon erős intézkedési lehetőséget, illetve ott a bírósági út. A felelősségi területeket élesen el kell választani egymástól, nem kell a hatóságot bevezetni olyan területre, amire nincs rálátása, és a kérdés igazgatási területről a polgárjogi területre kerülne. Az ÉTv. elég egyértelműen meghatározza az építési folyamat szereplőinek felelősségét. Tartsunk ki ez irány mellett és a többi jogszabály is erősítse ezt.
69. - A SZERZŐI JOGOK KÖRÉT SZÚKÍTVE, DE SOKKAL PONTOSABBAN MEG KELL HATÁROZNI, MERT JELENLEG EZ VÍZFOLYÓS.

- NEM LEHET MINDENT SZERZŐI JOGKÖRBE SOROLNI, MIVEL EZ A TERVEK FELHASZNÁLÓIT TÚLZOTTAN KORLÁTOZZA, ÉS EZZEL ÓHATATLANUL MEGKERÜLÉSHEZ VEZET.

- EGY JÓL KÖRÜLHATÁROLT SZERZŐI JOGKÖRHÖZ HOZZÁ KELL RENDELNI EGY DÍJELVET ÉS MEGKÖVETELHETŐ GYAKORLATOT IS, AMI JELENLEG CSAK VITAALAP!
70. A lakások átalakítása során (főleg lakóépület, nem társasházi lakás) a tulajdonos egyéni igényeinek kellene megfelelni, az építész formai elképzelései másodrendűek. Történhetnek olyan változások a tulajdonos életében, amikor szükség lehet átépítésre (pl. bővül a család). A tervezői beleegyezés csak feleslegesen nehezítené a tervezési folyamatot. Ha a tulajdonos

ismerte a tervezőt, első körben úgyis őt keresi meg.

71. Legyen a tervezőnek lehetősége a szerzői joggal kapcsolatosan előírásokat megszabni a tervezői szerződésben.
72. A használatbavételig tartson a szerzői jog.
73. Az utólagos, másik építész általi beavatkozás szabályozását egyértelműbbé kellene tenni. Meglehetősen „vélelmes” jelenleg ennek a helyzetnek a megítélése.
74. Ami van, azt be kéne tartani.
75. Ebben a kérdésben még mindig hiányosak ahhoz az ismereteim, hogy véleményt tudjak alkotni. A 15 évet túl hosszú időnek tartom. Ez általában csak a papírmunkát szaporítaná. A használatbavételi engedély után 1 vagy 2 évig lenne ennek értelme. Utána a tervezői szerződésben kellene kötelező módon kikötni, hogy hosszabb időre is érvényesüljön-e ez a jog.
76. KIEMELTEN FONTOS LENNE, HOGY A HASZNÁLATBAVÉTELHEZ AZ ÉPÍTÉSZ HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZATA SZÜKSÉGES LEGYEN! Ezzel nagyban lehetne csökkenteni a mai gyakorlatban teljesen általános - az építész tervez az ügyfél épít, amit akar - elvet.
77. Könnyíteni kellene rajta, de ésszerűen.
78. Nem csak tulajdonosi jogok léteznek, minden terv szerzői alkotás, mely erényeit, hibáit el kell viselni az építtetőnek, minden esetben meg lehet és meg kell találni a szakmai jogok összhangját. El kell választani a búzától az ocsút.
79. Nem egyértelmű, nem egyszerű, nem teljes körű, nincs betartatva; az épületeket mint szellemi terméket miért nem ugyanolyan komolysággal védik, mint a könyveket, filmeket, zeneszámokat?
80. A szerzői jog kérdését is újra kellene gondolni, ne lehessen örökölni a szerzői jogot, vagy csak építészeknek szabadna (személyt meg kellene határozni), illetve ezt is szabályozni kéne, különböző esetekre, épülettípusokra, adott helyzetekre, beépítési problémákra és a megrendelő kívánalmai alapján.

81. Egyáltalán nem működik a szerzői jog szerintem.
82. Nem tartom jogosnak az építészeti szolgáltatásokkal kapcsolatos túlzott jogvédelmet, a szerzői jogot a megépítéskori állapotra és annak publikációira korlátoznom, esetleg egy rövid időtartamra, a használatot korlátozni a későbbi, megváltozó igények szerinti átalakításra nem tartom szerencsésnek.
83. Hasonlóan használhatatlan, mint minden ezen a területen. Érthető a szerzői jog intézménye, de az építészeti munka csak részben műalkotás. Nagyobb részben mérnöki munka. Ott pedig a kollegialitás elve érvényesül. Tehát ha valaki kap egy megbízást nehogy már a hónapokig tartó keresgélés, tervkutatás után még pénzt is kelljen fizetnie a drága nyugdíjas kollégának, mert a tervtárat korábbi főpolgármesterünk volt szíves megszüntetni és a levéltárba áttenni.
84. A mai helyzethez képest sokkal komolyabban kellene venni, de átgondolandó a tervfajták idesorolásának bővítése is.
85. A szerzői jogoknak nem lenne szabad akadályozniuk, hogy valaki a tulajdonát más elképzelések szerint átalakítsa, a nem működő, rosszul tervezett részeket módosítsa, bővítsen, átépítsen... És a tervtanács garantálhatná, hogy ez megfelelő színvonalú. A beleegyezésnek formálisnak kellene lennie (kötelező lenne megadni), ha a más tervező által készített átépítési terveket a tervtanács és/vagy a területi főépítész kikötések nélkül elfogadja.
86. Sok építész visszaél vele.
87. Ez a terület sem szabályozott. Most is kell a tervező hozzájárulása, amit nem tud megtagadni. (?)
88. Az eredeti tervező felkutatása sokszor lehetetlen. Lakásátalakításnál teljesen fölösleges megnyomorítani a tulajdonost, aki minden bizonnyal jogos igényeinek megfelelően végezteti az átalakítást.
89. Fontos a szerzői jog védelme, de nem minden áron... Az eredeti tervező hozzájárulását csak megadott %-nyi változtatáson felül kelljen kikérni.
90. NEM KORLÁTOZNAM 15 ÉVRE.

91. Nagyon sok esetben az eredeti tervező nem vagy csak súlyos milliókért adja át a jogot! Azért, hogy a munkát megkaparinthassa! (Sok esetben az eredeti beruházó nem volt az eredeti tervezővel elégedett, ezért fordul máshoz!) Az ötlet eleve rossz, mert állami beruházások esetében eleve a kivitelezést a tervezéssel együtt írják ki, ami szerintem rossz tendencia és a tervezői társadalmat tönkreteszi és érdekellentét is fenn áll! Ha ilyen szabály lenne, akkor maximum 5 év!
92. Az engedélyezési eljárás kötelező eleme legyen az eredeti tervező hozzájárulása, más tervező bevonása esetén; kamarai díjszámítás vonatkozzon arra, hogy milyen összeg kérhető el egy előbbi hozzájárulásért.
93. Csak a külső homlokzatot érintő változásokhoz.
94. A kérdés felvet egy újabbat: mi az oka annak, hogy nem az eredeti tervezőt kérik fel? El kellene hinnie azoknak, akik folyamatosan a szerzői jog mögé bújnak, hogy elképzelhető, a kedves delikvens azért keres más építészt, mert az előző nem végezte jól dolgát, azért alakítja át a lakását, mert nem tetszik neki az, amit a kolléga tervezett, nem tölti be a funkcióját, esetleg használhatatlan. Gyakran mondjuk, hogy építészt választani olyan, mint fogorvost, nőgyógyászt. Ez egy bizalmi állás. Azonban ha nincs bizalom, akkor a szerzői jog feleslegesen köt össze, különösen, hogy az építtető fizeti a számlát, építkezni pedig ritkábban építkezünk, mint ahányszor orvoshoz megyünk, ha egyszer tévedtünk, nem megyünk ugyanahhoz vissza...
95. El kellene választani az értéket az értéktelentől. Ami védett, és amit zsűri bírál, azt pl. automatikusan védeni kellene, de az Építész Szövetség is értékelhetné a neki benyújtott terveket. Pl. az Év Háza is automatikusan ilyen kellene legyen: nyilvános tervezői jegyzék is kellene az épületekről.
96. Meg kellene határozni a (jelentősebb) épületek körét, és ez határozza meg, tehát nem elsősorban a funkció. Homlokzatot nem érintő átalakításnál indokolatlannak tartom.
97. Jogértelmezési problémákkal terhes.
98. Az építész tevékenysége művészi tevékenység, ezért ebben a művészeti tevékenységekre vonatkozó előírások szigorú betartása legyen.

99. A szerzői jogi törvény építészeti vonatkozásban egyáltalán nem működik Magyarországon. A hatóságok (önkormányzatok, műemlékvédelem) sajnos partnerek az építész szerzők megkerülésében. Nemhogy szankcionálnák, gyakran egyenesen támogatják azt, hogy avatatlan kezű kollégák belenyúljanak még élő építészek műveibe. Sokkal szigorúbb következményekkel fenyegető törvényre van szükség.
100. Egy adott épület nem a tervező tulajdonában van, hanem a beruházóéban. A tervező az épületet megtervezte, de nem ő építette fel, nem az ő tulajdonában van, így azzal nem is rendelkezhet. Úgy gondolom, ne kelljen az eredeti tervező hozzájárulása az átdolgozáshoz. Ő ezért már az ellenszolgáltatást megkapta. Ha új igény merül fel, akkor a beruházó vagy megkeresi az eredeti tervezőt, természetesen ha meg volt vele elégedve, vagy nem. Ezt döntse el ő. Felesleges ezen szabályozás megtartása.
101. Felül kellene vizsgálni a teljes szerzői joggal kapcsolatos szabályozást, mert túlzottan és feleslegesen védi az a szerzőt.
102. 15 év nagy idő, bárki elérhetetlen távolságba kerülhet, meghalhat, hogy lesz a hozzájárulás beszerezve, csatolva... micsoda plusz adminisztráció. Ott a tervtanács ill. főépítész, akik majd bábáskodnak, hogy az épp aktuális tervező jól nyúl-e a létesítményhez, kellő színvonalon teljesít vagy sem, nem beszélve a változó előírásokról.
103. Nem szükséges, mert ezzel sok építész visszaélhet és az esetleges gépészeti korszerűsítés láthatja kárát egy nem hozzájáruló nyilatkozatnál. Konzultáció lehetséges, de ne legyen kötelező!
104. A szerzői jogok fokozottabb védelmére van szükség. Nehéz a gyakorlatban érvényt szerezni a szerzői jogoknak.
105. Túl hosszú idő, s túl általános... (S a mostani ennél hosszabb: 70 év.) Belső átalakításba, legyen akár az lakás is, 5 év után senki se szólhasson bele. Legtöbb esetben 15 év után max. a jog örököse érhető el, nagyon nehezen... Meg értelmese sincs. Igen kevés olyan lakás adódhat, ahol egyáltalán védeni kell a szerzői jogot. Ha adódik, a tulaj bizonyára védi, hiszen azért tervezte olyanra, amilyen. Ha meg új tulaj lesz, miért ne lehetne más az igénye BELÜL!!!??? KÍVÜL, S EGYÁLTALÁN: tisztázni kellene, hogy a szakszerűtlen tervre, örülten gazdaságtalan, műszakilag helytelen megoldásokat tartalmazó tervre ne

lehesen szerzői joga senkinek. Akadályozza az építést, mert a faramuci szerző csak azt hajtogatja, ő megtervezte (s adott esetben még engedélyezték is!!!) tessék megépíteni... Az nem indok ezzel szemben, hogy a megrendelő a tervet aláírásával elfogadta. Napi példám, hogy a tulaj - megunva a huzavonát - inkább aláírta, s engedélyeztette, csakhogy indítani tudja a kivitelezést, még azon az áron is, hogy tetemes bírságot fog fizetni... (s tessék itt belekalkulálni, hogy vannak helyek, ahol az I. fokú építési ügyintézőnek vannak preferált tervezői, s ha más pofátlankodik a területre, ott még a fűszál is rossz, de a preferált tervezhet 18 cm vastag teherhordó falat egy hétvégi házba... élő példám: egy „falusi” ügyintéző megfenyegetett, hogy feljelent a kamaránál, mert a műleírásom „nem szabványos”, rákérdésre nem tudta megmondani, hogy az milyen...)).

106. Nincs kellő ismeretem a megítéléshez. De: ha a szerzői jogokat védeni kell, már régen rossz. Ez azt jelenti, hogy azzal ellentétes szándék létezik. Azaz nem tiszteljük egymást. Nem jogról kell beszélgetni, hanem kultúráról!
107. Sajnos a szerzői jogokat a hatóságok nem veszik figyelembe. A szerzői jog nem avulhat el!!! Soha! Főként, amíg a szerző él! Nagyon szigorú törvénnyel kellene védeni a szerzői jogot és a törvény végrehajtásáról is gondoskodni kell. Velem előfordult, hogy nagy értékű létesítmény elvi engedélyét csináltatták meg velem, utána az épületet engedélyezési eljárásra benyújtották. Ekkor feljelentést tettem. Pereltem. Az épület felépült. A pert első fokon megnyertem. A legfelső bíróságon elvesztettem, és 1,5 m Ft perköltség megfizetésére büntettek!!!
108. Ha szerzői jogaiért pénzt kér az előző tervező, illetve akadályt gördít egy romház felújításánál, akkor erről tudomást kell szereznie az építéshatóságnak és a települési főépítésznek is, akiknek ebben beleszólási jogai kell, hogy legyenek!
109. Szerzői jogról érvényesen lemondani nem lehet.
110. Az építészeti alkotások szerzői jogvédelme rendkívül fontos. Az épületek tulajdonosainak oldaláról tekintve, azonban túlzottnak tűnik az, ha a lakások belső átalakítása is csak a tervező engedélyével valósulhatna meg. Ennek ellenőrzése nehézségekbe ütközne, mivel a belső átalakítások egy része nem építési engedély köteles tevékenység.

111. Ifjú korom miatt eddig ezzel kapcsolatos ügyem még nem volt. Mindenesetre ez alapvetően szakmai-etikai kérdés: ha más volt a tervező, akkor az első, hogy őt kell megkeresni.
112. Nem működik, meg lehet találni a kibúvókat. A Kamarai eljárásokban nincs egységes szemlélet.
113. A szerzői jogokkal kapcsolatban világosan tisztázni kell az egyes tervfázisok fogalmait, amelyekkel sok esetben a jogalkotó sincs tisztában. Egyértelműen szabályozni kell, hogy mely tervfázishoz milyen mértékű védelem kapcsolódik. Meglátásom szerint a megépült műhöz kapcsolódó szerzői jogot a fentiekhez képest másképpen kell biztosítani, mert az gyenge minőségű megoldásokat is bebetonozhat, a gyors átalakítás reménye nélkül. (Persze ha tervpályázatokkal garantálni lehetne az építészeti minőséget, jó volna védeni a megépült műveket ilyen formán is.)
114. Jelentős épületeknél szükséges, de pl.: családi háznál (legyen az kicsi, nagy, híres vagy „névtelen” szakmagyakorlóé) felesleges.
115. Túlszabályozott. A megrendelőnek joga van olyan épületet rendelni, vagy azon változtatni, amilyen neki tetszik.
116. Megfelel.
117. Tudom, hogy ezzel a véleménnyel majdnem egyedül vagyok, de elég abszurd, hogy egy tervező csinál valamit (bármit), attól neki szerzői joga van. Ezt szerintem villámgyorsan el kellene törölni, mivel annak lehet szerzői joga, ami pl. olyan, mint egy műalkotás. Hogy mi műalkotás, azt az eredeti tervező nem ítélni meg - csak egy „független”, nem csak szakmai zsűri, vagy mit tudom én, hogy micsoda. Az azért mégiscsak lehetetlen helyzet, hogy egy tervező tervezett a 70-es években egy lapostetős, vacak, igénytelen házat, ami pont úgy néz ki, mint a pártszékház vagy a határőrségi laktanya, közben pedig városi bölcsőde, és ez az alak tartja a markát a jelenlegi szerzői díj szabályokra hivatkozva.
118. Fontos, elsősorban annak védelme, hogy se az állam, se egy tőkeerős magáncég ne élhessen vissza vele.
119. 15 éven belüli átalakítás esetén kéne vele foglalkozni, de csak nagyobb épületek

esetén.

120. Túlszabályozott.
121. Jog van, betartatás nincs, még állami szervek is aláíratják pl., hogy a tervező lemond a szerzői jogról, miközben a személyhez fűződő jogairól nem is mondhatna le, anyagi jogok meg nem is járnak neki.
122. Tisztázni kéne, ha új építész kerül a projektbe, akkor a réginek milyen kvázi „lelépési díja” legyen, ha lemond a szerzői jogairól. Szakmaetikai és anyagi vonatkozások tisztázása, ajánlás formájában.
123. Fontos, de csak MINŐSÉGI házagnál. A tervzsúri eldöntheti, hogy az adott épületnél kell-e.
124. A nyilatkozat arról szólna, hogy hozzájárul a megváltoztatáshoz? Végül is a termék változik meg, nem a terv, ezért talán a szerzői jog által biztosított licencet leginkább a korlátozottan szabad felhasználású felé kéne eltolni, mint például a creative commons licenc rendszer: <http://creativecommons.hu/> (feltüntetés, megjelölés, hivatkozás, stb.)
125. Ez sokkal többet ártana a szakmának, mint amennyit használna. Az emberek nem értenék miért kell ezt, és hülyeségnek tartanak. Egyébként ha egy építész jó munkát végez, szerintem sokak számára kézenfekvő, hogy a bővítéssel, átalakítással ismételten őt bízzák meg. Ugyanakkor ezzel a meglévő épületállományunk egy jelentős részét csak az idősebb tervezők alakíthatnák... Nesze neked fiatal pályakezdő építészek, teli ambíciókkal... A szakma „krémje” pedig civakodjon csak nyugodtan tovább a lerágott csontokon...
126. A tervező nehezen védheti meg szerzői jogdíját a megbízóval szemben.
127. Változtatni kell!
128. Egyértelműbb és egyszerűbb szabályozás kéne, konkrét szankciókkal (pl. kamarai kizárás, pénzbírság) és nem csak az építészek „egymással szembeni”, hanem az építető és tervező közti viszonyt kellene újragondolni.
129. A szerzői jogok védelem nem megoldott, sokkal pontosabb és szigorúbb törvényi szabályozására lenne szükség ill. ezzel párhuzamosan a köztudatban is erősíteni kellene

ennek ismeretét.

130. Szabályozást át kell gondolni.
131. A házak érdekében fontos...
132. A szabályok kevésbé ismertek, és használatuk nem nagyon gyökerezett meg Magyarországon.
133. Az eredeti tervező felkutatása időnként nagyban hátráltatja a engedély kérelem benyújtását. Volt arra példa, hogy hosszú idő után derült ki, hogy az eredeti tervező külföldre költözött, és az elérhetősége szinte lehetetlen volt. Ilyenkor mi a megoldás?
134. Az ügyben olyan módon kéne szabályozni, hogy az előző tervező lehetőséget kaphasson, de ha nem vállalja el versenyképes áron a tervezést, akkor ne legyen kötelező vele a munkát elvégeztetni. A tervek nyilvánosságát bővíteni kéne nyilvános tervtárakkal, hogy az épületeket ne kelljen ismételtén újra felmérni.
135. A szerzői joggal kapcsolatos szabályozás alapvetően jó, csak nem egyértelmű. Értelmezhető úgy, hogy pl. építészeti tervekre van szabályozás, de az épület, mint megvalósult terv nem élvez védelmet (önkormányzati előadó értelmezése).
136. A településrendezési tervezésben a szerzői jog nem megfelelően biztosított.
137. Erősebben kellene védeni a tervezés ill. a megvalósulás és az átépítés esetén az építész szerzői jogait.
138. 15 éven túl is a SZJT előírása szerint.
139. A szerzői jog nem mentesíthet a tervpályázati kötelezettség alól (kiskaput bezárni!).
140. 15 év túl hosszú idő.
141. Nyilvántartás hiányában a régebben tervezett épületek esetében nyomozónak kell lenni a tervező kilétének és elérhetőségének felkutatásához. 1989 tervek esetében, ha megtaláljuk a tervezőt, akkor is kétséges, hogy ő vagy az őt alkalmazó állami cég, vagy annak jogutóda a szerzői jog tulajdonosa. Egyértelmű szabályozás kellene nyilvántartással.

142. Kamarai hatáskör.
143. Az építésigazgatásban a korábbi tervező szerzői jogának érvényre juttatását adminisztratív eszközökkel biztosítani kellene, 15 éven túl is, a szerzői jogi törvény időhatályossága szerint.
144. A szerzői jogi kérdésekkel kapcsolatos érdekérvényesítésben a szakmai kamaráknak sokkal több segítséget kellene adnia a szakmagyakorlóknak. Gyakorlatilag automatikus, gyors és hatékony csapásmérőként kellene működnie számtalan olyan esetben, amikor a szerzői jogokat lábbal tiporják, és ez nem az átalakítások esete, hanem például az engedélyezési terv utáni kiviteli tervből való kisémmizés...
145. Csak a külső megjelenést érintő beavatkozáshoz kelljen hozzájárulás.
146. A szerzői jog egységes építész szakmai és jogi értelmezése nagyon fontos lenne. Meg kell szüntetni azt a gyakorlatot, hogy tervezők, és sajnos komoly szakmai szervezetek szerzői jogra vonatkozó nyilatkozatokat adnak ki a valós jog és joggyakorlat ismerete nélkül.
147. Csak akadályozza az életszerű változásokat, amit viszont erős szakmai ellenőrzés alatt kellene tartani.
148. Az épületek méretétől függetlenül szükséges a szabályozás, esetleg tervezői nyilatkozatban kelljen nyilatkozni az építésznek a szerzői jogokról történő lemondásról.
149. Szigorítani szükséges.
150. Arról kellene gondoskodni, hogy az engedélyezési tervet készítő tervező kezéből ne lehessen minden további nélkül kivenni a továbbtervezés jogát, beleértve a kivitelezés közben felmerülő kérdések eldöntését is.
151. Nincs bajom a jelenlegi rendszerrel.
152. Tapasztalataim szerint az itthoni megrendelők már előre lemondadják a tervezőket a szerzői jogaikról, és jelen gazdasági helyzetben a munka megszerzéséért sokan meg is teszik... Sokkal jobban tisztelik a szerzői jogokat a külföldi megbízók.

153. A jelenlegi szerzői jogi szabályozás Magyarországon megfelelő, csak érvényre kell juttatni. A hazai rendszer nemzetközi összehasonlításban is bőven megállja a helyét.
154. Ilyen fokú szerzői jog érvényesítésre nincs mód. A szerzői jogok a tervre kell vonatkozzanak. Egy átépítésnél a korábbi rajzok pontos ismerete nélkül lehetetlen tervezni. Az előző tervező felkutatása sokszor időigényes vagy lehetetlen.
155. Szerintem minden épületnek saját élete van. Ahogy normális esetben a szülő sem irányítja a öregkoráig a gyermekét, az építész sem jogosult megmerevíteni egy élő struktúrát. Egy épület körül, hosszú élete során, minden átalakulhat, és szerintem az a jó, ha egy ház tud alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez, igényekhez, környezethez.
156. Természetesen ami ÉRTÉK, azt meg kell óvni, tiszteletben tartva a tervezője anyagba álmódott ideáit, de szerzői jog tulajdonosának hozzájárulásával ahhoz is hozzá lehet nyúlni. Azt, hogy mi az ÉRTÉK egy „stílusfüggetlen” szakmai testületnek kell meghatároznia.
157. Alapjaiban rendben van, szükséges lenne egy korszerű, szerzői adatbázis. Fontos lenne a szerzői joggal védett terveket felhasználók tájékoztatása.
158. A szerzői jogokkal kapcsolatos viselkedésforma teljesen egyértelműen van meghatározva a Kamara Etikai Kódexében, ennek a betartása nem túl bonyolult és mégis a gyakorlatban azt tapasztalom, hogy a kollégák egyáltalán nem veszik ezt komolyan. Olyannyira, hogy időnként még a hatóságon is átcsúszik egy-egy építmény átalakításának engedélyezési terve, illetve továbbtervezése, azaz engedélyezési tervből kiviteli terv készítés az eredeti tervező neve feltüntetése nélkül, illetve a hozzájárulásának megkérése nélkül. Saját praxisomon belül jó néhány példát tudnék említeni, amikor a kolléga ezeket a szabályokat nem tartotta be. Ezekből sosem csináltam ügyet, mert úgy érzem, hogy nem az én dolgom evvel foglalkozni. Ennek ellenére fontosnak tartom, hogy úgy az engedélyező hatóságok, az építésfelügyelet és az összes többi szervezet szigorúan betartassa a szerzői joggal kapcsolatos előírásokat.
-

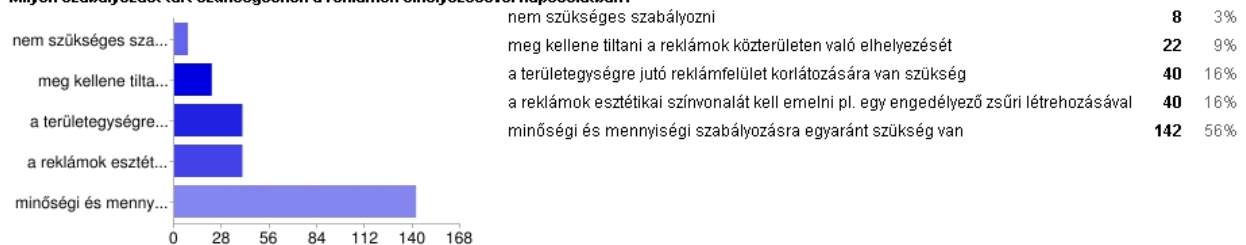
Reklámok

Kutatási összefoglaló

Összességében a véleményekből kitűnik, hogy a szakmagyakorlók jelentős többségének komoly problémái vannak a reklámokkal, azok mennyiségével és minőségével egyaránt. A szabályozást illetően viszont nincs egységes vélemény, a legtöbben ezt helyi kompetenciakörbe sorolnák, bár többen is megemlítik, hogy a további zsűrik és engedélyezési szervek föllállítása anyagilag megterheli az önkormányzatokat és növeli a bürokráciát. Az egyik hozzászólás pontosan megfogalmazza a problémát: „Jelenleg nettó vizuális környezetszennyezés. Ez az összes eddigénél bonyolultabb, de talán egyszerűsíthetőbb kérdés. Először az érdekeket, a szereplőket, a célokat kellene tisztázni. Aztán érdemes szabályozást alkotni rá.”

Reklámok - feleletválasztós kérdések értékelése

Milyen szabályozást tart szükségesnek a reklámok elhelyezésével kapcsolatban? -

A válaszadók kisebb hányadától [12%] eltekintve – akik vagy egyáltalán nem szabályoznának [3%] vagy betiltanának minden reklámot [9%] - a többiek szerint a reklámok mennyiségi és/vagy minőségi szabályozására van szükség.

Reklámok - szabadsoros hozzászólások értékelése [70 hozzászólás]

ábra 14. A reklámokkal kapcsolatban beérkező 70 szabadsoros vélemény tematikus csoportosítása

Az alábbiakban azokat a megjegyzéseket összegezzük, amelyeket a kérdőívet kitöltők a reklámokkal kapcsolatos kérdés utáni szabadsoros rovatba írtak. A kérdőív utolsó kérdésénél 252 válaszadó közül viszonylag kevesen, csak a ~27% érezte úgy, hogy a reklámokkal kapcsolatban további, kifejtendő álláspontja van. A reklámok megítélése – eltekintve 3 hozzászólótól – igen rossz.

29-en [41%] úgy vélik, hogy túl sok a reklám a településeken, sőt még a településeken kívül, a szántóföldeken is. „Mégis, hogy néz ki ez az ország az óriásplakátoktól? Már a szántóföldön is régóta állnak háromemeletes plakátok! Ha ezek nem lennének, már egy kicsit lépnének előre.” 18-an [25%] úgy vélik, hogy **ésszerű szabályozásra** van szükség, amit **helyi szintekre és/vagy egyedi elbírálási körbe kell delegálni**. Ezzel együtt a szabályozás mikéntjéről nagyon eltérőek a vélemények, összességében elég nagy a bizonytalanság. Többen is hangot adtak annak, hogy már így is **túl sok a zsűri**. „A reklámot nem lehet megtiltani. Azt, hogy hogyan néz ki, hová helyezhetik - hogyan illeszkedik a környezetéhez, a többi reklámhoz stb., azt kell szabályozni. Nem tartom túl jó

ötletnek a sok-sok bizottságot, mert azt valakinek fizetni kell és az önkormányzatoknak erre nincs pénze.”

13-an [18%] arra hívták fel a figyelmet, hogy szigorúbb szabályozásra van szükség, ugyanennyien kiálltak a reklámok mennyiségi és minőségi szempontból történő korlátozása mellett. 5-en említették a visszaélések, korrupció jelentőségét. *„A közterületi reklám [...] lehetne a sokkal jobb közterület-gazdálkodás egyik alappillére. Ma ez a gazdasági szürke-zóna és az átláthatatlan korrupció birodalma.”* 4-en egységes, országos szabályozást tartanának kívánatosnak, legalább a fő keretek meghatározása céljából. Sőt, valaki azt is felvetette, hogy a visszaélések elkerülése végett létre kellene hozni egy **központi végrehajtó szervezetet** a közigazgatási kötelezések érvényesítése céljából.

Reklámok - részletes vélemények

1. Szigorúbb szabályozás kell. Nincs rá szükségem.
2. Teljesen értelmetlen kérdés, talán az egész kérdőív legostobábbja. Egységes országos szabályozás szükséges.
3. Ezt a piacra és az emberekre kellene bízni.
4. Az engedélyes terv részeként elbírálható, ha az az épület részeként épül. Az önálló közterületi reklámok - óriásplakátok elhelyezhetőségét radikálisan csökkenteni kell, ha a mobiltelefon elvonja a figyelmet a vezetéstől, akkor a plakát még jobban. Ha építész rendészeti eszközökkel nem megy, akkor a KRESZ, vagy más alapon, de el kell tűnjének a városképből és persze a tájból. Városban, utcabútorként, stb. természetesen számtalan mód van reklámfelületet kialakítani.
5. Sok is és ronda is.
6. Lesújtó.
7. A mai kaotikus állapotban hatásukat nem érik el, egymás hatását oltják ki.
8. Budapest városképét teljesen tönkreteszik az egymással versengő, talmi reklámok, és ezzel egyidejűleg leértékelik a boltokat, rontják a városrészek presztízsét. Az óriásplakátok a

gátlástalan üzleti-politikai világunk méltó tükörképei.

9. A közterületi reklám ma utcaképromboló valami, ugyanakkor a bevételeknek még a töredéke sem fordítódik az utcakép jobbítására. Pedig ez lehetne a sokkal jobb közterület-gazdálkodás egyik alappillére. Ma ez a gazdasági szürke-zóna és az átláthatatlan korrupció birodalma.
10. A reklámok tartalmi részét is szabályozni kellene a reklámfelületek létesítésekor. Tény és való, hogy reklámok nélkül a világban egy város sem létezik, de tartalmi részének és megjelenésének a szabályozására mindenképpen szükség lenne. Ne lehessen egy függönyfalat akármilyen tartalmú reklámmal beburkolni. Vannak jó és ötletes reklámok, amik akár a művészet és design határát is átlépik, de egy csomag vécépapírt, vagy kiflit ne lehessen reklámozni. Az ilyen jellegű reklámok valójában nem is a termékekről szólnak, hanem a forgalmazó cégek hirdetései. Egy homlokzatra felhelyezett Coca-Cola fényreklám - ha az nem a Mátyás templomot díszíti -, akkor a város részévé válik. Ezzel szöges ellentétben egy plakátos óriástábla, amire ellenőrzés nélkül kerülnek fel kéthetente az újabbnál újabb akciók, egyszer a harsányságukkal, míg máskor az igénytelenségükkel véleményem szerint a reklámpiar kivételével senkinek sem szükségesek.
11. Lesújtó a helyzet.
12. Minőségi és mennyiségi drasztikus korlátozásra van szükség.
13. Még senki nem azért vett csirkecombot, vagy Audi Q7-t, mert egy óriásplakáton látta! A „Patyomkin” települések eszközzrendszere (Las Vegas) elhódította az építészet lehetőségeit, igaz olcsóbb is, meg kidobható! A (ön-el)fogyasztói társadalom a végórába jutott, remélhetőleg az összes hozadék szeméttel együtt eltűnik a történelem süllyesztőjében.
14. Valamilyen szabályozás szükséges, azonban már túl sok a zsúri.
15. A reklámok a világunk „természetes” velejárói. Nélkülük furcsák, utópisztikusak lennének városaink. A gazdaságnak szüksége van rájuk. Badarság hát ellenségként gondolni rájuk. Persze ez nem azt jelenti, hogy semmiféle szabályozásra nincs szükség. De én óvakodnék a túlzott, részletekbe menő szabályozástól, meg a kötelező zsürizéstől (de ez nem azt jelenti, hogy ne volna annak is néhol létjogosultsága). A területegységes szabályozásnak is volna

helye, de közel sem mindenhol.

16. A reklámoknak nem szabad dominálnia egy területegységen, tájrészletben!
17. Bonyolult kérdés, nem össznépi, hanem helyi szinten oldandó meg mindenütt.
18. Szabályozni kell az elhelyezhető reklámok mennyiségét, esztétikai színvonalát zsűrivel kell elfogadtatni. Szükséges az elhelyezhető legnagyobb reklámfelület kiterjedését meghatározni, és az övezeti előírásokba belefoglalni, hogy milyen típusú és mennyi reklámfelületet lehet elhelyezni és HOGYAN (magasság, épülettípus, utca jellege, stb.).
19. A mai élet része, ugyanakkor folyamatosan csak beszélnek róla, hogy eltűnnek a főutak, fontosabb látnivalók mellől, de nem történik semmi.
20. Jelenleg nettó vizuális környezetszennyezés. Ez az összes eddiginél bonyolultabb, de talán egyszerűsíthetőbb kérdés. Először az érdekeket, a szereplőket, a célokat kellene tisztázni. Aztán érdemes szabályozást alkotni rá.
21. Nagy kár volt, hogy a jogszabályi módosítással nagyobb szabad kezet kaptak az önkormányzatok, az építetők! Meg is látszik a települések arculatán!
22. Ízlésrendőrségre van szükség.
23. Tisztázzunk fogalmakat. Más a reklám, és más a cégjelzés. Az utóbbi szerintem alapjogot érint, a saját, vagy bérelt ingatlanját mindenki megjelölheti. Ezt csak értékes környezetben szabad korlátozni, mégpedig sok szempontú zsűrivel. A reklámok pedig hussanjanak az erre sokkal alkalmasabb virtuális világba, a médiumokba. (Ott pedig ki-ki dönthessen a kivédésükről. Kész csoda, hogy felnőtt emberek tudathasadás nélkül kibírják, ami akárcsak háttérzajként is rájuk ömlik.)
24. Ez is önkormányzati kérdés, és összefügg az identitás kérdésével. Ha valamit védeni akar egy település, szóljon bele a reklámok világába, ha nem, akkor minek erőlködni? Ha az identitás meghatározására való törekvés és a védelem gazdasági előnyökkel/támogatással is össze lesz kapcsolva, akkor ez automatikusan működni fog.
25. Több ügyfelemet érinti a téma, ésszerű szabályozás kellene. Néha egy-egy rendelet módosítással egyik végétől a másikba esünk... Reklámok, cégérek mindig is voltak. Nem

lehet ennyire tiltani őket (főleg védett területeken értelmetlenül túlszabályozott a kérdés, máshol gyakran nagyon elengedik a gyeplőt).

26. A reklámra igény van, tehát nem tiltani, hanem átgondoltan szabályozni szükséges. A szabályozásnak 2 szintűnek kell(ene) lennie:

- a fő kereteket országos érvénnyel kell bevezetni (például: nem akadályozhatja a közlekedést, menekülést, tűzoltó beavatkozást, stb.)

- a részletes szabályokat helyi önkormányzati rendeletekkel lehet szabályozni.

27. Kevesebb reklámfelület, de a színvonala a reklámozó kedve szerint.

28. Azt kell szabályozni, ami parttalanná válhat - a reklámok ilyenek. (Vízcsőfektetési tilalomra pl. nincs szükség.) A romló gazdasági helyzetben az ideig-óráig létező vállalkozások egyre silányabb anyagból egyre nagyobb felületen akarják magukat hirdetni, és ez nagyon sürgős nekik, mert egy gondos tervezési-engedélyezési eljárás végét már nem biztos, hogy megéri a vállalkozásuk. Éppen ezért ezek a reklámok hamar el is tűnnek, talán fontosabb, hogy ne tegyenek kárt a befogadó szerkezetben, mint esztétikájuk javíthatása. A jogszabályok és a környezet állapota között van ám összefüggés! A jogalkotó egyre szabadabbá tette a reklámok kihelyezését, ne csodálkozzunk hát! A jogkövető állampolgár kinyomozhatja a rá vonatkozó szabályokat. De a jogkövető magatartás példáját látjuk magunk előtt? És sajnos reklám-ügyben báró Podmaniczky korszaka sem mutat követendő példát. Külföldön azonban már hallottam olyat, hogy a lakóközösség azt gondolja, hogy nem akarnak táblákat, ponyvákat nézegetni, és kiharcolják ezeket a szabályokat. Alulról jövő kezdeményezésként és kisközösségeknél lehet hogy működik?

29. Nagyon sok az „igénytelen”, a környezetébe nem illő reklámfelület, ami az épített környezet minőségét jelentős mértékben csökkenti. A reklám, a marketing az üzlet része, minőségi szabályozásra van szükség. Túl sok a reklámtábla az utak mentén, és az épületeken elő kellene írni az egy épületre egységes reklámokat.

30. A reklámszakma legyen önszabályozó, az esztétikai, etikai szempontok figyelembevételével. A közterületi reklámnak szabjanak településképi szempontból határt, ne tudjon a reklám az épületek felett uralkodni, mindenképpen kisebb felületekben kell gondolkodni. A

szabályozásnak nem csak építészeti, településrendezési, hanem a közlekedési oldalról is foglalkozni kell a témával, mégpedig harmonizáltan, egyformán. A mai reklámok nem csak a településképet rontják, de a közlekedés biztonságra is nagy veszélyt jelentenek. (pl. világító, mozgó LED-es és vetített reklámfelületek. A különböző tartószerkezetekről nem is beszélve. Ha a reklámlobbit valamelyest le lehet gyűrni, ideális lenne az emberléptékű (tehát ember nagyságú max. reklámnagyság a lakott és nem lakott területeken is.) A szabálytalanokat pedig azonnal lehessen eltávolítani, mindenféle időhúzó jogorvoslat nélkül!!! Ez újabb témakört érint, mégpedig a döntések végrehajthatóságának területén. Létre kellene végre hozni a központi végrehajtó szervezetet, amiről korábban sok szó esett, de a kezdeményezés láthatóan elvérzett. Így a közigazgatási kötelezések végrehajtása nagyjából 80%-ban ellehetetlenül (pénz és kivitelező híján).

31. - A REKLÁM AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZETBEN LEGGYAKRABBAN HOSSZÚ IDEIG MEGHATÁROZZA A VÁROSKÉPET, EZÉRT KOMOLYAN KELL VENNI EZ IRÁNYÚ HATÁSÁT.

- ITT SEM LEHET ORSZÁGOS - OTÉK JELLEGŰ - EGYSÉGESÍTÉS, MIVEL EZ EGYÉRTELMIEN HELYI HATÁSÚ ÉS SÚLYÚ.

- A TERÜLETI FŐÉPÍTÉSZ HATÁSKÖRÉNEK MEGEMELÉSÉVEL VAN ESÉLY EGY KEDVEZŐ HELYZETRE.

- MINDEN REKLÁM IDŐHÖZ KÖTÖTTSÉGE ALAPFELTÉTEL, MIVEL LÁTHATÓAN KOMOLY PROBLÉMA A FENNMARADÓ „DÖGLÖTT” REKLÁMOK HÁNYADA. E TÉREN KÉT EGYIDEJŰ INTÉZKEDÉS KELL: AZ ENGEDÉLYHEZ KÖTÖTTSÉG EGYBEN IDŐHÖZ LEGYEN RENDELVE, ÉS A LEJÁRT REKLÁM ELTÁVOLÍTÁSÁT JELENTŐS BÍRSÁGGAL KELL ELŐSEGÍTENI. A BÍRSÁG MINDEN ESETBEN AZ INGATLANTULAJDONOSNAK JÁRJON!

32. Minél kevesebb, annál jobb!

33. A reklámok természetüknél fogva agresszív figyelemfelhívó eszközök, viszont a településképet, a tájképet jelentősen befolyásolja méretük, elhelyezésük, beltartalmuk, esztétikai környezetszennyezés folyik ma a közterületeken.

34. Helyszín és környezetfüggő téma. Ki gépen száll fölébe... Másrészt meg gazdasági... Helyi érték védett iskolán tiltja rendelet az óriásreklám elhelyezését. Azonban 6 évvel a védelem elrendelése után is kinn van a tetőn a 10 méteres darab: 6 Millió forint éves bevételt hoz... és hát szegény az eklézsia.
35. Diplomás építész és tervező iparművész, esetleg világítástervező bevonásával valósulhasson meg csak, KÖH szerint is a világító, villogó reklámokat kerülni kell, nehogy Hong-Kong legyen Magyarország.
36. Nem a szabályozással van baj, hanem az engedélyezőkkel. Tudják mire gondolok... Egyszer mindent, egyszer semmit, de mennyiért?
37. Túlburjánzanak, szabályozatlanok, ízléstelenek a legtöbb esetben, mert semmiféle tervezés nem előzi meg.
38. A homlokzati reklámok, cégfelirat-sávok szigorú szabályozása szükséges, a nem megfelelő színvonalúak eltávolítását a tervtanács és/vagy a főépítész elrendelhetné, egyszeri, a jogszabály megjelenése utáni általános felülvizsgálattal, a meglévők esetében is (minden település összes kiemelt, védett részében, és minden nagyobb, fontosabb útvonala mentén, és folytatólagosan az újabbak engedélyezése esetében. M2-korlát és megjelenési, esztétikai minőség megkövetelése célszerű lenne. (Pl. az OTÉK-ban kellene!)
39. Itt megint a szervezeti felállás biztosíthatja a korrupció melegágyát. Ez egy esztétikai kérdés, amit ugyanúgy kellene tervezni, mint az épületeket. Teljes mértékben tiltandó, leszámítva a háztetőre szerelhetőket F+4-nél magasabb épületeken.
40. Az V. és XII. kerület ebben példaértékű a szabályozás tekintetében. Jelentős korlátozás szükséges bel- (esztétika miatt) és külterületen (balesetveszély miatt) egyaránt.
41. HAZUDNAK
42. Meg kell határozni, hogy egy településen hány m² reklámot lehet elhelyezni! A település típusától függően (pl.: világörökség része, védett vagy műemléki rész, akkor meg kell tiltani a reklámok elhelyezést vagy minimalizálni kell azokat! Külön Tervzsűri, amelyben nem csak építészek, hanem iparművészek, belsőépítészek, településtervezők is részt vesznek!

43. A reklámot nem lehet megtiltani. Azt, hogy hogyan néz ki, hová helyezhetik - hogyan illeszkedik a környezetéhez, a többi reklámhoz stb. Azt kell szabályozni. Nem tartom túl jó ötletnek a sok-sok bizottságot, mert azt valakinek fizetni kell és az önkormányzatoknak erre nincs pénze.
44. Reklámot csak engedéllyel szabadna elhelyezni, azonban az engedélyező hatóság nem kérdőjelezheti meg annak a létjogosultságát, csak a minőségét, méretét, mennyiségét. Kell reklám felületeket tervezni és csak oda helyezhető el. Bizonyos budapesti kerületek eddig is korlátozták és szabályozták ezt, erre minden településnek lehetősége van. Kérdés, hogy ezt központilag kell-e szabályozni, vagy helyi szabályzatokban, valamilyen útmutatás alapján. A mennyiségi szabályozásnak másodlagos hatása felmérhetetlen, mielőtt bevezetik ebben el kéne mélyedni. Ez a kérdés olyan szintű társadalmi és kulturális problémákat feszeget, amire a szakmánknak csak nagyon kicsi és lassú hatása lehet(ne).
45. A jó minőségű, megfelelően elhelyezett reklám kedvezően befolyásol(hat)ja egy közterület (rész) hangulatát. Éppen ezért - különösen a városképileg fontos közterületek esetén, szakmai zsűri általi szűrésük elengedhetetlen. Más kérdés, hogy a zsűri összetételét ki dönti el. Itt sem ártana valamiféle szűrés.
46. Az esztétikai színvonalat kell emelni, és továbbra is szabályozni kell a méretüket, helyüket.
47. Csökkenteni kell a reklámözön áttekinthetlenségét
48. Utálok a reklámokat közterületen, alig-alig látok elfogadhatót.
49. Nem általánosítható kérdés! Egyedi megítélés szükséges.
50. A reklámokra szükség van a városban, de megfelelően korlátozni kell megjelenésüket és mennyiségüket. Budapest Nagykörút és hasonlóan fontos, egykor egységes képű, frekvenciált helyeken kizárólag egységes szemlélet alapján lehet kulturált utcaképet kapni! Ennek költségeit viszont nem lehet kizárólag a tulajdonosokra ráruházni, kompromisszumot kell találni az önkormányzatok és a tulajdonosok között ez ügyben!
51. Radikális szigorításra van szükség mind esztétikai, mind mennyiségi tekintetben. Szükséges rossz, amit úgy, ahogy lehet, korlátozni kell, illetve egy még igényesnek mondható színvonalat tartani.

52. Mindent elborít, figyelmet von el a közlekedéstől, fényszennyezést okoz. Feltétlen szabályozás (korlátozás) szükséges. Zsűri felállítása mind minőségi, mind pedig mennyiségi kontrollt is jelenthet, hiszen azt egy szakmai grémium azt is megmondhatná, hogy adott helyre mennyi reklámot lehet elhelyezni.
53. Az is elég abszurd, hogy reklámcégek hülyére keresik magukat pl. az óriásplakát bizniszben, mi 10 millióan pedig elszenvedjük ezt az „épített környezet velejárójaként”. Mégis, hogy néz ki ez az ország az óriásplakátoktól? Már a szántóföldön is régóta állnak háromemeletes plakátok! Ha ezek nem lennének, már egy kicsit lépnénk előre.
54. Környezetszennyező, fizikailag és vizuálisan. Radikálisan mértéktartóbb reklámokra van szükség. Hiányzik az esztétikai megjelenés, műszaki minőség ellenőrzése és megkövetelése. Szabályozni kell esztétikailag is.
55. „Ízlésrendőrség” kéne és a vizuális kultúra fejlesztése. A grafikusoknak is több munkája lenne és csökkenne a vizuális környezetszennyezés. A minőségi reklámnak helye kell legyen a településen. Ne csak a reklám legyen minőségi, hanem a hordozó, a körítés is.
56. Reklámok kihelyezésénél kellene kezdeni a zsűri vétójogát.
57. Fontos, hogy ne bontson egységes képet, összhangot... Teljesen zavaros a helyzet, leginkább ad hoc döntések és megvalósulások láthatóak.
58. Csak szigorú városképi védelem mellett fogadható el, külterületen tiltandó a tájkép védelmében. Engedély nélkül elhelyezett reklám azonnal eltávolítható legyen. A reklám készítésénél szakértő bevonását tenném kötelezővé. Az óriásplakátokat és utcai nem egységes táblákat jelentősen visszaszorítanám.
59. A reklámok a gazdasági élet része, de kulturált módon kell alkalmazni őket.
60. 2011. októberében jött ki egy újabb jogszabály a reklámok elhelyezésével kapcsolatban. Ezzel kapcsolatban merült fel, hogy mi a helyzet azokkal a reklámfelületekkel, amik engedéllyel létesültek, de a mostani szabályozás alapján már szabálytalan helyen állnak, így az útkezelőjének intézkedni kell a bontásáról? S mindezt kártérítési igény nélkül?
61. Településképp romboló.

62. A reklámfelületet épületeken, ingatlanokon kell biztosítani. A közterületen legfeljebb szolid mértékben, régi vágású hirdetőoszlopokat lehessen elhelyezni.
63. Szükség van a reklámokra, de méretüket, helyüket és intenzitásukat szabályozni kell. Az óriásplakátok számára kialakított felületek mennyiségét mind a településközpontokban, mind a települések határán, bevezető utak mentén csökkenteni kell.
64. Az adott településnek kell eldönteni, hogy az adott település(rész)eken mekkora szabadságot enged meg.
65. Nem lehet egységes szabályozással meghatározni. Egyedi, az adott helyre és funkcióra szóló engedélyezés kell (és nem szabályozás!).
66. Bíróságolni kéne a közérzetromboló vizuális környezetszennyezést, kezdve a járművek ablakán szemmagasságban elhelyezett információk ált. biztosítóreklámokkal, folytatva az utcákat elborító szórólapokkal és befejezve a kilátást elfedő kritikán aluli grafikai színvonalú óriásplakátokig.
67. Továbbszabályozása indokolt. Arculatformáló szerepe kiemelkedő.
68. Rendkívül károsan befolyásolják a városképet, az épített és természeti értékek láthatóságát korlátozzák. A reklámok egyértelműen a vizuális szennyezés kategóriájába esnek. Nem véletlenül Nyugat-Európában radikálisan csökkent a közterületen a reklámfelületek mérete és darabszáma.
69. A reklámfelületek a szabályozás és ellenőrzés megoldatlanságát mutatják. Belterületen a legtöbb reklám magánszemély házfalán vagy kerítésén, háztetőn van, nem pedig közterületen!!! Ezzel is szennyez, mert látható és a védett utcaképet formálja. Ezzel ki foglalkozik?
70. A reklámok lehetnek akár szerves részei is egy épületnek, már a tervezés pillanataiban. Ebből kifolyólag elég logikusnak tűnik, hogy az épület tervezésekor kell, hogy deklarálódjon a rajta elhelyezett reklámok pozíciója és mérete. Az épület funkciójának változása esetén nyilván újra értékelhető és módosított építési engedélyezési eljáráson belül változtatható meg. Továbbá nagyon fontosnak tartom, hogy az ilyen jellegű, az építmény részeként szereplő reklámok grafikai és művészeti színvonalát egy erre a célra

specializálódott szakmai zsűri is bírálja el.

Ami kimaradt a kérdőívből

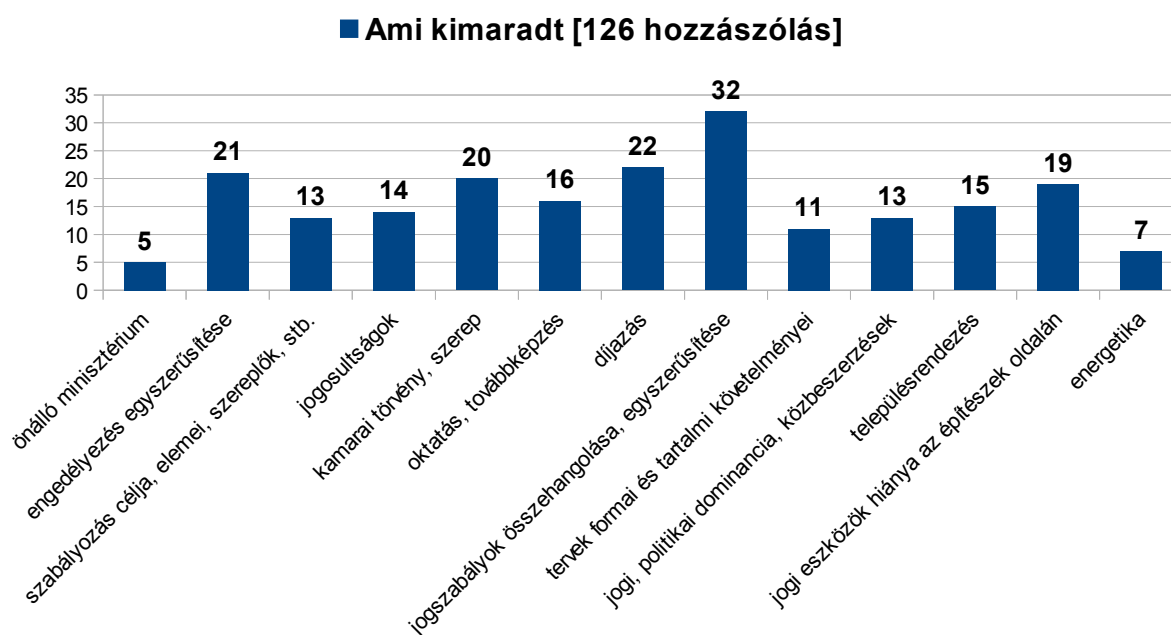
Kutatási összefoglaló

A kérdőívből kimaradt problémák feltérképezése sok szempontból tanulságos, kitapinthatók belőle azok az ügyek, amelyek a legtöbb szakmagyakorló számára akadályt jelentenek. Legtöbbször a **szabályozási káoszt, a túlszabályozottságot, és az állandóan változó jogszabályi környezetet sérelemzik**, és egységesítést, összehangolást, egyszerűsítést szorgalmaznak ezen a téren. A másik legfontosabb problémakör a **tervezési díjakat** érinti. Az építészek szerint alacsonyok a tervezési díjak, és sokszor nem is fizetik ki őket. A megoldási javaslatok egyszerre szorgalmazzák egyfajta minimális tervezői díj meghatározását, másrészt a tervezők olyan – szabályozásba beépíthető - jogi eszközöket keresnek, amelyek megvédik őket a kijátszástól. A harmadik legkritikusabb pont az **egyre bürokratikusabb engedélyezési eljárások** ügye, amelyek mellett, hogy komoly idővesztést és gazdasági károkat okoznak, a megbízó-tervező bizalmi viszonyát is kikezdi. Az engedélyezési eljárásokban az egyszerűsítést az egyik elsőrendű feladatnak tekintik. Mindezek mellett a kamara érdekérvényesítési és érdekvédelmi szerepének megerősödését várják el, kiemelten fontosnak tartva azt, hogy a kamara – és az általa képviselt szakmaiság – a szabályozási folyamatban **vétőjoggal** élhessen. A szakmagyakorlók igen **jelentős érdeksérülést szenvednek el az engedélyezést követő megvalósításból való kizárásuk, mellőzésük során**, és ennek visszaszorítása érdekében sürgetik **a használatbavételi engedély megadásához szükséges tervezői nyilatkozat** törvényi előírását. Ugyanis a tervekhez képest nagyon sokszor egészen más valósul meg, miközben a terveket a tervezők írják alá, felelősséget ők vállalnak.

Az alábbi vélemények összesítéséből még további észrevételek tehetők. Az egyik az, hogy az építészet-építésügy számtalan súlyos problémával küzd, a tervezők maguk is bajban vannak, hogy a sok irritáló helyzetből melyiket emeljék ki. Éppen ezért **a 126 vélemény sokfelé szóródik** a pályázatok, közbeszerzések, díjazás, érdekképviselet, önálló minisztérium, engedélyezés, oktatás, továbbképzés, jogosultságok, stb. között, ami azt jelenti, hogy mindenütt olyan káosz és zűrzavar van, amely a szakmagyakorlókra – és rajtuk keresztül tulajdonképpen a megrendelőkre, illetve az

építési folyamat valamennyi szereplőjére – főlegesen nagy terheket ró. Ezek a terhek konkrét gazdasági károkat okoznak, s teljesen főlegesen egyszerre lesz drágább és rosszabb minőségű a megvalósult projekt, **a túlszabályozottság és a bürokrácia együttes hatásának következtében az épített környezet minősége romlik**. Más oldalról viszont egy érdekes pszichológiai jelenség is megfigyelhető, miszerint a válaszadók a túlszabályozottság ellenére megoldásként helyenként újabb, még szigorúbb szabályozást tartanának kielégítőnek.

Ami a kérdőívből kimaradt - szabadsoros hozzászólások értékelése [126 hozzászólás]

ábra 15. A kérdőívből kimaradt témák - a 126 szabadsoros vélemény tematikus csoportosítása

Az alábbiakban azokat a megjegyzéseket összegezzük, amelyeket a kérdőívet kitöltők a teljes kérdéssor utáni szabadsoros rovatba írtak, mint fontos témák – amelyek kimaradtak a kérdőívől. A 252 válaszadó ~50%-ának hozzászólásai tehát azokat a felvetéseket tartalmazzák, amelyeket a szakmagyakorlók kiemelten fontosnak tartanak az építészet- és építésügy kapcsán, de amelyeket nem érintettünk a kutatás során. A beérkezett 126 véleményt tematikus csoportokba rendeztük, hogy fel lehessen térképezni azokat a kritikus pontokat, amelyek a legfontosabbak a szakmagyakorlók számára. A fenti grafikomból látható, hogy 32-en [25%] a jogszabályok sürgős **összehangolásának**

szükségességét, a **tülbonyolítottság** megszüntetését emelték ki. Többen szóvá tették az egyszerűsítés igénye mellett a **hozzáférhetőséget** is, valamint azt, hogy a jelenleg oly gyorsan változó jogszabályi környezet a **jogbiztonság** ellen hat. *„Az átláthatatlan jogszabályi környezet nem kizárt, hogy a valóságtól teljesen eltávolodott minisztériumi gárda megfelelési kényszerének a szüleményei. A kamarai, szakmai érvek eben a környezetben süket fülekre találnak.”* [...] *„Az építésüggyel kapcsolatos összes törvényt egységesíteni, leegyszerűsíteni, átláthatóvá tenni.”*

A szakmagyakorlók számára az alacsony tervezési díjak is igen nagy problémát jelentenek. 22 [17%] véleményben tettek említést arról, hogy a **díjzsabásra** célszerű lenne valamilyen megoldást találni. *„Fontos lenne rendezni a tervezési díjakat. Minimum díjzsabást kellene meghatározni. A kifizetett tervezési díjakról az engedélyezési illetve használatbavételi eljárás során igazolást kelljen benyújtani. Ezzel a végtelenbe nyújtott tartozásoknak lehetne véget vetni, illetve fehéredne a pénzforgalom.”* Többen javasolták, hogy a **használatbavételi engedélyhez** szükséges tervezői aláírás megkövetelése sokat segítene a díjfizetési morálon. 21-en [16%] panaszolták, hogy az engedélyezési eljárás túlságosan bürokratikus, feltétlenül egyszerűsíteni kell rajta. *„A különféle ürüggyekkel [...] évekre nyúló engedélyeztetési folyamatban a tervező/építető jogainak figyelembe vétele/következetes érvényesítése. Egy építési engedélyt persze 1 cm építménymagasság-túllépéssel sem adnak ki (ami nem meglepő), de a több hónapos (éves!) csúszások (ez akár 500% határidő túllépés!) teljesen általánosak.”*

19 véleményben [15%] tették szóvá, hogy nincsenek megfelelő, a tervezők érdekérvényesítését szolgáló jogi eszközök, és a **tervezői jogok folyamatosan sérülnek**. Sokan szóvá teszik a **kiviteli tervek** jelentőségét a megvalósításban, amelyek a tervező beleegyezése nélküli változtatások miatt rendre eltérnek az eredeti, engedélyezett tervektől. Miközben a szabályozás a felelősséget a tervezőre tolja, ő tulajdonképpen tehetetlen és védtelen. *„Az építészek helyzetét rendezni kell a használatbavételig tartó teljes folyamatban, valamint erősíteni kell pozíciójukat a megvalósítási szakaszban. [...] az építész nem csak a tervekért felel, hanem a megvalósításban is komoly szerepe (bonyolító, koordináló, ellenőrző feladatok), felelőssége van. [...] A mai szabályozás szerint a tervező kezében nincs (jogszabályi) eszköz, hogy hatással legyen a megvalósulás folyamatára (pl. a műszaki ellenőrnek is nagyobb a befolyása). Ki kell mondani, rögzíteni kell, hogy egy épület nem csak műszaki paraméterekkel jellemezhető, hanem az összkép, építészeti gondolat, építészeti koherencia a meghatározó. Ezek a fogalmak a mai rendszerből számúzva vannak, és a megvalósítás résztvevői pillanatok alatt szétverik az egységes, erős építészeti koncepciót, mivel annak*

összefüggéseit nem látják, nem értik. Az építész, aki megfogalmazta ezt az egységet, átlátja az összefüggéseket, a partvonalról kiabál, és keserűen tapasztalja, hogy itt neki nem osztottak lapot.”

20-an [~16%] említették, hogy a **kamarának** nagyobb szerepet kell kapnia a jogszabályok alakításában, többek szerint **vétőjogot** kellene kapnia, és úgy vélik, hogy újra kell gondolni a kamarai törvényt, a kamara közéleti szerepvállalását és kompetenciáit. *„A kamarai rendszer szabályozása: valódi érdekképviselő legyen, ne csak adminisztratív szerv, ha ez nem valósul meg - ne legyen kötelező a tagság.”*

16-an [12%] tartották fontosnak, hogy kiemeljék az **oktatással, továbbképzéssel** kapcsolatos kérdéseket, az alapfokú vizuális neveléstől a szakképzésen és az ügyintézők felkészültségét biztosító képzéseken keresztül egészen az egyetemi képzésig és a kötelező kreditpontos kamarai képzésekig bezárólag a teljes oktatási rendszer átgondolását, a színvonal emelését szorgalmazzák. Többek az építészképzésben a **gyakorlati képzés hiányát** rótták fel, illetve a kötelező kamarai kreditpontos továbbképzések rendszerét kérdőjelezték meg. *„Megszüntetendő az ún. kötelező továbbképzés rendszere, még akkor is, ha ez egyeseknek megélhetést jelent.”*

15-en hiányolták a kutatásban a **településrendezéssel**, urbanisztikával kapcsolatos tervezési problémák feltárását. *„A kérdőív nem igazán érintette a településrendezési kérdéseket, amelyben megfogalmazott szabályok alapvető hatással vannak a települések építészeti megjelenésére.”* Volt, aki megjegyezte, hogy a kérdőívet kitöltők tevékenységét megjelölő listából is hiányzott ez a terület. *„Elsőként említeném, hogy szerettem volna a településtervező / településmérnök / várostervező akármelyik opciót kiválasztani [...], de megint belefutottunk az építész/szakági tervező nomenklatúrába...”* 14-en [11%] kifogásolták a **tervezési jogosultságok** rendszerében kialakult fragmentáltságot és ennek korrigálását sürgetik. *„Rettenetesen széttagolttá lettek a tervezési és kivitelezési jogosultságok, szinte már egy szög beveréséhez is szaktervező és szegező szakkivitelező szükséges.”*

A **tervek formai és tartalmi követelményei** is túlbonyolítottak, tele olyan munkarészekkel, amelyek tulajdonképpen felesleges költségnövelő tényezők. 11-en vélik úgy, hogy ezeket a követelményeket újra kell gondolni és egyszerűsíteni kell. *„Tűzvédelmi, energetikai, kéményseprő és akadálymentesítési előírások sokszor felesleges túlszabályozása olyan többletterheket ró a befektetőkre, amelyek semmiképpen sem szolgálják az épített környezet minőségi javulását! [...] Építészeti tervek műszaki leírásának felesleges sok száz oldalának megsokszorozódása, a tervlapok*

számának változatlansága mellett nem emelte az építészeti minőséget az elmúlt évtizedben sem, így talán át kellene gondolni annak feleslegességét.”

Viszonylag kevesen [5] említették, hogy **önálló minisztériumra** lenne szükség ahhoz, hogy a jelenlegi kaotikus szabályozási viszonyok között rendet lehessen teremteni. 13-an [10%] a szabályalkotási folyamat lényegére való rákérdezést hiányolták a kérdőívben. Úgy vélik, hogy először az elvi kereteket (célokat és eszközöket) kell meghatározni, és ennek hiányát róják fel. *„A szabályozás célja, a szabályozni kívánt elemek meghatározása, ebben kortárs urbanisztika alkalmazása, új szabályozást készítő köre, új szabályozás létrehozásának forrása, gyakorlatilag minden.”* S valóban, ha nem a jelenlegi rendszert akarjuk toldozni-foldozni, ha mindent előlről, *tabula rasa* szeretnénk kezdeni, akkor ezeket a kérdéseket kell először megválaszolni. 7-en hiányolták az **épületek energia felhasználásával** kapcsolatos kérdések felvetését is. *„Az új energetikai „elvárások”, kérések kielégítése már új szerkezetek, anyagok használatát igényli. Ezek teljesen kimaradtak az eddigi szabályozásból.”* 13-an [10%] a szakma politikai és nem utolsósorban jogi alávettségét, a különböző **pályázatok, közbeszerzések** során tapasztalt anomáliákat emelték ki. *„Nem lehet az építészeket hibáztatni azokért a torz városfejlesztési folyamatokért, aminek a helyi politika által diktált (kikényszerített) szabályozási tervek biztosítanak kereteket.”* [...] *„A közbeszerzések gyalázatosak, ki vagyunk szolgáltatva a jogász hiénáknak.”*

Ami a kérdőívből kimaradt - részletes vélemények

1. Építési minisztérium
2. Összességében átalakítanám a jelenlegi rendszert. 2000 m² alatt az engedélyeket az építészek adnák ki, egyeztetési kötelezettséggel a szomszédok felé. Az engedélyt csak főépítési, vagy tervtanácsi jóváhagyással lehetne kiadni. Az engedélyt csak bíróságon lehetne megtámadni. Minden építész ismeri és köteles betartani a jogszabályokat, míg az engedélyező hatóság emberei nem is rendelkeznek tervezői jogosultsággal, sok esetben nem is értik, mi szerepel a terveken. Semmilyen felelősséget nem viselnek, ellentétben az építészekkel. Ha egy orvosnak nem kell semmilyen hatóság ahhoz, hogy egy beteg életéről döntsön, akkor miért is kéne hatósági engedély egy családi ház építéséhez. Felesleges, lassú és pazarló rendszer a mai, amin csak az egyszerűsítéssel lehet segíteni.
3. A szabályozás célja, szabályozni kívánt elemek meghatározása, ebben kortárs urbanisztika

alkalmazása, új szabályozást készítőik köre, új szabályozás létrehozásának forrása, gyakorlatilag minden. Gratulálok...

4. Szakhatóságok szerepe, OTÉK-al párhuzamos egyéb jogi szabályozások egymással és az OTÉK-al történő összehangolása (37/2007 ÖTM, 191/2009, 193/2009, OTSZ stb.) hatóságok egyedi jogértelmezésének problémája és ennek kezelése. Pl. a németeknél évente adnak ki gyakorlati példagyűjteményt és az abban szereplő jogértelmezés kötelező minden hatóság részére. A hatóságok határidő be nem tartásának nincs jogkövetkezménye. Közművek és közműszolgáltatók kis-királysága az engedélyezésben, adatszolgáltatási kötelezettségük be nem tartása, nehézkessége.
5. - tervezői jogosultságok kérdésköre
  - tervezői jogosultságok visszavonása (bizonyos szakmai hibák alapján)
  - kötelező kamarai tagság kérdésköre
6. Az engedélyezési eljárás folyamatának gyorsítása, átláthatóbbá tétele és kommunikációs és webes fejlesztése.
7. Kamara feladatköre, kamarai jogosultság szükségessége. Ezzel kapcsolatban az építészet és a design szakmák érdekképviselője, különös tekintettel a díjakra. Szakmaetikai kérdések - miért lehet ma egy 2 milliárdos beruházást 5 millió forint tervezői díjért elvinni? Generálban!
8. Oktatás racionalizálása - tervező építészek számának maximalizálása, rajzolók, szerkesztők képzésének emelése. Fiatal tervezők helyzetbe hozásának problémája - hogyan kaphat lehetőséget?
9. Kamara szolgáltatásainak elemzése - én kamarai tag vagyok és semmit nem kapok az éves díjért - kamarai tagnak pl. Angliában presztízs lenni, és kap a tag privilégiumokat (pályázatok, amiket csak kamarai tagok vehetnek ki, ők értesülnek róluk, szabályozásról infó, mindig naprakész képzések, nem plusz pénzért, csomópont gyűjtemény, mely halad a technológia fejlődéssel, hogy ne tervezz szart! stb.)
10. Árképzés - hogyan ne ígérjünk alá a másoknak és kigondolni, hogyan lehetne a díjszabást

érvényesíteni.

11. A baj az, hogy a szakmának nincs konszenzuson alapuló szakmagyakorlási elvrendszere, nincs ennek kívánatos modellje, mert minden építész más és más, autonóm alkotó (szerencsés esetben) és nincs empatikus állami érdekképviselője sem, mert társadalmilag egyre jelentéktelenebbnek ítéltetett. A bajok feltárására már több kísérlet történt (pl. TÖBBÉK konzultációsorozat), de a sírás-rívás sosem volt képes konkrét rövid akciótervvé alakulni a fentiek miatt. Véleményem szerint, valami csoda folytán egyszer egy olyan embernek kellene szakmánkból politikai hatalmi helyzetbe kerülnie, ki rendíthetetlen és valóban tájékozott, nem megélhetési politikus, szakmagyakorló. Egy ember, aki nem felfele hanem lefele tekint, szakmaszeretetéből élő demokratikus alkat. Csak egy ember kell!
12. 5 évenkénti ponthajhászás helyett, érdemi megoldást találni a minőség minimumának mérésére a szakmában, és ennek betartatását megoldani (zsűrivel/jogosultság, stb. ezzel tartozunk a megbízóknak és a köznek is...
13. Az építési jogszabályok összehangolása szükséges. Nincs építésüggyel foglalkozó jogalkotó csúcsszervezet, és ez meg is látszik a szabályozások terjedelmes, rendezetlen, fogalomzavaros tengerén. Ma egy építési engedélyezési tervdokumentációban terjedelmesebb a kitöltendő és mellékelendő nyomtatványok, nyilatkozatok mennyisége, mint maga a tervlapoké.
14. Tervek tartalmi és formai követelményei > egyértelmű szabványok a minimális tartalomra és elvárt formára. Engedélyköteles/nem engedélyköteles munkák viszonya.
15. Önkormányzatok és egyéb Hatóságok előzetes véleményének vagy konzultációjának ÍRÁSBAN történő rögzítéséről, mert mostanság ők mossák kezeiket és nem vállalnak felelősséget azért, amit az eljárás során mondanak, vagy kérnek.
16. Fontos lenne rendezni a tervezési díjakat. Minimum díjszabást kellene meghatározni. A kifizetett tervezési díjakról az engedélyezési illetve használatbavételi eljárás során igazolást kelljen benyújtani. Ezzel a végtelenbe nyújtott tartozásoknak lehetne véget vetni, illetve fehéredne a pénzforgalom. Újraszabályoznám a jogosultság kérdését: sokszorosára emelném a tagdíjat, cserébe nem személyek, hanem irodák akkreditálhatnák magukat. Ezzel szabályozni lehetne a piacot, hogy az elsősorban főállású tervezők juthassanak munkához,

ne pedig a más főállás mellett, feketén, adózást megkerülve működök.

17. Az építészeti tevékenységet megfojtja a bürokrácia. A tervezői felelősséghez valós kompetenciát kellene adni!
18. Az átláthatatlan jogszabályi környezet, nem kizárt, hogy a valóságtól teljesen eltávolodott minisztériumi gárda megfelelési kényszerének a szüleményei. A kamarai, szakmai érvek eben a környezetben süket fülekre találnak.
19. Nem lehet az építészeket hibáztatni azokért a torz városfejlődési folyamatokért, aminek a helyi politika által diktált (kikényszerített) szabályozási tervek biztosítanak kereteket. Ezek a folyamatok a laikusok számára teljesen érthetetlenek, átláthatatlanok.
20. A főépítész és a főmérnök státusza mellett a főkertész státusz szabályozása.
21. Ez a lista közelítene a végtelen számú problémák megemlítéséhez... Remélem egyszer közelebb jutunk egy normálisabb szakma-műveléshez. Erősebb kamarai kontroll a tervezési díjak kapcsán, a minőség és ne árverseny döntse el a munkák sorsát.
22. A kérdőív a hazai rendszerből indul ki, ahogy ezt tette korábbi, az építészképzésre vonatkozó felmérésük is. Így a válaszok is arra irányítottak, hogy milyen módon foltozgassuk a meglévő struktúrát, fel sem merül, hogy az alapoknál van a baj.
23. Sajnálatos, hogy ezt a felmérést nem a szakmát képviselő szervezet, a szakmagyakorlók közössége hanem a média készíti, utóbbtól ugyanakkor dicséretes, hogy foglalkozik ezekkel a szakmát érintő komoly kérdésekkel.
24. Az EU-s források terveztetésének körülményeit javítani kellene. Be kellene vezetni a kétfordulós pályáztatást, ahol is az első körben sokan kapnának forrást terveztetésre (nem csak építészetire), majd a második körben az egyenlő feltételekkel kidolgozott tervek közül lehetne választani. Jelenleg kiforratlan koncepciókat kell végtelenül rövid idő alatt tételes költségvetés kiírási szintig kidolgozni, ami csak rossz következményekkel járhat, minden területen.
25. Engedélyezési eljárások egyszerűsítése, OTSZ legújabb módosításai. Erősebb, az építészek érdekeit jobban képviselő, igazi kamara, önkéntes tagsággal, Kamarai befolyás a

jogalkotásba. Vizuális nevelés, finanszírozási pályázatoknál tapasztalható korrupció. Ésszerűbb szakhatósági közreműködés az engedélyezési eljárásokban (pl. bányakapitányság illetékessége egy egyszerű alapozási munkánál, stb.).

26. Nagyon jó a kezdeményezés!

27. A kérdőív nem igazán érintette a településrendezési kérdéseket, amelyben megfogalmazott szabályok alapvető hatással vannak a települések építészeti megjelenésére.

28. A magyar egységes építészmérnöki oktatást meg kell szüntetni, és minimum 3 különböző jogi környezetet és a valós építőipari szakágnak megfelelő rendszert kell létrehozni az oktatásban, az oktatást is szabályozó külön kamarákkal. Az egyetemek kezéből ki kell venni az oktatás szervezését, azoknak csupán befogadó szervezeteknek kell lenniük. Az angol oktatási rendszer alapján:

1. Építész (nem kell mellé semmilyen kiegészítő szó) (lásd: Architect – RIBA)
2. Építészeti technológus / technikus (lásd: Architectural Technologist – CIAT)
3. Szerkezettervező mérnök (Structural Engineer) - mindhárom szinten BA/BSC; MA/MSc; DLA/PHD képzési szintekkel.

29. A hangsúlyt a szakma megtanítására kell áthelyezni, nem a korszerűtlen egyetemi karok szintén korszerűtlen életben tartására. Nem általános műveltséget és közismeretet, hanem a szakma gyakorlását kell megtanítani.

30. Minimálisan alkalmazható tervezői díj számítása! Kamarai kizárás legyen a minimális alatt szerződők sorsa! A kötelező kreditpontok gyűjtésének újragondolása, értelme - kinek jó, kinek üzlet ez a rendszer? Mit profitálunk belőle? Anyaggyártók szponzorációja kérdéskör. A tervező, mint jutalékos foglalkoztatott? Az építészet társadalmi szerepe, hatásai. Az udvari szállítók kiváltságainak jogszerűsége.

31. Egyre több jogosultságot elvesznek az építésztől, amelyet ettől fogva szakági tervezővel kell megcsináltatni, súlyos százezrekért. Pl: tűzvédelmi tervező (tűzvédelem), akadálymentes szakmérnök (akadálymentesítési munkarész), gépész tervező (hőtechnikai méretezés), ezeket a munkarészeket ma már csak szaktervező készítheti, az épület méretétől,

funkciójától függetlenül. Véleményem szerint az építészek (a kamara) lobbijereje igen csekély. Egy vegyész-mérnökből átképzett akadálymentesítési szakmérnök miért ért jobban pl. az akadálymentes rámpa méretezéséhez, mint egy építész? Bizonyos méret, funkció vagy beépített elektromos vagy gépészeti teljesítmény esetén a rendelet előírja kiviteli terv készítését: statikai, gépészeti ill. elektromos kiviteli terv készítését, DE építészeti kiviteli tervet az esetek jó részében nem kell készíteni. Ez igen helytelen, mutatja az építészeti tervezési, az építészeti terv fontosságát, elismertségét, lásd az építészek lobbijereje.

32. A kamara szerepe, működése. Miért van az, hogy egy érdekvédelmi induló szervezet hivattá vált. Miért kell egy kezdő építésznek jogosultsági vizsga, amikor államilag elismerték, hogy megtanulta a leckét. Egyáltalán ebben a formában szükséges-e a kamara?
33. Munkát kellene biztosítani, mert az irodák és az önálló tervezők egyaránt munka nélkül tengődnek. A közbeszerzések gyalázatosak, ki vagyunk szolgáltatva a jogász hiénáknak.
34. Ismételt ajánlom Bodonyi Csaba Balatonfüreden elmondott : Az építészeti szakma alulnézetből c. Tankönyv értékű írását.
35. Önálló Nemzeti Építésügyi és Városfejlesztési Minisztériumot, Állami Építésügyi Hivatalt, Nemzeti Közmunkatanácsot.
36. Ez így nem a legszerencsésebb volt, de ha már ezeket kérdeztétek, akkor ezekre válaszoltam. A válaszlehetőségek is sok helyütt célzatosak voltak (szerencsésebbek a több fokozatú egyetérték/nem értek egyet skálák). Illetve, ha komolyan akarjuk venni az ilyesfajta kutatásokat, akkor ez így hosszú. Több részre bontva, az indító kérdőívvel a főbb kérdésköröket tisztázva lehetett volna megalapozni (brain-storming jellegű résszel, de alapvetően már azt is alaposan szervezve). Ha szükséges, a problémaeltár-vázlatomat is el tudom küldeni, de most nem merek kilépni erről a lapról, mert akkor egy másfél órás munkát veszélyeztetnék.
37. Tagozati vélemény: főkertészi rendszer, tájépítész tervellenőri és műszaki ellenőri jogosultságok, szabadtér-tervezési jogosultság, közbeszerzési kérdések. Az építészek helyzetét rendezni kell a használatbavételig tartó teljes folyamatban, valamint erősíteni kell pozíciójukat a megvalósítási szakaszban. Követni kell a háború előtt hazánkban és ma a nyugati országokban létező gyakorlatot, miszerint az építész nem csak a tervekért felel,

hanem a megvalósításban is komoly szerepe (bonyolító, koordináló, ellenőrző feladatok), felelőssége van. Azért, hogy a megbízó szerint meghatározott, terven rögzített program tartalom szerint valósuljon meg a projekt. Mai szabályozás szerint a tervező kezében nincs (jogszabályi) eszköz, hogy hatással legyen a megvalósulás folyamatára (pl. a műszaki ellenőrnek is nagyobb a befolyása). Ki kell mondani, rögzíteni kell, hogy egy épület nem csak műszaki paraméterekkel jellemezhető, hanem az összkép, építészeti gondolat, építészeti koherencia a meghatározó. Ezek a fogalmak a mai rendszerből száműzve vannak, és a megvalósítás résztvevői pillanatok alatt szétverik az egységes, erős építészeti koncepciót, mivel annak összefüggéseit nem látják, nem értik. Az építész, aki megfogalmazta ezt az egységet, átlátja az összefüggéseket, a partvonalról kiabál, és keserűen tapasztalja, hogy itt neki nem osztottak lapot. Mindez, valamint a jogszabályi, adminisztratív környezet arra kényszeríti az építészeket, hogy önvédelmi reakcióból a terveket túldolgozzák, bástyaként bemerevített terveket szüljenek irdatlan sok munkával, ami sok esetben végeredményképpen teljesen elpazarolt, felesleg erőfeszítésnek bizonyul.

38. A KVSZ-eket és egyéb városi szabályozásokat jelenleg építészethez, városi élethez, összképhez, fejlődéshez nem értő „szakemberek” készítik. Ezen kellene változtatni. Egy rossz területi szabályozás fél évszázadokra elront egy városi területet.
39. Az engedélytől eltérő súlyos csalásokkal operáló építkezéseket nagyon komolyan kellene büntetni és minden esetben visszabontatni. Amíg bárki bármit felépíthet pár százezer forintos bírságokkal, addig nem lehet rendet tenni.
40. Táj- és kertépítész műszaki ellenőr
41. Gyakorló mérnököket a vidékfejlesztésbe, közgazdászok, pénzügyesek, minőségirányítók stb. és managerek mellé, időnként helyettük :)
42. Főkertészi rendszer, tájépítész tervellenőri és műszaki ellenőri jogosultságok, szabadterv-tervezési jogosultság, közbeszerzési kérdései.
43. A különféle ürüggyekkel (pl. pont a zsűri miatt) évekre nyúló engedélyeztetési folyamatban a tervező/építtető jogainak figyelembe vétele/következetes érvényesítése. Egy építési engedélyt persze 1 cm építménymagasság-túllépéssel sem adnak ki (ami nem meglepő), de a több hónapos (éves!) csúszások (ez akár 500% határidő túllépés!) teljesen általánosak.

Ebben persze az opportunistá tervezői mentalitás is szerepet játszik. Papíron persze mindig a tervező a felelős. Az építészkamara bornírt hozzáállása és teljes működésképtelensége, a nagy ügyekben tanúsított gerinctelen magatartás (vö. Nemzeti Színház-pályázat), ennek kompenzálása a saját tagság irányába történő keménykedéssel, illetve a több helyen tetten érhető teljesen anakronisztikus mentalitás (pl. az egykori tervezői minimál díjak, a tervtanácsok működtetése mind a céh-jellegű működés példái), a kötelező továbbképzés (ami gyakorlatilag termékbemutatókká silányult), a kötelező kamarai tagsághoz kötése (amivel az összes építész zsarolhatóvá válik). Pocsék a helyzet!

44. Építési hatóságok dolgozóinál a tervezés összeférhetetlen kellene legyen, mint azt egyes ügyi hatóságnál ezt nemrég bevezették. A kötelező tűzvédelmi szakértői közreműködés eltörlése.
45. A kiegészítő szövegekben utaltam azokra a problémákra, amelyek az adott kérdéssel összefüggnek, de talán a jogalkotás folyamatát kellene megvizsgálni. Az adott jogszabályok ugyanis olyan környezetben születnek, amelyben nem is születhet jobb. A szakmaiság képviselete több szinten hiányzik, és a szakma sem képes a saját képviseletét széles konszenzusra alapozni, ilyenre ugyanis a kamara sem törekszik, lévén rendkívül fáradságos feladat ez. Hozzáteszem persze azt is, hogy a tagság alapvetően etatista, tehát a megoldásokat fentről várja el, és a konszenzus teremtésben nem kíván részt venni. Ezért alapvetően az ilyen és ehhez hasonló kezdeményezésekkel és komplex módszertannal a részvételi-, párbeszéd- és kezdeményezéskultúránk fejlesztésébe kell nagy energiákat fektetni. Az ügyek képviselete csak nagyobb felkészültséggel és szélesebb konszenzussal képzelhető el.
46. Vizuális nevelés gyermek- és felnőttkorban. Építészeti tervezés és közbeszerzés, nyílt és meghívásos pályázatok erősítése a megfelelő szakmai minőség érdekében.
47. A városfejlesztés módszereit kellene átalakítani, és ehhez a jogrendszer is hozzáalakítani.
48. Hát egy sokkal erősebb Kamara...
49. A beruházások komplex tervezése, mérnöki-közgazdasági szempontok kötelező érvényesítése a programalkotásban, a beruházási programok előzetes jóváhagyása. Az építésügyi munka miért nem állami feladat, hivatal? Mi köze a politikusoknak a

törvények betartásához? Az engedélyezési eljárás a kiviteli tervig tartson. Az 1:100 léptékű tervek ne keletkeztessenek építési jogot, de ne is legyen készítésük után felesleges szakhatósági matatás. A kiviteli terv rangjának helyreállítása, a tervek hatósági ellenőrzése, valódi építési hatóság felállítása, nem maradékelv szerint, és minden szakágra kiterjedően. A közműszolgáltatók és szakhatóságok pallosjogának megszüntetése, árumegállító jogukat a megfelelő fázisra és a szükséges mértékűre való csökkentésével. A kontraproduktív várostervezés teljes újragondolása. Egy szuszra ennyi, jó éjt. A kezdeményezés zseniális, csit. :)

50. Csak például:

1. kamarai törvény újragondolása;
2. az építészeti verseny tervpályázaton kívüli formái,
3. a parttalan tervezési jogosultság, (ha már Magyarországon megszűnt a szerzett jogok intézménye...),
4. a dömpingáron tervezés törvényi tilalma, stb.

51. Kiviteli terv készítése, tűzvédelmi szakértő bevonása, tervezői díjak következetes alkalmazása.

52. - Utólag felmerülő értelmezési/alkalmazási kérdésekben állásfoglalást adó szerv kijelölése.

- Szakhatóságok (pl. tűzoltóság) és egyéb engedélyező szervezetek (pl. kéményseprők) (jog)szabály alkotási tevékenységébe való beavatkozásának lehetősége pl. Építész Kamara által.

- Egyszerű feladat lenne az építésüggyel kapcsolatos országos előírások összefogott dokumentum(ok)ban – pl. szakterületenként - államilag történő kiadása, akár csupán a világhálón...

- A szakmai oktatás felülvizsgálata: talán specifikusabb, több szakos képzés (kevesebb tervező, több felkészültebb projektszervező, kivitelező, stb.)

53. Az építészet sorsa szorosan össze van láncolva a gazdasággal, ezen keresztül a politikával.

Csak úgy az építészetet, mint művészetet nem lehet gyakorolni a kert végében. Ezért érzem fontosnak, hogy a kamara, az önkormányzatok sok-sok kis pályázattal adjanak megjelenési, alkotási lehetőséget a fiataloknak. A fiataloknak nincs gyakorlási, megjelenési helye. De ugyanígy szükség lenne stílus-gyakorlati pályázatokra is, ahol nem kötelező (?) a mai trend szerint tervezni (döbbenetesen egyhangúak a pályázaton nyertes épületek - ezt úgy nevezik). Természetesen, ha van erre igény! Át kellene gondolni, hány építészre van szükség ebben az országban. Jelenleg túl sokan vagyunk, és az jut munkához, aki gyorsan, olcsón, lelkiismeret nélkül tervez...

54. A különféle tervfajták alaki és tartalmi követelményeit - illetve azok minimumát (ide értve a terv valamennyi szakági tervfejezetét és egyéb tartozékait). Különösen fontos lenne ez a belsőépítészeti tervezésnél - ahol elképesztően színvonalatlan munkáért vesznek fel egyesek - de sajnos nincsenek kevesen - tervezési díjat. Szintén határozottan szabályozni kell a külföldön és/vagy külföldiek által elkészített tervek hazai „adaptációjának” feltételrendszerét. Tiltani felesleges, mert ez már gyakorlat. Nagyon nagyon rosszul működő gyakorlat.
55. 1.) Drasztikusan, a jelenlegi mennyiség 10%-a alá (!!!) kellene csökkenteni az építésügyet szabályozó jogszabályok, rendeletek stb. mennyiségét - tehát a csökkentés, tömörítés nem csak és nem is elsősorban az OTÉK-ot kell, hogy érintse, hanem különösképpen az egyéb szabályozásokat (pl. kéményseprő, tűzvédelem, építési tevékenységgel kapcsolatos előírások). Meg kell szüntetni a tervezőkre (de az építtetőkre és kivitelezőkre is) nézve felesleges terheket jelentő „kötelező papírgyártást”, pl. építési hulladék tervlap, munkavédelmi leírások és tervek, stb.).
- 2.) Tűrhetetlen a szabályozások állandó változtatása, ezek nyomon követése a tervezők számára rendkívüli terheket jelent(ene), a gyakorlatban megoldhatatlan.
- 3.) Jelentősen egyszerűsíteni kell az építési engedélyezési eljárást és a dokumentáció tartalmát, ill. jelentősen kiterjeszteni az egyszerűsített engedélyezési eljárás alkalmazási körét. Továbbá szélesítendő az egyáltalán nem engedélyköteles beavatkozások köre is (a „bejelentést” pedig, mint értelmetlen ügyfajtát, meg kell szüntetni).
- 4.) Megszüntető az ún. kötelező továbbképzés rendszere, még akkor is, ha ez egyeseknek

megélhetést jelent.

5.) A szakmai szervezeteknek (kamarák, egyetemek stb.) legyen vétójoguk a szakmagyakorlót érintő törvények, jogszabályok esetében, ill. kötelező legyen a széleskörű szakmai konzultáció minden ilyen esetben. Elfogadhatatlan a jelenlegi gyakorlat - nem csak az építésügy területén persze -, hogy a kormányzat diktátumszerűen, a hozzáértők és érintettek megkérdezése nélkül alkot törvényeket, rendeleteket.

56. Az építész tervezői jogok folyamatosan sérülnek. Minden más szakág, lobbierősebb nálunk... Miért nem csinálhatunk tűzvédelmi műleírást, hiszen tanultuk hogy kell? Tüzes lobbierősebb... Miért nem hőtechnikázhatunk, hiszen tanultuk hogy kell? Gépész-szakértő- oktató lobbierősebb, stb... Miért nem kell építész terv a rendeltetés módosításhoz? Így csak a korrupció nő, senki nem tud semmit (önkori, ántsz, tulaj) és hihetetlen rossz éttermek, boltok, irodák születnek... Az „önkormányzati dolgozók” szakmai színvonala általában borzasztóan alacsony...

57. A közbeszerzések szabályai kontraproduktívak, nem adnak lehetőséget arra, hogy a „vevő” meghatározza, mit szeretne. A „közösség érdekében” ki kell fizetni, hogy valaki az adott munkán tanulja ki a szakmát, ahelyett, hogy az adott feladatban jártas vállalkozót keresnének. Ez egyáltalán nem olcsó. Az sem vigasz, hogy a tapasztalatlan pályázó azért nyeri meg, mert nincs tisztában a feladat nagyságával és jól tönkremegy bele. Annak következményeit (jogi, anyagi, időbeli veszteség) is az a közösség fizeti meg, amelynek „érdekében” idáig fajult a helyzet.

58. Az összesített eredményt nyilvánossá kellene tenni, nem küldözgetni.

59. A jelenlegi építési szabályozás túl bonyolult, áttekinthetetlen és követhetetlen. Itt nemcsak a tervezésre, hanem az engedélyeztetési és kivitelezési folyamatokra is gondolunk. Rettenetesen széttagolttá lettek a tervezési és kivitelezési jogosultságok, szinte már egy szög beveréséhez is szaktervező és szegező szakkivitelező szükséges. A kéményseprők hatósági szerepét is át kellene gondolni, mert jelenlegi szerepük kis túlzással a megrendelők megkopasztására terjed ki, egy kémény beruházáson 3-4 szakvéleményt szereztetnek be feleslegesen. A tervezési díjak minimális szintjét törvényileg kellene meghatározni, az

alávállalások elkerülése érdekében: hogy lehet, hogy az állam meghatározhatja a minimálbért, a jogi eljárások (pl. közjegyző) díját, és a kamarák nem érvényesíthetik kötelezően díjszabásaikat!?

60. Az építési bírságok rendkívül túlzóak és pontosításra, ill. kiegészítésre szorul a jelenlegi rendelet. A tervtől eltérő kivitelezés és az átalakítások során előforduló problémák eseteit részletezni kellene. Az építésfelügyeleti ellenőrzések a gyakorlatban szinte csak az adminisztrációs dolgokra terjednek ki. A tervezőnek ne keljen kötelezően egyeztetni a szakhatóságokkal, közművekkel és a kéményseprőkkel (tervezői nyilatkozat), de ez esetben viseljék is az ebből eredő következményeket (pl. a megbízói felé kártérítés).

61. - a beruházások pénzügyi szabályozásával

- a beruházások (tervezés, kivitelezés, projektvezetés) szerződéses kérdései

- a beruházások beszerzési kérdései

- szakmai jogosultságokkal rendelkezők vállalkozhassanak csak

- a elszámolások és a kifizetések átfutási idejének csökkentése (maximum 15 nap)

62. A KET módosítása azért, hogy a módosított építési engedélyeknél, ne kelljen újra végigjárni az összes szakhatóságot, ha nem érinti a módosítás őket.

63. A kérdőíven adott válaszaimból is kiderül, hogy a finanszírozási, végrehajtási (tehát a rendfenntartási) lehetőségeket hiányolom és fájjalom. A társszakmai területek törvényi szabályozásában hiányolom az összhangot (pl: fogalmak mást jelentenek a lakás, társasházi, építésügyi területeken.) A szabályozásnál: pl. a reklámoknál együttes gondolkodás szükséges minden érintett szakmai területen, nem elég egy, pl. építésügyi jogszabály módosítása, az összes vele együtt működő (mint az életben) területen együtt kell - és azonos irányba - szabályozni.

64. Az önálló építésügyi hivatal létrehozása, mely 30 éve vágyálma az érintett szakmagyakorlóknak.

65. Tűzvédelem kérdésköre.

66. Az OTSZ 288. §., ami az év törvényhozási szégyene. Sürgős felülvizsgálatára lenne szükség!
67. Tervezési díjak és átlátható verseny. A kamara ebben részt kéne vállaljon. Például fel lehetne tenni, hogy mely tervező mit tervezett az elmúlt 5-10 évben, áttekinthető formában, kötelezően egy kamara által üzemeltetett honlapra. Az év végéig lévő határidő kb. egy hasonlóan „átgondolt” szabályozásra elég. Bár az eddigi tapasztalatok alapján a szakma véleménye mit sem nyom a latban...
68. Kéményseprő és tűzoltó túlzott hatáskörét csökkenteni kéne, ma már nem az építész tervezi a házat, hanem az előbb említett hatóságok.
69. Az építészet és az építés megváltozott helye és szerepe a gazdasági-társadalmi-kulturális térben az elmúlt 20 év nyomán. Az ÉVM-től a Mohamed koporsójáig... Identitás és jövőkép... (hit) Magyarország... és a Világ.
70. A kamarai rendszer szabályozása: valódi érdekképviselő legyen, ne csak adminisztratív szerv, ha ez nem valósul meg - ne legyen kötelező a tagság.
71. 1.) A nagyobb tervező szervezetek irodáit mind eladta az előző két évtized kormányzati rendszere. Szerintem csupán ingatlanszerzési célból, valamint azért, hogy az építész társadalom ne állja útját a mohó ingatlanszerzési céljaiknak. Az építészet így nagyrészt INGATLAN témává degradálódott. A fiatalok bevezetése a gyakorlatba így megszűnt lehetőség lenni. Minden műszaki végzettség nélkül lehet „ingatlanbizniszt” folytatni. Ez kizárólag pénzmosás. Saját véleményem ez. Magyarországom szakmai végzettség nélkül lehet mindenféle szakmát igénylő tevékenységet folytatni a gyakorlatban, az arra jogosult tervezők kizárásával.
- 2.) Kiviteli tervről sohasem beszél senki. Holott kivitelezéskor kötelező lenne. Elszaporodott a kontárság. Műszaki ellenőrzést politikai hatalom alá vonták kb. 18 éve. Helytelen. Mivel csak engedélyezési tervről beszél mindenki, tudni kell, hogy sok kibúvó van a megvalósítás során. Lehet, hogy bürokratikusan rendben van, de a valóságban nem. (Pl. egy falstukkó alkalmazásánál a kivitelezéskor nem az a meghatározó, hogy a tervező mit javasolt a tervben, hanem az, hogy a kivitelező kapcsolatai szerint mit tud a saját maga jutalékával betenni, és az minimálisan talán megfelel. A megrendelő úgy sem veszi észre, mert nincs

műszaki embere.)

3.) Szerintem Magyarországon jelenleg is nagyon sokan megélnék az ingatlaná silányított építész szakmából. A leggazdagabb embereket nézve látható, hogy az ingatlan a vagyonszerzés alapja. Utólag ezen nem lehet változtatni szerintem.

4.) Egy építésziroda – pl. 2 személyes - fenntartására is kb. ugyanannyi pénz kellene, mint pl. egy városi háziiorvosi rendelőre. Azaz ~800 ezer - 1 millió Ft havonta, számításaim szerint. Ezt meg sem közelítik a lehetőségek jelenleg. A megélhetés a tét.

72. Energetikai rész kimaradt. A szabályozásba valamilyen korlátot kellene építeni, leginkább mert előzetes energetikai számításokból nem derül ki az engedélyező számára a kérelmező tervének minősítése. Tehát erre vonatkozóan szabályozás szükséges.

73. A jogosultságok a képzettséghez képest túlzottan kiterjedtek. Az összeférhetetlenségek széles skáláját kellene szabályozni. A mennyiségi túlképzést le kell állítani. A tervhierarchia újragondolása szükséges (telekalakítási terv, beépítési terv, szabályozási terv, stb.) A településtervezési kérdéseket tervezői oldalról nem érinti a kérdőív, pedig szükséges lenne.

74. Közterületek építészeti minősége, rendszeres kötelező takarítása takarítógéppel legalább a kiemelt területeken, települések főbb utcáin, terein... És még lenne pár ötletem.

75. Az első fokú hatóság feladata legyen ténylegesen is az összes elérhető hatósági irat (pl. hivatalos helyszínrajz, tulajdoni lap, közműadatok) beszerzése, megtekintése webes felületen. Kötelező művezetés bevezetése (pl. 200 m² feletti épületek esetében).

76. A MEGVÁLTOZTATOTT SZINTTERÜLET FOGALOM NEMZETGAZDASÁGRA KÁROS VONATKOZÁSA

77. 1.) Szerintem, amíg nincs újra Építésügyi Minisztérium, amely minden szinten rendet rak a fejekben, addig nem lehet sikert elérni.

2.) Minden szinten tervezés-, kivitelezés-, műszaki ellenőrzés-, felelős műszaki vezetés-, engedélyezés, külön egyértelmű szabályozást kell létrehozni, oly módon, hogy a tapasztalat és korral együtt növekedhessen a jogosultság, így egy egészséges építésügyi társadalom épülhessen ki.

- 3.) Meg kell tiltani a KÖZTISZTVISELŐKNEK, hogy tervezzenek, kivitelezzenek, műszaki ellenőrizzenek, mert ebben az esetben már esély van a korrumpálódásukra, illetve a visszaélésekre!
  - 4.) Az oktatás színvonalának jelentős mértékű emelése, illetve a fizetési kategóriák kialakítása oly módon, hogy csak abban az esetben kerülhessen valaki magasabb fizetési kategóriába, ha képzi magát.
  - 5.) A jogszabályokkal nem a felelősség áthárítását kell elérni a tervezők irányába, hanem egyértelmű, tiszta jogszabályokat kell hozni a törvényalkotóknak, amelyből egy átlag állampolgár is kiolvashatja a rá nézve kötelező szabályokat!
  - 6.) Az építés minőségének javítása érdekében minden építésre, bővítésre, stb... kiviteli tervet kell készíteni, amelynek szakmai alkalmasságáért a Tervező felel - anyagilag is! (Bármilyen kicsi a projekt, akkor is, és plusz ki kell dolgozni, hogy milyen kötelező terveket kell a különböző nagyságrendű kiviteli tervekhez mellékelni.)
  - 7.) A tervezési díjak, mérnöki díjak elérhető és elfogadható szintre hozása, oly módon, hogy a vállalatot nem az ÉPÍTÉSZ végzi, hanem a KAMARA! A KAMARA ad árat, szerződik, de a MEGRENDELŐ választ! A kamara ellenőrzi a teljesítést, terveket, (elvi, engedélyezési, kiviteli terv, stb.), majd a fizetés után átadja a terveket az ellenőr pecsétjével a Megrendelőnek, aki fizet! A kamara leveszi a munkáért a 20%-ot, a maradék 80% a tervezőt illeti! A rendszer jó, mert az idősebb és tapasztalt kollégáknak is vannak folyamatosan ellenőrzési munkái, a többi korosztálynak is jó, mert van munkája! A kamarának a legjobb, mert rálátása van a tervezői minőségre, illetve jelentős bevételi forrásokhoz jutna, illetve nem lenne körbetartozás.
  - 8.) Az állami megrendelések online módon történő versenyeztetése, amelyben a visszaélések kizárhatóak, és egy központi szervezet végzi!
78. Egységesíteni kellene egy csomó jogszabályt. Hosszú távra kell megalkotni jogszabályokat, hogy ne fél évente módosuljanak, így teljesen kaotikus állapotok alakulnak ki.
79. Az új energetikai „elvárások”, kérések kielégítése már új szerkezetek, anyagok használatát igényli. Ezek teljesen kimaradtak az eddigi szabályozásból. Pl. egy régi társasházra csak 10

cm hőszigetelés tehető, mert a jelenlegi előírások szerint már nem is lehetne bővíteni, pedig nemzetgazdasági szempontból is előnyösebb lehet egy ennél (akár jóval) vastagabb szigetelés.

80. Sajnos a kérdésekre egyértelmű válaszok nem adhatóak, azonban a kiegészítő sorok sokat jelentenek a kifejtéshez. Véleményem szerint a szakma szabályozása folyamatosan a bürokrácia csökkentése irányába hat, miközben a dokumentáció már kezelhetetlen méretű. A szakma önérvényesítő képessége pedig pont ennek ellentéte, már a doksiban csak a jogosultságra hagyatkozik, van avagy nincs jogosultság.
81. Az építési törvényt hozzá nem értő jogászok a saját nyelvezetükön fogalmazzák meg, újra definiálnak fogalmakat, melyeket minden szakember ismer, csak ők nem. Szorosan hozzátartozik ehhez a szerzői jog, valamint az építészeti minőség kérdésköréhez a tervezési díj kérdése is, ebben is rendet kellene tenni. Véleményem szerint ezt illeték módjára kellene beszélni, melyből az állam levenné az „adó”, az építész megkapná az előre kikalkulált, akár államilag szabályozott részét, és nem lennének kifizetetlen építések, befizetetlen adó, megszűnne az árverseny, és a minőség pedig nőhetne... De ez utópia, mert szerintem nem cél a tiszta viszony...
82. A településeknél a HÉSZ hatályát a védendő magokra kellene korlátozni, és az ezekben mantraként ismételt elemek lényegét az OTÉK-ba áttemelni: települési értékvédelem, zöldfelületek védelme stb. A helyi elemeknél be kellene vezetni a települési mérnök (főépítész) döntési körébe tartozó ügyeket. Például nem a tető hajlását kellene általában megkötni 45 fokban, hanem azt, mit dönthet el egyedileg akár a mérnök saját bölcsessége, belátása szerint, saját felelősségére, akár kockázatára. Nagyon fafejű a szabályozás, az élet sokkal sokszínűbb. Józan felügyelet mellett vázlattevé alapján lehetőséget kellene adni az eltérésre: pl. a települési mérnök jóváhagyása mellett tervtanácsi jóváhagyás is szükséges. Általában meg kellene oldani a bővítés lehetőségét nem városiasan szűk beépítés esetén, ami a túlerőltetett szabadon álló beépítés esetében jelenleg szinte alig oldható meg. A szabadon álló épület a legrosszabb helykihasználású telket eredményezi. A másodfoknak döntenie kellene a vitás kérdésekben, határozattal. Van olyan tervem, amely negyedszer (!!!) van első fokon, holott a másodfok leírta, hogy a „terv mindenben megfelel az építési előírásoknak” és hogy az első fok „jogszabálysértően” utasította el. A hatvannapos ügyintézés ebben az esetben éveket jelent (és nincs benne rosszindulatú szomszéd se!). A hatóságnak lehetőséget

kellene adni konzultációra a tervezővel, és döntenie, kér-e tervsúrit. El kellene választani „egy családi ház a szokott helyen és méretben” kérdéskör bonyolultságát az 1000 m²-es középületétől. Ybl egy alaprajzot és egy homlokzatot adott be egy épületről az elbíráláshoz: ennyivel ma nem bonyolultabb a helyzet. Az energetikai számítás beszédese éppúgy felesleges, mint a szerkezeti számításé volt. Teljesen felesleges bármilyen nyilatkozatot aláírni a tervezővel: azt kellene jogszabályba leírni, hogy a terven szereplő aláírása azt jelenti, hogy a terv az előírásoknak megfelel és semmi más nem kell. És azt is le kellene írni, hogy UGYANAZON a terven a kivitelező aláírása is azt jelenti, hogy eszerint építi a házat és egy záradék hiányzik már csak innen, amelyben a tervező visszaigazolja a használatbavételhez, hogy így is történt. 1000 m² alatt felesleges szakhatóságokat bevonni: legyen az ügyintéző felkészült (!), és a hatósági munka ezzel hatékonyabb volna! Az ügymenet két nap alatt (!) lebonyolítható volna, ha nem kell tervtanács. Több helyi szaktudás és kevesebb (szűk látókörű) szakértő kellene. Alacsonyabb szintre kellene adni a döntéseket: szubsidiaritás! Európai alapelv. A tervezői jogosultságot 500 m²-nél kellene bekorlátozni, de a családtag részére akár nem építészek is tervezhetnének, pl. statikusok, de ugyanolyan pályán végigtolva a bírálatot. A hatóságnak jobban elé kellene mennie a jogszabályok betarthatóságának, megismerésének és betartásának és csak végső esetben büntetni. Az a jogszabály, amelyet nem tud egy átlagosnál kissé butább ügyintéző is fejből betanulni törlendő, mert a lakosságtól ennyi sem várható el. Ugyanis kontra-produktív! LEGYEN MEGTANULHATÓ A TERJEDELME! Integrálni kellene bele az összes tűzrendészeti és egyéb nem épületspecifikus előírást, azokból is kiszórva a sok teljesen felesleges komplikációt! Jelentősen csökkenteni kellene a KSZT-k szabad döntési körét. ÉRTÉKÁLLÓ JOGSZABÁLYOKRA VAN SZÜKSÉG, nem „karbantartásra”. Hogyan lehet 3 évre szóló jogszabály alapján 50 évre épületet tervezni? A vezető tervező feleljen mindenért, ne legyen idegen (statikus, gépész, tűzoltó?,) stb. a rendszerben! Az legyen a tervező dolga, felelőssége, hogy bevonja-e! Ma kötelező egy kutyaól tervezéséhez statikus és tűzoltó bevonása. Van olyan, aki szerint ez normális? Minden tervezői tévedésért feleljen a szakmai kamara. Ez látszólag túlzás, de a kamara nyilvántartja és ismeri tagjai felkészültségét, és biztosítást is köthet. Maga korlátozhatja ugyanis a kollégák szakmagyakorlását, így a szakmai kontroll is természetesebb volna. Egyben hatósági árszabályozásra is szükség volna, hogy a minőség versenyezzen, ne az ár.

83. Az építési engedélyezési eljárás bürokráciai útvesztő. Már a legegyszerűbb esetekben is

megszámlálhatatlan, folyamatosan változó jogszabályok halmazát kell betartani, amit minden ügyintéző másképp értelmez. Egyszerű esetekben egyszerűsítés szükséges. (Példa: egy panellakás tartószerkezeti falában 1 m²-es nyílás kivágásának engedélyezése estén az eljárási rend és beadandó dokumentumok ugyanazok, mintha most építenénk egy új középmagas épületet.) Az egyszerű átalakítások esetén a túlszabályozás következtében elszaporodtak az engedély nélküli kivitelezések, ami senkinek nem érdeke.

84. A tűzvédelmi szabályozás gyakorlatban alig betartható, a beruházók érdekeit súlyosan sértő előírásokat tartalmaznak. (Példa: tűzgáták kialakítása a tetőn; minden rétegsor minősítése tűzvédelmi szempontból, változás esetén a minősítés nem érvényes (akkor is, ha tűzvédelmi szempontból közömbös a változtatás); tűzvédelmi szakértők alkalmazása minden esetben (felesleges és költségnövelő); olyan tűzvédelmi szabályozás kell, ami értelmezhető a felhasználó (= tervező) számára.
85. Biztonsági és egészségvédelmi terv készítése a kiviteli tervhez (a kivitelező ismerete nélkül) szintén egy felesleges előírás, ami költséget növel, mivel a kivitelező kénytelen egy rá vonatkozó újat készíttetni, így az első többnyire nem is kerül felhasználásra. (Példa: többszintes lakóépület (régibérház) bontása esetén kötelezték az épületet kezelő vagyongekezelőt, hogy készíttesse el a kiviteli tervet, a biztonsági és egészségvédelmi tervvel együtt. Egyiket sem használták fel, de több százezer Ft-ot fizettek ki érte (közpénzből).
86. Műemlék helyreállítás gyakorlati problémái, támogatási rendszer, lehetőség szerint műemléki többletköltség fogalmának bevezetése, anyagi keretek megteremtése és szigorú szakmai bírálata: ha az értékvédelem sérül, a támogatás csökken vagy elvész.
87. A tervezői felelősség már nagyon körülhatárolt. A kamarai, tervtanácsai, zsűrizési, önkormányzati felelősség fogalmát, pontosabban gyakorlatát is be kéne vezetni.
88. Egy tervezési feladaton legtöbb munkája az építésznek van, de a jelenleg hatályos jogszabályok szerint rengeteg szakértőt kell alkalmaznia. (Részben a bonyolult, vagy elbonyolított részterületek, részben a kötelező szakértői, stb. jogosultságok miatt). A gyakorlatban az utóbbi években szükségessé vált tervfejezetek díját a saját munkánk honoráriumának rovására kell elvégeztetni. (És persze a kamarai ajánlás szerinti díjakra a válasz: „bízta meg magát a kamara!”)

89. A szakma jogi túlszabályozása, és a jogszabályok folyamatos változásai azt eredményezik, hogy a gyakorló tervezők nagy része azt sem tudja, hogy milyen szabályoknak kell éppen megfelelnie, amikor tervez.
90. Sok életszerűtlen adminisztrációt nyomtak rá az építészekre (pl. hulladék-kezeléssel kapcsolatos adatlapok, minősítésekről való nyilatkozat engedélyezési terv szakaszban). Ezek fontos kérdések, amik nincsenek megoldva azzal, hogy a tervezőt rákényszerítik, hogy hazudjon valamit. Ezzel max. kipipálva vannak ezek a kérdések, megoldva nem.
91. Az alacsony tervezői díjak! - a kamarai díjszabás nem érvényesíthető, pedig addig, amíg nem kell megfizetni rendesen a tervezőt, presztízse sem lesz. Amíg meg nincs presztízse, nem is érzi úgy senki, hogy megérné fizetni neki.
92. Az építőipari terület, épített környezet fontossága miatt egy önálló minisztériumra lenne szükség építés-, vagy építőmérnök irányítása mellett. Az ingatlanfejlesztésénél nem engedném különböző szakirányú végzettségű személyek, vállalkozások tevékenységét. A lakóépületek fejlesztésénél csak építés-, illetve építő szakirányú és tulajdonosi háttérű vállalkozások tevékenységét engedném meg. A szintterületi mutató és az építménymagasság számítása a legfontosabb, hisz a mai gazdasági válságban lehetséges, hogy a 2008-as szeptemberi OTÉK módosítás a legfőbb bűnös. Azaz több terv, több beruházás és több kivitelezés, több munkahely lenne egy jól érthető és fejlesztéseket támogató jogszabályi háttérben.
93. A építészeti és műemlék-helyreállítási tervezés során az engedélyezési eljárásban résztvevők, a tervtanácsok, zsűriek tagjait - magasabb díjazás mellett - sokkal szigorúbb kritériumok alapján lenne ésszerű kiválasztani. Így csökkenhetne a szakmai inkompetencia, gyakorlatlanság, netán a korrupció miatti rossz döntések és ezek következményeként a rossz épületek száma. Ha megfelelő időtartamú és többirányú szakmai tapasztalathoz kötnék a döntéshozó székekbe ülés jogát, ritkábban fordulhatna elő az (ami ma szinte mindennapos tervezői tapasztalatom), hogy hatalmi pozícióból ostobaságokra kényszerítik a szakmailag felkészületlen és a tervezésben teljesen járatlan hatósági alkalmazottak a rendszerint sokkal tapasztaltabb (gyakran több évtizedes tervezői gyakorlattal bíró) és rátermettebb (azért lett tervező és nem előadó, mert ehhez volt/van tehetsége) tervezőt. A megoldást a magasabb díjazás melletti, sokkal szigorúbb alkalmassági szűrésben látom.

94. A tervezői jogosultság szabályozását korrigálni kell. Például van már olyan építési tevékenység (pl. medence építés), amelynek van olyan kategóriája, ami nem engedélyköteles, viszont erre a nem engedélyköteles tevékenységre nem terjed ki az É3 kategória tervezői jogosultsága. Szankcionálni kellene az Épületenergetikai Tanúsítást. Jelenleg hiába kötelező, ezt nem kéri semmilyen Hatóság, semmi szankció nincs arra, hogy ha valaki nem készített el. Épületenergetikai tanúsítás (2006-os TNM) felülvizsgálata.
95. Nagy gyakorlattal rendelkező (pl. 30 év összesített szakmai gyakorlat feletti) idősebb tervezők, vagy szakértők esetében kerüljön bevezetésre a „védett kor” fogalma, ami mentességet jelentene minden anyagi kötelezettség, kamarai díjak, kötelező fizetés továbbképzések és általában minden zaklatás vagy státuszvesztéssel történő riogatás alól, lehetőséget adva kutatásra, elemző, tudományos munkára, alkotó gondolkodásra.
96. 1.) A SZABVÁNYOK kérdése. Az én alapelvem az, hogy mivel a szabványok alkalmazása nem egyéni (s főleg nem tervezői) érdek, hanem állami érdek, az állam adja ide nekem, mint felhasználónak ingyen (internet-letöltés pl.), max. egy méltányos, a piaci ár kétszeresénél nem magasabb másolási díjért (most annak sokszorosa egy-egy oldal). A szabványosítás legyen sokkal erősebb állami kontroll alatt!!!
- 2.) TÚLSZABÁLYOZOTTSÁG: mind a tervezésben, mind a kivitelezésben - s ráadásul áttekinthetetlen, gyakran alig hozzáférhető módon. Ha a jelenlegi helyzet maradna, feltétlenül indokolt lenne egy új nagy sárga könyv (1960-as évekbeli BERUHÁZÁSI KÓDEX-hez hasonlóan). Gátat kell szabni annak, hogy a tudósok (legyünk jóindulatúak) csak a pénzhajhászás miatt egyre másra bonyolódnak bele „illetlen” dolgokba. Pl. építőmester-képzés az egyetemeken fiatalok részére. MAJD - ha lesz - kellő gyakorlata, akkor lehet tárgyalni arról, hogy mester lehet-e egyáltalán. Úgy, mint pl. a harmincas években. Akkor volt tekintélye az építőmestereknek. Ma nincs, legalábbis az én szememben. A suttyó, ráadásul az általános műveltség területén igen-igen fogyatékos technikus, üzemmérnök, de még a mérnök is sok esetben, ne lehessen 40 éves korában építőmester!!! Vagy pl. a szabványok esetében. Nem fordítják le a (sajnálatos módon velünk egyelőre megegyező) EU-szabványokat, amelyeket az MSZT szerintem teljesen törvénytelenül ANGOLUL!!!! adott ki, hanem igen szép pénzekért előadásokat tartanak arról, hogy nekem, mint tervező alkalmazónak mit is kell tennem az angol nyelvű szabvány alkalmazása ügyében. Igen kíváncsi lennék arra, hogy egy esetleges peres eljárásban mit szólna egy bíró

ahhoz, ha arra hivatkoznék, hogy XY tanár úr mondta az ZW éttermi előadásban, hogy így-meg úgy van... Nem kívánom megélni...

3.) TERVEZŐK DÍJAZÁSA: az építész mostanság úgy-ahogy elfogadják, mert tudják, nélküle nincs engedély... De a szakági tervezőkkel már gond van. Az az építető aki pl. megépít egy 30-50 milliót érő (s kb. annyiba is kerülő...) épületet, sajnálja a kiviteli terv tervezési díját a statikustól, mert a kőműves jobban tudja felkiáltás érvényesül... Arra a kérdésre, hogy a telek megvásárlásakor az ügyvédnek adott 2-3%-t nem tartja-e méltánytalannak, az általában viszonylag kicsi, s gyakorlatilag anyagi felelősség nélkül végzett munkáért, az a válasz, az kell, s ennyi az ára (nyilván, hiszen a kőműves ezt nem tudhatja, legalábbis jól elintézni...) Most valamit javult a helyzet annyiban, hogy a magát szocialistának nevezni merő volt kormányzat kivitelezéssel kapcsolatos rendelete (amit az új kormány sem kifogásol, olyannyira nem, hogy a volt kormány építésügyért felelőse most is az építésügyért felelős...) a viszonylag szűk körben előírt kiviteli tervdokumentációkat megköveteli, durva büntetések terhe mellett... DE: itt is van ám érdekesség. Ha az ellenőr jön (általában ELŐRE!!!) bejelenti, akkor sürgősen csinálni kell egy-két vasbeton-részletrajzot, hogy kipipálhassák, megvan! Ha nem jön, a tulaj megnyerte a kiviteli tervdokumentáció legalább csökkentett díját!!! Hogy aztán a kivitelezett mű jó-e, az ezen a szinten a közreműködők körében senkit sem érdekel, ráadásul a kötelező szavatossági idő is igen rövid. (Élő példám: amikor a kivitelezőnek ezekről egy kis fejtágítást tartottam, a válasz igen egyszerű volt: hol leszek én már akkor, amikor esetleg baj van, a szavatossági időn túl persze... bár sokszor azon belül is van ám). Megoldás: jól meghatározott körben az építési engedélyezési eljárásban - a jogerőre emelkedés előtt - a statikus kiviteli dokumentációt be kellene nyújtani.

4.) SZAKKÉPZÉS: a jelenlegi középfokú - pláne ha a tanár lelkiismeretes - még csak-csak elmegy. De a felsőfokú képzés liberalizmusa (v.ö. bolognai elv) parttalan, a hallgató felelőtlenségére utazik. Minél több hallgató, minél gyorsabban, s természetesen ezután a tanár (egyetem) részére a minél nagyobb pénz. Az a tapasztalatom, hogy a kezdő mérnökök csak egy kis része jól képzett (elvi síkon), de a többségnek csak a diploma kell. Mivel megszűntek (pontosabban alig-alig vannak) azok a korábbi műhelyek (tervező vállalatok, érdemi nagy kivitelezők), ahol a szakmát a gyakorlatban lehetett tovább úgy megtanulni, hogy az elméleti képzésre életrevaló támogatást kaptak, a szakma kezd elsilányulni. A

viszonylag jól képzett mérnök is inkább hadovál, s nem alkot!!! (mert nincs meg hozzá a kellő gyakorlati ismerete). Valamilyen módon a szakmai kamaráknak kellene ez ügyben jogot és lehetőséget adni, pl. jobban korlátozni a tervezői-kivitelezői jogosultságot. (Tegnap voltam egy építkezésen, ahol a kb. 40 éves technikus nem tudta a tervet jól értelmezni. A terv jó volt, csak fejtetőre állítva próbálta elolvasni. Sokszor hiába az egyszerű tervezői instrukció, ő direkt másképp - inkább rosszul - csinálja, mert azt szokta meg.)

97. A FŐÉPÍTÉSZEK ÉS AZ ELSŐFOKÚ HATÓSÁGOK VEZETŐINEK KELLENE MAGAS SZINTEN KÉPZETTNEK LENNIÜK. SAJNOS EZEN A TERÜLEETEN NAGYON SOK KEDVEZŐTLEN TAPASZTALATOT SZEREZTEM, KÜLÖNÖSEN A VIDÉKEN.

98. Tűzvédelmi, energetikai, kéményseprő és akadálymentesítési előírások sokszor felesleges túlszabályozása olyan többletterheket ró a befektetőkre, amelyek semmiképpen sem szolgálják az épített környezet minőségi javulását! Építésügyi ügyintézés és az engedélyező hatóságok közötti kommunikáció hatékonyságának fokozása, ezzel a beruházási kedv fokozása. Építészeti tervek műszaki leírásának felesleges sok száz oldalának megsokszorozódása, a tervlapok számának változatlansága mellett nem emelte az építészeti minőséget az elmúlt évtizedben sem, így talán át kellene gondolni annak feleslegességét.

99. Szükséges a szakmai kamara korszerűbb és aktívabb közreműködése. Az építész szakma ma mélyponton van, és nem csak az építőipar pangása okán, hanem a szakma megítélése kapcsán is. Jó lenne, ha az előírányzott kamarai díjszabások valóban a valóságban elkérhető és behajtható (!) összegeket takarnák. Jelenleg teljesen általános, hogy a megbízó az egyébként is nevetségesen alacsony tervezési díjből alkudozik, nem fizet előleget, visszatart egy összeget az építési engedély megszerzéséig, vagy netán fizetés nélkül távozik. Pedig a masszázskádja vagy a tolóajtója többszöröse a tervezési díjnak... Jó lenne, ha olyan jogállammá alakulnánk, ahol ezek elképzelhetetlenek lennének. Mindez persze alapvetően erkölcsi kérdés, de a jognak is volnának lehetőségei.

100. Szerzői joggal rendelkező tervező felkutatására milyen módszerek elfogadottak? - amennyiben az új építész nem találja meg az eredeti tervezőt.

101. - Az építési engedélyezési-, a kivitelezés irányítási-, és az építés felügyeleti eljárások túl bürokratikusak és elmaradnak a kortól. A szabályozásban nincs sehol átgondolt előírás a számítástechnikai eszközök és csatornák használatát illetően. Például:
- az építési napló számítástechnikai úton történő vezetésének lehetősége.
  - papírhalmozás nélkül benyújtható tervpéldányok lehetőségét kellene megteremteni az engedélyezési és szakhatósági eljárásoknál.
  - Az építésfelügyeleti bírságolásban nincs tolerancia (volt, jó volt, megszüntették). A jogalkalmazók ügyfélidegen jogértelmezésének következményei súlyosan sértik a jobbiztonságot.
102. Az építéssel és környezetalakítással kapcsolatos jogszabályok szanaszét vannak szórva, még az egyes témákhoz kapcsolódó szabályok sem mindig szedhetők össze egy helyről. (Ez legfőképpen a rendeletekre igaz.) A fogalom-meghatározások használata - talán éppen ebből adódóan - nem következetes, a preambulumban, mellékletekben összegyűjtött fogalmak nem mindenhol szerepelnek. Szükség volna egy olyan strukturális átalakításra, ami azt teszi lehetővé, hogy jóval kevesebb rendeletben legyen összefogva ez a kavalkád. Ez hosszabb jogszabályokat eredményezne, de jobban áttekinthető fogalomhasználatot (kevesebb fogalomtár, amit könnyebb korszerűsíteni), kevesebb nehezen követhető hivatkozást kapnánk cserébe. Középületek esetében kötelezővé tenném a szakképzett belsőépítész alkalmazását, vagy belsőépítészeti tervek elkészítését már az engedélyezési tervekhez. A tervező építész vagy belsőépítész végzettségű lehessen. Vissza kell állítani a belsőépítészeti jogosultságot. Műemlékek esetében ez hatványozottan fontos, ott több éves szakmai gyakorlat, vagy szakirányú továbbképzés legyen szükséges!!! Az iskolai környezettudatos oktatásba az építészetet is bele kell venni. Ha egy újságban cikk jelenik meg arról, hogy átadtak egy épületet, ne csak a kivitelező neve szerepeljen, hanem a tervező is, hiszen az épület az ő szellemi terméke!!! Ez nagyon fontos lenne a szakma elismertségéhez. Jaj de sok van még....!
103. Az egész építésügyi jogszabály-rendszer deregulációjára van szükség, az értelem mentén. Például a biztonságtechnikai- és életvédelmi terv (a korábbi munkavédelmi

műleírás) terjedelmében horror, két-háromszorosan meghaladja az építész műleírás egészét. Minden dolgozó minden mozdulatát leszabályozza, örület.

104. Településrendezés, városfejlesztés.
105. - A kamarai díjszabást kötelezővé kellene tenni, a gazdasági versenyhivatalt, ahogy a többi sóhivatalt is, megszüntetni.
- kötelező kamarai díjszabás (ami ma ajánlott), (ha valaki aláígér kamarai kizárás)
  - nagyobb hatalmat az építész kamarának, hogy meg tudja védeni a tagjai érdekeit.
  - OTÉK és más törvények szinkronizálása, ellentmondások kiszűrése
  - építési engedélyeztetési folyamatok és bürokrácia radikális csökkentése és egyszerűsítése.
  - engedélyezési tervdokumentáció mennyiségének radikális csökkentése és egyszerűsítése.
  - tervpályázatok, tervsűrűk, engedélyezési eljárások folyamán az olyan munka radikális csökkentése és egyszerűsítése, ami nem termel az irodának bevételt. (Például kevésbé részletes tervek, egyszerűbb dokumentációk kérése bizonyos döntésekhez. Energiatudatosság és tehermentesítés kéne a munkában és a bürokráciában is, hogy a befektetett munka és felelősség arányba kerüljön a lehetséges anyagi- és erkölcsi elismeréssel.
106. A családi ház tervezés kérdésköre. A válság leépítette a közepes és nagy építészirodákat, és millió tehetségtelen, gyakorlatlan építész akar családi ház tervezésből megélni. A tervezési díjak és a tervek színvonala hihetetlen alacsony. Másik a TERVEZÉSI DÍJ. Harmadik a megrendelői nemfizetés szankcionálása. Negyedik a típustervek és a szerelt házak kérdése.
107. Elsőként említeném, hogy szerettem volna a településtervező / településmérnök / várostervező akármelyik opciót kiválasztani a szó angol Urban Planner / City Planner értelmében és nem pedig az Architect vonalon, de megint belefutottunk az építész/szakági tervező nomenklatúrába... Másrészt tudnátok hasonló kérdőívet összerakni az Étv.-ről is? Hogy kapásból javasoljak témákat is: a törvény nem biztosítja a folyamatokban résztvevő szakhatóságok érdemi feladatvállalását. Kedvenc válaszom például egy Étv. 9. paragrafus-

beli megkeresésre: „A .... alapján a következő szakhatósági állásfoglalást adom.” Ja, a pont után nem következik semmi. - Köszönettel nagyon hasznos volt, így már simán nem veszem figyelembe azokat a szempontokat - lévén nem értek hozzájuk - amire a Te szakterületednek kéne vigyáznia. A tervek készítéséről helyben szokásos módon történő értesítést is kifejezetten imádom, nyilván mindenki tapasztalta mennyire hatásos módok ezek. Azért azt úgy előírnám, ha másképp nem, egy útmutatóban - önkormányzatok és polgármesteri hivatalok számára, hogy minimum a saját honlapjukon biztosítsanak helyet véleményekre, megjegyzésekre. Hogy megértsék, válaszolni kell a megjegyzésekre, mert különben senki sem fog odaírni. A tervező is blogolhatna, mondjuk heti szinten összefoglalhatja, hogy mi történik. Végül is ti is összehoztátok ezt a kérdőívet és működik! :) A nyomtatott sajtóban való megjelenés vagy kiaplakátolás pedig kistéleplésen mondjuk effektív, viszont a büdshéhez képest drága, míg egy budapesti kerületnél pedig minimum országos szintű napilapok helyi mellékletében kéne megjeleníteni és/vagy akár BKV megállóbeli plakátokon a tervezési terület közelében. Nyilván ügy és változtatás mélységétől függően. Ja, és arra is szuper lenne egy útmutató kézikönyv - de képekkel együtt ne több mondjuk 15 oldalnál, hogy mi a fenének vonjunk be civileket és magánembereket a város menedzsmen nap szintű munkájába + a tervezési folyamatokba. Itt leginkább politikus-felvilágosításra gondolok a „miért” témájában és szakember tréningre a „hogyan” területen. Ja, hogy a kézikönyvek hogyan függnek össze az Étv.-vel? Mondjuk segítenek kitisztázni a semmitmondó megfogalmazásokat, és „Jó Példa” állításával kézzelfoghatóvá teszik azokat.

108. További, az építésügyet valóban „szabályozó” jogszabályokkal kapcsolatos kérdések...(amiket sajnos az építészek nagy része nem is ismer, tisztelet a kivételnek, pedig erősen érinti őket: 1997. évi LXXVIII. tv., 193/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet, 37/2007. (XII. 13.) ÖTM rendelet... stb.)
109. Építészek továbbképzése és képzési lehetőségeik...
110. Továbbra is feszegetni kellene az építész kamarák témakörét (hatáskör, kötelező díjszabások stb.), ami rohadat érzékenyen érint mindenkit a szakmában.
111. További érzékeny téma lenne a „tervezői nyilatkozat, avagy az építész felelőssége a tervezés során”. Lehet, hogy kapnánk hideget és meleget egyaránt... :)

112. Főkertész
113. Az építész kamara szerepe a szakmai közéletben. A tervezési jogosultság kérdése.
114. Az engedélyezési eljárás túl bonyolult, összevissza változik. Volt időszak, amikor a kerítésterveket is előre egyeztetni kellett a tűzoltókkal, most nem engedély köteles. Rengeteg olyan dolgot kell igazolni, amit a hatóságnak elvileg tudni kellene (közműellátottság) vagy nem képes ellenőrizni. Az energetikai tanúsítvány sem hülyeség, csak felesleges kötelezővé tenni. Nyilván a piacon jobban értékesíthető egy minősített épület.
115. Általában erősíteném a közérdek szerepét a magánérdekekkel szemben az építésügyben. Bővíteném az előírások esztétikai lehetőségeit (anyaghasználat, bizonyos díszítések tiltása, színek szerepének növelése). Megkönnyíteném a kisajátítások lebonyolítását, erősíteném a szankcionálás eszközeit (bontás, kötelezés). A korábban kialakult városképi problémák megoldhatóságát segíteném. A tervezési díjakra etikai szabályozás kellene, ha már kötelezően betartatni nem lehet őket.
116. Nemzeti Építészetstratégiai Irányelvek kidolgozása és politikai elfogadtatása, majd betartatása és 5 évente történő felülvizsgálata.
117. A tervező aláírási (vétó) joga a használatbavételi eljárásban. Minimális tervezési díjszabás jogi hatályba léptetése. A közbeszerzési eljárásban a legalacsonyabb és legmagasabb ár automatikus kiejtése. A szabályozási terveket a helyi önkormányzat készítse, ne az ingatlanfejlesztő. Energiatudatos épületek érdemi kedvezménye (eljárási idő csökkentése, adó, illeték, kedvezményes hitel, stb.) Az építési engedély szakági eljárásainak egyszerűsítése, az eljárási idők csökkentése, konkrétabb behatárolása. OTSZ nagy mértékű újragondolása, fölösleges túlszabályozás megszüntetése (a homlokzati tűzterjedési „hungarikum” megszüntetése, füstmentesítési szabályok normalizálása, menekülési útvonal túlszabályozásának megszüntetése, stb.) GMBSZ fölösleges túlszabályozásának megszüntetése (pl. sárga gázcső, mint jellegzetes városképi elem megszüntetése, helyette DIN szabvány). Elektromos légvezetékek településen belüli megszüntetése.

118. Az építési engedélyezési munka fő vonalát jelenleg a 37/2007. ÖTM rendelet, valamint a 193/2009. Korm. rendelet szabályozza. Kezelhetőbb lenne, ha a kettőt egységbe foglalnák.
119. Az építésigazgatási rendszer bürokratizmusának megszüntetésével, a nyugati világhoz hasonlóan az építészte kellene az építési folyamat középpontjába állítani (aki Madách szerint látja az egészet), nem pedig az építészte a folyamatból kvázi kizárni, aki legfeljebb arra legyen jó, hogy más szakmai szereplők elfuserált tevékenysége után a fennmaradási engedélyterveket kiizzadja, elkészítse. Az építésigazgatásban a korábbi tervező szerzői jogának érvényre juttatását adminisztratív eszközökkel biztosítani kellene. Az építésigazgatást az Önkormányzatoktól (elsősorban az összeférhetlenségek miatt) Kormányhivatalokba (Építési Hivatalokba) kellene áthelyezni. A polgármester, a testület egyes tagjai - a jegyző munkaadójaként - ne szólhasson bele egy-egy konkrét ügybe, ők a Rendezési Terven keresztül irányítsák a település fejlődését. (A főépítész, tervtanácsi tevékenységet az építésigazgatásból ki kell zárni). A kamarai törvény fegyelmi eljárási részét egyszerűsíteni kell, a fegyelmi eljárási szabályok megalkotását magára a Kamarára kellene rábízni, elkerülendő a bíróságokon a hosszú éveken keresztül húzódó fegyelmi ügyeket.
120. Meg kell szüntetni a lényegében árversenyre épülő közbeszerzési törvény és az árversenyben való észvételt tiltó kamarai pályázati törvény közötti ellentmondást! Arra van szükség, hogy egy épület létrehozását célzó közbeszerzési pályázat értékelésekor a pályázat szakmaisága, a pályázó referenciái a megajánlott pénzügyi kondíciókkal azonos súlyú, meghatározó értékelési szemponttá váljanak.
121. Az építési engedélyezési eljárásban résztvevő szakhatóságok és közműszolgáltatók elszomorító és felháborító, a jogszabály adta korlátlan és szankció nélküli jogaik visszaélészerű gyakorlása.
122. A vizuális kultúra megalapozása és abban résztvevők tiszteletének helyreállítása az oktatásban a rajzi és vizuális elemek szerepének növelése (óvodától kezdve).
123. A közbeszerzési pályázatok hatása az építészeti minőségre.
124. Az építésüggyel kapcsolatos összes törvényt egységesíteni, leegyszerűsíteni, átláthatóvá tenni. Az építés hatósági engedélyezési eljárást leegyszerűsíteni, hogy az

ügyintézési határidőt a törvényes keretek között lehessen tartani, és ne kelljen 8-10 hónapot, rosszabb esetben akár 1-2 évet várni egy engedélyre.

125. Építész tervezői díjak szabályozhatósága, egységesítése. Építésigazgatás teljes reformja. Kamarai profil megtisztítása a jogosulatlan szereplőktől.

126. Az építési engedélyezési eljárásban dolgozó hatósági ügyintézők képzettségi színvonala nagyon nem megfelelő. Sok esetben az építész tervező olyan személlyel beszélget és olyan véleményének van kiszolgáltatva, akinek a szakmai képzettsége még hatósági szempontból is messze az építész tervező képzettsége alatt van. A jogszabályok ismeretében való jártasság is gyakran kivetnivalókat hagy maga után a hatósági ügyintézők részéről. Fontosnak tartanám ennek valamilyen szintű, de nagyon erős kontrollját. Külön kiemelném, hogy sok esetben a hatósági ügyintézők határozatlansága, illetve képzetlensége jelentős mértékben hozzájárul ahhoz, hogy egy engedélyezési eljárás elhúzódjon. A mi praxisunkban gyakori, hogy egy építési engedély megszerzése fél évig tart és bizonyos esetekben előfordul, hogy az egy évet is átlépi az ügyintézési idő. Ebben az időszakban elsősorban az ügyintéző részéről elfelejtett, különböző szakhatóságok megkeresése, hiánypótlások, majd a hiánypótlások lezárása után újabb hiánypótlások felfedezése és azok abszolválása történik, szinte vég nélkül. Tenni kell valamit annak érdekében, hogy az építész tervezőt az ügyfelei ne nézzék tehetetlennek, hozzá nem értőnek, hiszen az ügyfél az elhúzódo eljárásból sok esetben azt a következtetést vonja le, hogy a terv hibájából fakad a hosszú eljárási idő, bár ez önmagában is képtelenség, hiszen ha hibás is a terv, kijavítása gyorsan történik, semmiképp sem tarthat fél évig vagy akár egy évig.

Az összefoglaló az epiteszforum.hu által indított „Építészet és építésügy” című, 2011.10.11 – 2011.12.12 közötti internetes, anonim közönségkutatás alapján készült. A két hónap alatt a gyakorlati életben aktív szakemberektől összesen 252 válasz érkezett. Az elemzést és értékelést Pásztor Erika Katalina DLA (epiteszforum.hu alapító, mb. főszerkesztő) végezte 2012. január - márciusában. Ugyanezen idő alatt elkészült az OTÉK módosítása is, az erről alkotott vélemények értelemszerűen a felmérésben nem szerepelnek.